

62034

T. C.

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DENİZ MÜZESİ KOLEKSİYONLARINDAN
MADALYA ve NİŞANLARIN
KATALOGLANMASI ve SERGİLENMESİ**

**MÜZECİLİK
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ**

NALAN DÖNMEZ

**TEZ DANIŞMANI
ÖĞR. GÖR. SEDAT GÖKSU**

İSTANBUL- 1997

T. C.

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DENİZ MÜZESİ KOLEKSİYONLARINDAN
MADALYA ve NİŞANLARIN
KATALOGLANMASI ve SERGİLENMESİ**

**MÜZECİLİK
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ**

NALAN DÖNMEZ

İSTANBUL- 1997

İÇİNDEKİLER

ÖZET	VIII
ÖNSÖZ	X
1. GİRİŞ	1
2. ONURLANDIRMA ve TARİHÇESİ	2
2.1. MADALYA	3
2.1.1. DÜNYADA ve ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİMİ	3
2.1.2. MADALYA KULLANIMINA DAİR TALİMAT ve ESASLAR	4
2.1.3. TSK MADALYA ve NİŞANLARIN TALİMAT ve TÜZÜKLERİ	5
2.2. NİŞAN	10
2.2.1. DÜNYADA ve ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİMİ	10
2.2.2. NİŞAN KULLANIMINA DAİR TALİMAT ve ESASLAR	10
2.3. MADALYA ve NİŞANLARIN İMALİ	12
2.3.1. DARPHANE-İ AMİRE	12
2.3.1.1. Tarihi	12
2.3.1.2. Baskı Usûlleri	14
3. DENİZ MÜZESİ	17
3.1. TARİHÇE	17
3.2. MÜZE BİNALARI ve KULLANIMI	18
3.3. KOLEKSİYONLAR ve NESNELERİN GENEL TASNİFİ	23
4. DENİZ MÜZESİ KOLEKSİYONLARINDAKİ MADALYA ve NİŞANLAR	25

4.1. OSMANLI DEVRİ'NE ait MADALYALAR.....	25
4.1.1. <i>Vaka-i Mısrıye Madalyası.....</i>	<i>25</i>
4.1.2. <i>İşkodra Madalyası</i>	<i>25</i>
4.1.3. <i>Akka Madalyası</i>	<i>26</i>
4.1.4. <i>Tashih-i Ayar Madalyası.....</i>	<i>26</i>
4.1.5. <i>Kürdistan Madalyası.....</i>	<i>27</i>
4.1.6. <i>Bosna Madalyası.....</i>	<i>27</i>
4.1.7. <i>Tanzimat-ı Hayriye Madalyası.....</i>	<i>28</i>
4.1.8. <i>Nişan-ı İftihar Madalyası.....</i>	<i>28</i>
4.1.9. <i>Kars Madalyası.....</i>	<i>29</i>
4.1.10. <i>Kırım Madalyası.....</i>	<i>29</i>
4.1.11. <i>Üçlü İttifak Madalyası.....</i>	<i>29</i>
4.1.12. <i>Tahlisiye Madalyası.....</i>	<i>30</i>
4.1.13. <i>Karadağ Madalyası.....</i>	<i>31</i>
4.1.14. <i>Sergiyi Umumi Madalyası.....</i>	<i>31</i>
4.1.15. <i>Girit Madalyası.....</i>	<i>31</i>
4.1.16. <i>Rusya Muharebesi Madalyası.....</i>	<i>32</i>
4.1.17. <i>Büyük İmtiyaz Madalyası.....</i>	<i>32</i>
4.1.18. <i>Sanayi Madalyası.....</i>	<i>33</i>
4.1.19. <i>Liyakat Madalyası.....</i>	<i>34</i>
4.1.20. <i>Yunan Muharebesi Madalyası.....</i>	<i>35</i>
4.1.21. <i>Şehit Evladı ve Malul Askerler İane Sergisi Madalyası.....</i>	<i>35</i>

4.1.22. Hicaz Demiryolu Madalyası.....	36
4.1.23. Kanun-i Esasi Madalyası.....	37
4.1.24. Bursa Sergisi Madalyası.....	38
4.1.25. Donanma İane Madalyası.....	38
4.1.26. Hilal-i Ahmer Cemiyeti Madalyası.....	38
4.1.27. Hamidiye Kruvazörü Madalyası.....	39
4.1.28. Harp Madalyası.....	39
4.1.29. Alman Mülakatı Madalyası.....	40
4.1.30. 15. Kolordu Hümayunu Madalyası.....	41
4.1.31. Avusturya Mülakatı Madalyası.....	41
4.1.32. Fatih Sultan Mehmet'in Madalya Kopyaları.....	42
4.2. CUMHURİYET DEVRİ'NE ait MADALYALAR.....	44
4.2.1. İstiklal Madalyası.....	44
4.2.2. Müttefik Ajanslar 4. Kongresi Madalyası.....	45
4.2.3. Atatürk - Rıza Pehlevi Mülakatı Madalyası.....	46
4.2.4. Ertuğrul Anıtı Açılış Madalyası.....	46
4.2.5. Türk Silahlı Kuvvetler Liyakat Madalyası.....	46
4.2.6. Türk Silahlı Kuvvetler Şeref Madalyası.....	47
4.3. YABANCI KAYNAKLI MADALYALAR.....	48
4.3.1. Victoria Kırım Madalyası.....	48
4.3.2. İtalya Piemonte Prenslığı Kırım Madalyası.....	48
4.3.3. Romanya Sadakat Madalyası.....	48

4.3.4. İngiliz Kraliyet Madalyası.....	49
4.3.5. Prusya Kraliyet Madalyası.....	50
4.4. OSMANLI DEVRİ'NE ait NİŞANLAR.....	51
4.4.1. Mecidi Nişanı.....	51
a. Şemsesi.....	51
4.4.2. Nişan-ı Osmani.....	52
a. Şemsesi.....	52
4.5. YABANCI KAYNAKLI NİŞANLAR.....	54
4.5.1. Afganistan Serdar-ı Ali Nişanı.....	54
4.5.2. Prusya Krallığı Demir Haç Nişanı.....	54
a. Göğüs Nişanı.....	54
4.5.3. Alman Liyakat Nişanı.....	55
4.5.4. Avusturya Demir Taç Nişanı.....	55
4.5.5. Avusturya Francis Joseph Şeref Nişanı.....	55
a. Göğüs Nişanı.....	56
4.5.6. Avusturya Savaş Nişanı	56
4.5.7. Bulgar Liyakat Nişanı.....	56
a. Göğüs Nişanı.....	57
4.5.8. Finlandiya Beyaz Gül Nişanı.....	57
a. Göğüs Nişanı.....	57
4.5.9. Fransız L'egion D'honneur Nişanı	57
a. Göğüs Nişanı.....	58
4.5.10. İran Hümayunu Nişanı.....	58
a. Göğüs Nişanı.....	58
4.5.11. İran Pehlevi Liyakat Nişanı.....	59
a. Göğüs Nişanı.....	59

4.5.12. İran Pehlevi Liyakat Kordon Nişanı.....	59
a. Göğüs Nişanı.....	60
4.5.13. İspanyol Bahriye Liyakat Nişanı.....	60
a. Göğüs Nişanı.....	60
4.5.14. İsveç Kılıç Nişanı.....	60
4.5.15. İsveç Şeref Nişanı.....	61
4.5.16. İtalyan Cumhuriyeti Büyük Haç Şövalye Nişanı.....	61
4.5.17. İtalyan Cumhuriyeti Liyakat Nişanı.....	61
a. Göğüs Nişanı.....	62
4.5.18. İtalyan Nişanı.....	62
4.5.19. Lübnan Nişanı.....	62
4.5.20. Montenegro Danilo Nişanı.....	63
4.5.21. Pakistan Serdar-ı Ali Nişanı.....	63
a. Göğüs Nişanı.....	63
4.5.22. Prusya Kırmızı Kartal Nişanı.....	63
4.5.23. Prusya Kraliyet Nişanı.....	64
a. Göğüs Nişanı.....	64
4.5.24. Rus St. Anne Nişanı.....	65
4.5.25. Rus St. Stanislaus Büyük Haç Nişanı.....	65
a. Göğüs Nişanı	65
4.5.26. USN Legion of Merit Nişanı.....	66
a. Göğüs Nişanı.....	66
4.5.27. Yugoslav Devlet Nişanı.....	67
a. Göğüs Nişanı.....	67
4.5.28. Yugoslav Üstün Başarı Göğüs Nişanı	67
4.5.29. Yunan Kraliyet Nişanı.....	67

a. Göğüs Nişanı.....	68
4.6. HATIRA MADALYALARI.....	69
4.6.1. Fransız İhtilali Hatıra Madalyası.....	69
4.6.2. T.C. 10.Yılı Hatıra Madalyası.....	69
4.6.3. Ege II. Ordu Manevrası Hatıra Madalyası.....	69
4.6.4. İspanya Deniz Müzesi'nin 100.Yılı Hatıra Madalyası.....	70
4.6.5. Türkiye Müzelerinin 100. Yıl Dönümü Hatıra Madalyası.....	70
4.6.6. 30 Ağustos Zafer Bayramı Hatıra Madalyası.....	70
4.6.7. Türk Kadınının Atatürk'e Bağlılığı Hatıra Madalyası.....	71
5. MADALYA ve NİŞANLARIN SERGİLENME ve KORUNMA DURUMLARI.....	72
5.1. MEVCUT SERGİLEME DÜZENİ.....	72
5.1.1. VİTRİNLER ve SERGİLENDİĞİ ÇEVRE	80
5.1.2. DÖŞEME ve DUVAR DOKUSU.....	81
5.2. MEVCUT KORUMA DURUMU.....	82
5.2.1. FİZİKSEL KOŞULLAR, DENETİM.....	82
5.2.1.1. Aydınlatma.....	82
5.2.1.2. Klimatik Koşullar.....	83
5.3. DEPOLAMA.....	84
6. DENİZ MÜZESİ MADALYA ve NİŞAN KOLEKSİYONUNUN DİĞER ASKERİ MÜZELERLE SERGİLEME BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRILMASI.....	85
6.1. ASKERİ MÜZE.....	85

6.2. HAVACILIK MÜZESİ.....	97
7. MEVCUT KOLEKSİYONA GÖRE “MADALYA ve NİŞAN SEKSİYONUNUN YENİDEN DÜZENLENMESİ “ ÖNERİSİ.....	104
7.1. SERGİLEME YAPILACAK ALANIN SEÇİMİ	104
7.2. MADALYA ve NİŞAN SEKSİYONUNUN YENİDEN DÜZENLENMESİ	105
7.2.1. DEPOLAMA.....	113
8. KATALOG.....	115
8.1. MADALYALAR.....	115
8.1.1. OSMANLI DEVRİNE ait MADALYALAR.....	115
8.1.2. CUMHURİYET DEVRİNE ait MADALYALAR.....	151
8.1.3. YABANCI KAYNAKLI MADALYALAR.....	159
8.2. NİŞANLAR.....	167
8.2.1. OSMANLI DEVRİNE ait NİŞANLAR.....	167
8.2.2. YABANCI KAYNAKLI NİŞANLAR.....	173
8.3. HATIRA MADALYALARI.....	220
9. KOLEKSİYON GELİŞTİRME ÖNERİLERİ.....	229
10. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	233
PLANLAR.....	XI
KAYNAKÇA.....	XVI
ÖZGEÇMİŞ.....	XX

ÖZET

Tez konusunun seçiminde madalya ve nişan konularındaki literatür eksikliğinden kaynaklanan yanlış tanımlama önemli bir etkidir.

1897 de Bahriye Nazırı Hüseyin Hüsnü Paşa ve Bnb. Süleyman Nutki'nin gayretleriyle ilk kez Haliç Tersanesi içinde bir binada " Bahriye Müzesi " adı altında müzecilik hayatına başlayan bugünkü Deniz Müzesi, çağdaş müzeciliği yakalama sürecinde, güçlüklerle dolu uzun bir yoldan geçmiştir. 1960 da Beşiktaş'ta bugünkü yerine taşınan kurum; 1. Ana teşhir binası, 2. Tarihi Kayıklar Galerisi, 3. Kütüphane ve Tarih Arşivi ve 4. Sanat galerisi olarak gruplandırılabilir. Deniz tarihine ışık tutacak çok sayıda silah, gemi modeli, kıyafet, seyir aleti, plastik sanat eseri, fener, sancak, harita, para, madalya, nişan, saltanat kayığı, kullanımdan kalkan gemilere ait malzeme yanında, nitelik yönüyle zengin kitap, el yazması ve tarihi arşiv belgelerini bünyesinde barındırır.

Tezin konusunu oluşturan madalya ve nişanlar 18. y.y. dan itibaren kullanılmaya başlanmış ve bunların basımı Darphane-i Amire'de gerçekleştirilmiştir. 18. y.y. a gelinceye kadar Osmanlı İmparatorluğu onurlandırma nişanesi olarak hil'at, kaftan, sorguç ve tuğ kullanırdı. Anadolu kültüründe antik Yunan ve Romalıları kadar giden madalya, Osmanlı kültürüne ilk kez 1730 da I. Mahmut döneminde çıkarılan " Ferahi Madalyası " ile girmiştir. Yine ilk nişan ise 1801 de III. Selim döneminde, Mısır seferi üzerine çıkarılan " Hilal Nişanı " dır.

Madalyalarda genellikle altın, gümüş, bakır, bronz madenler, form olarak yuvarlak ya da beyzi olarak şekillendirilmiştir. Nişanlarda bu madenlerin yanı sıra, değerli taşlar ve mine,

süsleme amaçlı olarak kullanılmıştır. Batılıların yıldız ve haç, doğulu İslam ülkelerinin yıldız ve hilal formunda yaptıkları nişanlar madalyalara göre daha süslü bir görünüm arzederler.

Koleksiyondaki objeler - Osmanlı devrine ait madalyalar, - Cumhuriyet devrine ait madalyalar, - Yabancı kaynaklı madalyalar, - Osmanlı devrine ait nişanlar, - Yabancı kaynaklı nişanlar ve - Hatıra madalyaları olarak kendi içlerinde gruplandırılarak, kronolojik bir sıraya dizilmiş, tarihleri belli olmayanlar, alfabetik bir düzende sona alınmışlardır.

Deniz Müzesi sergileme alanları ve koleksiyonu genel olarak tanıtılmış, fiziksel ve klimatolojik koşullar değerlendirilmiştir.

Deniz Müzesi aynı zamanda askeri bir kurum olduğundan İstanbul'daki diğer askeri müzelerle sergileme bağlamında karşılaştırılmış, eksikleri tesbit edilmeye çalışılmıştır. 1908 de " Müze-i Askeri Hümayun " adıyla eski Harbiye Jimnastikhanesi'nde açılan, bugünkü Askeri Müze ve 1985 de Yeşilköy'de açılan Havacılık Müzesi madalya ve nişan koleksiyonu Deniz Müzesi koleksiyonu ile paralellik gösterir.

Müzede halen mevcut olan sergileme düzeni, müzeciliğin temel amaçlarından olan eğitim ve eğlence işlevinden, " kamu yararına sunulmanın ciddiyeti gerekçesiyle " soyut tutulduğu için, tarihin duygusal bir kesitini yansıtan objelerin algılanmaları ve akılda kalıcı olmaları pek de mümkün kılmamaktadır. Mevcut koleksiyona göre madalya ve nişan sergisinin yeniden düzenlendiği bölümde ödüllendirmenin tarihi, bir bütün içinde verilmiş, yalnızca Osmanlı ve cumhuriyet devri madalyaları kullanılarak didaktik bir sergileme anlayışı güdülmüş, genel olarak insanların sıkıldıkları ve loş buldukları mekanlar, bilgisayarlar ve baskı makinesiyle hareketlendirilmeye çalışılmıştır.

Toplumsal belleğin yansıtıcısı olan müzelerde sergileme teknikleri, teknolojinin sınırsız olanakları kullanılarak geliştirilebilir ancak eldeki materyalin küçük boyutlu olması buna minimum değerlerde imkan vermektedir.

ÖNSÖZ

“ Deniz Müzesi Koleksiyonlarından Madalya ve Nişanların Kataloglanması ve Sergilenmesi “ isimli tez konusuna, öncelikle obje tasnifi ve kaynak taraması yapılarak başlanmış, kaynak taramalarının tamamlanmasıyla, yanlış nitelendirilen objeler yeniden değerlendirilmiştir.

Sergileme tasarısında karşılaştırma yapılan müzeler ve Deniz Müzesi’nin sergileme düzeninden bağımsız olarak bir proje hazırlanmıştır. Tezde kullanılan planlar, müzelerden kimin tarafından yapıldığı belli olmayan planlardan aynen alınmıştır. Metinde kaynak dipnotu yanında, bilgi dipnotları da kullanılmıştır.

Çağdaş müzecilik anlayışının, akademik anlamda eğitimle olması gerektiğinin bilinci içinde çaba gösteren hocam, Müzecilik Bölüm Başkanı Prof. Tomur Atagök’e ve Dr. Fethiye Erbay’a, masterimi tamamlamak konusunda beni motive etmekten bıkmayan danışmamın Öğr. Gör. Sedat Göksu’ya verdikleri emek için şükranlarımı sunarım.

Uzun süren eğitim hayatım boyunca benden maddi desteklerini esirgemeyen aileme, çalışmalarım sırasında ellerinden gelen gayreti gösteren arkadaşlarım Figen, Hüseyin, Fatoş, Sema, Meral ve Erhan’a, bana gösterdiği nezaket için Deniz Müzesi Kütüphane görevlisi Yıldız Tuğ’a ve sergileme yöntemleri konusunda bir eğitimci olarak bana yol gösteren, tavsiyelerimde yardımcı olan, usanmaksızın beni dinleyen ve tezin tamamlanmasında büyük emeği olan Tuğrul Yakarçelik’e çok teşekkür ederim.

1. GİRİŞ

Deniz Müzesi ; askeri tarihin yansıtılması bakımından yüklendiği işlevler dolayısıyla çok farklı nitelikte özdekler içerir.

Bu konunun ele alınmasındaki en önemli etken, müze envanteri hazırlanırken yapılmış olan yanlışlıklardır. Objeler müzeye geldiğinde nitelikleri hakkında yapılan özet değerlendirmenin sonradan değiştirilmesine olanak yoktur. Çünkü “demirbaş techizat ikmal kartları”na işlenen objeler her yıl Deniz Kuvvetleri’nden gönderilen müfettişler tarafından denetlenmektedir. Müze objelerinin bazıları, iyi kaynak taraması yapılmadığından ya da yapıldığı maddenin cinsi bilinemediğinden yanlış nitelendirilmekte ve bu yanlışlık sürüp gitmektedir.

Tezin ana konusu olan madalya ve nişanların isimlerinin yanlış nitelendirilmesi yanında altın yaldızlı olanlar, altın, krom, nikel gibi madenler, gümüşle karıştırılmışlardır.

Sergileme konusunda Havacılık Müzesi, Askeri Müze ve Topkapı Sarayı Müzesi gibi pek çok müzenin madalya ve nişan bölümleri objeyi ön plana çıkararak, özelliklerini vermekten uzak olup, vitrinlerde destekleyici materyal konumundadır.

Deniz Müzesi’nde yaklaşık 4100 adetlik koleksiyonun 254 adedi madalya ve nişanları kapsar. Sergilenen bu nesnelerin 8 adedi; giriş katı holünde K. Kayacan’a ait vitrinde, 4 adedi Şehitler Odasında T. Yamada’ya ait vitrinde, 7 adedi; Atatürk Odasında, 13 adedi; Lodos Salonunda C. Özdeniz ve A. Saffet Bey’e ait vitrinlerde, 5 adedi; gömme duvar vitrininde, 88 adedi; üst kattaki Keşişleme Salonunda, 21 adedi; F. Korutürk Odasındadır. Kalan 108 adedi ise depo-
da koruma altına alınmıştır.

Geçmişin bize miras bıraktığı diğer kültürel değerlerimizin yanında önemli bir yere sahip olan madalya ve nişanlar konusunda kaynak eksikliği de konuyu seçmemde önemli bir et-
kendir.

2. ONURLANDIRMA ve TARİHÇESİ

Ödüllendirme başlangıçta antik Yunan ve Roma'da spor karşılaşmalarında derece alanlara layık görülürken, sonraları savaşlarda üstün cesaret ve başarı gösterenler için de söz konusu olmuştu. Bu devirde yapılan araba yarışları, gülle atma gibi spor karşılaşmalarında onurlandırma amacıyla başa defne dalından yapılmış diadem takılırdı. Bu anlamda diadem ile madalya birbirlerine çok yakındır.

Hac zamanı Osmanlı İmparatorları tarafından Mekke'ye gönderilen Surre Alayının yolculuklarında yanlarında götürdükleri develer dolusu hediyeler Mekke Valisine gönderilen sembolik onurlandırma niteliğindedir.

Beyşehir Kubadabad Sarayı kazılarında çıkan çini plakalar üzerindeki prens ve prenses portrelerinde, figürlerin ellerinde tuttıkları atributlar primitif birer semboldür.

Avrupa'da şövalyeler zamanında üstün başarı gösterenlere renkli kılıçlar ve tüylü sorguçlar takılırken, Osmanlılar bu konuda törenle hil'at ve kaftan giydirir, boyuna taşlarla süslü avize, başa sorguç takarlardı. (Resim; Abdülkadir Dedeoğlu, Osmanlılar Albümü, İst., 1980)

Başteşrifatçı

Devlet Kethüdası Efendi

Teşrifatçı Efendi

Hil'at giyen memurlar

2.1. MADALYA

Antik Yunan ve Roma uygarlığında diadem, Mısır'da boyuna asılan kolye şeklinde, Osmanlı'da tuğ, sorguç, kaftan, Abbasiler'de hediye parası, Avrupa şövalyelerinde kılıç olarak gözüken bu nesneler zaman içinde boyuna ya da göğüse takılmak için, metal, üzeri kabartma şekilli, madalya ve nişan biçimine dönüşmüştür.

Madalyalar genel olarak para biçiminde, yuvarlak ya da oval formlu olup altın, gümüş, bakır, bronz gibi madenlerden yapılırdı

Bu madalyaların yanısıra bir de hatıra madalyaları grubu vardır. Bunlar kişileri onurlandırmak için değil herhangi bir olayı anımsatmak için çıkarılır. Değerli madenlerin pek kullanılmadığı hatıralar ağır ve büyük çaplıdır. Bunların boyunda ya da göğüste taşınmaları mümkün değildir. Örn. Türkiye Müzelerinin 100. Yıldönümü Hatırası, 80 mm, 163.55 gr.

2.1.1. DÜNYADA ve ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİMİ

Madalyanın tarihteki amacı insanın herhangi bir üstünlüğünü ön plana çıkarıp, takdir etmektir. Meydan Larousse'un madalya maddesinde ilk kez 1438 de Bizans İmparatoru VII. İoannes Palaiologos'un madalya çıkardığından bahseder.

Antik çağlardan yakın tarihimize kadar geçen zaman içinde fetih, yabancı kültürleri hıymeye altına almak ve ekonomik sebeplerden dolayı yapılan sıcak savaşlar bugün yerini genellikle ekonomik, sportif, politik ve teknolojik alanlarda yapılan rekabete bırakmıştır.

“ Sözcüğün aslı ilk kez 15.y.y. da kullanılan İtalyanca'daki “ Medaglia “ dan dilimize geçmiştir. Bu; “ üzerinde bir kafa sureti veya tarihi bir olay yahut remzi bir şekil ya da alamet basılmış veya kazılmış yuvarlak, madeni, küçük pul “ olarak açıklanmaktadır.”¹ Bizdeki ansiklopedik tanımı ise; “ savaşlarda yararlılık gösterenlere, yarışlarda, sergilerde derece alanlara ödül olarak ya da önemli bir olay dolayısıyla ilgililere hatıra olarak verilen madeni nişandır “.

¹ İstiklal Madalyası, Gen. Kur. ATASE Yayınları, Ank., 1983, s. 1

“ Madalyanın bazı olayları ya da kişileri anmak amacıyla geçerli olmayan para biçiminde basılması ve belli bir değer üzerinden satılması Avrupa’da 15. y.y. dan itibaren görülmeye başlar. Böylece para biçiminde olmakla beraber madeni, tipi, ağırlığı, çapı kalınlığı ve üzerindeki kabartma resimleri serbestçe düzenlenebilen ilk madalyalar ortaya çıkmıştır.”¹

Ortaçağda Abbasi Halifeleri devrinde önemli olaylar dolayısıyla “ Atiyye Dinarları “ (hediye paraları) madalya olarak basılmıştır, fakat bunlar boyuna ya da göğse takılmaz. Anadolu Selçukluları’ndan II. Keyhüsrev, 1245 de Konya’da 41 mm lik bir Atiyye Dinarı bastırmıştır. Gerek mülki, gerek askeri hizmette verilen madalya ve nişanların menşei Avrupa’da ortaçağa kadar uzanırken, Osmanlılar 18. y.y.a kadar bir anlamda sorguç, tuğ, hil’at, çelenk ve avize kullanmışlardır.

Osmanlı’da ilk madalyalar ; Patrona Halil Ayaklanması’ndan sonra 1730 da Sultan I. Mahmut tarafından çıkarılan, altından ve dikdörtgen şeklinde yapılan “ Ferahi Madalyası “, ardından 1754 de III. Osman’ın sikke reformu dolayısıyla çıkardığı “ Sikke-i Cedid “ adındaki madalyalardır.

2.1.2. MADALYA KULLANIMINA DAİR TALİMAT ve ESASLAR

Bir kişinin anısının unutulmaması ve bazı fahri misyonları yüklemek için genel kriterlerle madalya verilir. Madalyaların üzerinde genellikle sembolik bir resim, tarih ve isim görüldür. Rütbeleri yoktur ancak kurdelelerin rengi ve madenin cinsi verilme nedenine göre değişir.

Madalyalar bireylere verildiği gibi, askeri ve sivil kurumların tüzel kişilikleri adına da verilirler. Genellikle madalya, sahibi ve onların ölümünde birinci dereceden yakınları tarafından resmi günlerde ve törenlerde takılır, geri alınmaz.

Madalyalar genellikle kişilerin üstünlüğü ya da başarıları gözönüne alınarak çıkartılmış madeni sembollerdir ve ancak olay gerçekleşikten sonra çıkarılmasına karar verilir. Ancak Hila-

¹ Erol Özbilgen, “ Anıların Zamana Karşı Direnen Simgesi Madalyalar “, Antik Dekor, İst., 1995, s. 118

1-i Ahmer Cemiyeti Madalyası gibi olup, önceden çıkarılmış olanlar da vardır.

Çoğu beratsız olarak verilen bu madalyalar imparatorluğun son devirlerine doğru gelişigüzel çıkarılıp dağıtılmışlardır. Hicaz Demir Yolu ya da Bursa Sergisi gibi madalyalar askeri ya da mülki bir yararlılıktan çok, yardımseverleri ödüllendirmek içindir. Bunların takılmasına dair genel olarak bir hüküm bulunmayıp her türlü elbiseye takılabilir ve yine çoğu varislere, takılmamak üzere bırakılırdı.

2.1.3. TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ MADALYA ve NİŞANLARI TALİMAT ve TÜZÜKLERİ

1991 de çıkarılan “ TSK Madalya ve Nişanları Takdir ve Taltif Klavuzu “ kitapçığı halen geçerli olan tüm esasları içerir.

“ 1. Genel ;

İnsanlar Milli gayeler uğruna yaptıkları hamaset, fazilet, cesaret ve şecaat dolu hizmetlerini, üstün gayret ve çalışmalarını, iftihar, gurur ve tevazu duyguları içinde savaş takdimnamesi, madalya ve nişanlar gibi şan ve şeref nişanlarıyla çevrelerine takdim ederler.

2. Sorumluluk ;

a. TSK'nın her kademesindeki komutanlar, yaptıkları hizmetler karşılığında kişilere madalya verilmesini gerektiren hususları değerlendirmekten, inhaları hazırlattırmaktan, madalya ve nişanların hak sahiplerine takılncaya kadar yapılacak işlemlerin, takip ve kontrolü ile sonuçlandırılmasından sorumludur.

b. Asgari bölük, müstakil tabur ve eşiti komutanlar ve kurum amirleri ile daha üst makam ve rütbe sahipleri veya en yakın görgü şahidi olarak bulunan üst ve amirler, savaşta ve barışta madalya veya nişan verilmesini gerektiren kahramanlık, fedakarlık, üstün başarı ve üstün hizmette bulunanları tesbit ederek teklife esas olan olaya ait bir sunuş yazısını sıralı üstler yoluyla Genel Kurmay Bşk. lığı'na göndermekten sorumludurlar. Cumhurbaşkanı, Başbakan, Milli Savunma

ve İşçileri Bakanları da teklife layık gördükleri personel için taltif olayını bildiren yazıları Genel Kurmay Bşk.lığı'na gönderirler.

c. Takdir ve keyfiyeti, madalya ve nişanı vermek yetkisini haiz komutana aittir. Her türlü şartlar içinde görevin ifası asıldır. Vazifenin yapılmış olması taktir ve taltife esas teşkil etmez. Tekliflerin kabul veya red edilmesi yetkili komutanın takdirine bağlıdır.

3. Tesbit, Teklif, Taltif, İnha ve Tevcih Esasları ;

a. Madalya ve nişanların cinsleri, kimlere verileceği, teklif ve tevcih usülleri müteakip sayfalarda her madalya ve nişan için ayrı ayrı açıklanmıştır.

b. Alaylara sancak verilmesi (Bkz. TSK Savaş Takdirnamesi, Madalya ve Nişan Yönetmeliği)

4. Madalya ve Nişanların Takılması ve Taşınması ;

a. Genel ;

1. Birinci dereceden savaş madalyası, boyuna takılan iki yanı kırmızı, ortası beyaz kurdele ile madalyanın alt kenarı, ucu resmi elbise ceketinin üstten ikinci düğmesinin hemen üstüne gelecek şekilde taşınır. Rozeti diğer madalya rozetlerinin takıldığı yerin başına takılır.

2. Madalya rozet ve minyatürlerin takılış öncelikleri şöyledir :

- a. 2. derece Altın Kaplama Savaş,
- b. 1. derece Altın Kaplama Şeref,
- c. Altın Kaplama Üstün Cesaret ve Feragat
- d. 2. derece Gümüş Kaplama Şeref
- e. 1. derece Gümüş Kaplama Övünç,
- f. Gümüş Kaplama Üstün Hizmet,
- g. Gümüş Kaplama Başarı
- h. Gümüş Kaplama Liyakat
- ı. Gümüş Kaplama Bronz Övünç
- j. Gümüş Kaplama Hizmet

b. Madalya ve Nişanların Takılacağı Haller ;

1. Tören elbisesi giyilen her yer ve zamanda,
2. Anıtkabir'e yapılacak resmi ziyaretlerde,
3. Devlet Başkanlarının yapacakları resmi kabullerde,
4. Devlet Başkanlarının karşılama ve uğurlama törenlerinde,
5. Madalya alınmasını gerektiren olayların kutlama törenlerinde,
6. Madalya alınmasına neden olan olayın cereyan ettiği zaferi kazanan birliğin kuruluş gününde,
7. Zaferin kazanıldığı bölgelere yapılacak resmi ziyaret ve gezilerde,
8. Milli bayramlarda,
9. Uluslararası eski muharpiler ve benzeri derneklerin kongrelerine davetli olarak katıldığında, kongrenin veya gezinin devamı süresince,
10. TBMM'nin açılış törenlerinde,
11. Cumhurbaşkanının iştirak edeceği tören ve ihtifallerde.

c. Madalya ve nişanla talif edilenler madalya ve nişanlarını, muvazzaf veya emekli iken, askeri veya sivil kıyafetle takabilirler. Resmi elbiselerin dışında sivil elbise giyildiği takdirde madalya ve nişanların takılması gerekiyorsa mutlaka kravat da takılır.

d. Madalya ve nişanlar veya minyatürleri ; sivil elbise, resmi olarak frak ve smokin veya bunların mukabili mesdres giyildiğinde yukarıda tarif edilen şekillere kıyasen takılırlar.

e. Madalya, nişan ve rozetler yalnız cekete takılmak suretiyle taşınır. Bunun dışında ceket üzerine giyilen kaput, pardesü, parka, rüzgar ceketi, pelerin ve benzeri giyim eşyasına takılamaz.

f. Sefer halleri ve savaşta madalya, nişan ve rozetleri takılamaz.

g. Madalyalar takıldığı zaman rozetleri veya minyatürleri takılmaz.

h. Aynı cins madalyalardan birden fazla alan şahısların 1. madalyasının kurdelesine bir yıldız, 2. madalyasının kurdelesine iki yıldız konur. Taşıma halinde son alınan madalya ve kurdelesi takı-

lır.

1. Yabancı devletler tarafından TSK mensuplarına tevcih edilen madalya, nişan ve rozetler, Gen. Kur. Bşk.lığı'nın tasvibi alındıktan ve tescili yapıldıktan sonra ;

1. Dost devletin ulusal günlerinde,

2. Elçilik veya konsolosluklar tarafından yapılan davetlerde, yurt içinde veya dışında takılabilir.

j. İstiklal Madalyası veya rozeti özel kanuna uygun olarak sağ meme üzerine gelecek şekilde takılır.

k. Madalya, nişan ve rozeti takma hakkı olan her personel bunları doğru bir şekilde ve yukardaki esaslara uyarak temiz ve bakımlı takmak ve taşımaktan sorumludur.

5. Veraset, Kayıt ve Tescil İşleri ;

a. Madalya ve nişanlar; sahiplerinin ölümü halinde kanuni mirasçılarına geçer. Mirasçılar madalya ve nişanları takamazlar.

b. Madalya ve nişan almaya hak kazanan kişi bunları almadan ölmüşse, madalya veya nişan kanuni mirasçılarına verilir.

c. Madalya veya nişan alan veya almaya hak kazananların ölümleri halinde, bu madalya veya nişanlar kendileri tarafından mirasçılardan birine bırakılmamış ise, en büyüklerinden başlamak üzere erkek çocuklarına, yoksa kız çocuklarına, çocukları yoksa babasına, o da yoksa annesine, annesi yoksa eşine, eşinin de yokluğu halinde medeni kanun hükümlerine göre diğer kanuni mirasçılarına intikal eder.

d. Kendilerine madalya ve nişan intikal edenlerin ölümü halinde de yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

e. Kendilerine madalya ve nişan intikal edecek olanların anlaşmaları halinde yukarıdaki fıkralarda gösterilen sıraya uyulmayabilir.

f. Madalya ve nişan sahipleri sağlıklarında hazırlayacakları bir vasiyetname ile veya arzuları gereği, ölümlerini müteakip varisleri; madalya ve nişanlarını istedikleri okul veya müzelere hediye

edebilirler. Bu durum madalyaların kayıt ve tescil işlerinde belirtilir. Bu madalya veya nişanlar, hediye edilen okul veya müze tarafından kayıtları tutularak, muhafaza edilir.

6 Madalya ve Nişanların Zayiinde Yapılacak İşlem ;

- a. Zayii edilen savaş takdimnamesi, madalya, nişan ve rozet gazete ile ilan edilir. İlanı müteakip nüfus hüvviyet cüzdanı veya noterlikçe tasdikli örneği veya madalya beratı bir dilekçeye eklenecek Gen. Kur. Bşk.lığı'na müracaat edilir.
- b. Dilekçe muhteviyatı, Gen. Kur. Bşk.lığı'ndaki taltif kayıt ve tescil defteri ile karşılaştırılır. İnceleme doğru sonuç verdiği takdirde; taltif sahibinden her türlü masrafı tahsil etmek suretiyle bir yenisi verilir.”¹

¹ Türk Silahlı Kuvvetleri Takdir ve Taltif Klavuzu, Genel Kurmay Basımevi, Ank., 1991, s.3-6

2.2. NİŞAN

Madalyalarda olduğu gibi nişanların da ilk kez kullanımı Batı'da başlamış, bizde yıldız, batıda haç şeklinde yapılarak mine ve taşlarla bezenmiştir. Nişanlar, madalyalara göre daha süslü olup, şemse, kurdele, berat olarak üç parçadan oluşur.

Ansiklopedik tanımında “ Bir kişiyi, topluluğu ya da kurumu başarısından dolayı onurlandırmak için verilen belgeli takı “¹ olarak geçmektedir.

2.2.1. DÜNYADA ve ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİMİ

Osmanlı nişanlarının ilk örnekleri madalyalardan 71 yıl sonra III. Selim dönemine tarihlenmektedir. Mısır'ın Fransızlar'dan geri alınmasında üstün başarılar gösteren Ahmet Kaptan ve İngiliz deniz subayı Hickenson'a verilen 1801 tarihli “ Hilal Nişanı “, elmaslarla çevrili, altındandır.

Nişana sahip olabilmek için yalnız askeri ve mülki alanda yararlılık gösterilmesi gerekmiyordu. Padişahın çocukları doğduğunda bunları müjdeleyenler için de ödül olarak nişan verilmiştir.

Osmanlı padişahları yabancılara nişan vermekle birlikte, onlardan gelen nişanları geri çevirmiştir. Ancak Sultan Abdülmecit döneminde Fransızların verdiği L'egion D'honneur Nişanı kabul edilen ilk nişan olmuştur.

2.2.2. NİŞAN KULLANIMINA DAİR TALİMAT ve ESASLAR

Yasal kurallarla düzenlenmiş nizamnamelerle dağıtılır ve hiyerarşik rütbeleri vardır. Osmanlı ve Cumhuriyet devrine ait nişanlarda rütbe dereceleri vardır ve beratla birlikte verilir. Beratında kime ne şekilde verileceği açıklanır, beratı olmayanlar nişanı takamazlar. Bir hizmetin önceden belirli kurallarla sabitlenmiş özelliklerini yerine getirenlere verilir, bir üst rütbeden nişan verildiğinde önceki geri alınır. Nişana sahip olamakiçin, belirlenen nişan harcını ödemek

¹ Ana Britannica, C. 16, İst., 1989, s. 546

gerekirdi.

Kubbealtı dergahında padişahın başkanlığında vezirlerin toplanmasıyla yapılan törenlerde sahibine takılırdı.

Cumhuriyetin ilanından sonra 26.11.1934 tarihli ve 2590 sayılı yasayla İstiklal Madalyası ve TSK Madalyaları dışında kalan, tüm madalya ve nişanların kullanılması yasaklanmıştır.

2.3. MADALYA ve NİŞANLARIN İMALİ

Madalya ve nişanların imali Osmanlı devlet darphanesi olan Darphane-i Amire’de yapılmıştır.

2.3.1. DARPANE-İ AMİRE

Darphanelerde öncelikli olarak para basılmaktaysa da madalya kullanımının başladığı tarihlerden itibaren bunların basımı da bu mekanlarda olmuştur.

2.3.1.1. Turihi

Osmanlı devletinde ilk para basımı Osman Bey zamanında (1281- 1324) Bursa Darphanesi’nde olmuştur. Fatih Sultan Mehmet’in (1451-1481) İstanbul’u almasıyla Beyazıt’ta Eski Saray civarında bir kilisenin yerine İstanbul’un ilk darphanesi inşa edilmiş, İstanbul Darphanesi’nin yükünü azaltmak için Rumeli, Anadolu, Kafkasya, Irak, Suriye, Kıbrıs, Kuzey Afrika ve Arabistan’da taşra darphaneleri de açılmıştır. 19. y.y. a kadar hayli olan sayıları azalarak sonunda sadece Darphane-i Amire kalmıştır. Darphane-i Amire Osmanlı Devlet darphanesinin resmi adıdır.

Osman Hamdi Bey Yokuşu ile Soğukçeşme Sokağı arasında kalan 17.000 m² lik alandaki Darphane-i Amire çok sayıda binayı içerir. Barok ve ampir usulpların birarada görüldüğü darphane binaları kompleksi içinde bugün “ İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü “ ile “ İstanbul Restorasyon Konservasyon Merkez Labratuarı Müdürlüğü “ konuşlanmış olup, Kültür Bakanlığı’nca “ Darphane Müzesi “ projesi hazırlanmaktadır.

Darphane, 1727 de Beyazıt’tan Topkapı Sarayı’nın I. avlusunda silah deposu olarak kullanılan Aya İrini Kilisesi’nin yanındaki - Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın yaptırdığı - binaya nakledilmiş, Balımuucu’daki bugünkü yerine taşınuncaya kadar da burada kalmıştır.

Darphane asıl önemini 18.y.y. da kazanmıştır. “Osmanlı hazinesinin yedek akçesinin saklandığı, bir çeşit banka haline gelmiş, bu devirde Darphane Eminleri’nin tayin yetkisi Def-

terdarlık'tan alınarak sadaret makamına verilmiştir. Eminlik adı I. Mahmut zamanında Darphane Nazırlığı olarak değiştirilmiş ve Tanzimat'a kadar bu adla anılmıştı."¹ Bu dönemde ilk madalya olan "Ferahî Madalyası" çıkarılmıştı.

II. Mahmut zamanında 1831'de kapsamlı bir onarım görerek üç katlı, kargir Darphane Köşkü yaptırılmış, 1835'de Darphane'ye yeni makinalar getirtilip geliştirilmiş, 1839'da Tanzimat'ın ilanından sonra Maliye Nazırlığı'na bağlanmıştır.

Abdülmecit döneminde (1839-1861) para basımının bir standarda bağlanması için Tashih-i Ayar Kanunu ve bu kanunun adını taşıyan bir madalya çıkarılmıştır. (Bkz. Tashih-i Ayar Madalyası)

Önceleri önemli olaylar nedeniyle ve az sayıda bastırılan madalya ve nişanlar imparatorluğun çöküş devrinde fazla sayıda basılıp geliş güzel dağıtılmaya başlanmıştır."1850'de para darlığı yüzünden o ana kadar çıkarılan tüm madalya ve nişanlar sahiplerinden alınarak darphane'ye gönderilmişti."²

Osmanlı sikke ve madalyaları 1843'ten itibaren yalnızca İstanbul Darphanesi'nde basılmıştı. Ancak Selçuklular'da olduğu gibi Osmanlı'da da birçok darphane olup, bunlar genellikle Karatova, Gümüşhane ve Kiğı gibi gümüş, simli kurşun veya bakır madenlerinin çıkarıldığı yere yakındı." Darphanenin ihtiyacı olan altın, gümüş ve bakır bir zamanlar emanet, sonraları iltizam olarak memur ve mültezimlere verilmek suretiyle temin edilir, İstanbul Darphanesi'ne Ergani, Keban, Gümüşhane ve Kastamonu'nun Küre madenlerinden gelirdi."³

Osmanlı hazinesi 1878'e kadar burada muhafaza edilmiş, para basımının yanı sıra, kıymetli madenler işlenmiş, altın çelenkler, kolyeler, madalya ve nişanlar yapılmıştır.

1922'de "Darphane-i Amire" ismi "Darphane-i Milli" olarak değişmiştir. Kuruluşun-

¹ Meydan Larousse, C. 3, İst., 1970, s.404

² Askeri Müze Koleksiyonları, İst., 1995, s.209

³ M. Z. Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C. I, İst., 1993, s. 395

dan beri yerini değiştirmeyen darphane 1967 ye kadar kullanılmış, Cumhuriyet devrinde “ Baş-
bakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü “
adını alarak, Yıldız’daki bugünkü binasına taşınmıştır. 1968 de çıkan bir yangınla Darphane’-
nin tüm kayıtları yok olmuştur.

2.3.1.2. Baskı Usülleri

M.Ö. 600 lü yıllarda Lidyalılar’ın parayı icadıyla başlayan darphaneler o zamanki tek-
niklerle gayet ilkel şartlarda tehzizatlandırılmış binalar, hatta odalardı.

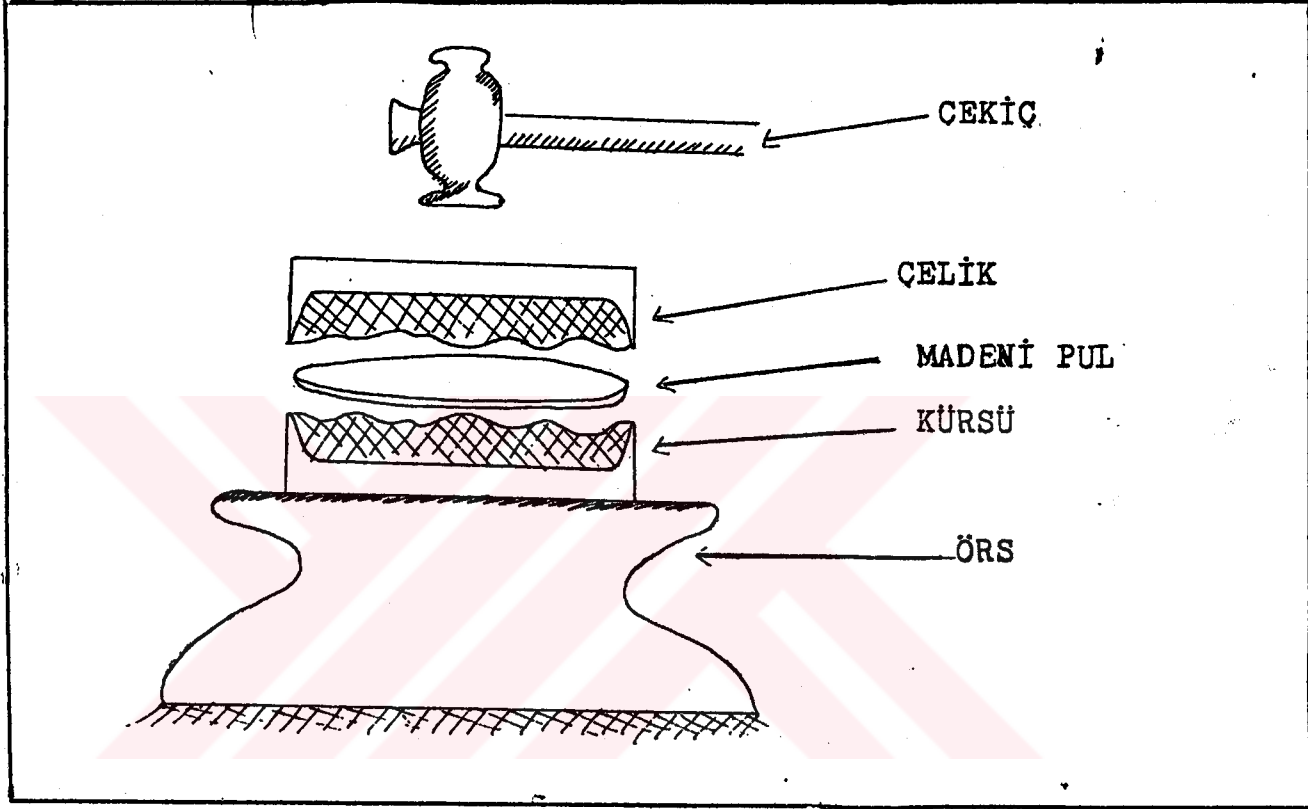
Darphane kelimesi Arapça olup, “ vurma, döğme “ anlamına gelir. Para ; antik çağdan
başlayıp Yunan, Roma ve Bizans uygarlıklarında ve Osmanlı’da 17.y.y. ın sonuna kadar, en
basit şekliyle, çekikle baskı tekniğinde yapılmıştır. Döküm tekniği hem zaman aldığı, hem de
zahmetli olduğu için çekikle döğme tekniği uzun zaman kullanılmıştır.

Bu teknikte sikke kalıpları çelik üzerine ters olarak oyulur, kürsü denilen sikkenin ön yü-
züne ait kalıp sabit kalır, çelik denilen kısım -sikkenin arka yüzünün kalıbı- darbelerden çabuk
etkilendiği için birden fazla yapılırdı. Baskı tekniğinde aşağıdaki görüldüğü gibi, ısıtılmış olan
madeni parçalar (pul), (küçük kalıplara) kürsü üzerine konuluyor, bunun üzerine çelik yerleşti-
rilerak çekikle vuruluyordu. Alt ve üst kalıplar genellikle 200-300 sikkede bir değiştirilmek zo-
runda kalıymıyordu.(Bkz. şekil 1) Darp tekniğinde yüzlerin birbirine denk gelmesi için alt kalı-
bın kenarlarına dişler oyulurdu. Daha sonra bu teknik geliştirilerek iç içe iki kalıp kullanılmaya
başlandı. Bu teknikle alt kalıp sabit tutulup, bunun altına daha önce hacmi tesbit edilmiş kısma
asıl kalıp yerleştirilir, tabanında sikkenin diğer yüzünün kalıbı olan bir tokmak darbesiyle sikke
yapılırdı .¹

Mekanik para basımı 1622 de İngiltere’de başlayıp, Fransa’da devam etti. Bu yöntemde
altın ve gümüş eritilip ayar düzenlemek için bakır katılıyordu. Ancak Osmanlı’da bakır katma

¹ İ. Günay Paksoy, “ Osmanlılarda Darp Tekniğinin Gelişmesi “, I. Uluslararası Türk-İşlam
Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi, İşt., 1981, s. 33

işlemi enflasyonu getirdi. Eritilen metaller kalıplara dökülüyor, kalıplar haddelenerek levha haline getiriliyordu. Levhalar zımba makinesiyle yuvarlak pul halinde kesiliyordu. Pullar tavlandıktan sonra rakkas denilen preste basılıyor, son işlem olarak kenarları tırtırlanıp, asitle parlatıldıktan sonra padişaha sunmaya hazır hale geliyordu.

ŞEKİL I

Sultan IV. Mehmet döneminde (1648-1687) Avrupa paralarının kalitesini yakalamak için mekanik darp usulüne geçilmiş, Cerrah Frenk Mustafa tarafından hadde, kesme, doğrama makinaları ve para basmakta kullanılan rakkas yapılmıştır.¹

Sultan Abdülmecit döneminde (1839- 1861) Londra'ya para basımında kullanılmak üzere en yeni sistemde araç ve makinalar sipariş edilip, İngiliz ustalar getirtilmişti.²

20. y.y. ın başında Darphane; keşçe, çeşni, dökümbane, çarhane, ağartma ve sikkehane

¹ Emre Dölen, " Darphane ", İstanbul Ansiklopedisi, C.2, İstanbul, 1994, s. 552

² Bu devirde Londra Darphanesi'nden getirtilen hakkak Robertson, madalya ve nişanlarla ilgili bazı kaynaklarda adı Robrenson olarak geçen hakkak olmalıdır.

bölümlerinden oluşmaktaydı. Dökümhanede altı ocak bulunur, burada 5x30 cm lik külçeler dövülür, külçeler çarhhanede 5x150 cm lik levhalar haline getirilirdi. Ağırlıkları kontrol edilenler ağırtmacıda tavlunarak, imalathanede darb edilirdi.¹

1910 da yine Londra'dan üç makine daha getirilmiştir. “ 1913 de yapılan Maliye sayımına göre Darphane'de 150 beygir gücünde bir buhar makinesi bulunmakta ve 29 memur ile 104 usta ve işçi çalışmaktaydı.”²

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş dönemlerinde görülen gevşeklik ve atalet bu kurum için söz konusu olmayıp 500 senelik geçmişiyle Osmanlı teşkilat sistemi içinde önemli bir yeri vardır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu ilkel teknikler yerini makinalarda seri halde yapılan baskılara terketmiştir.

¹ Emre Dölen, “ Darphane-i Amire “, Dünya Kenti İstanbul, Toplumsal Tarih Vakfı, İst., 1996, s. 35

² Emre Dölen, “ Darphane “, İstanbul Ansiklopedisi, C.2, İstanbul, 1994, s. 552

3. DENİZ MÜZESİ

Türk denizcilik tarihini bütünüyle gözönüne sermesinin yanı sıra Osmanlı hanedamının ihtişamını yansıtan kadirga ve kayıklarıyla ülkemizin ünük bir müzesidir. Bugün Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na bağı olan (birlik) müze, kuruluş itibariyle Türk müzelerinin ikincisi olup askeri müzelerin ilkidir.¹

3.1. TARİHÇE

1897 de Bahriye Nazırı Hüseyin Hüsnü Paşa ve Deniz Bnb. Süleyman Nutki Bey'in gayretleriyle Haliç Tersanesi'nde bir bina seçilmiş, müdürlüğüne Amiral Arif Hikmet Paşa, yardımcılığına da Süleyman Nutki Bey'in atanmasıyla Türk müzeciliğindeki yerini almıştır.²

Yeni müzeyi zenginleştirmek amacıyla tüm deniz birliklerinden ve denizcilerden faydalanılmış, değerli eserler biraraya getirilmeye çalışılmıştır.

1914 de Bahriye Nazırı olan Cemal Paşa, denizciliğin tüm kollarında olduğu gibi müze de de reform yapmış ve müdürlüğe Ressam Ali Sami Boyar'ı getirerek bilimsel anlamda yeniden düzenlenmesine olanak sağlamıştır. Boyar, müze binası yetersiz kaldığından başka bir yere taşınmasını istemişse de I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle bu iş ertelenmek durumunda kalmıştır.

II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla, eserler korunma amacıyla Niğde'ye nakledilmiştir. 1944 te müzenin tekrar İstanbul'da kurulmasına karar verilmiş, objeler önce bugünkü Kasımpaşa / Kuzey Deniz Saha Komutanlığı'na, sonra da Dolmabahçe Camii'ne taşınmıştır. Yeni müze, müdürü Haluk Şehsuvaroğlu idaresinde iki yıllık bir çalışmadan sonra 27 Eylül 1948 de ziyarete açılmıştır.³ 1960 da Dolmabahçe Camii'nin Milli Birlik Komitesi irtibat bürosu olarak kullanılması gündeme geldiğinden, Beşiktaş'ta Maliye Binası olarak kullanılan bugünkü yerine ta-

¹ A. Sami Boyar, Bahriye Müzesi Kataloğı, İst., 1917, s. 5

² a.g.e., s. 5

³ Deniz Müzesi Kataloğı, İst., 1970, s. 3

şınmıştır.

KOLEKSİYONUN OLUŞUMU :

Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u almasıyla " Cebehane " de topladığı silahlar Harbiye Anıbarı olarak da bilinen Aya İrini Kilisesi'nde korunma altına alınmıştır. Bu silahlar sonraları Askeri Müze'nin ve Deniz Müzesi'nin çekirdeğini oluşturmuştur.

Silahların dışındaki denizcilikle ilgili objeler Tersane'den (Örn. gemi makinalarının ahşap modelleri), gemi modelleri İnşaiye Modelhanesi'nden, etnoğrafik eserler Yıldız Saray'ından (Örn. Abdülhamit'e ait olduğu düşünülen kütüphane), kayıklar Beylerbeyi ve Topkapı Sarayı Kayıkhanelerinden alınmıştır. Barbaros Hayrettin Paşa Türbesi'ne ait objeler Kültür Bakanlığı'ndan edinilmiştir. Denizci subay ve erlere ait özel eşyalar ise ailelerin bağışlarıyla müzedeki yerlerini almıştır. Bugün de hala müze koleksiyonunun gelişmesinde en önemli etken, bahriyelilerin aileleri ve deniz birlikleridir.

Müzenin mali kaynakları yeterli olmadığından satın alma yoluyla nadiren eser kazanılmaktadır. Ancak son zamanlarda deniz tarihi açısından önemli olan plastik sanat eserleri satın alınmıştır.

3.2. MÜZE BİNALARI ve KULLANIMI

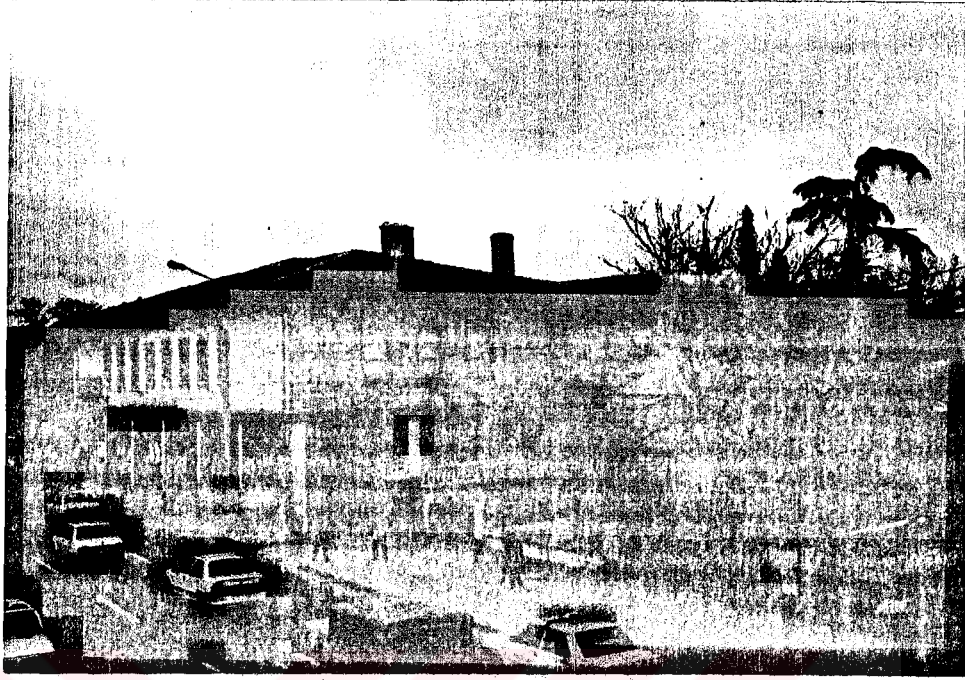
100 yıllık geçmişe sahip müze, bugün dört bölüm halinde kültürel etkinliklerini yerine getirmektedir :

1. Ana Teyhir Binası
2. Tarihi Kayıklar Galerisi
3. Kütüphane ve Tarih Arşivi
4. Sanat Galerisi

1. Ana Teyhir Binası ;

Dolmabahçe Caddesi ile Cezayir Caddesi'nin kesiştiği noktada, müzenin çekirdek bö-

lümünü oluşturan, üç katlı kagir bir binadır. (Bkz. Plan 1)

DENİZ MÜZESİ ANA TEŞHİR BİNASI

Orta kat ziyaretçi girişi olarak kullanılır.(Bkz. Plan 4)

Girişte holünde Barbaros devrine ait sancak ve Amiral K. Kayacan' ın özel eşyaları sergilenmektedir. Girişin sağında halkla ilişkiler görevlisinin bulunduğu oda, solunda ise hediyelik eşya reyonu ve bilet satış gişesi vardır. Ziyaretçilerin ilk gireceği oda, Kabul Odası olarak bilinen ve gemilerde kullanılmış masa, Yıldız Sarayı'ndan alınmış ahşap oyma dolaplar, Mink vazoları ve tabloların sergilendiği bölümdür. Buradan Atatürk'ün gemilerde kullandığı eşyalarla, Ertuğrul Yatı'nda kaldığı kamarasının bulunduğu Atatürk Odasına geçilir. 16. y.y. dan bugüne değin deniz savaşlarında yitirdiğimiz şehitlere ait fotoğraf ve künye plaketlerinin sergilendiği Deniz Şehitleri Odasını görmek için Savarona Yatı'na ait yemek takımları ve diğer eşyaların bulunduğu Savarona Odasından geçmek gerekmektedir. Deniz şehitleri odasının sonunda acil çıkış kapısı bulunur.

Holün sol tarafındaki, Çanakkale Cephesi'yle I. Dünya Savaşı'nın anlatıldığı Lodos Sa-

lonunda Türk resim sanatında önemli yeri olan sanatçıların tablolarıyla, cephelerden toplanan materyal, gemi modelleri, fenerler ve çeşitli devirlere ait sancaklar vardır. Lodos salonundan taşbaskı ve el yapımı çizimlerin olduğu Haritalar Odasına ve Balkan Savaşları'nda yararlılıklar gösteren Rauf Orbay Odasına geçilir.

Birinci kat giriş holündeki merdiven boşluğunda, duvarda ahşap gemi isim levhaları ve saltanat armaları asılıdır. Holde (Bkz. Plan 5), Türk ve dünya resim sanatının önemli örnekleriyle ortadaki vitrinde kıyafetler sergilenir. Bu vitrini geçen ziyaretçi karşıdaki Kıyafetler Salonunda 15.y.y. dan 20.y.y. a kadar kronolojik bir sırayla denizcilerin kıyafetlerini görebilir. Holün sağ tarafındaki Poyraz Salonunda ise 15.y.y.dan 20. y.y. a kadar denizcilerin kullanmış olduğu silahlarla, gemicilerin kullandığı seyir aletleri sergilenmektedir. Bu salondan, derslerde kullanılan kara tahta ve yerküreyi görmek üzere Bahriye Mektebi Odasına , oradan 1839 da Tanzimat'la kaldırılan Kaptan Paşalık makamının temsili olarak canlandırıldığı Kaptan Paşa Odasına geçilir.

Holün sol tarafında ince tekniklerle yapılmış gemi modelleri, madalya ve nişanların sergilendiği Keşileme Salonu vardır. Turgut Reis ve Barbaros Hayrettin Paşa'lara ait heykel ve tabloların bulunduğu Barbaros Hayrettin Paşa Odası, şehrin gravür, yağlıboya ve suluboya görüntülerinin yer aldığı İstanbul Odası Keşileme salonunun içinde yer alırlar. Salonun çıkışında sağda 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e ait madalya ve şehir anahtarlarının sergilendiği F. Korutürk Odası yer alır.

Teşhire kapalı olan bodrum katında (Bkz. Plan 3) kullanım dışı bırakılmış gemi objelerinin sergilendiği Münfesi Gemiler Odası, I. Dünya Savaşı'na katılan Yavuz Kruvazörü'nün makina aksamının sergilendiği Yavuz Odası ve taş baskı örneklerinin bulunduğu Taşbaskılar Odası vardır. Ayrıca açık depo olarak da kullanılan bu kısımda yağlıboya tablolar, hat ve tezhip örnekleri korunmaktadır. Restorasyon atölyesi ve yaklaşık 1500 adet objenin muhafaza edildiği iki asar-ı atika deposunun da bulunduğu bu kattan personel girişi sağlanmaktadır.

Önceleri güvenlik nedeniyle ziyarete kapalı olan bahçe (Bkz. Plan 2), ancak 2 yıldan beri ziyaretçilere açıktır. Bu bölümde 16. ve 19.y.y. lara ait mezar taşları, toplar ve torpidolar sergilenir. Barbaros Hayrettin Paşa Külliyesi'nin temel kalıntılarını da görmek mümkündür. Kayıklar Galerisi'nin yan duvarında Osmanlı İmparatorluğu'nun gelişme ve çöküş dönemini gösteren harita ve büyük denizcilerin büstleri bulunur.

2. Tarihi Kayıklar Galerisi ;

İskele Caddesi'ne bakan asma katlı, kagir bir binadır (Bkz. Plan 2).

İstanbul üçyanı denizlerle çevrili bir yarım ada olduğundan deniz taşıtlarının önemi yadsınamaz. Üstelik bir zamanlar tertemiz olan Haliç'i de düşünersek, bu mesafelerin bir an önce aşılabilmesi için hafif ve uçar gibi giden taşıtlara, kayıklara ihtiyaç vardı.

Deniz Müzesi Komutanlığı'nda bulunan bu kayıklar biraraya getirilmeden önce Topkapı Dolmabahçe, Çırağan, Beylerbeyi ve Üsküdar Sarayları ile sahildeki kasırların kayikhanelerinde muhafaza ediliyordu. 20. y.y. ın başlarında bu saraylardan alınarak Topkapı ve Dolmabahçe Sarayları'nın kayikhanelerinde toplandı. 1913 te Topkapı Sarayı Yalıköşkü Kayikhanesi'ndeki köşklü ve köşksüz kayıklarla, IV. Mehmet'e ait kadirga buradan alınıp, Tersane-i Amire'deki eski kadirga gözleri çekeklerine yerleştirilerek, Dolmabahçe'dekiler yerlerinde bırakılmıştı.

II. Dünya Savaşı'nın sonunda Dolmabahçe Camii'ne taşınan müzenin emrine, sarayın garaj binası ile kayikbane verilmişti. Kayikhanede bulunan birkaç piyade kayığı yanında diğer kayıklardan bazıları, Sultan Abdülmecit ve haremine ait olan kayıklar ve IV. Mehmet'e ait kadirganın yalnızca köşk kısmı, garajda sergilenmeye başlanmıştı.

1956 da Dolmabahçe Caddesi'nin genişletilmesi sırasında kadirganın köşkü ve kayıklar, önceden Dolmabahçe Sarayı Arşivi iken, sonradan Devlet Malzeme Ofisi'ne geçen depoya taşınıp, 14 sene burada kaldı.

1970 de Deniz Kuvvetleri Komutanı Celal Eyiceoğlu'nun emriyle önceden uçak hangarı, sonra Belediye Temizlik İşleri Ambarı olan binaya taşınmıştır. Halen kullanılan bu binanın ö-

nüne bir ek yapılarak 7 Temmuz 1970 de sergiye açıldı.

Türk kültür tarihine kazandırılan bu mekan, genellikle 19. y.y. a ait olup batı sanatının etkilerinin görüldüğü saltanat kayıkları yanında Atatürk'ün Florya Köşkü'nde, Marmara ve Karadeniz havuzlarında bindiği sandalları da içerir.

Osmanlı saltanat kayıkları ve Avcı Mehmet'e ait kadırgasıyla dünyada eşi olmayan bir koleksiyondur. Kendi aralarında köşklü ve köşksüz olarak ikiye ayrılan irili ufaklı 34 saltanat kayığının yanı sıra kalyon devrine ait, gemilerde kullanılan makara, bogata, pastika, halat gibi örnekler yer alır. Duvarlarda İstanbul konulu gravür ve suluboyalarla, ahşap oyma saltanat armaları asılıdır.

3. Kütüphane ve Tarih Arşivi ;

Dolmabahçe Sarayı'nın Arabacılar Koğuşu iken, bugün kütüphane ve tarih arşivi olarak kullanılan bina, Resim Heykel Müzesi ile eski Beşiktaş Karakol binasının arasına sıkışıp kaldığından (Bkz. Plan 1), içeriği araştırmacılar tarafından yeterince bilinmemektedir.

İçlerinde yazma eserlerin de bulunduğu, yaklaşık 20.000 adetlik kitap koleksiyonu genellikle denizcilik ve tarih konuludur. Osmanlı İmparatorluğu zamanına ait geniş bir harita koleksiyonu burada muhafaza edilmekte, kapsamlı bir harita kataloğu hazırlama çalışmaları devam etmektedir.

Tamamıyla tasnif edilmemiş olan yaklaşık 25.000.000. belgeli Deniz Arşivi ise 18. y.y. dan, nazırlık makamının kaldırılmasına kadar geçen süre içindeki, Bahriye Nezareti ile diğer nezaretler arasındaki tüm yazışmaları kapsar.

4. Sanat Galerisi ;

Kütüphane ve Arşiv binasının alt katı, 1993 de restore edilerek, Deniz Kuvvetleri Komutanı Vural Beyazıt tarafından açılmış, sergi salonu olarak (Bkz. Plan 1) günümüz sanatçıların hizmetine sunulmuştur.

Tüm bunlardan başka ziyarete kapalı olup ancak özel günlerde açılan (1 Temmuz Kabo-

taj Bayramı gibi...) Barbaros Hayrettin Paşa Türbesi'nin sorumluluğu da Deniz Müzesi'ne aittir.

Gün geçtikçe kendini yenileyen ve çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak çok yönlü faaliyetleri olan müze, dünya literatüründe de yerini almış ve tarihi merak eden herkese kucak açmıştır.

3.3. KOLEKSİYONLAR ve NESNELERİN GENEL TASNİFİ

Müze, adından da anlaşıldığı gibi deniz tarihine ait koleksiyonları kapsar. Ancak deniz kültürü sadece gemiler ve gemilerde bulunan makinalar olmayıp birçok bahriyeli için bir yaşam tarzıdır. Objeleri kabaca teknolojik, askeri ve etnoğrafik olarak tasnifleyebiliriz, fakat bunlar da kendi içinde alt gruplara ayrılırlar :

1. SALTANAT KAYIKLARI ve TARİHİ KADIRGA ; Sultan IV. Mehmet'ten kalan meşhur kadirga ile başlayıp Sultan Abdülmecit ve V. Mehmet Reşat devirlerine ait tekneler, inşalarında ki tekniğin ötesinde sedefkarlığın, hattatlığın ve kakmacılığın en güzel örneklerindendir.
2. SİLAH ve MÜHİMMAT MALZEMELERİ ; Ateşli, vurucu, ezici, kesici, delici ve koruyucu silahların kimileri üzerindeki lake, kakma, oyma ve telkari tekniğiyle silahtan çok süs sayılabilir. Mayınlar ve aralarında el yapımı da olan torpidolar bahçede sergilenmektedir. Sultan Selim'in Mısır Seferi'nden ganimet olarak getirdiği Kayıtbay'a ait tombak zırh ve kalkan en değerli eserler arasındadır.
3. GEMİ İSİM LEVHALARI, TUĞRALAR VE ARMALAR ; Gemilerin baş ve kıç kısımlarında bulunan isim levhaları, Osmanlı devrinde daha ihtişamlıyken Cumhuriyet'le birlikte sadeleşmiştir. Padişah tuğraları ve devlet armaları ahşap oymadır.
4. GEMİ MODEL ve MAKETLERİ ; Çoğu 18. ve 19.y.y. larda Osmanlı Donanması'nda kullanılmış gemi model ve maketlerinin arasında direkleri ve serenleri altın olanlar da vardır.
5. SANCAK ve FENERLER ; III. Selim zamanında Bağdat'ta ipek üzerine altın sırmayla işlenmiş, ağırlıkları 45-55 kg arasında değişen sancaklar, gemilerin borda, iskele ve sancak kısımla-

rında bulunan gemi fenerleri bulunur.

6. ATATÜRK'ÜN KULLANDIĞI EŞYALAR ; M. Kemal'in ölümünden kısa bir süre önce 54 gün kaldığı ve çok sevdiği Savarona Yatı'na ait yemek takımları, Etnoğrafya Müzesi'ndeki naaşının örtüsü, Hamidiye Kruvazörü'nü ziyaretinde imzaladığı şeref defteri, Ertuğrul Yatı'nda kaldığı kamara, yabancı devlet adamlarıyla birlikte çekilmiş fotoğrafları ve Feyhaman Duran tarafından yapılan portresi vardır.

7. PLASTİK SANAT ESERLERİ ; Koleksiyonun en önemli kısımlarından olan bu grupta taşbaskılar, karakalem, yağlıboya ve suluboyalar, ahşap, bronz ve alçı heykeller bulunur.

8. GEMİ MAKİNA MODELLERİ ve ORJİNAL PARÇALARI ; Çoğunluğu 19. y.y. a ait iskandil, parakete, baroğraf, oktant, sekstant gibi seyir aletleri ve I. Dünya Savaşı'nda kullanılan Yavuz Kruvazörü'nün makina dairesindeki malzemeleri içerir.

8. KİYAFETLER ; Denizeilerin üniformalarıyla, 14. y.y. dan bugüne kadar kullanılan cepken, şalvar, gömlek, başlık ve fotinler mankenlerin üzerinde sergilenmektedir.

9. HARİTA ve YAZMA ESERLER ; Avrupalılar tarafından yapılan taşbaskı Osmanlı İmparatorluğu haritaları, Edime Anlaşması'yla yeniden düzenlenen sınırın gösterildiği el yapımı harita ve 16. y.y. da yaşamış Piri Reis'in kaleme aldığı " Kitab-ı Bahriye " nin 18. y.y. da yazılmış üç adet kopyası vardır. Müze koleksiyonunun en değerli parçalarından biri olan - Piri Reis'in yaptığı " Atlas Okyanusu Haritası "ndan¹ önce - 1461 de Mürsiyeli Tabip İbrahim tarafından ceylan derisi üzerine yapılmış " Akdeniz Haritası "nın bugünkü haritalarla benzerliği şaşırtıcıdır.

10. MÜHÜR ve PARA ve MADALYALAR ; 19. y.y. da Bahriye Nezareti'nin çeşitli dairelerinde kullanılmış mühürler, Fatih Sultan Mehmet devrine ait sikkeler, Avusturya, Japonya paraları ve Venedik sikkeleri bulunur. Tezin konusunu oluşturan madalya ve nişanlar ise üzerindeki bezemeler ve gösterişli kurdeleleriyle koleksiyonun duygusal açıdan buruk bir bölümünü oluşturur.

¹ Aslı Topkapı Sarayı Müzesi'ndedir.

4. DENİZ MÜZESİ KOLEKSİYONLARINDAKİ MADALYA ve NİŞANLAR

Koleksiyonda birbirinden farklı 101 tipte ve 254 adet yerli - yabancı nişan ve madalya bulunmaktadır.

4.1. OSMANLI DEVRİ'NE AİT MADALYALAR

254 madalya ve nişanın, 112 adedi Osmanlı madalyasıdır.

4.1.1. VAKA-İ MISIRIYE MADALYASI

Mısır'ı işgal eden Napoleon'un Ağustos 1801 de beklediği yardım kuvvetlerinin gelmesi üzerine ülkesine kaçmasıyla sonuçlanan İskenderiye seferi üzerine, III. Selim tarafından ilk Osmanlı nişanı bastırıldı.

Bu savaşta başarı gösteren Ahmet Kaptan ve İngiliz subayı Hickenson'ın yanı sıra diğer Osmanlı ve İngiliz askerlerine de verilmiştir.

Üç boyda basılan nişanın, 55 mm lik büyük boyda olanın üzerinde, 18 adet taş olup altındandır. Diğer iki adedi 36 ve 48 mm çaplarında ve taşsızdır.

Bir yüzünde etrafı stilize dallarla çevrili bordürün ortasında III. Selim'in tuğrası, bordürün alta gelen kısmında " 1801 " tarihi vardır. Diğer yüzün bordürü aynı şekilde stilize dallarla çevrili olup, ortada sekiz kollu bir yıldız ve solunda hilal bulunur.

4.1.2. İŞKODRA MADALYASI

" CAMİ-İ NUSRET "

II. Mahmut zamanında, 1831 de Yunanlılarla yapılan İşkodra Muharebesine katılıp, yararlılık gösterenlere verilmek üzere aynı yıl çıkarılmıştır.

Madalyanın yazı ve tuğrasını Haşim Efendi, resim ve nakışlarını Kirkor Efendi yapmış-

ur.¹

Altın ve gümüşten yapılmış olup, altın olanı 29 mm çapında ve 15.88 gr ağırlığında, gümüş olanları ise 26 ve 29 mm çaplarındadır.

Ön yüzünde 16 kollu yıldız içinde Sultan Mahmut'un Adli tuğrası, alttaki hilal içinde eski türkçe " Nişan-ı İlhhar " yazısı, diğer yüzde - padişahın yandığı için 1825 de yeniden yaptırdığı - Nusretiye Camii'nin kabartma görünümü ile " Cami-i Nusret 1247 " yazısı vardır.

4.1.3. AKKA MADALYASI

Mısır ve civarında isyan çıkarp, buraları ele geçirmeye kalkan Mehmet Ali Paşa'ya karşı Osmanlı Donanması'nın harekatta bulunmasına Akka Muharebesi denilir. Bu savaşta Ekim 1840 da büyük mücadelelerle M. Ali Paşa'nın Suriye hakimiyetine son verilir.² Bu galibiyet üzerine savaşa katılanlara verilmek üzere, Sultan Abdülmecit tarafından bir madalya çıkarılmasına karar verilmiştir

29 mm çapındaki bu madalya altın, gümüş ve bakırdan olmak üzere üç tiptir.³

Bir yüzünde defne dallarıyla çevrili Sultan Abdülaziz'in tuğrası, diğer yüzde ortada Akka Kalesi kabartması, üzerinde 6 adet yıldız, alt kısımda eski türkçe " 1256 Beriyyet'üş Şam ve Kala-i Akka " yazılıdır.

4.1.4. TASHİH-İ AYAR MADALYASI

Sultan Abdülmecit'in 1844 de para ayarlarının standartlaştırılması ve basım işinin modernleştirilmesi kararı üzerine çıkarılmıştır.

38 ve 50 mm çaplarında altın, 50 mm çapında gümüş ve 40 mm çapında bakırları vardır.

Bir yüzünde başaklar arasında çiçekli Abdülmecit tuğrası bulunur. Diğer yüzünde çiçekli

¹ Meydan Larousse, C. 6, İst., 1972, s. 566

² İ. H. Uzunçarşılı, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, C. 4, İst., 1955, s. 129

³ Orjinali Topkapı Sarayı Müze Müdürlüğü kitaplığında bulunan " Osmanlı Devrine ait Nişan ve Madalyalar Albümü "nde kenarları pırlantalı olan Akka Madalyası'ndan bahseder.

kartuş içinde eski türkçe ile istifli olarak “ İşte tashih-i ayar-ı sikkeye sarf-ı himmet kıldı Han-ı Abdülmecit 1255 “ yazılıdır.

4.1.5. KÜRDİSTAN MADALYASI

Kürt Beyleri’nden Bedirhan Paşa’nın başlattığı ayaklanmayı, verilen görev üzerine 1846 da Müşir Osman Paşa bastırmıştır. Madalya, bu ayaklanmayı bastırmaya katılan Müşir Osman Paşa ve idaresindekilere verilmek üzere Sultan Abdülmecit tarafından aynı yıl çıkartılmıştır.

29 mm çapında, altın ve gümüş olarak iki tip madenden olup 4 türdür :¹

1. tür ; Sadrazam, Serasker ve Ordu-yu Hümayun Müşirine,
2. tür ; Ferik, Liva, Defterdar, Musul, Harput, Sivas ve Erzurum Valilerine,
3. tür ; Valilere,
4. tür ; Çavuş ve Bölük Eminlerine verilmiştir.

Bir yüzünde Sultan Abdülmecit’in tuğrası, diğer yüzünde eski türkçe “ Kürdistan sene 1263 “ (1846) yazılıdır. Yazının altında dağlık bir bölge görülmektedir.

4.1.6. BOSNA MADALYASI

Tarihten bugüne değin hep karışıklıklara sahne olan Balkanlardaki Hırvat, Sırp ve Bosnalılar 19.y.y. başlarında Bab-ı Ali’nin yaptığı ıslahatlara karşı çıkmışlardır.

Madalya, 1849 da Sultan Abdülmecit zamanında Bosna’da Sırların başlattığı bu isyanın bastırılmasında emeği geçenlere verilmek üzere çıkarılmıştır.

37 mm çapındaki altın ve gümüş olarak iki tipte yapılan madalyanın hattatı Mustafa Efendi, hakkakı ise Robrenson’dur.

Bir yüzünde Sultan Abdülmecit’in tuğrası, diğer yüzünde lotus yapraklarıyla çevrili alan içinde, ortada ayyıldız kabartması, alttaki bantta eski türkçe “ Bosna 1266 “ (1849) yazısı var-

¹ Orjinali Topkapı Sarayı Müze Müdürlüğü kitaplığında bulunan “ Osmanlı Devrine ait Nişan ve Madalyalar Albümü “nde pırlantalı Kürdistan Madalyası’ndan bahseder.

dır.

4.1.7. TANZİMAT-I HAYRİYE MADALYASI

Tanzimat Devri, Osmanlı Devleti'ni batılı anlamda yönlendirmek ve Fransız İhtilali'yle ortaya çıkan insan hakları ilkelerini, çok uluslu imparatorlukta yaşayan halka tanıtmak amacıyla, 3 Kasım 1939 da Gülhane Hattı Hümayunu'nun okunmasıyla başlamıştır.

Sultan II. Mahmut'la başlayıp Meşrutiyet'in ilanıyla Sultan II. Abdülhamit devrinde kapanan Tanzimat Devri'nin anısı için 1850 de Sultan Abdülmecit tarafından bir madalya çıkarılmıştır.

100 mm çapında ve 524.20 gr ağırlığındaki bakır madalya Brüksel'de Hart adlı bir meskukat kazıcası tarafından yapılmıştır.

Bir yüzünde bayrak, kalkan, top ve çeşitli silahlardan oluşan devlet arması, armadaki her bir birimin üzerinde Osmanlı padişahlarının isimleri, üstte etrafı güneş ışınlarıyla çevrili Sultan Abdülmecit'in tuğrası vardır. En altta “ Regeneration de l'empire d'Osman par Abdulmedjid “ (Sultan Abdülmecit tarafından Osmanlı İmparatorluğu'nun yeniden canlandırılması) yazılıdır. Etrafındaki kalın bordür, bitkisel kıvrımlarla bezenmiş, oval madalyonlar içinde Fransızca “ Herkese eşit adalet “, “ Eğitim yaygınlaştı “, “ Sanat ve barış korundu “, “ Sığınma hakları devam etti “, “ İmparatorluğun onuru yükseltildi “, “ Zayıflar himaye edildi “ yazılıdır. Arka yüzde dalgaların dövdüğü bir kale içinde Sultan Ahmet Camii'nin kubbesi, minareleri ve ay yıldızlı bayrak vardır.Üst kısmında Fransızca “ İmparatorluk bakidir “, alttaki kartuş içinde”1850” yazılıdır.

4.1.8. NİŞAN-I İFTİHAR MADALYASI

Sultan Abdülmecit zamanında 1853 te, 31 mm çapında ve gümüşten yaptırılmıştır. Madalyanın ağırlığı 15.85 gr olup, “ Darphane-i Amire'nin 1920 senesine ait Maliye Nezareti'ne

verdiği rapora göre ayanı, 830 dur ”.¹

Bir yüzünde şual güneş içinde Sultan Abdülmecit’in tuğrası ve “ 1270 “ tarihi, zeytin dalları, sancaklar ve ay yıldız vardır. Diğer yüzünde üstüste altı ve oniki kollu yıldız oturtulmuş, alttaki kartuş içinde eski türkçe “ Nişan-ı İftihar “ yazısı, sarmaşık dallarıyla süslenmiştir.

4.1.9. KARS MADALYASI

Osmanlı İmparatorluğu ile Ruslar arasında geçen savaşın Kars Cephesine katılıp, üstün başarı gösterenlere verilmek üzere çıkarılmıştır.

Sultan Abdülmecit tarafından 1855 de çıkarılan madalya altın, gümüş ve bakır olmak üzere üç tiptedir.

Bir yüzünde defne ve palamut dalları arasında Sultan Abdülmecit’in tuğrası, diğer yüzünde eski türkçe ile “ Kars 1272 “ (1855) yazılıdır.

4.1.10. KIRIM MADALYASI

12 Mart 1854 - 10 Eylül 1855 tarihleri arasında Ruslara karşı girişilen Kırım Savaşı için yaptırılmıştır.²

Sultan Abdülmecit tarafından, savaşa katılanlara verilmiş, tuncunu Fransızlar, gümüşünü İngilizler hazırlamıştır.

Bir yüzünde zeytin dalları ile çevrili alan içinde Sultan Abdülmecit’in tuğrası ve altta eski türkçe ile “ Kırım 1271 “ yazılıdır. Diğer yüzde müttefik ülkelerin bayrakları, top ve çapa kabartmaları ile altta “ La Crimea 1855 “ yazısı vardır.

4.1.11. ÜÇLÜ İTTİFAK MADALYASI

19. y.y. ın başında Rus Çarı Nikolay, hasta adam olarak nitelediği Osmanlı İmparatorluğu’ndan Ortadoksların himayesi özerkliğini koparmak istemiştir. Sultan Abdülmecit’in bu

¹ Nuri Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, İst., 1968, s. 299

² Bkz. “ Üçlü İttifak Madalyası “.

isteğe karşı çıkması Kırım Savaşı'nın çıkmasına neden olmuştur. Rusların Eflak- Boğdan'ı işgali ve 1853 de Sinop'ta Türk Donanması'nı batırması, boğazların Rusların eline geçeceği endişini taşıyan Fransız ve İngilizler'in Osmanlı saflarına katılmasıyla konu bir Avrupa meselesi haline gelmiş, 12 Mart 1854 - 10 Eylül 1855 tarihleri arasında devam eden savaş, Rusların galibiyeti elde edemeyeceğini anlaması üzerine barış için bir kongrenin toplanması kararıyla sona ermiştir.

İşte bu savaşın anısına Sultan Abdülmecit devrinde, kurşundan " Üçlü İttifak Madalyası " çıkarılmıştır.

Madalya 36 mm çapında ve 18.12 gr ağırlığındadır. Bir yüzünde, ortada İngiltere Kraliçesi Victoria, Napoléon III ve Sultan Abdülmecit'in tam boy portreleri, bunun etrafında " Angleterre, France, Turquie. Dieu les protege civilisation " (İngiltere, Fransa, Türkiye. Tanrı bu ülkeleri korusun) yazılıdır. Diğer yüzünde Talik yazıyla " Hukuk-u Saltanat-ı Seniye-i Osmaniye'nin himayesinde müttefiki olan Fransa ve İngiltere Devlet-i fehimeleri, fiilen dahi ifa-yı muavenete hüsnü himmet buyurmuşlardır. Sene seb'in ve mie'teyn ve elf " (1270) yazılıdır.

4.1.12. TAHLİSİYE MADALYASI

Deprem, sel gibi doğal afetlerde ve yangın, deniz kazaları gibi felaketlerde can kayıplarını önlemek ve kazazedelere yardım etmek için büyük çaba gösterenlere verilmek üzere, önceden hazırlattırılmış gümüş ve bakır madalyalardır.

Gümüşü 830 ayar, 36 mm çapında ve 23.80 gr ağırlığındaki madalyalar, 1860 da Sultan Abdülmecit tarafından çıkarılmıştır.

Ön yüzünde etrafı kıvrık dallarla çevrili alan içinde tuğra, diğer yüzünde geometrik kartuş içinde eski türkçe ile " Halka düştükçe edenler imdad olunur midhad ve tahsin ile yad " yazılıdır.

4.1.13. KARADAĞ MADALYASI

1862 de çıkan Hersek isyanının Karadağ Savaşı'na dönüşmesi ve savaşın İşkodra Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanması üzerine çıkarılmıştır. Sultan Abdülaziz tarafından bu savaşa katılarak yararlılık gösterenlere verilmiştir.

36 mm çapındaki madalya gümüşten ve 23.55 gr ağırlığındadır. Yazılarını Abdülfettah Efendi, resimlerini Robrenson yapmıştır.¹

Ön yüzünde hilal içinde istifli yazıyla “ El-müstenid bi tevfiakat el'rabbaniye Abdülaziz İlm Melik'ül Devlet'ül Osmaniye “ yazılıdır. Diğer yüzünde dağların üzerinde dalgalanan bir Türk bayrağı, ön planda top arabası vardır. Altta kartuş içinde “ Karadağ 1279 “ (1862) yazılıdır.

4.1.14. SERGİYİ UMUMİ MADALYASI

1862 de açılan sergiye katılanlara verilmek üzere Sultan Abdülaziz tarafından çıkarılmıştır. Altın, gümüş ve bakır olarak üç tiptir.

Bir yüzünde defne ve buğday başakları arasında Sultan Abdülaziz'in El-gazi tuğrası, altta “ 1279 “ (1862) ve eski türkçe ile “ Ziraat ve Zanaat “ yazılıdır. Diğer yüzünde aralarında hilaller, merkezinde altı kollu yıldız bulunan altı adet kartuş vardır. Bu kartuşların içinde loko-motif, biçer, vinç, çekiç ve örs, pulluk ve terazi kabartmaları yer alır.

4.1.15 GİRİT MADALYASI

Girit adlı madalya Sultan II.Abdülhamit ve Abdülaziz tarafından çıkarılmış iki tipten ibarettir. Sultan Abdülhamit tarafından Girit İhtilali'nin bastırılmasında gayreti olanlara verilmek üzere altın ve gümüşten bastırılan madalya “Cedid Girit” olarak isimlendirilip koleksiyonda mevcut olmadığından üzerinde durulmayacaktır.

Koleksiyondaki “ Atık Girit “ adıyla bilinen eski Girit Madalyası Sultan Abdülaziz za-

¹ Meydan Larousse, C.6,İst., 1972, s. 925

manında 1869 da meydana gelen ayaklanma üzerine çıkarılmıştır.

Yunanistan'ın bağımsız bir krallık oluşundan sonra 1866 da asilerin Yunanistan'a katılmalarını ilan etmeleriyle Sadrazam Ali Paşa'nın müdahalesiyle bir meclis kurulmuş ve isyan bastırılmıştı. İşte bu isyanı bastırmaya katılan kara ve deniz subaylarıyla diğer görevlilere verilmek üzere 30 mm çapında ve 50.000 adet gümüş madalya çıkarılmış, yazıları Nazif, tuğrası Hüsrev Efendi, resim ve nakışları Robrenson tarafından yapılan madalya Darphane-i Amire'de basılmıştı.¹

Ön yüzünde irice bir hilal içinde Sultan Abdülaziz'in tuğrası bulunur. Diğer yüzde , üstte eski türkçe ile “ Girid ” yazısı, ortada keskin çizgilerle ayrılan bölümde adanın panoraması, alttaki oval çerçeve içinde “1285” (1869) tarihi vardır

4.1.16. RUSYA MUHAREBESİ MADALYASI

Rus Çarlığı'nın 24 Nisan 1877 de Osmanlı İmparatorluğu'na savaş ilan etmesi “93 Harbi “ de denilen savaşın başlamasına sebep olmuştur.²

Osmanlı-Rus Savaşı'na katılanlara verilmek üzere 1877 de II. Abdülhamit tarafından 32 mm çapında, 15.9 gr ağırlığında gümüş madalyalar çıkarılmıştır.

Bir yüzünde defne dallarıyla çevrili alan içinde Sultan Abdülhamit'in El-gazi tuğrası ve “ 1294 “ (1877), diğer yüzünde, hilalin içinden çıkan sancak ve tüfekler görülür. Bu sancak ve tüfeklerin gerisinde ışınlar saçarak doğmakta olan bir güneş, bunun üst kısmında beş kollu yıldız yer alır. Hilalin içinde eski türkçe “ Rusya Muharebesi “ yazılı olup, altında sağa ve sola doğru çevrilmiş toplar vardır.

4.1.17. BÜYÜK İMTİYAZ MADALYASI

Sultan II. Abdülhamit'in 11 Ekim 1885 tarihli emriyle devlet işlerinde hizmette bulunup

¹ Meydan Larousse , C.5 , İst., 1972, s.187

² İ. H. Uzunçarşılı, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, C. 4, İst., 1955, s. 299

görevlerinde başarılı olanlara verilmek üzere çıkarılmıştır.

Madalyanın; altın 37 mm çapında ve 36.98 gr, gümüşü 37 mm çapında ve 36.90 gr ağırlığında olmak üzere iki tipi vardır.

Bir yüzünde, şualar içinde Abdülhamit'in El- gazi tuğrası ve bunun altında Osmanlı Devlet arması görülür. Tuğranın ortasında yer alan kalkanda eski türkçe " El-müstenid bi tevfi- kat el'rabbanîye Abdülhamit Han Melik'ül Devlet'ül Osmaniye " yazılıdır. Diğer yüzünde istifi yazıyla " Devlet-i Osmaniye uğrunda fevkalade ibraz-ı sadakat ve şecaat edenlere mahsus madal- yadır " yazar. Bu yazının altında verilenin adı yazılmak üzere boş bırakılmış bir kartuş, kartuşun altında " 1300 " (1885) tarihi vardır. Ajurlu, üçgen şeklinde bir dandanla kırmızı-yeşil kurdele- ye bağlanmıştır.

1884 de madalyanın nizamnamesinde bir değişiklik yapılarak, savaşta fedakarlık göste- renlere verilenlere çifte kılıç eklenip, savaşın tarihinin yazılması kararlaştırılmıştır. Tüm imtiyaz madalyaları göğsün soluna takılır, varislere takılmamak üzere bırakılabilirdi

1887 de 24 mm çapında, beratla verilen altın ve gümüş küçük imtiyaz madalyaları çık- arılmıştır. Ancak koleksiyonda bunlardan bulunmadığı için değinilmeyecektir..

4.1.18. SANAYİ (İFTİHAR) MADALYASI

6 Aralık 1888 tarihinde II. Abdülhamit'in emriyle çıkarılan madalya, devlete sadakat ve hamiyet ile hizmet edenlere ödül olarak verilmekteydi.¹

Her ikisi de 30 mm çapında olan altından ve gümüşten iki tip olup, altın 27.48 gr, gü- müşü 17.10 gr dır.

" Ziraat ve sanatta gelişme gösterenlere, doğal afetlerde insanlara yararlı hizmeti bulu- nanlara verileceği bir nizamnameyle belirlenmiştir. Nizamnamenin 5. maddesine göre, madalya- yı hak etmiş olan kimseler diledikleri zaman onu takmak hakkına sahiptirler. Takma yeri göğsün

¹ Cevriye Artuk, " İftihar Madalyası ", Belleten, C. 44, S. 145, Ank., 1980, s.535

sol tarafıdır.”¹

Genel olarak bu madalya sahibinin ölümünde vereseye intikal etmeyip hükûmete iade edilirdi. Bununla birlikte Başvekalet Umum Müdürlüğü’nde bulunan bir belgeye göre; 17 Mayıs 1919 da Çetine sefiri Erkan-ı Harbiye-i Şahane Mirilivalarından Ahmet Fevzi Paşa’dan kalan gümüş İmtiyaz, atik gümüş Girit, Karadağ, Kars, Rusya Muharebesi, Tahlisiye ve Atik İftihar madalyalarını varislerin takması için saraydan izin alındığına dair bir kayıt mevcuttur.²

Bir yüzünde ışınlar arasında Sultan II. Abdülhamit’in El-gazi tuğrası, altta Osmanlı Devleti’nin arması görülür. Diğer yüzünde çifte dalla çevrili alanın ortası, verilenin adı yazılmak üzere boş bırakılmıştır.

Beratla birlikte verilen madalya, Osmanlı tebası yanında yabancılara da verilmiştir. (Örn. 3862 Db. no’lu madalya)

4.1.19. LİYAKAT MADALYASI

Devlete yaranı dokunan yabancılara ve kahramanlık gösteren sivil-asker Osmanlı’ya verilmek üzere Sultan II. Abdülhamit’in 4 Mayıs 1891 tarihli emriyle çıkarılmıştır.

25 mm çapında altın ve gümüş olarak iki tipte çıkarılmıştır. Altın olanı 7.50 gr, gümüşü 6.35 gr dır. Darphane-i Amire’nin 1920 mali yılına ait raporunda Liyakat Madalyaları’nın gümüşlerinin 830 ayar olduğundan bahsedilmektedir.³

Ön yüzünde Sultan II. Abdülhamit’in El-gazi tuğrası, altta Osmanlı Devlet arması, göbekteki kalkanın üzerinde eski türkçe “ El-müstenid bi tevfiakat el’rabbaniye “ yazılıdır. Diğer yüzde, üstte “ Liyakat Madalyası “, altta istifli yazıyla “ Sadakat ve şecaat ibraz edenlere mahsustur “ ve konturla çevrili bölümde “1308 “ (1891) yazılıdır. Kenarları yeşil ortası kırmızı bir kurdeleye bağlıdır. Bazı madalyaların kurdelesine “ 1332 “ tarihli çifte kılıç eklenmiştir. Bunlar

¹ Cevriye Artuk, “İftihar Madalyası”, Belleten, C. 44, S. 145, Ank., 1980, s.535

² a.g.e., s. 537

³ Nuri Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, İst., 1968, s. 299

Sultan Reşat zamanında 1916 da, Çanakkale Savaşı'nda başarı gösterenlere verilmiştir.

Kadınlara da verilen bu madalya göğsün sol tarafına takılıp, sahibi öldükten sonra varislerine bırakılırdı.

4.1.20. YUNAN MUHAREBESİ MADALYASI

Yunanistan'ın Osmanlı tebası altında bulunan Girit Adası'nı -1880 lerde İngiliz, Fransız ve Bulgarlar'ın işgallerinden güç alarak- ele geçirmeye çalışması üzerine 21 Nisan 1897 de Osmanlı Hükümeti tarafından savaş ilan edilir. Yaklaşık bir ay süren savaş sonucu, Osmanlı'nın elde ettiği başarılar üzerine Yunan Hükümeti barış istemek durumunda kalmıştır. İşte bu başarı sonucu Sultan II.Abdülhamit tarafından savaşa katılanlara verilmek üzere “ Yunan Muharebesi Madalyası “ çıkarılmıştır.

“Yıldız Sarayı Başkıtabeti'nin 24 Mayıs 1897 tarih ve 13162 sayılı tezkeresinde her türlü masrafı Hazine-i Hassa'dan verilip Darphane'de basılmakta olan Yunan Muharebesi'ne ait madalyanın biran evvel yapılması için gereken yerlere emir verilmesi isteniyordu.”¹

Ön yüzünde defne dallarıyla çevrili alan içinde II.Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, diğer yüzünde eski türkçe istifli yazıyla “ Yunan Muharebesi Yevm-i Pazar, 23 Zilkade sene 1314 “ yazılı olup, beratla birlikte veriliyordu. 25 mm çapında gümüş, bakır ve nikelden üç tipte yapılan madalya, kırmızı-yeşil çizgili bir kurdeleye bağlanıyordu.

4.1.21. ŞEHİT EVLADI ve MALUL ASKERLER İANE SERGİSİ MADALYASI

II. Abdülhamit tarafından 1899 da Yunan Muharebesi'ne katılan şehitlerin çocuklarına ve gazilere yardımda bulunmak için bir bağış sergisi açılmasına karar verilmişti.

Yıldz Sarayı'nın bahçesinde açılan sergiye dünyanın her yerinden eşya ve bağış kabul e-

¹ İbrahim Artuk, “Yunan Muharebesi Madalyası ve İane Sergisi Madalyası “, İstanbul Arkeoloji Müzeleleri Yıllığı, 15-16, İst., 1969, s. 272

diliyordu. “ Yıldız Sarayı Başkıtabeti’nden sadarete yazılan 27 Mayıs 1899 tarih ve 397 numaralı tezkerede 20 Lira’dan 100 Lira’ya kadar bağış yapan veya eşya satın alana nikelden, 100 Lira’dan 500 Lira’ya kadar bağış yapan veya eşya satın alana gümüşten, 500 Lira’dan fazla bağış yapan veya eşya satın alana da altın yaldızlı gümüş madalya verilecekti. Yabancı hükümdarlara verilecek olan madalyalar da sefaretleri vasıtasıyla gönderilecekti.”¹

27 mm, 60 mm ve 80 mm çaplarında nikel, gümüş ve yaldızlı gümüşten üç tipte yapılmıştır.

Ön yüzünde üstte güneş ışınları üzerinde II. Abdülhamit’in El-gazi tuğrası, ortada sergi evinin görünüşü, altta defne yapraklarıyla “ 1315 “ tarihi vardır. Diğer yüzünde defne dallarıyla çevrili alan içinde şualar saçan ayyıldız, ortadaki bantta eski türkçe “ Nişane-i İnsaniyet ve Şevkat “ yazısı ile altta toplu bir çıpa figürü bulunan madalya, bir beratla birlikte sahibine verildi.

4.1.22. HİCAZ DEMİRYOLU MADALYASI

Sultan II. Abdülhamit tarafından, kutsal şehirlere ulaşım kolaylığı sağlanması için 1800 km lik Şam-Hicaz demiryolunun yapımına karar verilmişti. Demiryolunun yapımı için büyük parasal kaynak gerektiğinden halifenin çağrısıyla dünyanın dört bir yanındaki müslümanlardan bağış toplanmış, türlü güçlüklerle toplanan bu paraların bağışçılarına birer madalya verilmesi düşünülmüştü.

” 30 Eylül 1901 tarih ve 1851 nolu tezkereyle Şuray-ı Devlet Tanzimat Dairesi ile Meclis-i Mahsus-u Vükela mazbatası ekleriyle saraya arz edilerek “ Hicaz Demiryolu Madalyası “ nizamnamesi hakkında irade-i seniye istenmişti.”² Nizamnamede kadınlar için yeşil kurdeleye çiçek şeklinde bağlanarak verilmesi, sol yakaya takılacağı ve kimlere hangi madalyanın verileceği tanımlanmıştır.

Nikel, gümüş ve altın olmak üzere üç tip imal edilerek , nikelin 5-50 altın, gümüşün 50-

¹ İbrahim Artuk, “Yunan Muharebesi Madalyası ve İane Sergisi Madalyası “, İstanbul Arkeoloji Müzeleleri Yıllığı, 15-16, İst., 1969, s. 277

² Cevriye Artuk, “ Hicaz Demiryolu Madalyaları “, VII. Türk Tarih Kongresi, İst.,s. 788

100 altın, altın olanın ise 100 altından fazla bağışlayanlara verilmesi kararlaştırılmıştı. Bu üç tip madalya şöyledir ;

1. Ön yüzünde defne dalından bir çelenk, üstte Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, lokomotif kabartması ve " 1318 " tarihi, arka yüzde eski türkçe " Hamidiye-Hicaz Demiryoluna hizmet eden hamiyet mendane mahsus madalyadır " yazısı vardır.
2. Ön yüzünde üstte Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, altta lokomotif tasviri, arka yüzde eski türkçe " Hamidiye-Hicaz Demiryolu maan mevkiinin resm-i küşadı yadigarı 1322 " yazısı vardır.
3. Ön yüzünde üç gözlü bir köprünün üzerinden geçen tren, üstte güneş ışınları içinde Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, altta ise " 1326 " tarihi, etrafta ağaçlar gözükmektedir. Arka yüzde eski türkçe " Hamidiye-Hicaz Demiryolunun Medine-i münevvere mevkiine ve Aynüzzerkâ suyunun demir borularla belde-i tahireye is'ali ve Hamidiye Camii şerifinin hitamı inşaa ve harem Melaik-i Huddam Hazreti Risale-i penahide Ziya-i Kehruba-i is'ali hatırası olmak üzere bu babda hidemat-ı sebk edenlere nişane-i mefharettir " yazılıdır.

Koleksiyonda mevcut madalyalar 1. gruba ait, gümüş ve 30 mm çapında ve 17 gr dır.

4.1.23. KANUN-İ ESASİ MADALYASI

1909 da, Sultan Mehmet Reşat tarafından yeniden düzenlenen Kanun-i Esasi'yi anmak üzere, Hürriyet-i Ebediye Tepesi'ne dikilen Meşrutiyet Abidesi yanında bir de madalya çıkarılmıştır.

24x27 mm lik oval formlu madalya, altın ve gümüş olmak üzere iki tiptir. 950 ayar olan gümüş madalya 11.90 gr, altın olanı 9.39 gr ağırlığındadır. Beratsız olarak, İstanbul'da veznelerde, taşrada mal sandıklarında satışa çıkarılmıştır.¹

Bir yüzünde Sultan Reşat'ın tuğrası, altında eski türkçe " Kanun-i Esasi 10 Temmuz

¹ İbrahim Artuk, " Kanun-i Esasi ve Hatırat-ı Abide-i Meşrutiyet Madalyaları ", VIII. Türk Tarih Kongresi III. Ciltten Ayrı Basım, Ank., 1983

1324 “ (23 Temmuz 1908), diğer yüzünde istifli yazıyla “ Hükümet-i Meşrûta-i Osmaniye 24 C.
1326 “ (24 Temmuz 1908), etrafında “ Hürriyet, Adalet, Mûsavaat “ yazılıdır. Bir halkayla çizgili kırmızı-beyaz bir kurdeleye bağlıdır.

4.1.24. BURSA SERGİSİ MADALYASI

Sultan Mehmet Reşat zamanında 1911 de Bursa’da açılan sergi üzerine çıkarılmıştır. Altın ve gümüş olarak iki tiptir.

Bir yüzünde kabartma yaprakların arasında Kufi yazıyla “ Bursa Sergisi “ yazılıdır. Yazının üst kısmında bir hilal, altta dikdörtgen bir plaka vardır. Diğer yüzündeyse Bursa Ulu Camii kabartması ve “ 1327 “ (1911) tarihi bulunur.

4.1.25. DONANMA İANE MADALYASI

1911 de Sultan V. Mehmet Reşat zamanında Osmanlı Donanması’nın geliştirilmesi hedef alınarak bağış kampanyası başlatılmış, toplanan para ve malların geliri Donanma-i Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti’ne gönderilmiştir. “Bu kampanyaya katılanlara ve hizmet edenlere verilmek üzere 10 Eylül 1912 de padişah tarafından bir madalya çıkarılmıştır.”¹

Ön yüzünde denize düşen şuaların ortasında Sultan Reşat’ın tuğrası ve “1331” tarihi, diğer yüzünde bir köşeden çıkan güneş ışınları, fonda İstanbul manzarası, önde seyir halinde bir savaş gemisi görülür. En alttaki kartuş içinde eski türkçe “ Donanma İane Madalyası “ yazılıdır. Yeşil-beyaz renkte kurdeleye bağlıdır. Kadınlara verilenlerin kurdeleleri fiyonk şeklinde olup, bazıları can simidi şeklinde metal bir kurdeleye bağlıdır.

4.1.26. HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ MADALYASI

14 Nisan 1877 de “ Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti “ adıyla savaşta ve barışta felakete uğrayanları korumak ve sosyal dayanışmayı desteklemek amacıyla bir dernek kurulmuştur. Der-

¹ İbrahim Artuk, “ Donanma İane Madalyası “, Tarih Enstitüsü Dergisi, İst., 1973, s. 301

nek bugünkü Kızılai'ın yerini tutmaktaydı. Madalya, Sultan Reşat zamanında cemiyete yaran dokunanlara verilmek üzere 1912 de çıkarılmıştı.

Bronz ve bakır olarak iki tip yapılan madalyanın çapı 29 mm, dendan kısmı 31x22 mm ve tek yüzlüdür.

Ortada beyaz mineli alanın üzerinde kırmızı hilal, etrafındaki metalik bordürün bitkisel kabartmaları arasında eski türkçe “ Muavenet-i İnsaniyetkarane “ yazısı bulunur. Kırmızı beyaz kurdeleye bir dendanla bağı olup, içinde Sultan Reşat'ın tuğrası, dendanın düz kısmında beyaz mine üzerinde “ Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti “ yazılıdır. Kurdelesinin üzerine bir yaprak aplike edilmiştir.

4.1.27. HAMİDİYE KRUVAZÖRÜ MADALYASI

I. ve II. Balkan Savaşları'nda gemi komutanı Rauf Orbay'la birlikte önemli mücadeleler veren 3805 tonluk Hamidiye Gemisi için çıkarılmıştır.

1912 de Balkan Savaşı'nda boğazlardan Akdeniz'e inip savaşı ve üstün gayretler gösteren kruvazörün personeline verilmek ve anısını yaşatmak için 1 Şubat 1913 de çıkarılmış, 35 mm çapında, bakır ve altın kaplama olarak iki tiptir.

Bir yüzünde kıvrık dallarla çevrili alan içinde Sultan Reşat'ın tuğrası, diğer yüzünde seyir halindeyken Hamidiye Zırhlısı görülür. Dalgaların bittiği yerin altında “ 2 Kanunisanı 1328” onun altındaki kartuş içinde verildiği sahsın ismi yazılıdır. Kenarları kırmızı, ortası yeşil kurdeleye bağlıdır.

4.1.28. HARP MADALYASI

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin önemli kişilerinden Talat, Enver ve Cemal Paşa'ların Almanya'nın etkisi altında kalarak verdikleri karar üzerine 30 Ekim 1914 te I. Dünya Savaşı'na giren Osmanlı İmparatorluğu Kafkas, Çanakkale, Mısır, Irak ve Galiçya Cepheleri'nde üstün başarılar göstermiştir. Savaşı katılanları onurlandırmak üzere 1915 te Enver Paşa tarafından bir

madalya çıkarılması düşünülmüş ve Meclis-i Mahsusa'nın 2886 numaralı yazısıyla kabul edilmiştir.

Çıkarılmasına karar verilen bu madalya, önceleri oval olup 40x50 mm ebadında olacaktı. Bir yüzü defne dalıyla çevrili olup üzerinde eski türkçe “ Allah Yardımcımızdır “ yazısı, onun hemen altında ay yıldız ve Sultan Reşat'ın tuğrası, en altta ise eski türkçe ile “ El cennet taht-ı zılal el-suyuf “ yazısı bulunacaktı. Diğer yüzündeysse “ Harp Madalyası 1333 sene Hicri “ yazılı olacaktı. Tunçtan yapılması düşünülen bu madalyanın yapımından vazgeçilmiştir.¹ Sonradan kabul edilerek günümüze gelen 26 gr ve 55 mm lik madalya ise beş kollu yıldız formunda olup, köşeleri top şeklinde, zemin kırmızı mine kaplamadır. Ortada bakfondan² irice bir hilal, bunun içinde Sultan Reşat'ın El-gazi tuğrası, altında ise “ 1333 “ tarihi vardır. Arkası düz ve iğnelidir.

Her türlü elbiseye takılması mümkün olup, göğsün sağında yer alırdı. Bir beratla verilip, harçtan muaf tutulur, takılmamak üzere varislere intikal ederdi.

Koleksiyondaki bazı madalyaların mineli olması gereken kısımları kırmızı boyalıdır. Bunlar erlere verilen madalyalar olmalıdır.

4.1.29. ALMAN MÜLAKATI MADALYASI

Sultan V. Mehmet Reşat ile Alman İmparatoru II. Wilhelm'in 15 Ekim 1917 günü buluşmaları anısına çıkarılmış, 65 mm çapında gümüş ve bronz olmak üzere iki tiptir.

İlk Alman Mülakatı madalyası II. Abdülhamit zamanında 1889 da Darphane'de basılmış, altını 100 adet, gümüşü 200 adet, bakır 1100 adet çıkarılmıştı. Koleksiyonda Abdülhamit dönemine ait madalya yoktur.

Bir yüzünde Sultan Reşat'ın El-gazi tuğrası, çevresinde eski türkçe ile “ Sultan Mehmet Han-ı Hamis ve Almanya İmparatoru II. Wilhelm Hazeratının Mülakatları Hatırasıdır. İstanbul

¹ Cevriye Artuk, “ Harp Madalyası “, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı, 15-16, İst., 1969, s. 253-254

² Bakfon; % 50 bakır, % 25 nikel ve % 25 tütya karışımı olup, bazı kaynaklarda fakfon olarak geçmektedir.

Zilhicce 27 sene 1335 “ yazılıdır. Diğer yüzünde ortada kanatları açık kartal, etrafında Almanca “ Zur Erinnerung an den Besuch Seiner Majestat des Deutschen Kaisers Wilhelm II Bei Seiner “ Majestat dem Sultan der Osmanen Mohamed Khan V. in Konstantinopel 15 October 1917 “ (Sayın Majesteleri Alman Kayzeri Wilhelm II nin Osmanlı Sultanı V. Mehmet Han’ı İstanbul’da Ziyaretleri Anısına 15 Ekim 1917) yazılıdır.

4.1.30. 15. KOLORDU HÜMAYUNU MADALYASI

I. Dünya Savaşı’nda Galiçya Cephesi’ne, müttefik ülkelere destek olmak amacıyla 15. ve 20. Kolordular gönderilmiş, bu kolordular 1915-1917 yılları arasında Ruslarla çarpışmışlardır.

Sultan Reşat’ın 1917 de Avusturya’da yaptırdığı bu madalya, 15. Kolordu’da görev yapanlara verilmek üzere çıkarılmıştır.

30x38 mm ebadında, yanlardan basık daire şeklindeki madalya tek yüzlüdür. Fonda denizin üstünden batmakta olan bir güneş ve ön planda yere bayrak diken bir Türk askeri vardır. (Bayrak, madalyanın dış konturlarından taşmıştır). Bu alanın üzerinde Divani yazıyla “ 15. Kolordu Hümayunu “ yazılıdır. Askerin ayağının altındaki zemin kısmında müttefik ülkelerin bayrakları, onların altında eski türkçe ile “ Galiçya Hatıra-i Harbi 916-917 “ yazısı vardır. Madalyanın en üstünde taç kısmında, latin harfleriyle “ XV KAIS OSMAR MEF KORPS “ yazılıdır.

Arka yüzü iğneli olup, Viyana’da yapıldığı atölyenin adresi bulunur.

4.1.31. AVUSTURYA MÜLAKATI MADALYASI

I. Dünya Savaşı müttefikleri Sultan V. Mehmet Reşat ile Avusturya Macaristan Kralı Karl’ın 19 Mayıs 1918 günü buluşmaları anısına çıkarılmış, 65 mm çapında, gümüş ve bronz olmak üzere iki tiptir.

Bir yüzünde Sultan Reşat’ın El-gazi tuğrası, etrafında eski türkçe “ Sultan Mehmet Han-ı Hamis ve Avusturya İmparatoru ve Macaristan Kralı Karl Hazeratının mülakatları hatırasıdır. Şaban 8 sene 1336 “ yazılıdır. Diğer yüzünde ortada imparatorluk arması, alttaki şeritte Al-

manca ile “ Bölünmez “, “ Ayrılmaz “ yazılıdır. Bu armanın etrafında “ Zur Erinnerung an den Besuch Seiner Majestat des Kaisers von Oesterreich und Apostolichen Koenics von Ungarn Karl Beiseiner, Majestat dem Sultan der Osmanien Mohamed Khan V in Konstantinopel 19 Mai 1918 “ (Sayın Majesteleri Avusturya Kayzeri ve Macaristan Kralı Karl’ın Osmanlı Sultanı V. Mehmet Han’ı İstanbul’da Ziyaretleri Anısına, 19 Mayıs 1918) yazılıdır.

4.1.32. FATİH SULTAN MEHMET’İN MADALYA KOPYALARI

Sanata ve güzel olana düşkünlüğü bilinen hükümdar, İstanbul’un fethinden sonra saraya çok sayıda sanatkar getirtmiştir. Müze koleksiyonunda Fatih’e ait üç madalya bulunur.

a) Fatih Sultan Mehmet’e ait ilk kopya madalya, ressam Costanzo di Ferrera tarafından yapılmıştır. 1478 de İstanbul’a gelip 1480 de geri dönen Ferrera’nın madalyayı , İtalya’ya döndükten sonra 1481 de yapmış olması ihtimali vardır. “Bir orijinali Berlin’deki para koleksiyonunda, bir diğer örneği Paris’te G. Dreyfus koleksiyonunda görülmüştür”.¹ Farklı tarihlerde yapılmış benzerleri vardır.

Ön yüzünde Fatih’in büstü, etrafında “ SVLTANI MOHAMMETH OETHOMANI VGVLI BIZANTI INPERATORIS 1481” yazılıdır. Diğer yüzde Fatih at üzerinde, altında “OPUS, CONSTANTII “, etrafında “MOHAMETH ASIE ET GRATIE - INPERATORIS - YANAGO EQVETRIS IN EXERCITUS “ yazılıdır.

Koleksiyondaki 118 mm çapında, 1276 gr ağırlığındaki bronz madalya üzerindeki tarihe göre 1481 tarihli madalyanın kopyası olup kimin tarafından ve ne zaman yapıldığı belli değildir.

b) Diğer madalyayı yapan Bellini’nin kardeşi Bertolde di Giovanni, bir heykeltıraş ve meskukat kazıcisıdır. 1480 de kazdığı madalyanın ön yüzünde Bellini’nin madalyasının kopyası olan Fatih’in büstü vardır. Yalnızca boynundaki madalyon burada görülmez. Etrafında “MAGNI SVLTANI MOHAMETI IMPERATORIS “ yazılıdır. Diğer yüzde atlı bir arabanın

¹ Meydan Larousse, C. 3, İst., 1972, s. 67

çektığı kadın ve erkek figürleri, bunların arasında silikleşmiş “OPUS BERTOLDI FLORENTIN SCVLTORIS “ yazısı vardır.

Koleksiyondaki 92 mm çapında, 610 gr ağırlığındaki bronz madalya kopya olup ne zaman ve kimin tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

c) Padişahın yağlıboya tablosunu yapan Gentile Bellini tarafından 1480 de Venedik’te yapılmış bir Fatih madalyası vardır.¹

Ön yüzünde Fatih’in büstü, etrafında “ MAVMHET ASIE ACTRAPESVNZIS MAGNE OVE GRETTIE IMPERAT “ yazılı, diğer yüzünde Konya, Trabzon ve İstanbul hükümetlerini temsilen üç taç, etrafında “ F. GENTILIS BELLINVS VENETVS EQVES AVRATVS COMES Q. PALATINVS “ yazılıdır.

Koleksiyondaki 92 mm çapında, 670 gr ağırlığındaki bronz madalya kopya olup, ne zaman ve kimin tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

¹ İ. Artuk- C. Artuk, Fatih’in Sikke ve Madalyaları, İst., 1946, s.88

4.2. CUMHURİYET DEVRİ'NE AİT MADALYALAR

Koleksiyondaki 254 madalya ve nişanın 15 adedi, TSK ve cumhuriyet sonrası çıkarılan madalyalardır.

4.2.1. İSTİKLAL MADALYASI

1919 da başlayıp 1923 de Lozan Anlaşmasıyla sona eren Milli Mücadele yıllarında mad-
deten güçlükler çeken ordu ve halkı manen desteklemek ve motivasyonunu güçlendirmek kaçı-
nılmaz olmuştur.

Bu konuyu ilk kez tasarı halinde meclise Saruhan Milletvekili Mustafa Necati Bey su-
nar. Tasarı 12 Ağustos 1922 de komisyonca incelendikten sonra “ Böyle bir fedakarlığa zaten
her vatanseverin mecbur olduğu” gerekçesiyle reddedilmiştir.¹ Daha sonra 2 Ekim 1922 de Milli
Müdafaa Encümeni’nde aynı konu görüşülmüş, memleketi savunmada , milli birlik ve beraber-
liği kurmada üstün gayretleri görülenlerin, bir nişanla takdir edilmesi gerekliliği konusunda fi-
kir birliğine varılmıştır.

TBMM Zabıt Ceridesi’ne göre 28 Kasım 1922 de İstiklal Madalyası verilmesi meclisde
görüşülmeye başlanmıştır. 12 maddelik kanunun 5. ve 9. maddelerinde değişiklik yapılarak 54 e
36 oyla kabul edilmiştir.² Görüşmeler sırasında meclis üyelerine madalya verilmemesi , Bursa ve
İzmir’in henüz işgal altında bulunması gibi konularda tartışma yapılmışsa da İstiklal Madalya-
sının çıkarılmasına engel olunamamıştır.

12 Ocak 1923 de çıkarılan 381 sayılı yasayla madalya’nın “ İzmir’in işgal tarihi olan 15
Mayıs 1919 ile seferberliğin bitiş tarihi olan 1 Kasım 1922 ye kadar ki sürede yapılan hizmetlere
karşılık verileceği “ belirlenmiştir.³

İstiklal Madalyası kişilerin yanısıra 30 Ocak 1929 tarih ve 3579 sayılı yasa ve bu yasaya

¹ İstiklal Madalyası , Gen. Kur. ATASE, Ank., 1983, s. 9

² TBMM Zabıt Ceridesi , Devre I, İçtimai Senesi 1, C. 6, Ank., 1943, s.110

³ İstiklal Madalyası , Gen. Kur. ATASE, Ank., 1983, s. 15

ek 24 Nisan 1940 tarihli yasa gereğince; İstiklal Savaşı'nda Milli Ordu'da görev almış alay sancaklarına verilmesi de kabul edilmiştir.¹

35x40 mm lik oval formlu ve 15.55 gr ağırlığındaki madalya Mesrur Bey tarafından hazırlanmış,sonra ulak tefek değişiklikler yapılarak ilk etapta 10.000 adet basılmıştır. Bugün madalyanın kalıpları Darphane'de bulunmaktadır.

Ön yüzünde, üstte cami ve evleriyle Ankara panoraması , Büyük Millet Meclisi binası , bunun arkasında güneş ışınları , meclis'in sağında "23 Nisan", solunda "1336" tarihi vardır. Meclis binasının altında bilgiyi sembolize eden yerküre ve kağımsıyla bir Türk kadını görülür. Arka yüzde, ay yıldızla çevrili alan içinde Türkiye haritası, Ankara'nın bulunduğu yerde bir yıldız vardır. Altta yaprakların arasında ise " 1 Teşrinisani 1338 " (1 Kasım 1922) tarihi bulunur.

Üçgen şeklindeki kurdelenin rengi ise madalyayı hangi özelliklerinden dolayı hakettiklerini gösterir.

- a. Kırmızı-yeşil renkli ; I.dönemde meclis üyesi olup da cephede çarpışanlara ,
- b. Yeşil renkli ; I.dönem meclis üyesi olup da milli mücadeleyi hazırlayanlara ,
- c. Kırmızı renkli ; orduda görev alarak bizzat çarpışanlara , yararlılığı görülen ulusal kahramanlara veya halktan olup milli mücadele uğrunda savaşanlara ve şehitlerin ailelerine ,
- d. Beyaz renkli ; cephe gerisinde Milli Mücadelenin kazanılmasında yararlılık gösterenlere verildi.

İlgili yasaya göre madalya, sahibinin ölümünde varislerine kalırdı. 1 Eylül 1931 den beri bu madalyanın verilmesi son bulmuştur.

4.2.2. MÜTTEFİK AJANSLAR IV. KONGRESİ MADALYASI

1929 da müttefik devletlerin ajanslarının biraraya toplanması anısına çıkarılan krom-nikel² madalya, 60 mm çapında ve 100.90 gr ağırlığındadır.

¹ TBMM Zabıt Ceridesi , Devre I, İçtimai Senesi 1, C. 6, Ank., 1943, s. 166

² İ. Tözen-T. Aykut, " Türkiye Cumhuriyeti Madeni Paraları ve Madalyaları " kitabında gümüş olarak geçen madalya, gümüşe benzetilmeye çalışılan krom-nikel alaşıma daha yakındır.

Bir yüzünde Atatürk'ün büstü, çevresinde " Türkiye Reisi Cumhuriyet Gazi Mustafa Kemal " yazısı, diğer yüzünde defne dalları arasında " Müttefik Ajanslar Dördüncü Kongresi İstanbul, 1929 " yazısı vardır.

4.2.3. ATATÜRK - RIZA PEHLEVİ MÜLAKATI MADALYASI

Atatürk'ün 1934 de İran Şahı Rıza Pehlevi ile görüşmeleri anısına çıkarılmış bakır ve gümüşten dir.

80 mm çapındaki madalyanın bir yüzünde Atatürk'ün büstü, çevresinde " İran Şehin-şahı Ala Hazret-i Rıza Pehlevi Hazretlerinin Türkiye Cumhuriyet Reisi Gazi M. Kemal Hazretlerini Ziyaretleri Hatırasıdır, Ankara 1934 " yazılıdır. Diğer yüzünde Şah Rıza Pehlevi'nin üniformalı büstü, çevresinde Talik yazıyla " Be-yadigan Mülakat-ı Ala Hazret-i Hümayun Rıza Şah Pehlevi Şehin-Şahı İran Ba-Hazreti Gazi M. Kemal Reis-i Cumhuriyet Türkiye, Ankara 1934 " yazılıdır.

4.2.4. ERTUĞRUL ANITI AÇILIŞ MADALYASI

15 Temmuz 1889 günü II. Abdülhamit tarafından Japonya'ya bir dostluk ziyareti yapmak için gönderilen Ertuğrul Fırkateyni'nin 18 Eylül 1890 da Oshima açıklarında batması anısına çıkarılmıştır. Bundan sonra Türk-Japon ilişkilerini güçlendiren faciada, 587 kişi ölmüştür.

1936 da Türk hükümeti şehitlerin anısına Oshima şehrinde bir anıt dikirtmiş, 1937 de de bir hatıra madalyası çıkartmıştır. Darphane'de bu madalyanın kalıbı bulunmaktadır. Bakırdan imal edilen madalya, 39 mm çapında ve 33 gr ağırlığındadır.

Ön yüzünde bir çelenk içinde " Ertuğrul Anıtı Açılışı 3.6.1937 " yazısı ve Japonca yazılar, diğer yüzünde cankurtaran simidi içinde Türk ve Japon bayraklarıyla, çıpa vardır.

4.2.5. TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ LİYAKAT MADALYASI

Gümüş kaplama ve bronz olmak üzere iki çeşittir. Koleksiyonda yalnızca bronz Liyakat

Madalyası mevcuttur.

“ Barışta ve savaşta Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı ve/veya Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarının teklifleri üzerine, Genel Kurmay Başkanı veya yetkili kılacağı bir şahıs tarafından tevcih olunur. Barışta ve savaşta kendisine verilen görevlerin başarılanmasında büyük beceriklilik veya çeşitli görevlerde başarı gösteren Türk ve yabancı uyruklu askerlere verilir ”¹ (1974 de Kıbrıs Barış Harekati'na katılanlara bu madalya verilmiştir).

Defne ve palamut dalları arasında dalgalanan bir Türk bayrağı görülür. Madalyanın taç kısmındaki şeritte “ Yurtta Sulh Cihanda Sulh “ yazısı, üst kısmında palamut dalları arasına oturtulmuş ay yıldız yer alır. Kırmızı-beyaz bir kurdeleyle iğneye bağlıdır. Kurdelenin üzerindeki yaprak formunda “ Kıbrıs “ yazılıdır. Arkası düz, bronzdur. 26 mm çapında olup, 10 mm lik bir minyatürü ve 20x10 mm ebadında, üzerinde zeytin dalı kabartması olan rozeti vardır.

4.2.6. TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ ŞEREF MADALYASI

Savaşta sevk ve idaresiyle savaşın kazanılmasını hazırladığı veya kolaylaştırdığı halde , Başarı Savaş Madalyası ile taltif edilemeyecek derecede olan Türk ve yabancı uyruklu , asker ve sivillere verilirdi.² Madalyanın 1. derecesi altundan, 2. derecesi gümüştenidir.

Tek yüzlü olup lacivert mine üzerine altın kaplama beş büyük , beş küçük yıldız daire şeklinde sıralanmıştır. Ortadaki kabarık kırmızı mineli sahada ay yıldız ve etrafında yeşil mine üzerine meşe dalları vardır. Dalların etrafını yine mineli mavi bordür çevrelemiştir. Arkası düz ve altın kaplamadır. Kırmızı renkli ipek kurdelesinin üzerinde çapraz kılıç , iğnenin üzerinde stilize yapraklar vardır. Çapı 60 mm olup, aynı formda 10 mm çapında minyatür rozeti vardır.

¹ TSK Takdir ve Taltif Klavuzu, Gen. Kur. Basımevi, Ank., 1991, s. 16

² a.g.e., s. 11

4.3. YABANCI KAYNAKLI MADALYALAR

Koleksiyondaki yabancı madalyaların tamamı cumhuriyet öncesi verilmiş olup, sekiz adettir.

4.3.1. VICTORIA KIRIM MADALYASI

12 Mart 1854 - 10 Eylül 1855 tarihleri arasında Ruslara karşı Osmanlı, İngiliz ve Fransızlarla kurulan ittifakla Kırım Savaşı yapılmıştır.¹

Bu savaşın anısına İngiltere Kraliçesi Victoria tarafından, gümüşten ve 36 mm çapında madalya hazırlanmıştır.

Bir yüzünde Kraliçe Victoria'nın taçlı büstü, etrafında " Regina Victoria 1854 " yazılıdır. Diğer yüzünde zırh giymiş bir erkek figürü - bu figür muhtemelen İngiliz askerini temsil eder - ile onun solunda kanatlı zafer tanrıçası Nike tasvirlenmiştir. Nike elindeki tacı figürün başına koymak üzeredir. Figürün bir ayağı geride olup, düz bir çizgi üzerine basmaktadır. Bu askerin yanında " CRIMEA " yazılıdır.

4.3.2. İTALYA PİEMONTE PRENSLİĞİ KIRIM MADALYASI

34 mm çapında gümüşten imal edilen madalya, Kırım Savaşı'na katılan askerlere verilmek üzere 1856 da çıkarılmıştır.

Bir yüzünde ortada haç, üzerinde prenslik tacı, defne ve başak dalları görülür. Etrafında " ALVALORE MILITARE " yazılıdır. Diğer yüzünde ortada yine defne dalları, etrafında " Spedizione D'oriente 1855-1856 " yazmaktadır. Lacivert kurdeleyle, bitkisel formlu iğneye bağlıdır.

4.3.3. ROMANYA SADAKAT MADALYASI

8 Nisan tarihli ve 882 nolu kraliyet kararı ile sivil ve askerlerden " Romanya Yıldızı " ö-

¹ Bkz. " Üçlü İttifak Madalyası "

dölünü alamayanlara verilmek üzere çıkarılmıştır.¹

İki tip olarak çıkarılan 30 mm lik madalyanın biri bronz, diğeri gümüştür. 1932 de tasarlanan armanın ilk hali, Romanya'nın 1921 deki armasıyla değiştirilmiş ve altın kaplama gümüşü çıkarılmıştır. 1938 den sonra, savaşa katılanlara verilenlere çapraz kılıç eklenmiştir.²

Bir yüzündeki krallık armasında; şahlanmış karşılıklı iki at, alttaki bantta " Nihil Sine Deo " yazısı görülür. Diğer yüzde defne ve meşe dalları arasında " SERVICIU CREDINCIO-SU " (Göreve Sadakat) yazılıdır. Üç boyutlu, ajurlu krallık tacı ile kenarları sarı, ortası mavi kurdeleye bağlıdır.

4.3.4. İNGİLİZ KRALİYET MADALYASI

Koleksiyonda üç tip İngiliz Kraliyet Madalyası olup, hepsi Kraliyet hanedanının anısına çıkarılmıştır.

32 mm çapındaki gümüş madalyalar şunlardır :

1. Büyük Britanya ve İrlanda Kralı VII. Edward'ın 1901 de taç giymesi anısına çıkarılmıştır.

Ön yüzünde kral ve kraliçenin taç giymiş, profilden büstü, diğer yüzünde krallık tacı kabartmasının altında " G R VII " insiyali bulunur. Bunun altında " 22 June 1902 " yazılı olup, madalyanın kenarları zeminden yüksekçe kabartma çelenk formundadır. Lacivert-kırmızı-beyaz bir kurdeleye, taç şeklinde bir askı kulpuyla bağlıdır.

2. Büyük Britanya ve İrlanda Kralı V. George'un taç giymesi anısına çıkarılmıştır.

Bir yüzünde, defne ve çelenk dalları arasında kral ve kraliçenin büstü, diğer yüzünde krallık tacı kabartmasının altında " G R V " insiyali ve " 22 June 1911 " tarihi vardır. Kırmızı çizgili mavi kurdeleye bağlıdır.

3. 1936-1952 tarihleri arasında Büyük Britanya Kralı olan VI. George'un anısına çıkarılmıştır.

Ön yüzünde VI. George ve Kraliçe Elizabeth'in taç giymiş, profilden büstleri görülür. Di-

¹ Decoratii Romaneşti de Razboi, 1860-1947, Muzeului Militar National, Bucureşti, 1993, s.128

² a.g.e., s. 129

ğer yüzünde krallık tacı kabartmasının altında “ G R I “ insiyali, “ Crowned 12 May 1937 “ ve etrafında “ GEORGE VI QVEEN ELIZABETH “ yazılıdır. Mavi-beyaz-kırmızı kurdeleye asılmıştır.

4.3.5. PRUSYA KRALİYET MADALYASI

Gümüşten yapılan nişan, 25 mm çapındadır. Bir yüzünde krallık tacı altında “ R.W.” insiyali, diğer yüzde defne dalları arasında “ KRIEGES VERDIENST “ yazısı vardır. Kenarları siyah, ortası beyaz bir kurdeleye asılmıştır.

4.4. OSMANLI DEVRİ'NE AİT NİŞANLAR

Koleksiyonda Osmanlı devrine ait, şemseleriyle birlikte iki tip nişan bulunmaktadır.

4.4.1. MECİDİ NİŞANI

“Bu nişan 18 Eylül 1852 de Sultan Abdülmecid tarafından, askerlerin, mülkiye ve ilmiye sınıfında olanların, bulunduğu meslekte en az 20 sene üstün başarı gösterenlere verilmek üzere çıkarılmıştır. Yalnız savaşta üstün başarılar göstermiş ve yaralanmış kişiler için 20 sene beklenmesi gerekmiyordu.”¹

Nişan sahibi öldüğünde hazineye intikal ediyor ancak Murassa (taşlı) Nişan bundan ayrı tutuluyordu. Nişanlarını kaybedenlere belli bir meblağ karşılığında yenisi verilmek üzere toplam olarak 10.000 adet çıkarılmıştır.

Yanlara doğru kısalarak biten gümüşten beşer şualı, yedi köşeli yıldız formunda olup ortası kabarıktır. Kabarik olan kısmın ortası altın kaplama olup, Sultan Abdülmecit'in kabartma tuğrası vardır. Etrafındaki kırmızı mineli bordür üzerinde, yine altın kaplama olarak, eski türkçe “ Hamiyet, Gayret, Sadakat, 1268 “ yazılıdır. Arka yüzü düzdür. Asılma yerindeki ay yıldızı da kırmızı mineli olup, kenarı yeşil, ortası kırmızı kurdeleye asılıdır.

Nişan beş rütbe olarak çıkarılmıştır. Her biri aynı formda ve ölçüde olup, dördüncü ve beşinci rütbelere daha küçüktür. Yalnız birinci rütbesi pırlantalarla süslüdür. Birinci rütbe kordona, ikinci ve üçüncü rütbelere boyuna asılır, dördüncü ve beşinci rütbelere göğsün soluna takılır.

Bu nişanların bir de göğüse takılan şemseleri vardır.

a. ŞEMSESİ

Birinci ve ikinci rütbe Mecidi Nişanlarla birlikte göğsün sol tarafına asılmak üzere şemseler verilirdi. Birinci rütbe nişanın şemsesi 100 mm, ikinci rütbe nişanın şemsesi 90 mm çapın-

¹ İ. Artuk- C. Artuk, Osmanlı Nişanları, İst., 1967, s. 9

daydı.

Uçtan kenarlara doğru kısalan gümüş şualar halinde üst üste iki katlı, yedi kollu yıldız formundadır. Kolların arasına yüksekçe ay yıldız yerleştirilmiştir. Altın kaplama göbekte tuğra, etraftaki kırmızı mineli bordürde “ Gayret, Hamiyet, Sadakat 1268 “ yazılıdır. Arkası iğnelidir. Bazılarının diğer yüzünde “ D.A “ damgası ya da hilal içinde “ Darphane-i Amire “ yazısı vardır.

4.4.2. NİŞAN-I OSMANİ

“ 9 Aralık 1861 de Sultan Abdülaziz tarafından devlet hizmetinde başarı gösterenlere verilme üzere dört rütbeden çıkarılmıştır. Bu nişanı alabilmek için asker olanların barış zamanında, mülkiye ve ilmiye sınıfında olanların ise bulundukları meslekte en az 20 sene başarıyla hizmet görmüş olmaları gerekiyordu.”¹

Bu dört rütbenin sadece birincisi (murassa) değerli taşlarla süslü olup, diğerleri taşsız ve ebadları hemen hemen aynı, sadece dördüncü rütbesi biraz küçüktür. Toplam 3250 adet çıkarılmıştır. Birinci rütbe nişan ve şemsesi 100 mm, ikinci rütbe nişan ve şemsesi 90 mm, diğerleri 65 mm çapındadır.² Birinci ve ikinci rütbe göğse, sağdan sola takılır, üçüncü rütbe kordonla boyuna asılır, dördüncü rütbe ise sol göğüse takılırdı.

Nişanlarını kaybedenlere belli bir meblağ karşılığı yenisi verilir, birinci rütbesi hariç diğerleri sahibinin ölümü üzerine hazineye devredilirdi. Bunun yanında ülkeye ihanet eden ve yüz kızartıcı suç işleyenlerin nişanları geri alınırdı.

Nişan çift yüzlü olup, ön yüzü yeşil mine kaplama yedi kollu yıldız formundadır. Merkezde kırmızı mineli kabarik saha üzerinde, hilal içinde “ El-müstenid bi tevfiakat el’rabbaniye Abdülaziz Han Melik’ül Devlet’ül Osmaniye “ yazılıdır. Bunun etrafını yine yeşil mineli bir

¹ İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, Osmanlı Nişanları, İst.,1967,s. 21

² İbrahim Artuk, “ Nişan-ı Osmani “, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı, 10, İst.,1962, s. 74

bordür çevreler. Arka yüzde çember şeklindeki kapağın üzerinde çifte davul ve sancak “sene 699 ” yazısı, bazılarında da Darphane’nin ayar kontrol damgası bulunur. Kenarları kırmızı çizgili, yeşil kurdeleye, metal ay yıldızla bağlanmıştır.

Savaş sırasında üstün cesaret göstermiş subay ve erlere verilen nişanın üzerine çifte kılıç eklenirdi.

Birinci ve ikinci rütbelerle birlikte göğse takılmak üzere verilen şemseleri de vardır.

a. ŞEMSESİ

Göğsün sağ ve sol tarafına takılan şemselerin birinci rütbesi 100 mm, ikinci rütbesi 90 mm çapındadır.

Uçlardan kenarlara doğru kısalan, yeşil mine kaplama yedi kollu yıldız formunda olup, merkezde yeşil bordürlü kırmızı alanda, hilal içinde “ El-müstenid bi tevfikat el'rabbaniye Abdülaziz Han Melik’ül Devlet’ül Osmaniye “ yazılıdır. Arka yüzü içbükey olup, iğnelidir.

4.5. YABANCI KAYNAKLI NİŞANLAR

Koleksiyondaki 254 madalya ve nişanın, 28 farklı tipini yabancı nişanlar oluşturur.

4.5.1. AFGANİSTAN SERDAR-I ALİ NİŞANI

(BAŞKOMUTANLIK NİŞANI)

Altın kaplama ve gümüşten yapılmış, 90 mm çaplıdır. Ortadaki en uzun olup, yanlara doğru gittikçe kısalan şuaların oluşturduğu sekiz kollu yıldız, altın kaplamadır. Merkezdeki gümüşü kısımda kabartma olarak oryantalist üsluplu bir yapı ve buğday başakları aplike edilmiştir. Bunun etrafındaki bordürde Arap harfleriyle “ Afganistan Devleti Debermiyal Nişanı ” yazılıdır. Arkası içbükey ve iğneli olup ucunda bir halkası vardır. Halkanın üzeri kabartma başak, ortasında ise beş köşeli bir yıldız bulunur.

4.5.2. PRUSYA KRALLIĞI DEMİR HAÇ NİŞANI

Koleksiyonda 43X43 mm ebadındaki nişanın iki farklı renkli kurdelelisi vardır. Biri kenarları beyaz, ortası siyah, diğeri kenarları mavi, ortası sarı kurdelelidir. İlk kez 10 Mart 1813 de III. Friedrich Wilhelm tarafından çıkarılmış, I. Wilhelm tarafından 1870-71 deki Alman Fransız savaşı nedeniyle yenilenip, 1914 de II. Wilhelm tarafından son şekliyle düzenlenerek verilmiştir.

Demir haçın ortasına gelen kısımda meşe yaprakları, kulpa bağlanan üst kolda krallık tacı ve “ F.W.” insiyali vardır. Diğer yüzde üst kolda yine tac, ortada “ W “, altta “ 1914 “ tarihi görülür. Haçın çevresini 2 mm içerden, kabarık gümüş bordür çevreler.

a. GÖĞÜS NİŞANI

Boyun nişanı gibi olup tek yüzlüdür. Haçın merkezinde “ W “ insiyali, üstte krallık tacı, altta “ 1914 “ tarihi vardır. Bazılarının arka yüzü vidalı, bazılarının iğnelidir.

4.5.3. ALMAN LİYAKAT NİŞANI

1914 de çıkan I. Dünya Savaşına katılan askerlere verilen nişan 39x39 mm boyutlarında, mine ve krom-nikelden yapılmıştır.

Kırmızı mine kaplama haçın konturları krom-nikeldir. Ortadaki göbekte kakma olarak bir kale yapısı görülür. Diğer yüzü metalik olup, göbekte “ Für Verdienst Kriege 1914 “ (1914 Savaşı İçin) yazılıdır. Bir halkayla kenarları beyaz, ortası kırmızı kurdeleye bağlıdır.

4.5.4. AVUSTURYA DEMİR TAÇ NİŞANI

Altın kaplama ve mineden yapılan kartal şeklindeki nişanın yüksekliği 57 mm, en geniş yeri 29 mm dir. Üzerindeki tarihe göre İmparator I. Francis dönemine aittir.

Kanatları açık çift başlı kartal figürü, üç boyutlu, minelerle bezeli, yüksek bir kaideye sabitlenmiştir. Kartalın gövdesindeki lacivert mineli kasette “ 1815 “ tarihi görülür. Diğer yüzünde, kaideden kartalın kanatlarına doğru mineli, defne dalları çıkar. Yine göğüsteki mineli kasette “ F.” insiyali vardır. Üç boyutlu, içi mineli bir taçla kartalın başına sabitlenen askı halkası ile kenarları lacivert, ortası sarı kurdeleye bağlıdır.

4.5.5. AVUSTURYA FRANCIS JOSEPH ŞEREF NİŞANI

Siviller ve askerlere verilmek üzere 1849 da çıkarılarak, 1856 da yeniden düzenlenmiştir. Üç rütbe olarak Viyana’da yapılan nişan, altın kaplama ve minelidir.

Koleksiyondaki 30x50 mm çapındaki kırmızı mineli haçın kolları arasından çift başlı kartal çıkmaktadır. Altın bordürlü, beyaz mineli göbekte “ 1849 “ tarihi yer alır. Diğer yüzü de aynı şekilde olup, göbekte “ F.J.” insiyali vardır. Kartalın başlarından tutturulan aplike zincir üzerinde “ VIRIBUSUNITIS “ yazısı bulunur. İçi mineli, üç boyutlu bir taçla, kırmızı-beyaz çizgili kurdeleye asılıdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

Boyun nişanının takımı olup 78 mm çapında, gümüş, mine ve altın kaplamadır.

Sekiz kollu yıldızın kollarını oluşturan şuaların ortasındaki en uzun olup, yanlara gelenler gittikçe kısalarak bitmektedir. Dış bükey yıldızın ortasına boyun nişanı aplike edilmiştir. Yıldız altın kaplama çelengın üzerine oturtulmuştur. İçbükey arka yüzde, “ VINC MAYER’S SÖHNE WIEN “ yazısı ve iğnesi vardır.

36x57 mm ebadındaki diğer rütbesi mine kaplı haç şeklindedir. Beyaz mineli merkezde “ 1849 “ tarihi bulunur. Göbeğin etrafını, altından kalın bir bordür çevreler. Arka yüzünde “ F.J.” ve “ VIRIBUSUNITIS “ yazılıdır. İçi mineli, üç boyutlu bir tacla, kırmızı-beyaz çizgili kurdeleye asılıdır.

4.5.6. AVUSTURYA SAVAŞ NİŞANI

Koleksiyonda, demir ve mineden yapılan nişanın 40 mm ve 30 mm çaplarında iki rütbesi bulunur.

Bordürü kırmızı, zemini beyaz mineli haç formundadır. Kolların arasından mineli bir çeleng geçmektedir. Göbekteki bordürlü zeminde “ VER DIENST “ yazısı kabartma halindedir. Arka yüzü düz beyaz mineli olup, kırmızı-beyaz çizgili kurdeleye bağlıdır.

4.5.7. BULGAR LİYAKAT NİŞANI

Altın ve mineden yapılan 64 mm çapındaki nişan Bulgar menşeli olmasına rağmen Viyana’da yapılmıştır.

Kolları sivrilerek ok şeklinde biten, mine kaplı haç formunun arasından çapraz kılıç geçmektedir. Kırmızı mine kaplama göbekte, beyaz, stilize bitkisel kabartma, yeşil bordürde bulgarca yazılar vardır. Diğer yüzün kolları aynı şekilde olup, merkezde şahlanmış aslan kabartması, bordürde yine bulgarca yazılar ve “ 1891 “ tarihi vardır. İçi mineli, üç boyutlu krallık tacıyla, kenarları siyah-beyaz, ortası sarı kurdeleye bağlıdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

99x99 mm ebadındaki kare formulu nişan, gümüş ve mine kaplamadır.

Uçtakiler en uzun olup, yanlara doğru kısalan gümüş şualar zemini oluşturur. Zemin üzerine, boyun nişanının haçı aplike edilmiştir. Haçın merkezinde stilize bitkisel motif, bordürde bulgarca yazılar, arkasında “ Johann Schwerdtner “ yazısı bulunur, düz ve iğnelidir.

4.5.8. FİNLANDİYA BEYAZ GÜL NİŞANI

Boyun nişanı, kordon nişanı ve göğüs nişanı olarak üç bölümden oluşur. Bronz ve mine- den yapılan, boyun nişanı ve kordon nişanı 54 mm çapındadır.

Boyun nişanı, beyaz mine kaplama haç formudur. Haçın kollarını, elinde kılıç tutan metalik, ağzı açık, aslan figürü birbirine bağlar. Arka yüzü düz, beyaz minelidir. Merkezde beyaz gül kabartması yer alır. Aralarına kabartma gül ve kar taneleri şeklinde sıralanmış bölümlerle, çift sıra zincire bağlıdır.

Kordon nişanı, boyun nişanının aynısı olup, lacivert renkli kordona bağlıdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

83 mm çapında gümüş ve mineden yapılmıştır.

Ortadaki uzun olup yanlara doğru gidildikçe kısalan şualı, beş kollu yıldız şeklindedir. Kolları birbirine balık sırtı şeklinde bölümler birleştirir. Merkezdeki lacivert bordürde “ ISAN- MAAN HYVAKSI “ yazılıdır. Bordürün içinde kabartma, beyaz gül vardır.

4.5.9. FRANSIZ L'EGION D'HONNEUR NİŞANI

(ŞEREF NİŞANI)

Koleksiyonda iki tip L'egion D'honneur Nişanı vardır.

1. Madalyanın üzerindeki 1870 tarihi II. Fransa İmparatorluğu'nun yıkılış tarihi olup III. Napoleon devridir. 43 mm çapında altın ve mineden yapılmıştır.

Beş kollu yıldız formunda olup, yıldızın kolları çatallıdır. Yeşil mincli defne ve palamut

dallarına oturtulmuştur. Altın kaplama göbekte bir erkek büstü, etrafındaki lacivert bordürde “ Republique Francoise 1870 “ (Fransa Cumhuriyeti 1870) yazısı vardır. Diğer yüzünde göbekte Fransız bayrakları, lacivert bordürde “ Honneur et Patrie “ (şeref ve vatan) yazısı bulunur. Yeşil mine kaplama bir çelenkle kırmızı kurdeleye bağlıdır.

2. 41 mm çapında yine altın ve mineden yapılmıştır. Beyaz mine kaplama beş kollu çatallı yıldız seklindedir. Yeşil mineli defne ve palamut dallarına oturtulmuştur. Lacivert mineli bordürle çevrili merkezde kabartma bir büst olup, bordürde “ Napoléon Empereur Des Francais “ (Fransa İmparatoru Napoleon) yazılıdır. Arka yüzünde, altın kaplama göbekte bir kartal, etrafındaki lacivert bordürde “ Honneur et Patrie “ (şeref ve vatan) yazılıdır. Üç boyutlu bir taçla, kırmızı kurdeleye bağlıdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

91 mm çapındaki göğüs nişanı gümüşten dir. Beş kollu yıldızın kollarını, ortadaki en uzun olmak üzere yanlara doğru kısalan şualar birbirine bağlar. Yıldızın kolları çatallı olup, uçları top şeklinde biter. Göbekte bir kartal kabartması ve etrafındaki bordürde “ Honneur et Patrie “ (şeref ve vatan) yazısı vardır. Arka yüzündeki kartuş içinde Fransızca yazılar olup, iğnelidir.

4.5.10. İRAN HÜMAYUNU NİŞANI

77 mm çapında, gümüş ve mineden yapılan nişanın, ne zaman çıkarıldığı belli değildir.

Altı kollu yıldız formunda olup, yıldızı oluşturan şualar, ortadan kenarlara doğru gittikçe kısalır. Göbekte, kabank mine kaplı alanda elinde kılıç tutan bir aslan figürü vardır. Aslanın ayaklarının bastığı zemin sarı ve kahverengi, üst kısım mavi renklidir. Arka fonda, üzerinden ışınlar çıkan güneşin doğuşu görünür. Tüm bunların etrafını kırmızı-yeşil mineli bir bordür çevreler. Kenarları kırmızı, ortası yeşil kurdeleye bağlıdır. Göğüs nişanı ile birlikte takımdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

95 mm çapında gümüş ve mineden yapılmıştır. Boyun nişanından farklı olarak sekiz

kollu yıldız formunda olup, yıldızı oluşturan şualar ortadan kenarlara doğru gittikçe kısalmır. Göbekte ise nişanda olduğu gibi tasvir edilen, elinde kılıç tutan aslan vardır. Arkası içbükey olup iğnelidir.

4.5.11. İRAN PEHLEVİ LİYAKAT NİŞANI

Mine ve demirden yapılan boyun nişanı 80 mm çapındadır. Ne zaman çıkarıldığı bilinmemektedir.

Merkezde mineyle kaplı bölmede, bir dağın tepesinden ışınlar saçarak doğan güneş görülür. Etrafındaki beyaz mineli bordürde defne dalları ve farsça “ Pehlevi - 1302 “ yazılıdır. Bu göbeğe dört yönden mine işlemeli İran tacı birleşmiş, aralarına ortadan yanlara doğru kısalan şualar sabitlenmiştir. Mineli ve minesiz halkaların oluşturduğu zincire bağlanan nişanın arkası içbükey ve düzdür.

Aynı nişanın 65 mm çapında büyük kordon nişanı vardır. Kenarları sarı ortası mavi kurdeleye bağlanan nişanın tek farkı göbeğin etrafındaki taçları birbirine bağlayan şualar yerine mineli zencerekler olmasıdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

94 mm çapındaki göğüs nişanı boyun nişanıyla aynı formda olup arkası içbükey ve iğnelidir.

4.5.12. İRAN PEHLEVİ LİYAKAT KORDON NİŞANI

55 mm çapındaki göğüs nişanı demir, mine ve değerli taştan yapılmıştır. Ne zaman çıkarıldığı belli değildir.

Dairevi merkezde lacivert mine üzerinde, taş kakmalı yıldızlar, bunun etrafında üzeri kabarıklı beyaz zeminli bordür bulunur. Göbeğin etrafı ajurlu stilize dal ve palmet motifleriyle çevrilidir. Madalyanın üst kısmında kırmızı mineli İran tacı bulunur. Arkası düzdür. Kenarları mavi, ortası beyaz bir kordona bağlıdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

68 mm çapındaki nişan boyun nişanıyla aynı formda, demir, mine ve değerli taştan yapılmıştır.

Dairevi merkezde lacivert mine üzerinde, taş kakmalı yıldızlar, bunun etrafında üzeri kabarıklı beyaz zeminli bordür bulunur. Göbeğin etrafı ajurlu stilize dal ve palmet motifleriyle çevrilidir. Madalyanın üst kısmında kırmızı mineli İran tacı bulunur. Arkası düz ve iğnelidir.

4.5.13. İSPANYOL BAHRİYE LİYAKAT NİŞANI

31x53 mm ebadındaki nişan, pirinç ve mineden yapılmıştır. Ne zaman çıkarıldığı belli değildir.

Beyaz mineli haçın üzerine, lacivert mineli çapa applike edilmiştir. Arka yüzü düz, beyaz minelidir. Bir taçla kenarları sarı, ortası kırmızı bir kurdeleye bağlıdır.

Aynı nişanın takımı olan bir göğüs nişanı vardır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

61 mm çapındaki nişan, uçlardan kenarlara doğru kısalan şualar halinde, sekiz kollu yıldız formundadır. Üzerinde beyaz mineli bir haç vardır. Haçın kollarını çapraz olarak kale ve aslan figürleri birbirine bağlamaktadır. Haçın üzerinde yine beyaz mineli bir çapa, üst kısmında ise taç vardır. Arka yüzü içbükey ve iğnelidir.

4.5.14. İSVEÇ KILIÇ NİŞANI

Askeri üniformaya takılıp, kraliyet tacını temsilen kullanılan nişan, gümüş ve mineden yapılmış, 85 mm çapındadır. Ne zaman çıkarıldığı belli değildir.

Haç formundaki nişanın kolları kenarlardan ortaya doğru gidildikçe kısalan 10 şualıdır. Merkezdeki alan, lacivert mine kaplı, etrafı kabartma sarı metal bordürlüdür. Göbeğe üç taç ve ortada bir kılıç applike edilmiştir. Arka yüzü iç bükey olup, iğnelidir.

4.5.15. İSVEÇ ŞEREF NİŞANI

61 mm çapındaki mine ve altın kaplama nişan, 1711-1792 tarihleri arasında yaşayan Kral III. Gustav anısına çıkarılmış olmalıdır. Çıkarıldığı tarih tam olarak belli değildir.

Beyaz mineli haçın kolları, altın kaplama taçlarla birbirine bağlanmıştır. Oval biçimdeki merkezde bir vazo kabartması, etrafındaki kırmızı mineli bordürde “ MDCCLXXII - Gustav - den - III - Inst “ yazılıdır. Minelerle süslü, üç boyutlu krallık tacı ile kulba bağlanır. Arka yüzü de aynı şekildedir.

4.5.16. İTALYAN CUMHURİYETİ BÜYÜK HAÇ ŞÖVALYE NİŞANI

55x74 mm ebadındaki Şövalye Nişanı, Liyakat Nişanının aynısı olup, sadece kordon kısmı kurdele değil zincir şeklindedir. Kaleye benzeyen bir taçla “ I.R.” insiyaline, oradan stilize çiçek ve yıldızdan oluşan zincire bağlıdır. Nişanın kutusunun üzerindeki tarihe göre 1836 da Roma’da yapılmıştır. “ I.R.” insiyali “ Italian Republica “nın kısaltmasıdır.

4.5.17. İTALYAN CUMHURİYETİ LİYAKAT NİŞANI

İtalyan Cumhuriyeti, 1802 de Cisalpina Cumhuriyeti’nin yerini almak üzere Bonapart tarafından kurulmuştur. Bu tarihten sonra çıkarılmış olması gereken nişan, altın ve mineden yapılmış olup, 55x75 mm ebadındadır.¹

Her iki yüzü aynı olan boyun nişanı beyaz mine kaplı Yunan haçı şeklindedir. Haçın kollarını kanatları açık, altın kartal birleştirmiş olup, göbek kısmına beş kollu altın yıldız aplike edilmiştir. Üç boyutlu, kaleye benzeyen bir taçla kurdeleye bağlıdır. Yeşil renkli kurdelenin kenarları kırmızıdır.

Bu nişan, göğüs nişanıyla birlikte takımdır.

¹ The Numismatic Circular, Vol. 79, No 11, London, 1971, s. 135

a. GÖĞÜS NİŞANI

75 mm çapında gümüş, yıldız şeklinde plaka üzerine boyun nişanının aplike edilmesiyle oluşmuştur. Bu gümüş plaka sekiz kollu olup, ortadaki şualar uzun, her iki yandakiler gittikçe kısalırlar. Bu kısmın üzerine beyaz mine kaplı haç (boyun nişanı) aplike edilmiştir. Arkası içbükey ve iğnelidir.

4.5.18. İTALYAN NİŞANI

31.5 mm çapındaki nişan, altın kaplama ve mineden yapılmıştır. Ne zaman yapıldığı belli değildir.

Malta haçı şeklindeki nişanın zemini kırmızı, etrafı beyaz mineli bordürlüdür. Göbek altın kaplama çelenkle çevrilmiştir. Bu çelengin içindeki beyaz mine üzerinde “ OPES REGUM CORDA SUBDITO RUM “ yazılıdır. Diğer yüzün kolları da aynı şekilde olup göbek beyaz bordürlü kırmızı mine kaplamadır. Ortada “ F.I.A.” insiyali, bordürde “ INTEGRITATI ET MERITO “ yazılıdır.

Kırmızı-beyaz kurdeleye bağlanan askı halkası 22x19 mm ebadında, üç boyutlu taç şeklindedir. Tacın içi kırmızı mineli olup içinden çıkan şeritte “ Rozet B. Fischers “ yazılıdır. Bunun altından yeşil mineli dallar çıkmaktadır.

4.5.19. LÜBNAN NİŞANI

Altın kaplama ve mineden yapılan nişan, ince işçilikle bezelidir. Ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Askı halkasıyla birlikte 60 mm yüksekliğindedir.

Beş kollu yıldızın zemini beyaz mine, çatalı uçlarının bordürü yeşildir. Kolları birbirine yeşil mineli çam ağaçları bağlamaktadır. Merkezde altın bordürlü, kırmızı mineli göbeğin üzerinde kakma olarak, arap harfleriyle “ Lübnan “ yazılıdır. Diğer yüzün kolları aynı şekilde olup altın kaplama göbekte, mineli Lübnan bayrağı dalgalanır. Yeşil mineli çelenk formunda bir halkayla kenarları yeşil, ortası kırmızı kurdeleye bağlanmıştır.

4.5.20. MONTENEGRO DANILO NİŞANI

Fransızların Montenegro dedikleri Karadağ'da, Danilo adındaki vladika ¹, 1852 de bir beylik sülalesi kurmuştur. 40 mm çapında altın, bronz ve mineden yapılan nişan, Danilo'nun kurduğu bu beylik sülalesi zamanında çıkarılmış olmalıdır.

Lacivert zeminli, kırmızı, beyaz bordürlü haçın göbeğinde " 1852-3 " tarihi vardır. Göbeğin etrafında altın kabartma ile " 3AHE 3ABVCVMOCTbII PHETOPE " yazılıdır. Yazının etrafını içte beyaz mineli, dışta tırtırlı metalik bordür çevreler. Diğer yüzü de aynı şekilde olup göbekte kabartma " AI ", bordürde " KH Bb IIPHOI OPCKIA " yazılıdır. Kenarları kırmızı, ortası beyaz bir kurdereye altın, üç boyutlu krallık tacıyla bağlanmıştır.

4.5.21. PAKİSTAN SERDAR-I ALİ NİŞANI

(BAŞKOMUTANLIK NİŞANI)

Nişan altın kaplama ve gümüşten yapılmış olup, boyuna asılır ve 39x50 mm ebadındadır. Ne zaman çıkarıldığı belli değildir.

Gümüşten bir hilalin ortasına, altın kaplama monsaïd çatılı, iki yanında bayrak dalgalanan bir anıt oturtulmuştur. Hilal, iki ucundan bir dendanla kulba bağlanmıştır. Her iki yüzü de aynı olup, göğüs nişanı ile birlikte takımdır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

85 mm çapında, yedi kollu yıldız formunda olup, uçlardan kenarlara doğru kısalan şualar gümüşten dir. Kolların arasında küçük hilalden geçişler vardır. Göbekte, başak dalları arasında altın kaplama, ajurlu bir anıt bulunur. Bunun etrafını yine altın kaplama bir bordür çevreler.

4.5.22. PRUSYA KIRMIZI KARTAL NİŞANI

Koleksiyon da bu madalyadan iki tip görülmüş olup, form olarak aynı fakat kullanılan

¹ Vladika: Hem piskopos, hem de bey konumunda bulunan Karadağ Prenslarına verilen ünvan.

malzemede değişiklik vardır. Ne zaman çıkarıldıkları tam olarak bilinmemektedir..

1. Demir ve mineden yapılan nişan 38x38 mm ebadındadır.

Demirden dört kollu haçın aralarında çapraz kılıç geçmekte olup, merkezde mine kaplama kabartıklık vardır. Burada beyaz mine üzerine turuncu renkli, kanatları açık kartal, ayaklarının altında yapraklar yer alır. Diğer yüzü tamamen demir olup, merkezde “ F. W.” harfleri, bunun üzerinde krallık tacı bulunur. Kenarları kırmızı çizgili beyaz bir kurdeleye bağlıdır.

2. Mine ve altın kaplama olan nişan 39x39 mm ebadındadır. Dört kollu haç formunda olup tamamen beyaz mine kaplı, kolların etrafı altınla çevrilidir. Göbeğin etrafı yine altınla çevrilmiş, beyaz mine üzerinde krallık tacı ve “ F. W.” harfleri bulunur. Diğer yüzün kolları aynı olup, altın çerçeveli göbekte kanatları açık turuncu renkli bir kartal vardır.Kartalın ayakları yeşil yapraklara basmaktadır. Kenarları kırmızı çizgili, beyaz bir kurdeleye bağlıdır.

4.5.23. PRUSYA KRALİYET NİŞANI

“Prusya Kraliyet Nişanı 1900 tarihli, göğüs ve boyun nişanı olmak üzere ikili set halindedir.”¹ Demir, mine ve altın kaplama olan 52x52 mm çaplı boyun nişanı, 18 gr ağırlığındadır.

Beyaz mineyle kaplı haçın kenarları, altın kaplama bordürle çevrilidir. Haçın kolları arasından çapraz kılıç geçmektedir. Göbekte altın kaplama taç kabartması, mavi bordürde gotik tarzda yazılar mevcuttur. Diğer yüzün kolları da aynı şekilde düz beyaz, mine olup, metalik göbekte “ R. W.” insiyali, bunun etrafındaki mavi mineli bordürde yine gotik tarzda “ Den 18 October 1861 “ yazılıdır.Bir askı kulpuyla mavi kurdeleye asılmıştır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

Demir ve mineden yapılmış olup 61 mm çapındadır. Uçlardan kenarlara doğru gidildikçe kısalan şualarla dörtgen şeklidir. Göbekte taç kabartması ve etrafındaki mavi mineli bordürde gotik tarzda yazılar vardır.Bu kısmın altından çapraz kılıç geçer. Arka yüzü içbükey olup

¹ The Numismatic Circular, Vol. 88, No 3, London, 1980, s. 114

iğnelidir.

4.5.24. RUS ST. ANNE NİŞANI

35x35 mm ebadında, mine ve altın kaplama nişanın ne zaman çıkarıldığı belli değildir.

Kırmızı mineli dört kollu yıldız formunda olup, kolların arasında stilize bitkisel dallar vardır. Kabank göbekte çift başlı kartal yer alır. Her iki yüzü de aynı olup, kenarları sarı, ortası kırmızı kurdeleye bağlıdır.

4.5.25. RUS ST. STANISLAUS BÜYÜK HAÇ NİŞANI

Altın kaplama ve mineden yapılan boyun nişanı, 65 mm çapındadır. Nişanın yapıldığı tarih belli değildir.

Haç formunda olup, kırmızı mine kaplama kolların ucu, çatalı ve top şeklinde bitmektedir. Kolların arasına, üste gelecek şekilde çift başlı kartal figürü oturtulmuştur. Yeşil defne dallarıyla çevrilen bordürün içinde yine mineli çift başlı kartal bulunur. Arka yüzü, düz altın kaplama, göbek kartal figürlü ve kulpludur.

a. GÖĞÜS NİŞANI

Gümüş ve mineden yapılan göğüs nişanı, 82 mm çapındadır.

Sekiz kollu yıldız oluşturan şuaların ortasındakiler en uzun olup yanlara doğru gidildikçe her biri kısalmaktadır. Kabank göbekte çift başlı kartal, bunun etrafındaki beyaz mineli kısımda “ PR /EMIONDO INCTIAT “ yazılıdır. En dıştaki yeşil mineli bordürde yaprak ve rozetler aplike edilmiştir. Arka yüzünde “ 84, Kiebel “ damgası ve iğnesi vardır.

Bu nişanın başka bir rütbeden, altın kaplama ve mineden yapılan, 43 mm çapında boyun nişanı vardır. Sekiz kollu şualı, yıldız formunun ortasındaki kabank göbekte çift başlı kartal, göbeğin iç bordüründe rusça yazılar vardır. En dıştaki yeşil bordürde yaprak ve çiçekler aplike edilmiştir. Arka yüzü, ön yüzle aynı olup kırmızı-beyaz bir kurdeleye bağlıdır.

4.5.26. USN LEGION OF MERIT COMMANDER NİŞANI (ORDU LİYAKAT NİŞANI)

ABD tarafından yabancı ülke silahlı kuvvetleri mensuplarının görevlerinde gösterdikleri olağanüstü yararlılık ve performanslarını ödüllendirmek amacıyla çıkarılmıştır. Ayrıca dost ülke silahlı kuvvetler mensuplarının da aynı başarıları göstermeleri halinde verilen nişanın dört ayrı kategorisi vardır. Bu nişanın verilme kriterleri George Washington tarafından 1782 de belirlenen Şeref Nişanı ile aynıdır.¹

Nişan 35 mm çapında olup; kenarları kırmızı, beyaz mine kaplı, beş kollu yıldız formundadır. Arka planda çelenk üzerine oturtulmuş, kolların arasından çapraz oklar görülmektedir. Merkezde altın kaplama bordürlü alan içindeki lacivert mine kaplı bölgede eyaletleri temsil eden 13 küçük yıldız vardır. Diğer yüzü altın kaplama olup şerit üzerinde “ United States of America” göbekteki bordürün içindeyse “ Annuit Coeptis MDCCCLXXXII “ yazılıdır. Kenarları beyaz, koyu pembe bir kurdeleye, stilize yaprak kabartmalı bir kulpla bağlanmıştır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

55 mm çapındaki altın kaplama ve mineli nişan boyun nişanıyla benzeşmektedir.

Kenarları kırmızı, ortası beyaz mine kaplı, beş kollu yıldız formundadır. Arka planda çelenk üzerine oturtulmuş, kolların arasında çapraz oklar görülmektedir. Merkezde altın kaplama bordürlü alan içindeki lacivert mine kaplı bölgede eyaletleri temsil eden 13 küçük yıldız vardır. Diğer yüzü altın kaplama ve iğneli olup şerit üzerinde “ United States of America ” göbekteki bordürün içinde ise “ Annuit Coeptis MDCCLXXXII “ yazılıdır. Şerit ve rozeti ile birlikte takımdır.

¹ Nurettin Gül, “ Havacılık Müzesi Madalya, Nişan ve Bröve Kataloğu “, YTÜ Müzecilik Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İst., 1993, s. 45-46

4.5.27. YUGOSLAV DEVLET NİŞANI

65 mm lik kordon nişanı gümüş ve mineden yapılmış olup, ne zaman çıkarıldığı belli değildir.

Lacivert mineli göbekte, içinden stilize alevler çıkan bir meşale vardır. Meşalenin altına beş kollu mineli bir yıldız aplike edilmiştir. Göbeğin etrafını ajurlu arabesk bir bordür çevreler. Arka yüzü içbükey ve düzdür. Filatun bir kurdeleye bağlanmıştır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

85 mm lik göğüs nişanı, boyun nişanında olduğu gibi gümüş ve mineden yapılmış, ancak burada farklı olarak değerli taşlarla süslenmiştir.

Boyun nişanı ile aynı olan göğüs nişanı, uçlardaki en uzun olmak üzere, yanlara doğru gidildikçe kısalan şualardan oluşmuş dışbükey bir yıldızın üzerine oturtulmuştur. Göbekteki mineli yıldız ve bordür taşlarla süslenmiştir.

4.5.28. YUGOSLAV ÜSTÜN BAŞARI GÖĞÜS NİŞANI

65 mm çapında olup, bronz ve mineden yapılan göğüs nişanının ne zaman çıkarıldığı bilinmemektedir.

Çok şualı, beş kollu yıldızın merkezinde beyaz mineli bordürün üzerinde “ JUGOSLOVENSKA NARODNA ARMİJA ODBRANA OTADZBINE “ yazılıdır. Göbekteki plakada, ellerinde çekiç, kürek ve silah tutan üç erkek figürü vardır. Bu kabartma plakanın altından bir kılıç geçer. Arka yüzü içbükey ve içnelidir.

4.5.29. YUNAN KRALLİYET NİŞANI

1863 de kral ilan edilip 1913 e kadar tahtta kalan I. Georgios anısına çıkarılmıştır. Muh-temelen 1915 de çıkarılıp, altın ve gümüş üzerine mine kaplama yapılan nişan, 77x46 mm ebadında oval formdadır.

Göğüs ve boyun nişanı olarak takım halinde olup, boyuna ve uzun boy elbiseye kurde-

leyle asılır.¹

Kolları uç kısmında dışarı doğru açılan, beyaz mine kaplama haç şeklindedir. Kolların altından oval formda bir çelenk, göbekte kırmızı mineli kısmın etrafından beyaz bordür geçer. Bu bordürün içinde “ I XY MOY HA A H TOY AOY “ yazılıdır. Ortadaki kırmızı mineli alanda “ X “ ve üstünde krallık tacı vardır. Arka yüzü altın olup, haçın birleştiği yerde daire içinde “ 1915 “, solunda I. Georgios’un tahta çıkış yılı olan “ 1863 “, sağda öldüğü yıl “ 1913 “ yazılıdır. Bordo renkli kurdeleye taç şeklinde kabartma bir kulpla bağlanmıştır.

a. GÖĞÜS NİŞANI

Yunan Kraliyet Nişanı’nın takımı olup, form olarak farklılık gösterir. En uzun kenarı 79, en kısa kenarı 76 mm olan göğüs nişanı altın, mine ve gümüşten yapılmıştır.

Dört kollu, her bir kolun uçlardan kenarlara doğru kısalan gümüş şualar şeklinde yıldız-haç arası bir formu vardır. Bu formun üzerine haç şeklindeki boyun nişanı applike edilmiştir. Arkası düz olup, iğnelidir.

¹ The Numismatic Circular, Vol. 77, London, 1969, s. 220

4.6. HATIRA MADALYALARI

Madalya ve nişanların dışında bir olayın anısına çıkarılan hatıra madalyalarından koleksiyonda yedi tip bulunmaktadır.

4.6.1. FRANSIZ İHTİLALİ HATIRA MADALYASI

Üzerindeki tarihe göre 1844 de yapılmış olması gereken nişan, 42 mm çapındadır.

Bir yüzünde Bastil Hapishanesi'nin baskına uğradığı sahne, üzerinde " PRESE DE LA BASTILLE ", altta " 14 JUILLET 1789 " yazılıdır. Diğer yüzünde mimari bir kabartma, altta " LE DONJON DE VINCENNE ROGAT 1844 " yazısı bulunmaktadır.

4.6.2. T.C. 10. YILI HATIRA MADALYASI

29 Ekim 1923 de ulu önder Atatürk, başlattığı kurtuluş hareketına son noktayı koymuş ve cumhuriyeti ilan edilmişti. 1933 de 10. yıl kutlamalarıyla birlikte, cumhuriyetin ilanı anısına bir de hatıra madalyası çıkarıldı.

30 mm çapındaki bronz madalyanın ön yüzünde " Türkiye Cumhuriyeti 1923-1933 " yazısı, diğer yüzünde Atatürk'ün portresi bulunmaktadır.

4.6.3. EGE II. ORDU MANEVRASI HATIRA MADALYASI

13 Ekim 1937 de II. Ordu Komutanlığı'nın Ege Bölgesi'nde yaptığı tatbikat üzerine çıkarılarak, 35 mm çapında ve 16.08 gr ağırlığında bronzdan dökülmüştür.

Bir yüzünde ay yıldız ve palamut dalı kabartması, diğer yüzünde, ortada " K. Atatürk " imzası, altta " 13-X-1937 " tarihi, etrafındaki bordürde ise " Ege II. Ordu Manevrası Hatırası " yazılıdır.

4.6.4. İSPANYA DENİZ MÜZESİ'NİN 100. YILI HATIRA

MADALYASI

1943 de çıkarılan bronz madalya, 55 mm çapındadır.

Bir yüzünde müze binasının görünümü, üstte “ 1843 Museo Naval 1943 “ yazılıdır. Diğer yüzünde iki denizcinin arasında bir yelkenli kalyon ve kitabe görülür. Kitabede İspanyolca “ Duce Navaled Oachim Frias Mariterne Musae. Initium Invvegō: Decta.: Casa Dei. Platera: 19 Nov: MDCCLXXI.III Rectore. D. Emmanuel. Posse. Svb. Navalis. Aupicus Ministre. D. Salvatores. Moreno Fernandez Eivsdem. Mus Ae. Centenarevm. Rectore. D. VE O. Evellen TATO “ yazılıdır.

4.6.5. TÜRKİYE MÜZELERİNİN 100. YIL DÖNÜMÜ HATIRA

MADALYASI

Türkiye’de müzecilik bilimsel anlamda 1846 da Sultan Abdülmecit’in Tophane Müşiri Ahmet Fethi Paşa tarafından eski silahların Aya İrini’de “ Mecmua-i Ešliha-i Atika “ ve “ Mecmua-i Asar-ı Atika “ adı altında toplanmasıyla başlamıştır.

1946 da Türk müzeciliğinin 100. yıldönümü anısına bastırılan madalya 80 mm çapında, 163.55 gr ağırlığında ve bakırdandır.

Ön yüzünde Fethi Ahmet Paşa’nın büstü, altında “ Fethi Ahmet Paşa Türkiye Müzelerinin Kurucusu “ yazılıdır. Diğer yüzünde (St.Iren) Aya İrini Kilisesi’nin kabartma görünümü, altta “ St.Iren “, “ Türkiye Müzelerinin Kuruluşunun Yüzüncü Yılı Hatırası 1846 “ yazısı vardır.

4.6.6. 30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI HATIRA MADALYASI

26 Ağustos 1922 de başlayan Başkumandanlık Meydan Muharebesi sonucu Türk ulusunu mutlak kurtuluşa ulaştıran 30 Ağustos Zaferi ve bu günün bayram ilan edilmesi anısına 39. yıl dönümünde çıkarılmış hatıra madalyasıdır.

30 mm çapında, gümüş ve bronzdan iki tipte yapılmıştır. Bir yüzünde “ 30 Ağustos 1961 Zafer Bayramı Hatırası “ yazısı, diğer yüzde Atatürk’ün Kocatepe’deki görünümünün kabartması yer alır.

4.6.7. TÜRK KADINININ ATATÜRK’E BAĞLILIĞI HATIRA MADALYASI

Atatürk’ün ölümünden sonra çıkarılan hatıra madalyanın tam olarak ne zaman çıktığı belli değildir. Madalya 39 mm çapında ve bronzdur.

Ön yüzünde, üzerine şualar düşen, yere çömelmiş iki kadın kabartması, ortada yukarıdan aşağıya doğru “ Atatürk “, zemin çizgisinin altında “ 10 kasım 1938 “ yazısı bulunur. Diğer yüzünde ortada yanan bir meşale, iki yanında “ 1881-1938 “ tarihi, etrafında “ Kurtardığın Türk Kadını Sana Bağlılığını Sunar “ yazısı vardır.

5. MADALYA ve NİŞANLARIN SERGİLENME ve KORUNMA DURUMLARI

Havacılık Müzesi ve Askeri Müze’de olduğu gibi Deniz Müzesi’nde de madalya ve nişanların bulunduğu sergi alanları gezildiğinde üzerinde iyi düşünülüp, planlanarak yapılmadığı hissedilmektedir. Madalya, para, mühür gibi ufak boyutlu malzemelerin sergilenmesi; hemen hemen tüm müzelerde yatay ya da düşey vitrinlere kimi zaman birer adet, kimi zaman daha fazla sayıda örnek konularak ayni düzende yapılmış, ayrıntılı bir bilgilendirmeye gidilmemiştir.

5.1. MEVCUT SERGİLEME DÜZENİ

Koleksiyondaki objelerin yarısından çoğu teşhirde sergilenmektedir. Bunlar küçük boyutlu materyal olduklarından, hepsi vitrin içindedir.

Ziyaretçi girişlerinin yapıldığı katta (Plan 1) ilk göze çarpan, 29 Temmuz 1992 de suikaste uğrayarak şehit olan Oramiral Kemal Kayacan’a ait, üstten kesik, altıgen pramidal formlu vitrindir. 113 cm yüksekliğindeki vitrinde silah, plaket ve üniforma yanında kendisine verilen sekiz adet madalya ve nişan sergilenir. Aşağıdan yukarı doğru daralan vitrinin en üst kısmında sergilenen madalyalar ayrıca bir camlı kutu içindedir. (Bkz. Foto.1) Vitrin, yapısı itibariyle konforsuz olup, açıklayıcı etiketleri yoktur.

Foto 1

Buradan geçilen Atatürk Odasındaki (Plan 1) duvara gömülü vitrinde, raflar üzerinde, Atatürk'ün çeşitli gemilerde kullandığı yemek takımları, şapkası ve vasiyetnamesinin fotokopisi sergilenir. Rafların alt katı, yedi adet hatıra madalyasına ayrılmıştır. Bej rengi saten fon üzerine, sarı kadife kaplı, kaideler yerleştirilmiş, madalyalar bu kaidelere konmuştur. Fonun renkleri soluktur. Aydınlatma yanlış yapıldığından aydınlık seviyesi her yerde eşit değildir. Gölgeler görsel algılamayı güçleştirince, obje zaten küçük olduğundan üzerindeki yazı ve figürleri görmek imkansızlaşmaktadır. Vitrin kaplamaları ceviz olduğundan oda iyice kasvetli bir görünüm almakta, camda ışık kaynakları yansıma yapmaktadır. Her madalyanın altına numara verilerek isimleri türkçe ve ingilizce olarak etikete yazılmıştır. Objelerin önce altlarındaki numaralarına bakılıp sonra etiketten bulunması gerekmektedir.(Bkz. Foto.2)

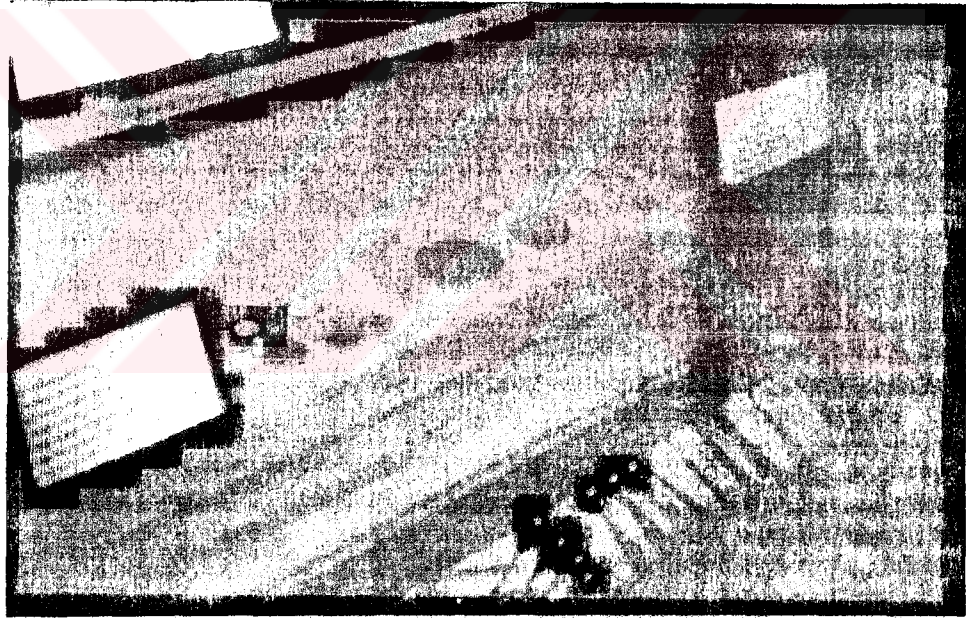

Foto 2

Bu odadan çıkıldığında Şehitler Odasına girilir (Plan 1). Ertuğrul Faciası'nda şehit olanların aileleri için Japonya'da toplanan bağışların İstanbul'a getirilmesini üstlenen Torajiro Yamada'ya verilen dört adet madalya, ayaklı masa tipi, siyah boyalı ahşap bir vitrinde sergilenmektedir. Vitrinde ayrıca fotoğraf, berat ve pasaport da bulunur. 166 cm yüksekliğindeki vitrinin kendi malzemesi ön plana çıkmış, ışık kaynaklarının yansımasıyla algılama engellenmiştir. Yine her objeye numara verilerek toplu halde etikete yazılmıştır. (Bkz. Foto.3)

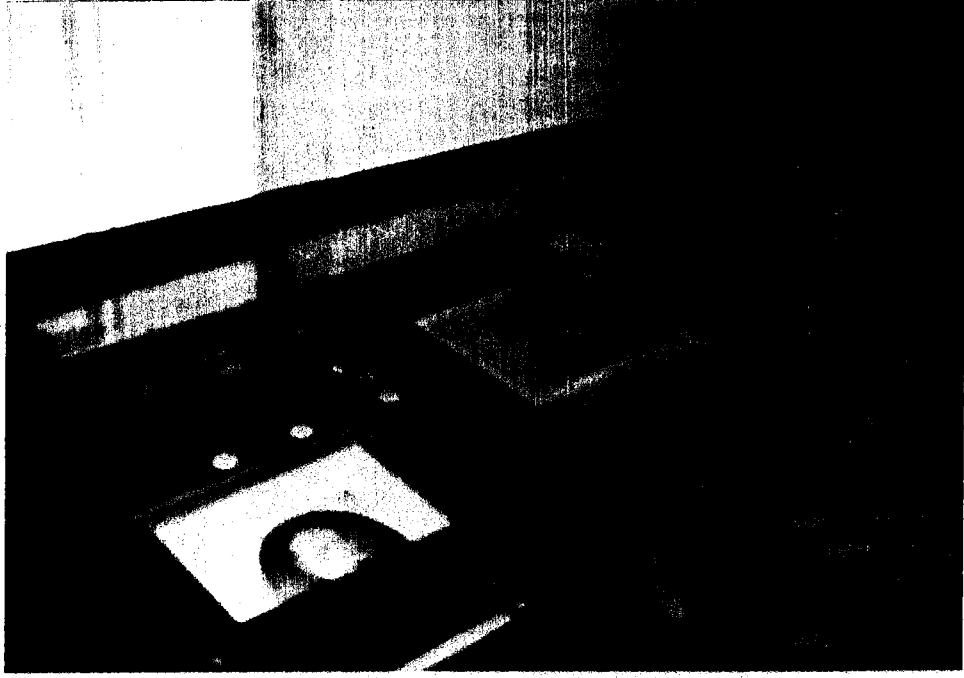

Foto 3

Sergi akışı içinde Lodos Salonuna geçilir (Plan 4). Salon, bir uçtan diğer uca kadar, dokuz bölümlü sabit sıra tipi vitrinle ortadan ikiye bölünmüştür (Bkz. Foto. 4). 98 cm yüksekliğindeki vitrinin üst kısımlarında I. Dünya Savaşıyla ilgili küçük boyutlu materyaller, altta ise büyük ebatlı materyaller yer alır.

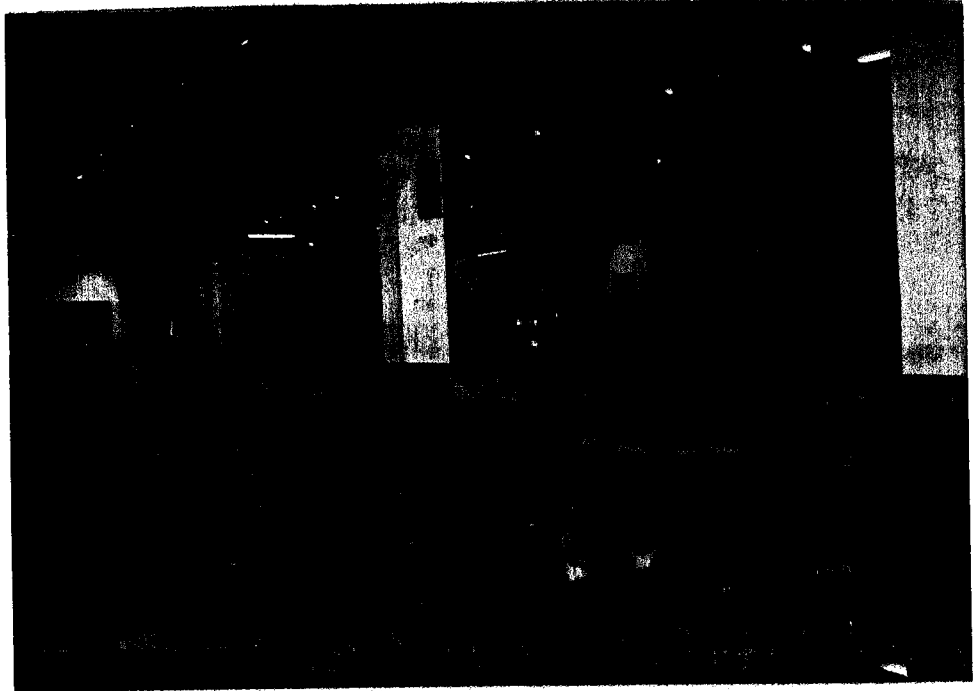

Foto 4

Vitrinlerin üstten iki bölümü I. Dünya Savaşına katılmış subaylarımızdan Ahmet Saffet Bey ve M. Cemil Özdeniz'e ayrılmıştır. Kılıçlarla birlikte toplam 13 adet madalya ve nişanın sergilendiği zemin, amerikan beziyle kaplanmıştır. Bu subayların biyografileriyle birlikte, bir fotoğraf ve yine toplu halde türkçe- ingilizce etiketler vardır. Fonun açık renk oluşu objeleri ön plana çıkarmışsa da, etiketlerin mekana oranla fazla olması, objelerin önüne geçmesine sebep olmuştur. Tepe aydınlatmalarındaki spotlar vitrin camına düştüğünden aynalaşma olmuştur. (Bkz. Foto 5)

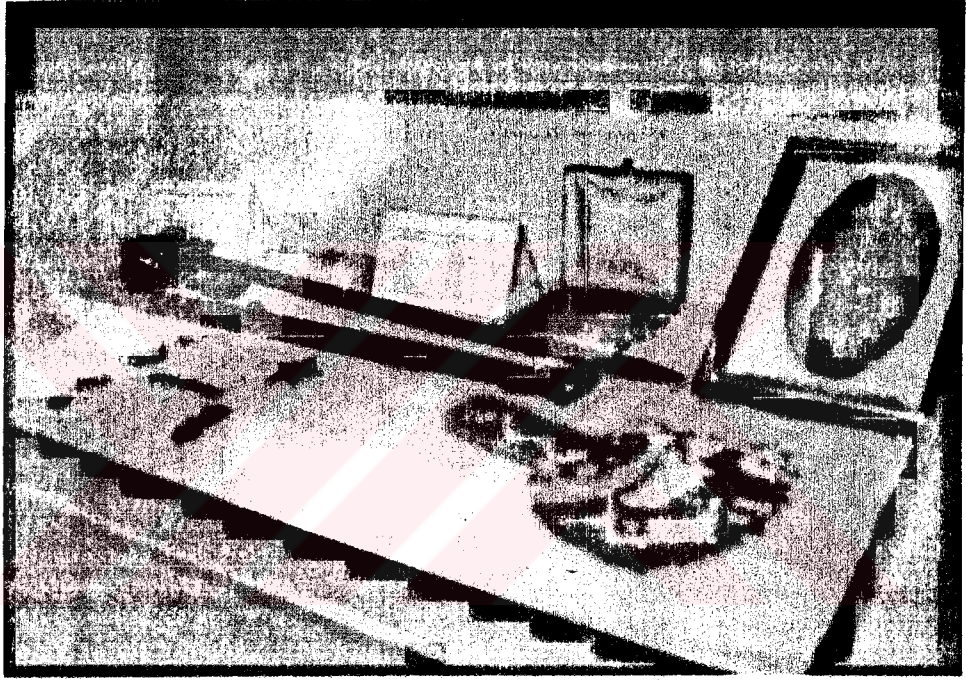

Foto 5

Salonun sol tarafındaki siyah fonla kaplı üç rafdan oluşan gömme duvar vitrininde Rauf Orbay'a verilen beş adet madalya, Hollanda ve Venedik paralarıyla birlikte sergilenmektedir. Her objenin önüne konulan numarayla, vitrin dışındaki türkçe-ingilizce etiket bilgilerini görmek mümkündür (Bkz. Foto. 6)

Madalya ve nişanların çoğu üst kattaki Keşifleme Salonunda bulunmaktadır (Plan 5). Salondaki 12 pencereden 10 tanesi duvardan yer kazanmak ve ısı-nem alışverişinin engellenmesi planlanarak kapatılmış, açık bırakılan iki tanesi duvarın rengindeki kirli beyaz perdelerle kapatılmıştır. Genel olarak tablo ve gemi modellerinin sergilendiği salonda gereğinden çok obje

yığılığundan ziyaretçide göz yorgunluğuna yol açmaktadır. (Bkz. Foto.7)

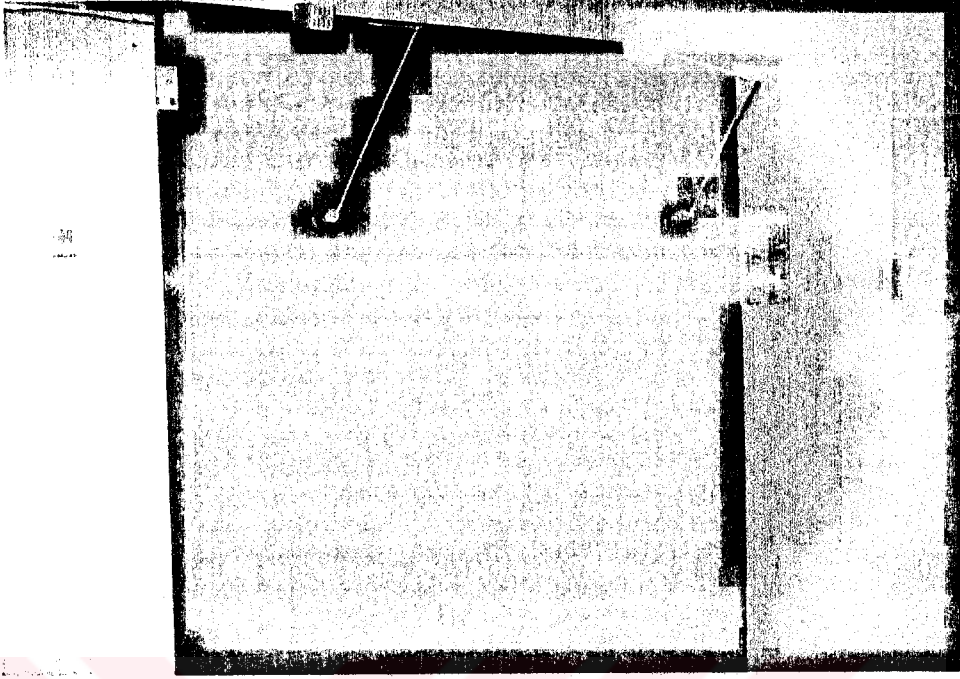

Foto 6

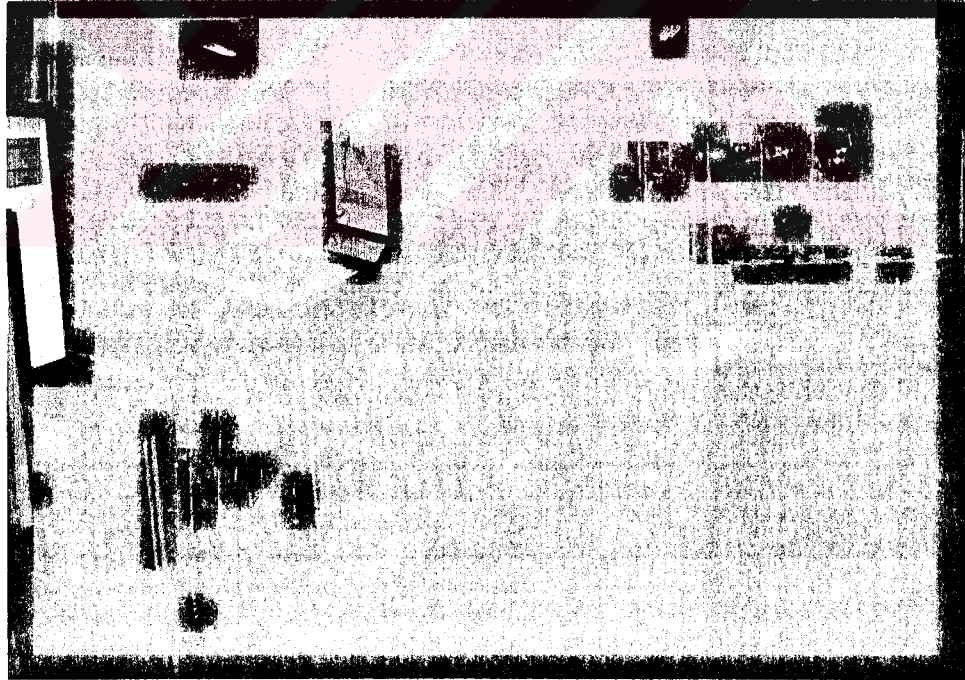

Foto 7

Salonun ortasını, Lodos Salonunda olduğu gibi, sabit sıra tipi vitrin boydan boya ikiye ayırır. Dokuz bölümden oluşan vitrinin altı bölümü madalya ve nişanlara, üç bölümü para ve mühürlere ayrılmıştır. Ahşap kaplama vitrinin zemini bordo renkli pamuklu kumaştır. 98 cm

yüksekliğindeki vitrinlerin alt kısımlarında, gemilerde kullanılan şamdanlar, yazı takımı, barograf, termograf gibi malzemeler sergilenmektedir.

Madalyaların bulunduğu vitrinler hazırlanırken dört ana başlık altında gruplandırma yapılmıştır. Sergi akışı içinde ziyaretçinin ilk göreceği vitrinde dokuz adet Osmanlı nişanı, sonra sırasıyla 35 adet Osmanlı madalyası, 34 adet yabancı kaynaklı madalya, nişan ve son olarak dokuz adet Cumhuriyet Devri madalyaları ile hatura madalyaları teşhir edilmektedir.(Bkz.Foto.8,9)

Foto 8

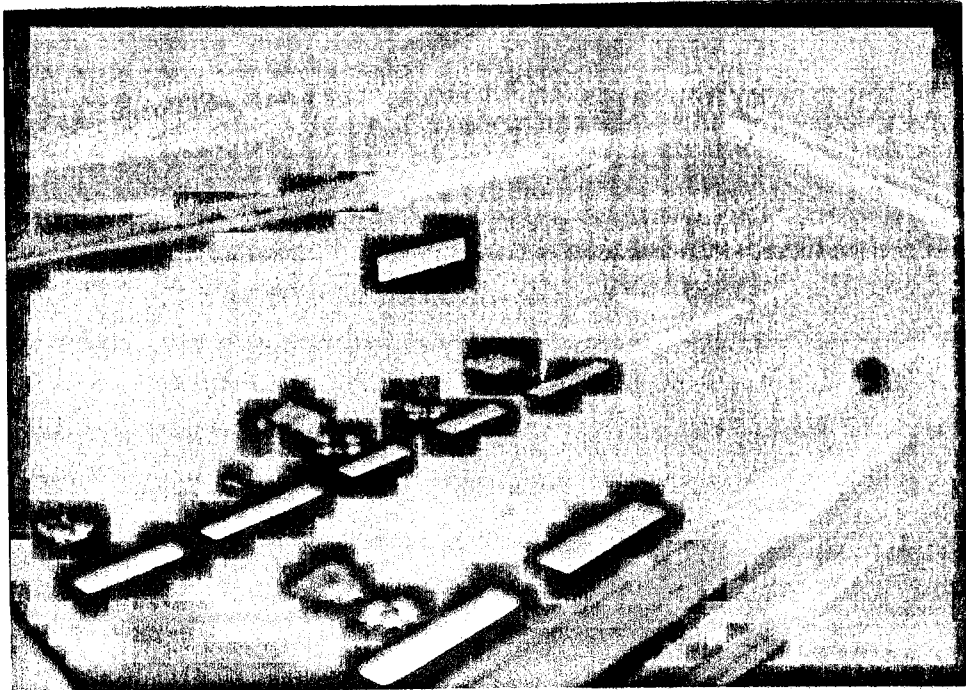

Foto 9

Tematik sergileme içinde, kronolojik bir sıra takip edilmeye çalışılmışsa da mekanın darlığı buna izin vermemiştir. Her madalya ve nişanın altına, normal bir gözün görebileceği irilikte isimleriyle, çıkarıldığı tarihler türkçe- ingilizce olarak yazılmış, Atatürk Odasındaki ya da Şehitler Odasındaki vitrinlerde olduğu gibi toplu etiket düzenine gidilmeyerek ziyaretçiye kolaylık sağlanmıştır.

Vitrinlerin açılıp kapatılması iptidai yöntemlerle olduğundan, çok sayıda çivi izine rastlanır. Bazı vitrinlerde kırmızı fonun üzerinde bulunan, lacivert kumaş kaplı kaideler, monotonluğu kırmak amacıyla konulmuştur. (Bkz. Foto.10)

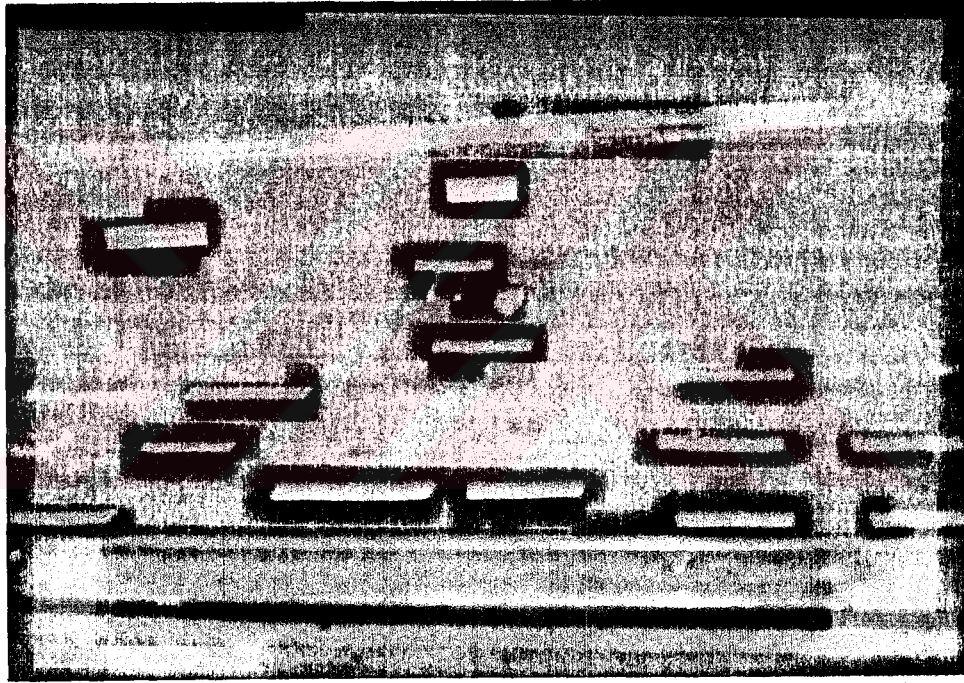

Foto 10

Aydınlatma bina tavanından floresan lamba ve halojen reflektörlü spotlarla sağlanır. Spotlarda ultraviyole ışınımın süzülmesini sağlayan filtreler vardır. Bu lambaların asıl zararı yaydıkları ısı olduğu halde bunu engellemek için bir düzenek geliştirilmemiştir. Yağlıboya tablolara doğru, kimi yerde çok yakın duran spotlar organik malzemelerde çok önemli tahribatlar yapmaktadır.

Işık kaynaklarının vitrinlere yansımaları ve izleyicilerin gölgelerinin cama düşmesi sağlıklı görsel algılamayı engellediği gibi, aydınlatma düzeyinde farklılıklar yaratır.

Döşemenin bir kısmı beton, bir kısmı yükseltilmiş ahşap parke kaplamadır. Bu durum bazı ziyaretçilerin etraflarına dalmış eserleri incelerken takılmasına sebep olduğundan, konfor-suzluk yaratır.

Keşişleme Salonununundan çıkıldığında sağda Türkiye'nin 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk Odasına geçilir (Plan 5). Duvarları lambrilerle kaplı olan bu küçük odada iki tepe pence-resi bulunur. Aydınlık düzeyinin düşüklüğü ve pencerelerin yukarıda olması odayı kasvetli hale getirmiştir.

Duvarların üç tarafını çevreleyen sabit, sıra tipi vitrinde F. Korutürk'ün üniformaları, kış-heri ve kendisine verilen şehir anahtarları yanında, bazıları beratlarıyla birlikte, 21 adet madalya ve nişan sergilenir. Hacimler dar olduğu için az sayıda obje sergilenmesine rağmen vitrinlerin ön plana çıkması görsel kargaşaya sebep olur. (Bkz. Foto. 11) Türkçe- İngilizce bilgi etiketleri nor-mal bir gözün rahatlıkla göremeyeceği kadar küçük yazılmıştır.

Foto 11

Vitrinler koyu sarı renkli, ahşap malzemeden olup, vitrinin içindekilerden çok kendisi ön plana çıkmaktadır. Kapaklar gölge yaptığından aydınlık seviyesi farklılık göstermekte tavandaki ışık kaynakları yansıma yapmaktadır. Madalyaların bir kısmı alta konulduğundan, ziyaretçilerin

eğilerek bunları görmesi gerekmektedir ki, bu da konforsuzluk yaratır (Bkz. Foto.12).

Zemin beton olup, ortada bej rengi bir halı vardır.

Müzenin sergi akışı içinde bu salondan sonra madalya ve nişana rastlanmaz. Teşhire çıkarılamayan diğer madalyalar depodadır.

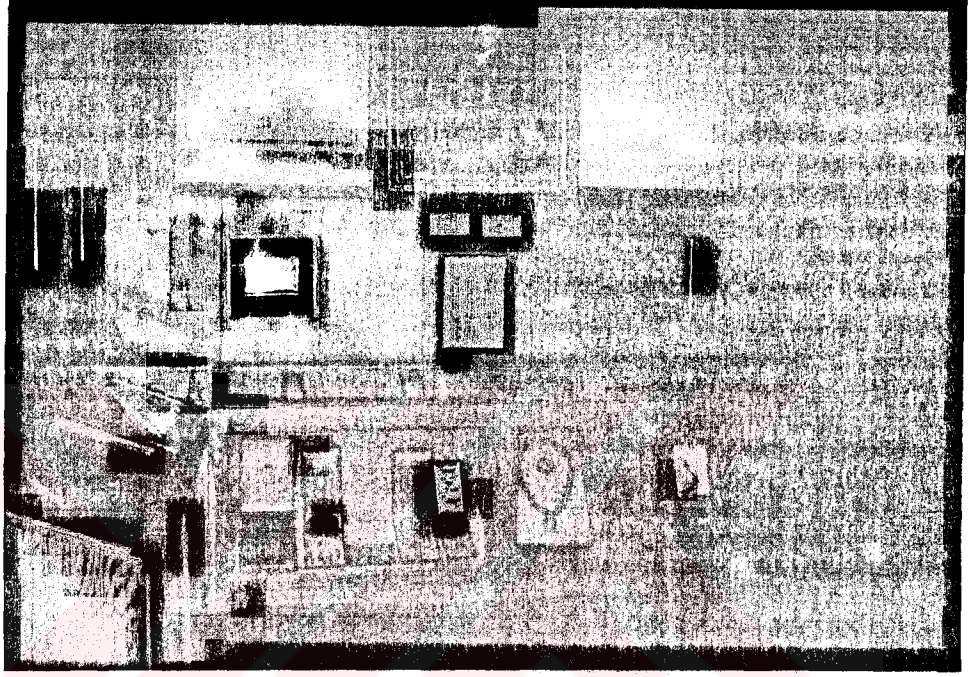

Foto 12

5.1.1. VİTRİNLER ve SERGİLENDİĞİ ÇEVRE

Müze sergilemelerinde eserlerin klimatolojik ve fiziksel koşullardan etkilenmelerini engellemek üzere tasarlanan teşhir elemanları kimi zaman eserin de önüne geçerek asıl işlevinden uzaklaşmaktadır.

Vitrinlerin formu kadar önemli olan diğer nokta ise yapıldıkları malzemelerdir. İçinde koruduğu objenin niteliğine göre de planlanması gereken hacimler pek çok müzede bir sorun olarak karşımıza çıkar. Kurşundan yapılmış malzemenin sergilendiği mekanlarda kullanılan ahşabın mutlaka canlılığını yitirmiş olması gerekir. Çünkü aktif ahşabın çıkardığı gazlar zamanla kurşunu eritir. Mevcut vitrinler koleksiyondaki kurşun para ve madalyalar için tahrip edici ol-

maktadırlar.

Müzede kullanılan vitrinler ada tipi ve sıra tipi olmak üzere iki çeşittir. Her iki tip vitrin de hantal hatlara sahip olduğundan hacimlerde gölgelere neden olmakta ve kütleli görünüşleri itibariyle eserin önüne geçmektedir.

Fon olarak kullanılan kumaşlar kimi yerde açık renk amerikan bezi, kimi yerde koyu renkli pamuklu kumaştır. Fonun renkleri üzerinde sergilenen objeye göre seçilmediğinden bazı vitrinlerde kargaşaya sebep olmuştur. Aprelenen kumaşlar yıkanmadığı için, bunlardan çıkan gazlar, organik özdeklere (madalyalarda kurdelelerine) zarar vermektedir.

5.1.2. DÖŞEME ve DUVAR DOKUSU

Sergilenen objeler ve binanın bütünüyle görsel uyum içinde olması gereken birimler konusunda yine pek çok müzede olduğu gibi Deniz Müzesi de sıkıntı çekmektedir. Binanın, yapılışında müze olarak tasarlanmamasından kaynaklanan sorunlar vardır. Eski Maliye Binasının müze haline getirilmesinde fazlaca bir değişikliğe gidilmediği açıktır.

Duvarlarda kullanılan boyanın seçiminde çağdaş müzecilik anlayışını yakalama kaygıları güdülmemiş ve en kolay renk olan kirli- beyaz plastikle boyanmıştır. Atatürk Odası ve F. Korutürk Odalarının duvarları ahşap lambrilerle kaplanmış, aydınlatmanın da yetersiz oluşuyla loş mekanlara dönüştürülmüştür.

Döşeme ziyaretçi yoğunluğuna ve eser ağırlığına karşı dayanıklıdır ancak ahşap parkeler ve halı, kurt, böcek gibi zararlı mikrobiyolojik canlıları içerir. Mikroorganizmaları yok etmek için yıllık fumigasyon yapılamamakta ancak gündelik ve haftalık temizliklerde elektrik süpürge- siyle tozlar alınmaktadır. Her katın giriş holünde bulunan toz emme cihazları, yaydıkları ozon gazının tehlikeleri yüzünden kullanılmamaktadır

5.2. MEVCUT KORUMA DURUMU

Koruma faktörü bina kabuğunun dışında, bahçeyle başlar. Sergilemenin yanı sıra müzenin önde gelen görevlerinden olan restorasyon ve konservasyon çalışmaları, yetersiz personel ve atölye eksikliği yüzünden mükemmeliyetten uzaktır.

İnsan faktörlerinden olan, hırsızlığa karşı koruma iki türlü yöntemle sağlanmaktadır. İlki; vitrinlerin çoğuna alarm sistemi yerleştirilerek, vitrinlerin zorlanmalarında alarm sistemi devreye girerek müze görevlilerini uyarmaktadır. Diğer yöntemde ise reyon koruma görevlileri tarafından ziyaretçilerin ve objelerin gözle takibi yapılmaktadır. Kapalı devre kamera ile kontrol sistemi şimdilik uzak görünmektedir.

Olası bir yangın için bütün salonlarda dumana duyarlı alarm tertibatı kurulmuş, her kata minimaksler yerleştirilmiştir. Müzenin mali kaynakları arttığında springler söndürme sistemine geçilmesi düşünülmektedir.

Periyodik olarak her kış döneminde yaşanan çatı akması, su baskını gibi afetler için yine binanın fiziksel koşullarının elvermemesi ve mali yetersizlikler yüzünden bir proje gerçekleştirilememektedir.

5.2.1. FİZİKSEL KOŞULLAR, DENETİM

Müze objelerinin sergilenmesinde koruma denilince ilk akla gelen vitrinlerdir. Ancak vitrinler müzenin 1948'de açılışından beri değiştirilmediğinden modern ve estetik anlamdaki koruyucu hacimlerden bahsetmek mümkün değildir.

5.2.1.1. AYDINLATMA

Aydınlatmanın amacı, müzede sergilenen eserin renginin, biçiminin ve dokusunun doğru algılanmasını sağlamaktır.

Müzenin tamamı 1995'e kadar sadece floresanlı lambalarla aydınlatılırken, bu tarihten sonra yurt dışından ithal edilen reflektörlü halojen spotlarla birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Aydınlik seviyesini ölçmek için lüksmetre, morüstü ışıyım oranını ölçmek için ise Crawford

morüstü göstericisi gibi teknik bir takım donanımlar yoktur.

Işık kaynaklarının yanlış yerleştirilmesi bazı yağlı boya tablolarla, (özellikle vernikli olanlarda) yansıma yapmakta, renginin ve dokusunun doğru algılanması bir yana hiç algılanamaması söz konusu olmaktadır. Işık kaynakları Kıyafetler Salonu dışındaki (Plan 5) vitrinlerde, eserlere dışarıdan yönlendirilmiştir.

Mavi renge yakın ışık tayfındaki morötesi ışınlamalar ve kırmızı ışık tayfına yakın akkor lambalar, madeni özdokler için kısa vadede, yıpratıcı bir etki yaratmazlar. Ancak organik yapıya sahip olan kurdeleler, ultraviyole ve infrared ışınlamalardan geriye dönülmesi mümkün olmayacak şekilde - renklerinin solması, dokusunun çözülmesi ve yumuşaması şeklinde - hasar görürler.

Madeni objelerin çevresel, iklimik ya da mikrobiyolojik faktörlerden etkilenecek biçimsel ve dokusal değişime uğraması çok uzun vadede mümkündür. Ancak kurdeleleri için bundan söz edilemez.

Vitrin dışındaki aydınlık düzeyiyle içteki aydınlık düzeyi arasında, nesnelerin algılanabilirliği açısından denge sağlanamamıştır.

5.2.1.2. KLİMATİK KOŞULLAR

Müze konumu itibarıyla denize sıfır olduğundan bağıl nem oranı çok yüksektir. Her katta bulunan hygrometrelerle günlük ölçümler yapılmaktadır. Ancak bu ölçümlerin amacı, nem oranını denetlemekten çok bilgi sahibi olmak içindir.

Bağıl nem oranının sabit tutulması için giriş ve 1. katta ikişer tane nem alma cihazı vardır. Ancak binanın konumunu ve hacmine oranla yetersiz kalmışlardır.

Bağıl nem değerlerinin yanı sıra nesneler için diğer önemli faktör ısı dereceleri'dir. Dışarıdan gelecek ısı farklılıkları, gürültü, güneş ışığı, toz ve kir gibi etkenleri yalıtım tüzere pencerelerin büyük bir bölümü kapatılmıştır. Yaz mevsiminde, pencerelerin çoğu havalandırma sistemi düşünülmendiğinden kapatıldığı için, içerideki bağıl nem değerleri dışarıya oranla daha fazla art-

maktadır. Bina içindeki ısı, kış aylarında gündüz kaloriferlerle sağlanmakta fakat geceleri ani ısı düşüşü organik özdeklerin adaptasyon güçlüğüne yol açmaktadır.

Çağdaş müzecilik anlayışına göre eserlerin sergilenmesi kadar, korunması ve geçmişten bize kalan mirasın gelecek kuşaklara aktarılması zorunluluğu, koruma faktörünü üzerinde önemle durulması gereken değerlerden biri haline getirmiştir.

5.3. DEPOLAMA

Depolara giriş ve çıkışlar sergi alanına yakın ancak ziyaretçilerin ulaşamayacakları yerdedir (Plan 3). Personel girişlerinin yapıldığı bodrum katta iki depo vardır.

Aydınlatına, tepe pencereleri ve tavandan floresan lambalarla sağlanır. Tabloların raylı paravanlara, diğer objelerin duvarlardaki raflara konularak, korunmaya alındığı depolarda klimatolojik koşullar ve aydınlık seviyesi olması gereken değerlerin üstündedir. Elbiselerin naylon torbalar içinde bulunması statik elektrik yüklenmelerine, askılarına destek yapılmaması ise kumaşın deformasyonuna neden olur. Ancak depoya girildiğinde yanan floresanlı lambalarla aydınlatılan tablolar, filtre olmadığı için ultraviyole ışınımlardan zarar görmektedir.

Sergiye çıkarılmayan 108 adet madalya ve nişanlar bir tasnif yapılmaksızın naylon torbalara doldurulmuş ve ahşap sandıkta kilit altına alınmıştır. Çalınması olasılığına karşı çok iyi korunmuş olan eserler darbelerden ve kurdeleler doku değişimine uğramaktan korunamamıştır.

6. DENİZ MÜZESİ MADALYA ve NİŞAN KOLEKSİYONUNUN DİĞER ASKERİ MÜZELERLE SERGİLEME BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRILMASI

Genel olarak Deniz Müzesi madalya ve nişan koleksiyonunun sergileme ve depolama usulünün değerlendirmesinden sonra İstanbul'daki diğer askeri müzelerin sergileme yöntemleri hakkında fikir sahibi olmak üzere Askeri Müze ve Havacılık Müzesi ele alınmıştır. Bu sergileme düzeninin Topkapı Sarayı Müzesi ve Antalya Müzesi'nde de aynı olduğu gözlemlenmiştir.

6.1. ASKERİ MÜZE

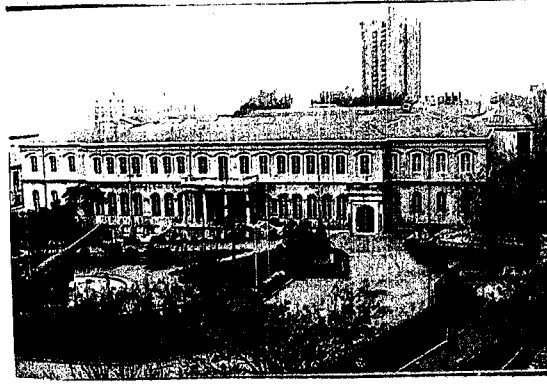
18. y.y. la birlikte batılılaşma hareketlerinden esinlenerek Fatih Sultan Mehmet'in kurduğu Cebecihane yeniden düzenlenmiş ve 1726 da "Dar'ül Esliha" adıyla açılmıştır. Ne varki Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla 1826 da yapılan yağmalardan Dar'ül Esliha da payını almıştır.

"1848 de Tophane Mülşiri Fethi Ahmet Paşa'nın gayretleri sonucu "Müze-i Askeri" adıyla Aya İrini'de yeniden sergileme yapılmış ve "Mecma-i Esliha-i Atika" ve "Mecma-i Asar-ı Atika" olarak ikiye ayrılmıştır".¹ Asar-ı Atika bölümü sonradan Çinili Köşk'e taşınarak Osman Hamdi Bey'in kurduğu Arkeoloji Müzesi'nin temelini oluşturmuştur.

Müze, Sultan Abdülaziz ve Abdülhamit devirlerinde yeterli ilgiyi görmediğinden kapanmak durumunda kalmıştır. II. Meşrutiyet'in ilanıyla Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa, 1908 de Ahmet Muhtar Paşa'yı "Askeri Müze"yi yeniden diriltmekle görevlendirmiş ve müze depo olmaktan kurtarılmıştır. "Müze-i Askeri Hümayun" adını alan müzenin eserleri II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Niğde'ye taşınmış, savaşın sona ermesiyle Eski Harbiye Jimnastikhanesi'ne getirilmiştir. Bu binanın yetersiz kalmasıyla 1985 de restore edilen eski Harbiye binası, 1993 de de Kültür Sitesi'yle birlikte açılmış ve halen Türk kültür hayatına hizmete devam et-

¹ Askeri Müze, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Kom.lığı, İst., 1993, s. 2

mehtedir.

Askeri Müze (Müze Kataloğu)

Ülkemizde kendi alanının en büyüğü olan Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, müzeciliğin çağdaş gereklerini yakalama gayretleriyle önemli adımlar atarak, akademisyenlerin ve müzecilerin biraraya gelerek sorunlarına ortak çözüm yolları aramaları için seminerler düzenlemektedir.

ASKERİ MÜZE'NİN BÖLÜMLERİ;

20.000 adetlik koleksiyonun, yaklaşık 4000 adedi, 1993 de yapılan restorasyonla, iki katlı kargir binada sergilenmeye başlamıştır.

1. Giriş

2. Vestiyer

3. Atıcılık Salonu

4. Binicilik Salonu

5. Fatih ve Yavuz Köşesi Salonu

6. Kesici Silahlar Salonu

7. Savunma Silahları Salonu

8. Ateşli Silahlar Salonu

9. Top Muketleri Salonu

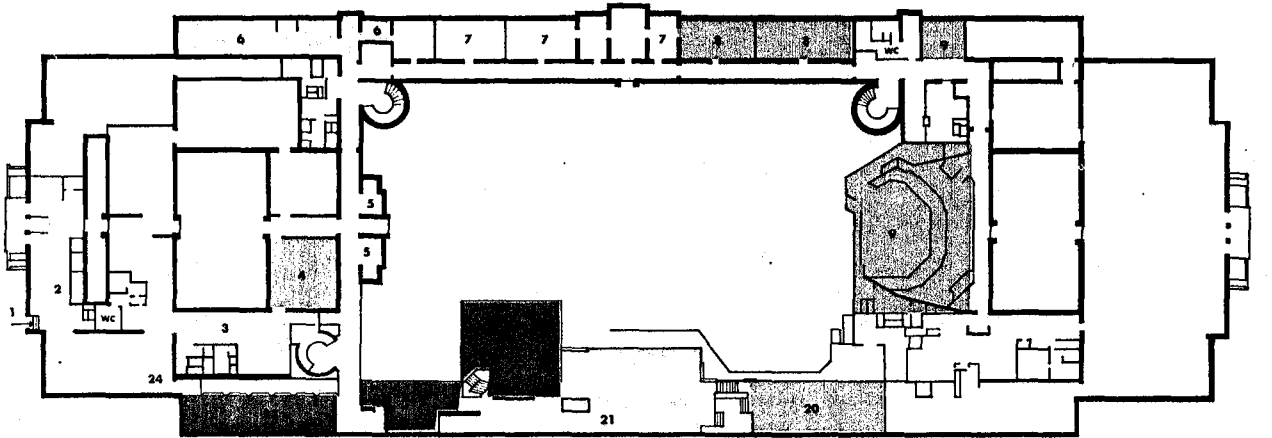
10. Meşrutiyet Salonu

11. I. Dünya Savaşı Salonu

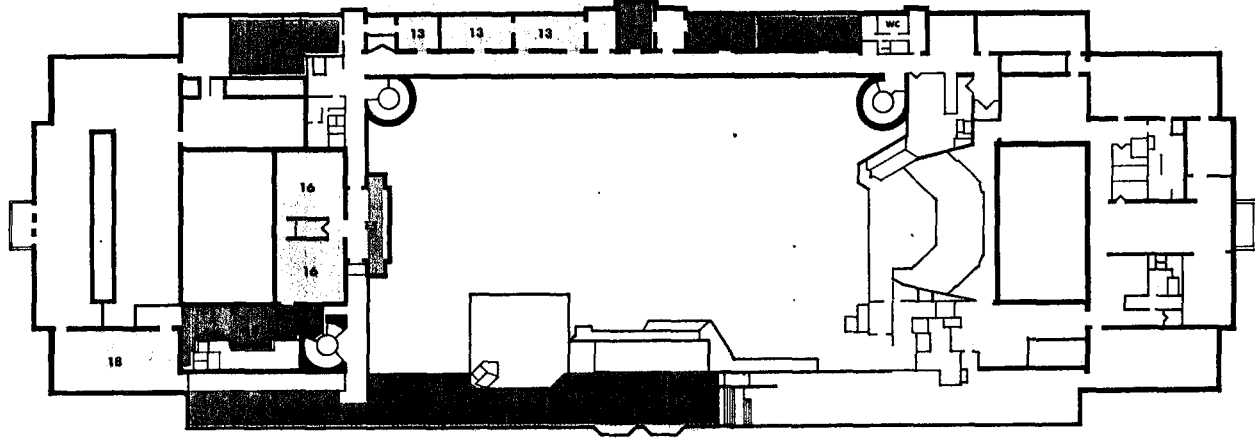
12. Çanakkale Savaşları Salonu
13. Kurtuluş Savaşı Salonu
14. Cumhuriyet Dönemi Salonu
15. Etnoğrafik Eserler Salonu
16. Genel Kurmay Başkanları Salonu
17. 7. Cumhurbaşkanı Kenan Evren Salonu
18. Atatürk Salonu
19. Çadırlar Salonu
20. Kıyafetler Galerisi
21. Bayraklar ve Sancaklar Salonu
22. Çadırlar Salonu
23. Şehitler Galerisi
24. Çıkış

Bu bölümlerin yanısıra konferanslar, kollokyumlar, seminerler, defileler ve sergilerin düzenlendiği bir “ Kültür Sitesi ” ve kafeteryası vardır.

GİRİŞ KATI

PLAN 6 (Müze Kataloğu)

PLAN 6 (Müze Kataloğu)

ASKERİ MÜZE'NİN KOLEKSİYONLARI;

Müzenin ilk girişindeki Ateçilik Salonunda ok ve okçulukla ilgili nesneler ; Binicilik Salonunda 19.-20.y.y. a ait Osmanlı, İngiliz ve Alman eyerler ve kuburluklar ; Fatih ve Yavuz Salonunda manken ve maketlerle İstanbul'un fethi ve bir parçası Deniz Müzesi'nde bulunan Bizanslıların Osmanlı Donanmasını geçirmemek için Haliç'in ağzına gerdikleri zincirin parçası, ayrıca Kanuni, Yavuz ve Fatih'in silahları sergilenmektedir.

Kesici Silahlar Salonunda Ortaçağ Avrupa kılıçları, epeler ve meçler bu dönemdeki teknik ve bezeme işçiliğini gösterir. 12.y.y. dan 19.y.y. a değin İslam kesici silahlarından kılıçlar, kamalar, cenbiyeler, yatağanlar, balta ve teberler de ayrı bir köşede sergilenmektedir.

Savunma Silahları Salonunda 14.y.y. dan 19.y.y. a kadar Hristiyan ve İslam dünyasının kalkanları, miğferleri, dizçek ve kolçakları görülebilir.

Ateşli Silahlar Salonu; fitilli, çakmaklı, kapsüllü ve iğneli tüfeklerin tabancaların sergilendiği İslam Ateşli Silahları ve Yabancı Kökenli Ateşli Silahlar olarak iki bölüm halindedir.

Ahşap ve döküm top modellerinin sergilendiği, Top Maketleri Salonunda 15.y.y.dan 20.y.y. a kadar kullanılan, top ve topçulukla ilgili araçlar, Mesrutiyet Salonunda, Mahmut Şevket Paşa'nın şehit edildiği makam arabasıyla, dönemin ünlü kişilerine ait üniforma ve silahları yer alır.

I. Dünya Savaşı Salonunda sancaklar, silahlar, madalya ve nişanların yanı sıra Enver Pa-

şa ve Talat Paşa'nın üniformaları, Çanakkale Savaşları Salonunda, savaş alanından toplanmış malzemeler, yöreye özgü giysiler, sancak, bandıra, madalya ve nişanlar sergilenmektedir.

Kurtuluş Savaşı Salonunda K. Karabekir, A.F. Cebesoy, R. Belo, A. Gündüz, Ş.N. Gökberk ve Ö.H. Bıyıktaş'a ait kişisel eşyalar sergilenmekte, Atatürk'ün " Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri " emrini vermesi temsili olarak canlandırılmaktadır.

Kore Savaşı ve Kıbrıs Barış Harekâtı'na ait objelerle birlikte madalya ve nişanlar Cumhuriyet Dönemi Salonunda dokumalar, biblolar, buhurdanlık, fincan takımları, şamdanlar ve enam keseleri Etnoğrafik Eserler Salonunda sergilenir.

Genel Kumay Başkanları Salonunda, cumhuriyetin ilamından beri görev yapan genel kumay başkanlarına ait eşyalar, Kenan Evren Salonunda silahlar, maketler, şiltler, madalyalar ve kendisine ait diğer eşyalar bulunmaktadır.

Aynı zamanda brifing salonu olarak da kullanılan Atatürk Salonunda, Atatürk'ün kişisel eşyaları ve tablolar bulunmaktadır.

Çadırlar Salonunda Osmanlı Hanedamının tek direkli, şemsiye biçiminde ve sayeban olarak kullandıkları çadır çeşitleri, Kıyafetler Galerisinde, Yeniçeri Ocağı'nın kurulmasıyla birlikte üniforma olarak giyilen elbiselerle bugün kullanılan üniformalara kadar kıyafet gelişimi gösterilmektedir.

Bayrak ve Sancaklar Salonunda Osmanlı Devleti'nin kuruluşuyla birlikte kullanılmaya başlanan sancakların yanı sıra, alay sancakları da sergilenir.

Müzeden çıkmadan önce son olarak Şehitler Galerisine girilmektedir. Türk tarihinin başlangıcından itibaren gerçekleştirilen belli başlı büyük savaşlar " anı duvarı " üzerine işlenmiş, Atatürk'ün " Yurtta Sulh Cihanda Sulh " sözü çeşitli dillere çevrilerek taş üzerine yazılmıştır.

SERGİLEME ;

Nicelik açısından ele alamayacağımız kadar fazla olan objeler içinde, yalnızca madalya ve nişanların bulunduğu vitrin örnekleri alınmıştır. Bu objeler yoğunlukla 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16

ve 18 numaralı salonlarda sergilenmektedir.

138 Nolu Vitrin: Kurtuluş Şavaşı Salonu'ndaki vitrinde Kazım Karabekir'e ait madalya, nişan, kılıç, Kur'an ve bayrak gibi çok farklı malzeme birarada bulunmaktadır. 17 adet nişan, gri renkli keten fon üzerine konulan kaidelerde sergilenmektedir. Doğal ve dışardan yapay kaynaklarla aydınlatılmakta, günün saatine göre aydınlık seviyesi değişmektedir. Tüm madalyaların altında isimleri yazılıdır (Bkz. Foto.13).

Foto 13

171 Nolu Vitrin: Ada tipi vitrinin malzemesi açık renk ahşap kaplamadır. Mehmet Yaver Paşa'ya ait madalya, nişan, tabanca ve kılıcı sergilenir. Aydınlatma dışarıdan doğal yolla ve vitrin içinde iki yandan fluorürlü lambalarla sağlanır. Doğal aydınlık kaynağı yansıma yapmakta, duvardaki tablonun silüeti cama yansımaktadır. Fon gri-mavi renkli keten kumaştır. 22 adet madalya ve nişanın sergilendiği vitrinin etiketinde sadece Mehmet Yaver Paşa'nın biyografisi bulunur. Vitrin ada tipi olmasına rağmen duvara dayalı olduğundan etrafını gezmek zor olmakta, uzakdaki objeler gözükmemekte, eserler çok sayıda ve renkte olduklarından akılda kalmamaktadır (Bkz. Foto. 14). Vitrin camlarının birleşme yeri akrilikle kapatılmış, dış etkenlere karşı yalıtılmaya çalışılmıştır.

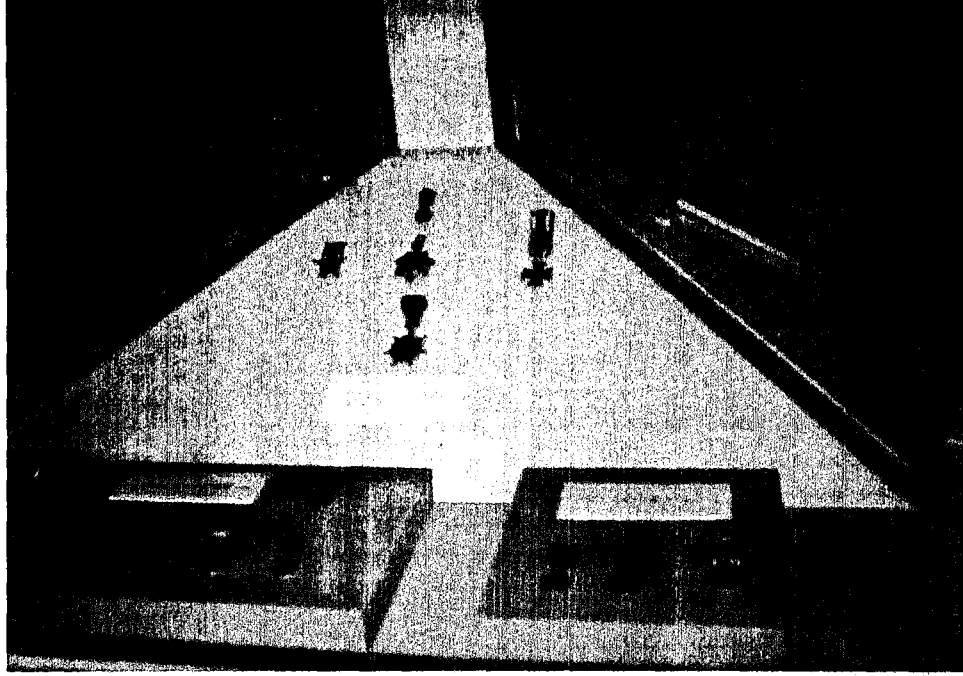

Foto 14

174 Nolu Vitrin: Meşrutiyet Salonu'nda sergilenen 56 adet madalya, üstten kesik pramidal formdaki ada vitrinin içine yerleştirilmiştir. Vitrin bir kez düzenlenip kapatıldıktan sonra açılması zor olmaktadır. Tepe aydınlatması, eğimli yüzeyli camlarda yansımayı engelleyememektedir. Grup halinde sergilenen madalya ve nişanların tek tek isimleri yazılmamış, sadece yanlarındaki etikete sahibinin biyografisi yer almıştır. Fon, açık bej rengi keten kumaşla kaplıdır. Farklı bireylere ait olan nişan gruplarını diğerlerinden ayırtetmek için, gri renkli geniş kaideler üzerine yerleştirilmiş ancak bu, vitrin fonunda fazla kesintiye sebep olmuştur. Şahısların fotoğraflarında madalyanın nasıl takılacağı görülebilir ancak fotoğrafın küçük olması algılamayı güçleştirir. (Bkz. Foto. 15).

151 Nolu Vitrin: Çanakkale Savaşı Salonu'nundaki üstten kesik piramidal formlu ada vitrin içinde sancak, kılıç, tüfek, telefon gibi farklı materyaller birarada sergilenir. Şehit Üsteğmen Halid'e ait üç adet madalyaya numara verilip ne oldukları etiketlerinde yazılmıştır. Vitrinin diğer yanında General Esat Bülkat'a ait eşyalar sergilenir. Bülkat'ın 14 adet madalya ve nişanı vardır. Biyografisindeki fotoğrafta tüm madalyalar rahatlıkla görülebilir. Fon, mavi-gri ketendir. Salon doğal ve yapay ışık kaynaklarıyla aydınlatılmıştır ancak yine camda yansıma yapar (Bkz. Foto.

16).

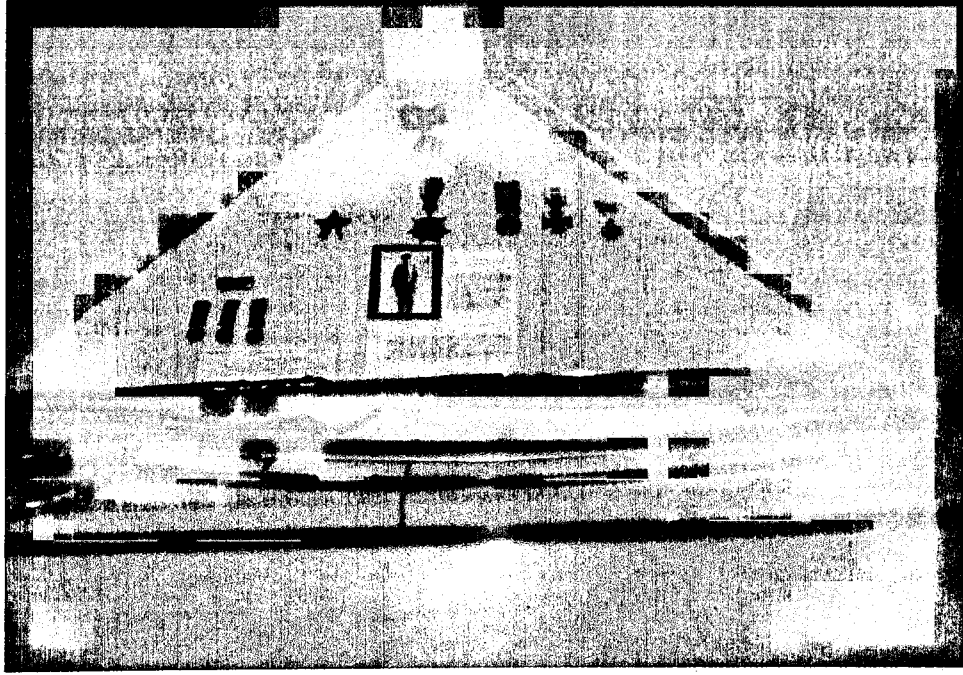

Foto 15

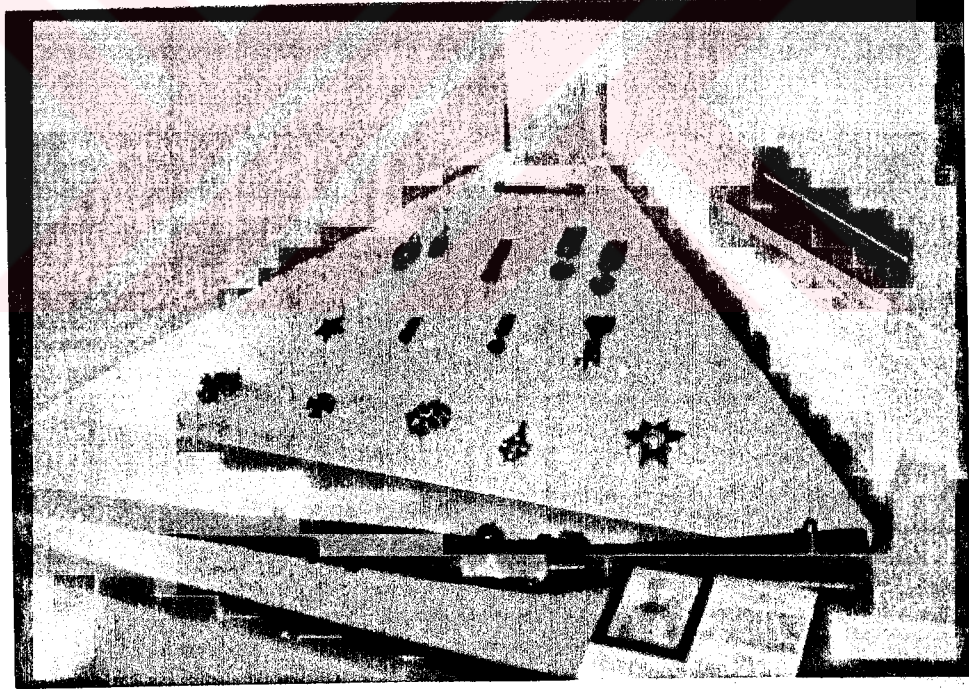

Foto 16

136 Nolu Vitrin: Duvara dayandırılmış ada tipi vitrin içinde 15 adet madalya vardır. Mavi-gri fon üzerine kaide konularak monotonluk kırılmaya çalışılmıştır (Bkz. Foto. 17). İzzettin Aksa-lur'un eşyalarının bulunduğu vitrin içerden yapay, dışardan doğal kaynaklarla aydınlatılır. Ay-rıntılı etiketi yoktur.

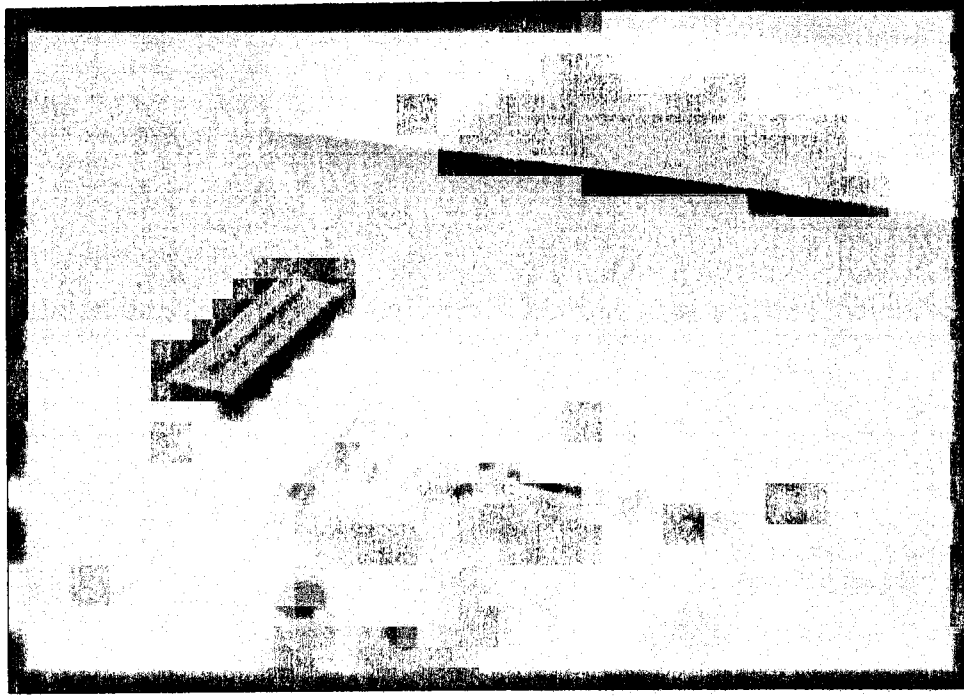

Foto 17

133 Nolu Vitrin: General Sait Akbaytugan'a ait eşyaların olduğu vitrin duvara dayalı ada tipindedir. Üç hatıra ve iki madalyanın yanında kılıçlar da sergilenir. Işık kaynaklarının yansıması engellenememiştir. Kaide üzerindeki madalyaların etiketlerinde ne oldukları belirtilmemiştir (Bkz. Foto.18)

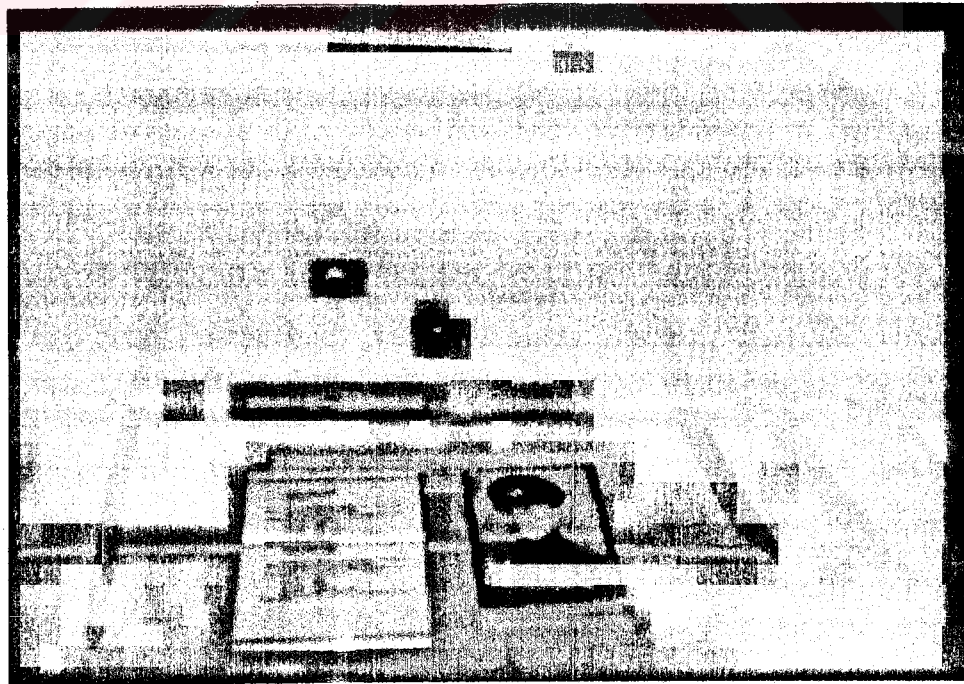

Foto 18

131 Nolu Vitrin: Kurtuluş Savaşı Salonu'ndaki Ömer Halis Bıyıktay'ın eşyalarının sergilendiği

vitrin, duvar tipi olup 14 adet madalyası vardır. Yalnızca İstiklal Madalyası üniformanın üzerine takılı, diğerleri kaide üzerindedir. Mavi-gri ve krem olmak üzere iki renkli fon kullanılmıştır. Işık kaynaklarının yansması ve parlamalar engellenememiş, etiket bilgileri yazılmamıştır (Bkz. Foto. 19).

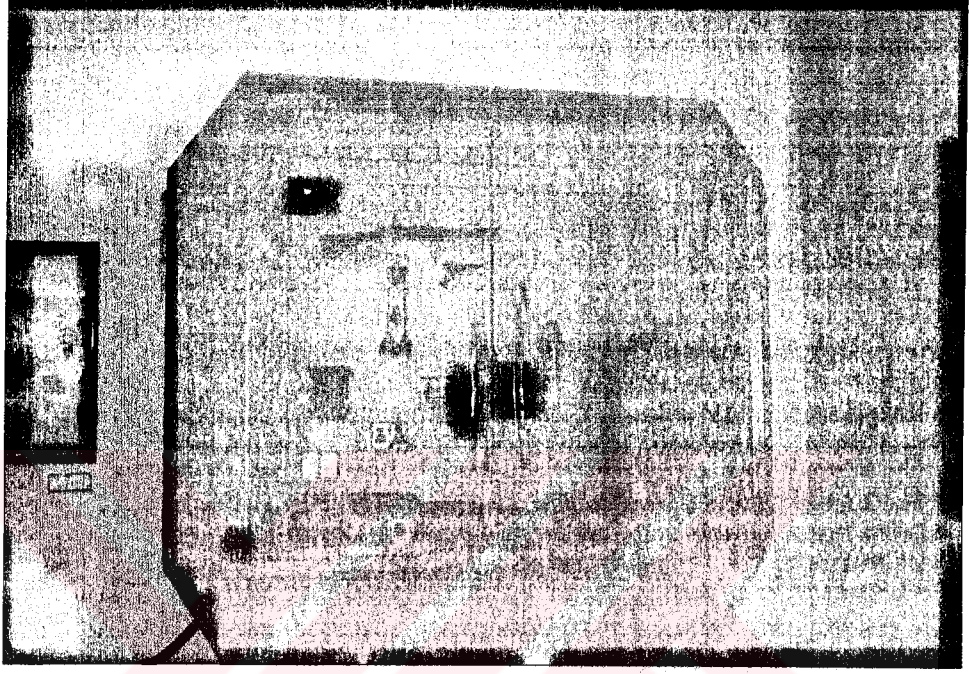

Foto 19

127 Nolu Vitrin: Kurtuluş Savaşı Salonu'nda Yunan Ordusu Başkomutanı General Trikopis'in karargahından ele geçirilmiş olan sancak, mühür, kılıç ve madalyalar sergilenir. 10 adet madalya kaide üzerindedir. Trikopis'in üniformalı fotoğrafında, madalyaları görülmektedir. Bu duvar vitrininde de yansıma sorunları vardır (Bkz. Foto. 20).

164 Nolu Vitrin: Kurtuluş Savaşı Salonu'ndaki gömme duvar vitrininde Tümgeneral Cafer Tayyar Eğilmez'e ait üniforma dürbin, kılıç ve madalya sergilenir (Bkz. Foto. 21). Kaide üzerinde sekiz adet farklı madalya dizili olduğu halde etiketinde sadece " Madalya " yazılıdır. Duvara asılı bir panoda İstiklal Madalyası Kanunu'nun maddeleri yazmaktadır.

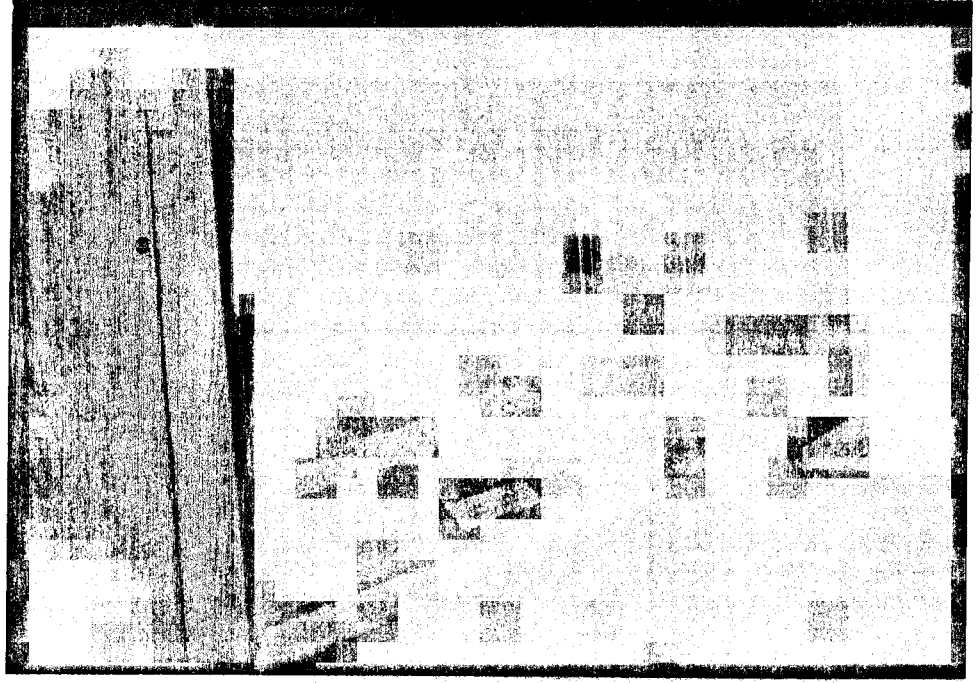

Foto 20

Foto 21

100 Nolu Vitrin: Cumhuriyet Dönemi Salonu'ndaki vitrinde kaideler üzerinde 124 adet madalya doğal ve yapay aydınlatmayla sergilenir (Bkz. Foto. 22). Bunlar “ Osmanlı İmparatorluğu tarafından çıkarılan madalya ve nişanlar “,” T.C. Devleti tarafından çıkarılan madalya ve nişanlar “,” “ P. Alb. Arif G. Süer'e ait nişan ve madalyalar “,” Alb. M. Yener'e ait nişan ve bröveler “,” “ Yabancı devletlere ait madalya ve nişanlar “ başlığı altında sergilenmekte ve herbirinin altına

numara verilerek, isimleri etikette yazmaktadır. Çok sık aralıklarla, gereğinden fazla madalya teahire konmuştur. Aydınlik düzeyi vitrin içinde farklılıklar gösterir, yansımalar engellenememişir (Bkz. Foto. 23).

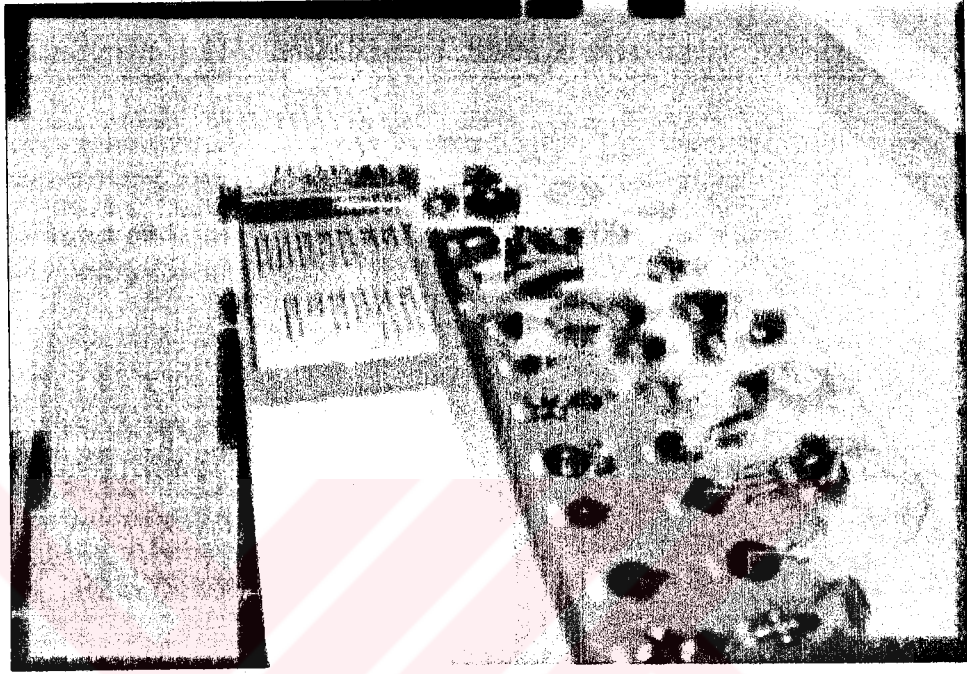

Foto 22

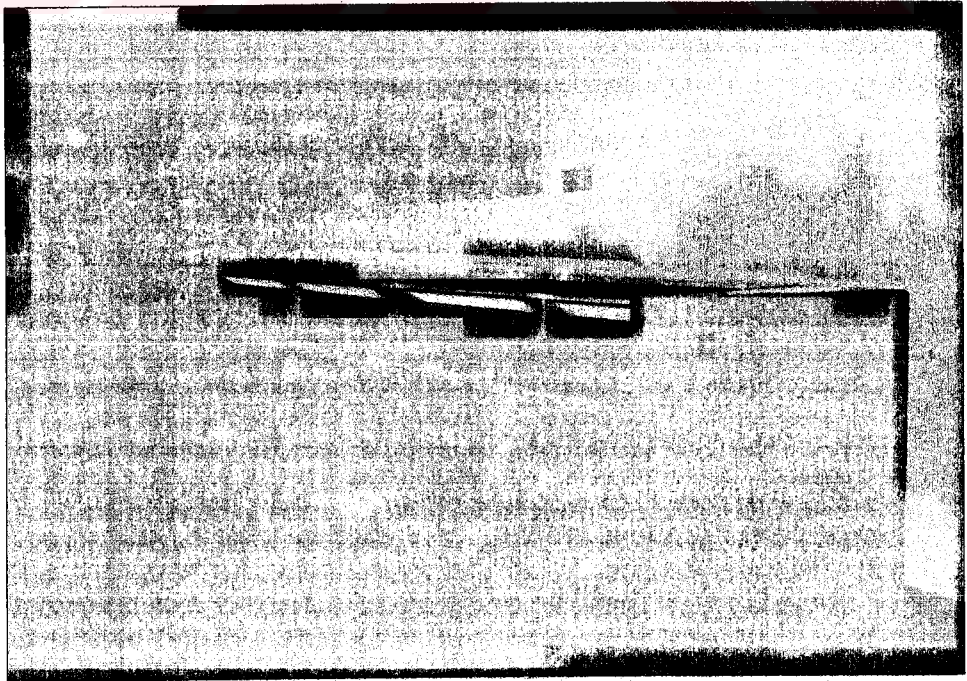

Foto 23

Askeri Müze'nin tüm vitrinleri, ancak ziyaretçinin komutlarıyla açılıp otomatik olarak kapanan fluorülıl lambalarla aydınlatılmış, vitrin camına ya da ışıık kaynaklarına filtreler konulmamıştır. Tüm vitrinler sarı renkli ahşaptan olup, mavi-gri ve krem rengi fon ve hareketliliği sağlamak için aynı renkte kaideler kullanılmıştır.

Duvarlardaki pencereler kapatılmış, doğal ışıık tepedeki aydınlık pencerelerinden gelmektedir. Döşeme mermer kaplanmıştır.

6.2. HAVACILIK MÜZESİ

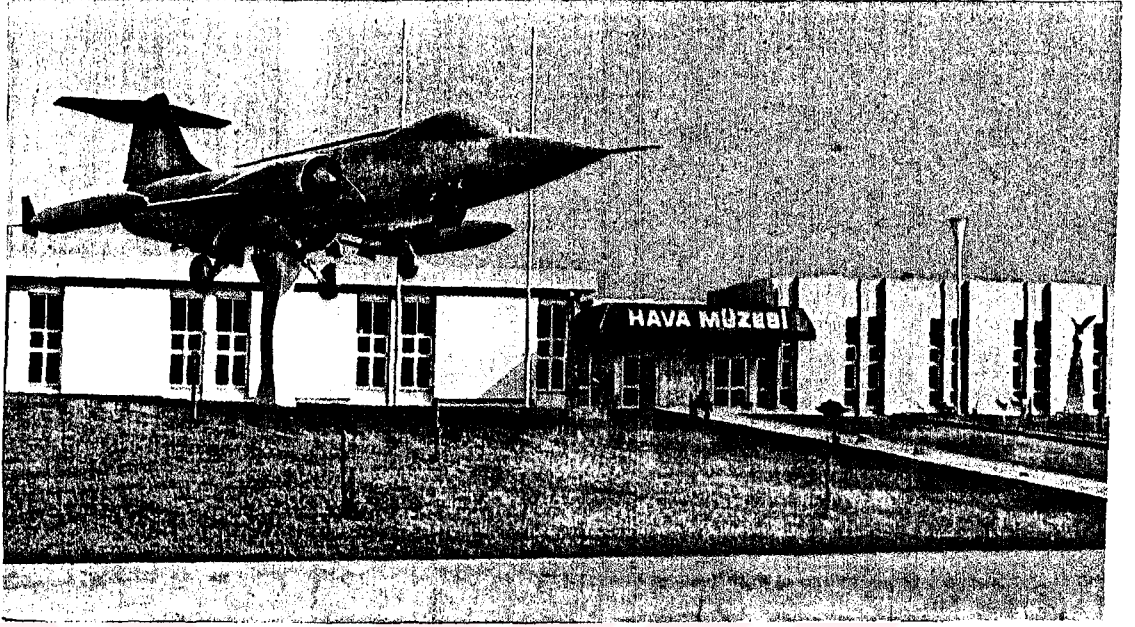
Havacılığın tarihi dünyada 1903'de Wright kardeşlerin Kitty Hawk'da ilk mekanik uçuşu gerçekleştirmesiyle başlar. "Türkiye'de ise bundan 8 yıl sonra 1911'de Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa'nın direktifiyle oluşturulan Havacılık Şubesi'yle başlamıştır." ¹

Türkiye'de ağır sanayi gelişmediğinden uçak endüstrisi de kurulanmış uçaklarımız Avrupa ve Amerika'dan sağlanmıştır. (1924'de Kayseri'de kurulan uçak fabrikası sonradan dokuma tezgahlarına dönüştürülmüştür.) Havacılık Müzesi'nin çekirdeği işte bu uçakların kullanım dışı kalması üzerine açığa çıkmasıyla oluşturulmuştur. 1963'de çıkan bir emirle eldeki uçakların koruma altına alınması sağlanmış, 1966'da Havacılık Müzesi teşekkül ettirilmiş ve 15 Mayıs 1971'de İzmir / Cumaovası'nda müzenin ilk açılışı yapılmıştır. Ortaya çıkan türlü zorluklar üzerine müzeye olan ilginin artırılması amacıyla İst./ Yeşilköy'e taşınmasına karar verilmiştir. ²

Yeşilköy banliyö tren istasyonunun arkasındaki binanın inşaatı 1983'e kadar devam etmiş ve 16 Ekim 1985'de "Havacılık Müzesi" olarak hizmete açılmıştır.

¹ Nurettin Gül, Havacılık Müzesi Madalya, Nişan ve Bröve Kataloğu, YTÜ Müzecilik Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İst., 1993, s. 12

² Veysel Tolun, Havacılık Müzesi Koleksiyonlarının Çağdaş Müzecilik Kapsamında Değerlendirilmesi ile Uçak Koleksiyonunun Kataloglanması, YTÜ Müzecilik Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İst., 1992

Havacılık Müzesi (Müze Kataloğu)

HAVACILIK MÜZESİ'NİN BÖLÜMLERİ;

İçinde yaklaşık 1200 adet objenin bulunduğu bina, müze olarak tasarlanmış, tek katlı, kagir bir yapıdır. (Bkz. Plan 7)

- 1. Giriş Salonu,**
- 2. Türk Havacılığı Salonu,**
- 3. Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonu, ,**
- 4. Dünya Havacılığı Salonu, ,**
- 5. Uçak Hangarı,**
- 6. Anılar Salonu,**
- 7. Giysiler Salonu,**
- 8. Sinema Salonu,**
- 9. Silahlar Salonu,**
- 10. Açık Uçak Sergileme Alanı**

Bu bölümlerin yanısıra müze binasında idari kısımlar, müze dışında ise kafeteryası vardır. Müze aynı zamanda idari yönden Hava Harp Okulu Kom.lığı'na bağlı askeri bir birliktir.

HAVACILIK MÜZESİ'NİN KOLEKSİYONLARI ;

Müzeye satın alma yoluyla hiç eser kazandırılmamış, hava birliklerinden uçak gibi büyük boyutlu objeler gönderilmiş, etnoğrafik nitelikli kıyafetler ve ufak boyutlu eserler bağış yoluyla sağlanmıştır.

Seref Salonu olarak da adlandırılan girişte Türkiye'deki jet üslerine bağlı filoların sancakları, Türk havacısını simgeleyen heykel ve M. K. Atatürk'ün bronzdan kabartma heykeli göze çarpar. Buradan havacılıkla ilgili filmlerin oynatıldığı sinema salonuna geçilir. Haura ve hediyelik eşya reyonu da bu bölümdedir.

Türk Havacıları Salonunda, eski müze komutanı Şükrü Çağlayan tarafından yapılmış, yağlıboya portreler sergilenmektedir. Buradan geçilen Hava Kuvvetleri Komutan Büstleri Salonu bronzdan yapılmış büstleri içerir.

Dünya Havacılık Salonunda fotoğraf ve çizimlerle didaktik bir sergileme yöntemi izlenmiştir. Müzenin en büyük salonu olan Uçak Hangarında motorları, eğitim amaçlı materyalleriyle birlikte eski uçaklar teşhir edilmektedir.

Anılar Salonunda havacılara ait üniforma, şapka ve kılıçlarla birlikte madalya, nişan ve bröveler sergilenmektedir.

Kıyafetler Salonunda kronolojik olarak subay, astsubay ve erlere ait üniformalar ve silahlar sergilenmiştir.

Açık Uçak Sergileme Alanlarında ise koleksiyona ait diğer uçaklar görülmektedir.

Asıl işlevi Türk ve dünya havacılık tarihini anlatmak olan müze, didaktik bir sergileme yöntemiyle düzenlenmiştir.

Müzedeki objeler şu şekilde tasniflenmiştir :

“ 1. Uçaklar,

2. Madalya, nişan ve bröveler,
3. Büstler,
4. Yazılı belgeler,
5. Giysiler,
6. Silahlar,
7. Tablolar,
8. Farklı nitelikteki eserler¹

SERGİLEME

Zeminin tamamen mermer kaplama olduğu salonların tavanı, gökyüzünü çağrıştırması için koyu maviye boyanmıştır. Binadaki tüm camlar kapatıldığından aydınlatma yapay ışık kaynaklarıyla sağlanmaktadır. Bazı yerlerde vitrinlerin içinden, bazı yerlerde hem dıştan hem içten yapılan aydınlatmada kullanılan floresan ve akkor flamanlı lambalarda filtre yoktur. Aydınlik seviyesi uçak hangarında ve bazı vitrinlerde çok düşüktür. Işık kaynakları planlanarak vitrinlere gönderilmediğinden yansımaya ve aynalaşmaya sebep olmuştur.

Anılar salonunda sergilenen 89 adet madalya, nişan ve bröveler duvar tipi vitrin içinde eğimli fonlara yerleştirilmiştir (Bkz. Foto. 24).

Bunların yanında sergilenen silahların konuyu tamamlayıcı bir niteliği yoktur. Koyu mavi renkli kadife fona, verildikleri kişilere göre gruplandırılarak yerleştirilmiş ve altlarına türkçe olarak isimleri yazılmıştır. Vitrin ve fon, malzemenin görsel algılanmasında doğru seçilmiş olmakla birlikte, tematik ya da kronolojik bir tasnife gidilmediğinden konunun anlaşılabilirliği sağlanamamıştır. (Bkz. Foto.25)

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM AKADEMİK
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

¹ Nurettin Gül, Havacılık Müzesi Madalya, Nişan ve Bröve Kataloğu, YTÜ Müzecilik Bölümü Basılmış Yüksek Lisans Tezi, İst., 1993, s. 15

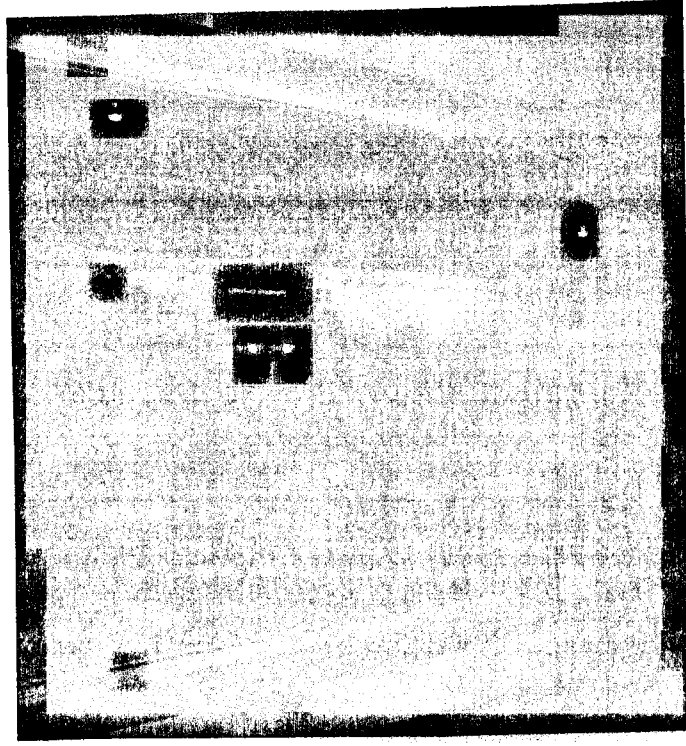

Foto 24

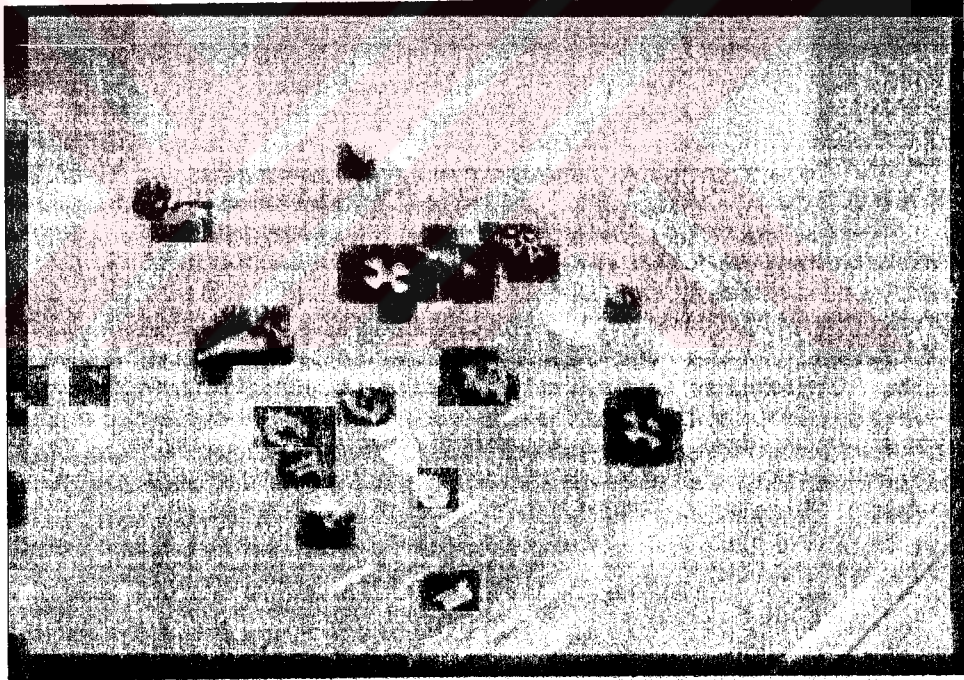

Foto 25

Aynı salonda kıyafetlerin sergilendiği vitrinde, üniformalardan birinin üzerinde USN Legion of Merit Nişanı, nasıl takıldığını göstermek üzere boyuna asılarak sergilenmiştir.(Bkz. Foto 26)

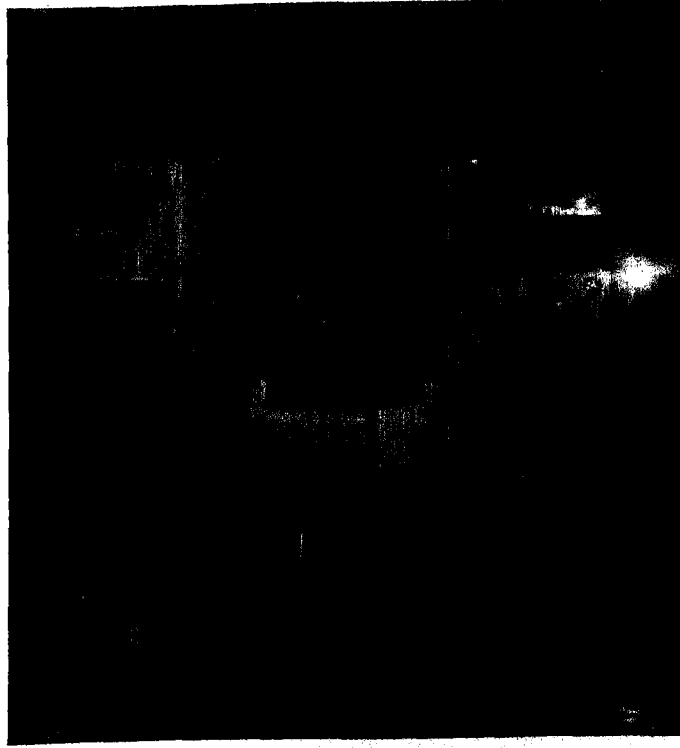

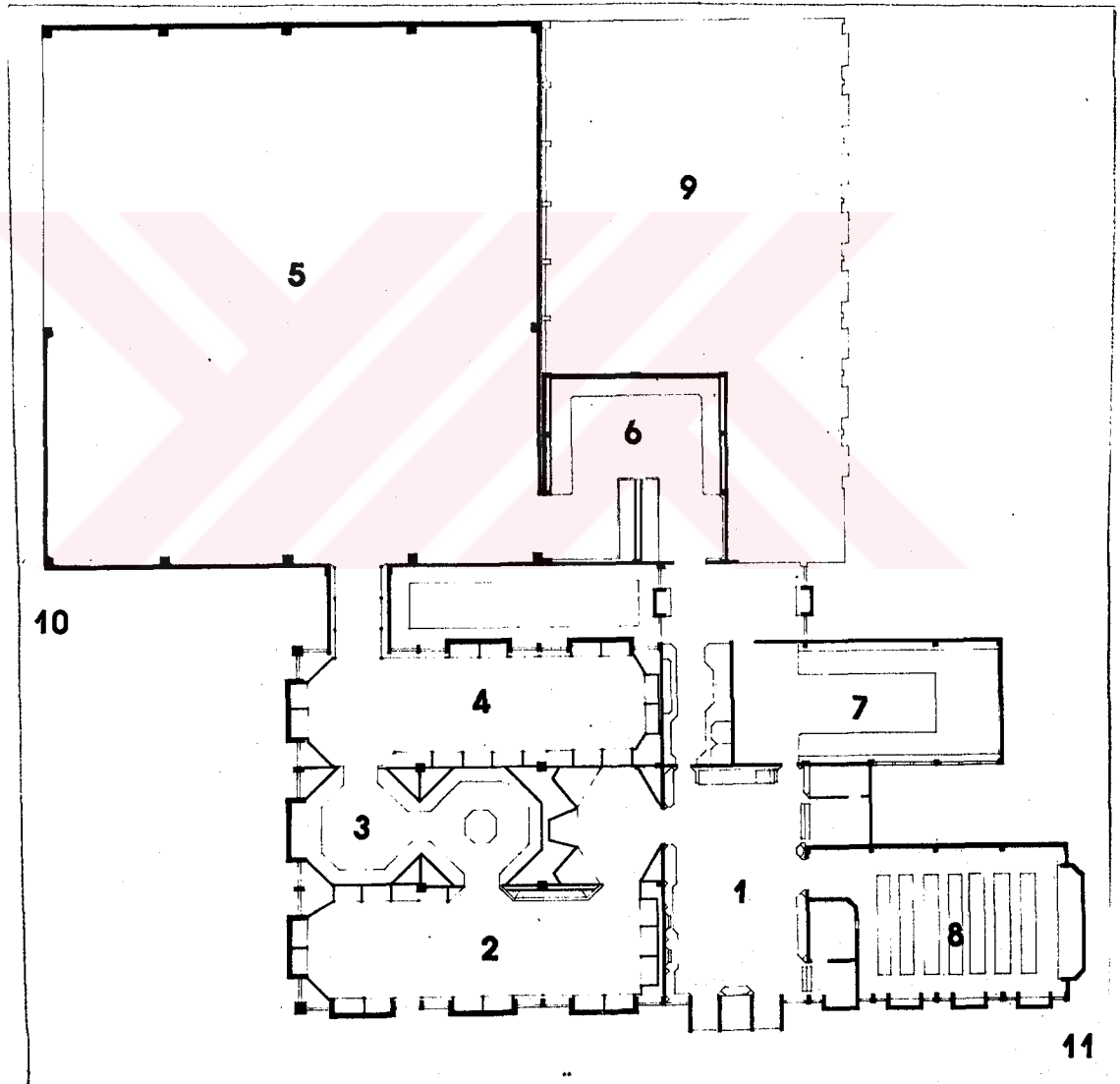
Foto 26

Vitrinler sabit duvar tipi ve masa tipi olarak iki çeşittir. Açık renkli ahşap vitrinlerin masa tipleri kütleli olduğundan sergilenen objenin önüne geçmiştir. Etiket bilgileri büyük boyutlu eserlerde metal plakalara, vitrin içinde kartonlara yazılmış olup sadece Havacılık salonunda ingilizcesi ile birlikte konulmuştur. Salonlara sergi akışını yönlendiren levhalar konulmuş, geçiş bölümlerinde mekana ferahlık verme amacıyla yapay çiçekler yerleştirilmiştir.

Havacılık salonu ve Türk havacılığı bölümlerinde destekleyici malzeme olarak kullanılan maket, fotoğraf ve çizimler didaktik sergileme örneğidir.

Bahçede sergilenen uçakların önüne konulan etiketlerde teknik özellikleri sadece Türkçe olarak yazılmış, tekerleklerin altına sarı ayaklar yerleştirilmiş, ancak zamanla deforme olabilecek kanatlara destek yapılmamış, hava koşullarından etkilenmemesi için bir düzenek geliştirilmemiştir.

Isı ve nem oranı gibi fiziksel koşulların denetlenememiş olması konservasyon ve restorasyon uzmanlarının olmamasına bağlanabilir.

PLAN 7 (Müze Kataloğu)

7. MEVCUT KOLEKSİYONA GÖRE “MADALYA ve NİŞAN SEKSİYONUNUN YENİDEN DÜZENLENMESİ” ÖNERİSİ

Deniz Müzesi koleksiyonunda mevcut 254 adet madalya ve nişan değerlendirmesi yapıldığında, müze içinde dağınık halde sergilenip, destekleyici malzeme olarak kullanıldıkları görülmüştür. Oysa tarihin süzgecinden akıp gelen bu küçük objeler, hacimleriyle ters orantılı olarak askeri, mülki ya da insani alanda büyük işler başarmış kişi ve kurumlara verilmektedirler. Toplumsal belleğin yansıtıcısı olan müzeler, madalya ve nişanların taşıırken kazandığı anlamı vurgulamakta kimi zaman yetersiz kalmaktadır.

7.1. SERGİLEME YAPILACAK ALANIN SEÇİMİ

Müze objeleri, sergi akışı yönünde Atatürk Odası ile başlayıp yakın tarihimizden geriye doğru uzanan kronolojik bir sistemle düzenlenmiş, kronoloji içinde tematik bütünlük verilmiştir.

Proje başlangıcında, Şehitler Odasına geçmeden önce bu salonla aralarında duygusal bir bağ kurulması amacıyla Savarona Odasının “madalya ve nişan seksiyonu” olarak düzenlenmesi düşünülmüştü. (Plan 4) Ancak seçilen özdeklerin küçük boyutlu olması dolayısıyla istenen ilgiyi çekememesi, dikkati yoğunlaştıracak farklı projeler üretilmesini zorunlu kılmıştır.

Sonuçta yeni seksiyonun diğer bölümlerle aralarında kurulması tasarlanan ilişkiden vazgeçilmek durumunda kalınarak, geniş hacimli ve izleyiciyi sıkmamak amacıyla konforlu, manzeralı salonlardan “Lodos Salonu”nu ve bu salona açılan iki odanın seçilmesine karar verilmiştir. (Plan 4)

Lodos Salonu 25.50x10.20 m (71.40 m²) boyutlarında dikdörtgen bir alandır. Salonu tam ortadan uzunlamasına dört taşıyıcı ayak bölmektedir. Bu ayakların arasında salonu iki bölüme ayıran sabit sıra vitrin bulunmaktadır. Girişin solunda 210x170x55 cm (yükseklik x genişlik x derinlik) boyutlarında gömme duvar vitrini vardır. Salonun girişe göre sağ duvarına açılan, yan yana iki oda bulunur. Bunlardan Haritalar Odası 4.70x3.70 cm (16.80 m²), Rauf Orbay

Odası 3.70x5.20 cm (17.80 m²), ebadındadır. Odalarda bulunan ikişer pencere kapatılmıştır.

Kullanılacak hacim toplam 106 m² dir.

Döşeme giriş kapısının önünde beton olup, her iki yandan 17 cm lik yükseltiyle ahşap parke kaplamaya geçilmiştir. Girişin karşısında, duvardaki yedi adet pencerenin, beş adedi sergi alanı kazanmak üzere kapatılmıştır. Yeni projede tüm pencereler ^{kapalı olacak} açılacak, sıra tipi vitrinlerle, sergilenen diğer eserler kaldırılacak ve bu salona açılan "Rauf Orbay Odası " ile " Haritalar Odası "nın yeniden düzenlenmesiyle, sergileme yapılacaktır.

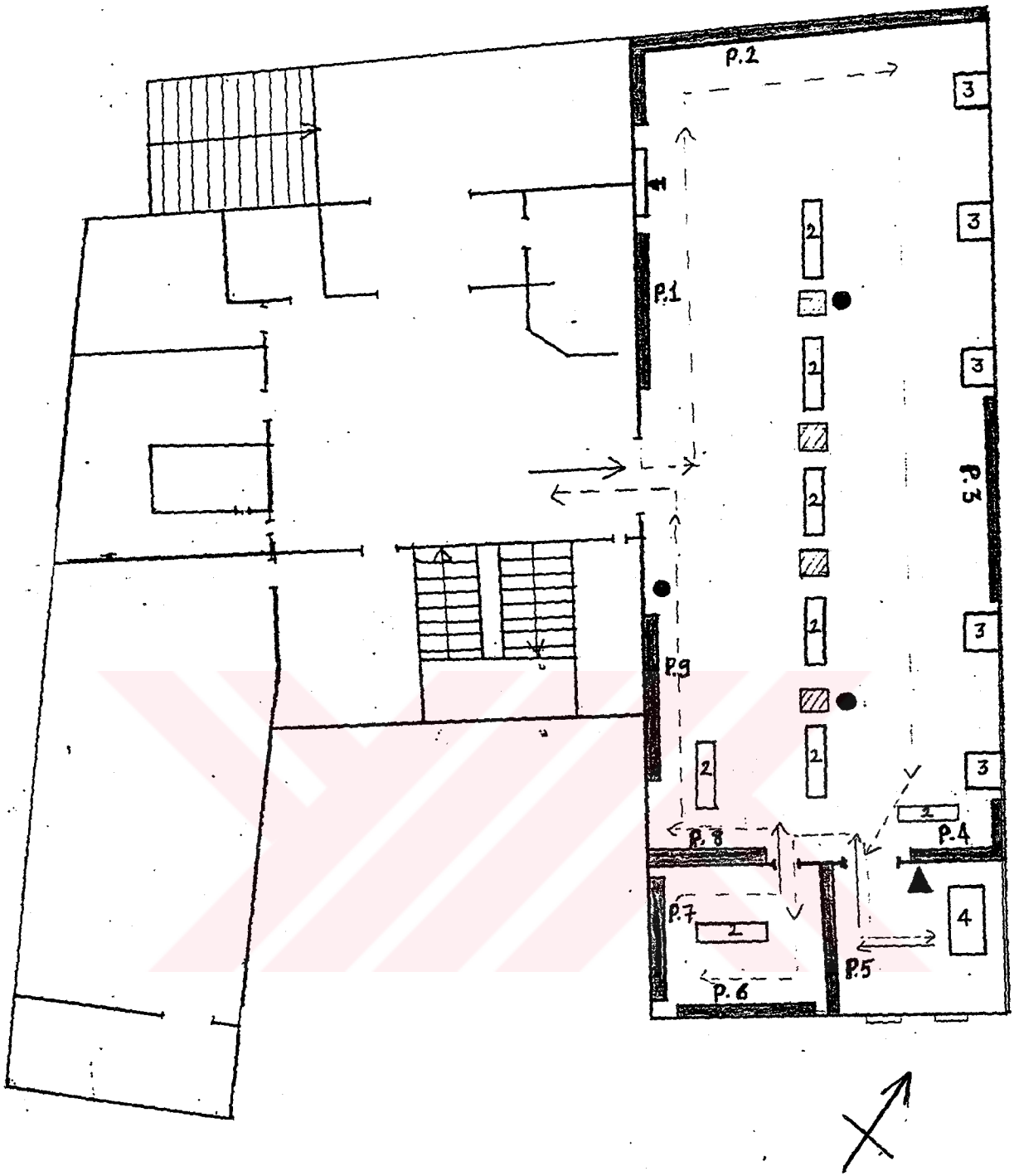
7.2. MADALYA ve NİŞAN SEKSIYONUNUN YENİDEN DÜZENLEMESİ

Toplam 106 m² lik alanda yalnızca yerli madalya ve nişanlar sergilenecektir. Sergi alanına yabancı kaynaklı madalya ve nişanın konulmaması, koleksiyondaki tüm madalya ve nişanların yapım yerleri, tarihçeleri ve yapım tekniklerine dair yeterli bilgiye ulaşılammış olmasından kaynaklanmaktadır.

Daha önce ifade edildiği gibi, eserlerin küçük olması ve antik devirlerden beri süre gelen ödüllendirme anlayışı arasında bağ kurulmaması, objelerin akılda kalmasını engellemektedir.

Bu projede amaç, tüm madalya ve nişanların neden verildiğinin anlatılması, basım tekniklerinin açıklanması ve ödüllendirmenin tarihini vermektir.

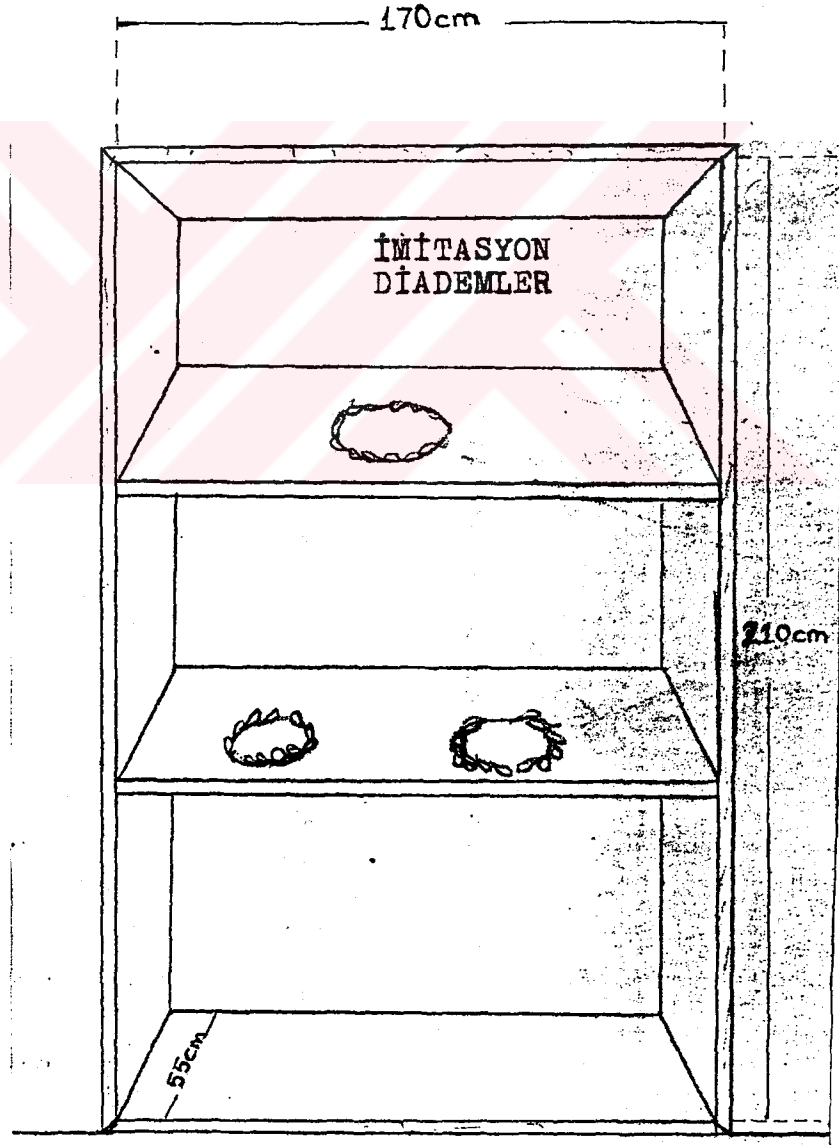
Sergi akışı girişin solundan başlayacak ve duvarlardaki bilgi levhaları, sergilenen objelerle devam edecek, yine giriş kapısında son bulacaktır. Sergilemede kullanılacak malzemeler ; eserlerin yanısıra, dokunmatik ekranlı bilgisayarlar, mankenler, laminasyon bilgi panoları, resimler fotoğraflar ve sesli anlatıcılar (İstiklal Madalyasının bulunduğu bilgisayarda) olacaktır. Ayrıca ziyaretçinin aktif olarak katılımını sağlamak üzere kalıp çıkarabilen baskı makinesi kullanılacaktır.(Plan 8)

Plan 8

Daireler bilgisayar, 1 numara; gömme duvar vitrinini, 2 numaralar çelik ayaklı vitrinleri, 3 numaralar pencere aralarına yerleştirilen, içine mankenlerin konulacağı, cam kutu şeklindeki vitrinleri, 4 numara baskı makinesini, üçgen görevlinin yerini, P.1, P.2... bilgi panolarının numaralarını, kesik oklar sergi akışını göstermektedir. Vitrinlerin aralarındaki taralı alan kolonlardır

Girişin sol tarafındaki duvarda Anadolu kültüründe antik Yunan ve Roma uygarlığında ilk ödüllendirme aracı olarak kullanılan, spor karşılaşmalarında atletlerin başlarına takılan diademlerle birlikte sporcu illüstrasyonları gerçek boyutlarda çizim olarak hazırlanıp ve laminasyon kaplama bilgi panoları oluşturulacak, yarışın sonunda yapılan diadem takma töreni temsili olarak resmedilecektir. Bu bölümden sonraki gömme duvar vitrininde müzede mevcut olmayan, imitasyon diadem örnekleri yaptırılıp, sergilenecektir. (Plan 8, Pano 1)

GÖMME DUVAR VİTRİNİ

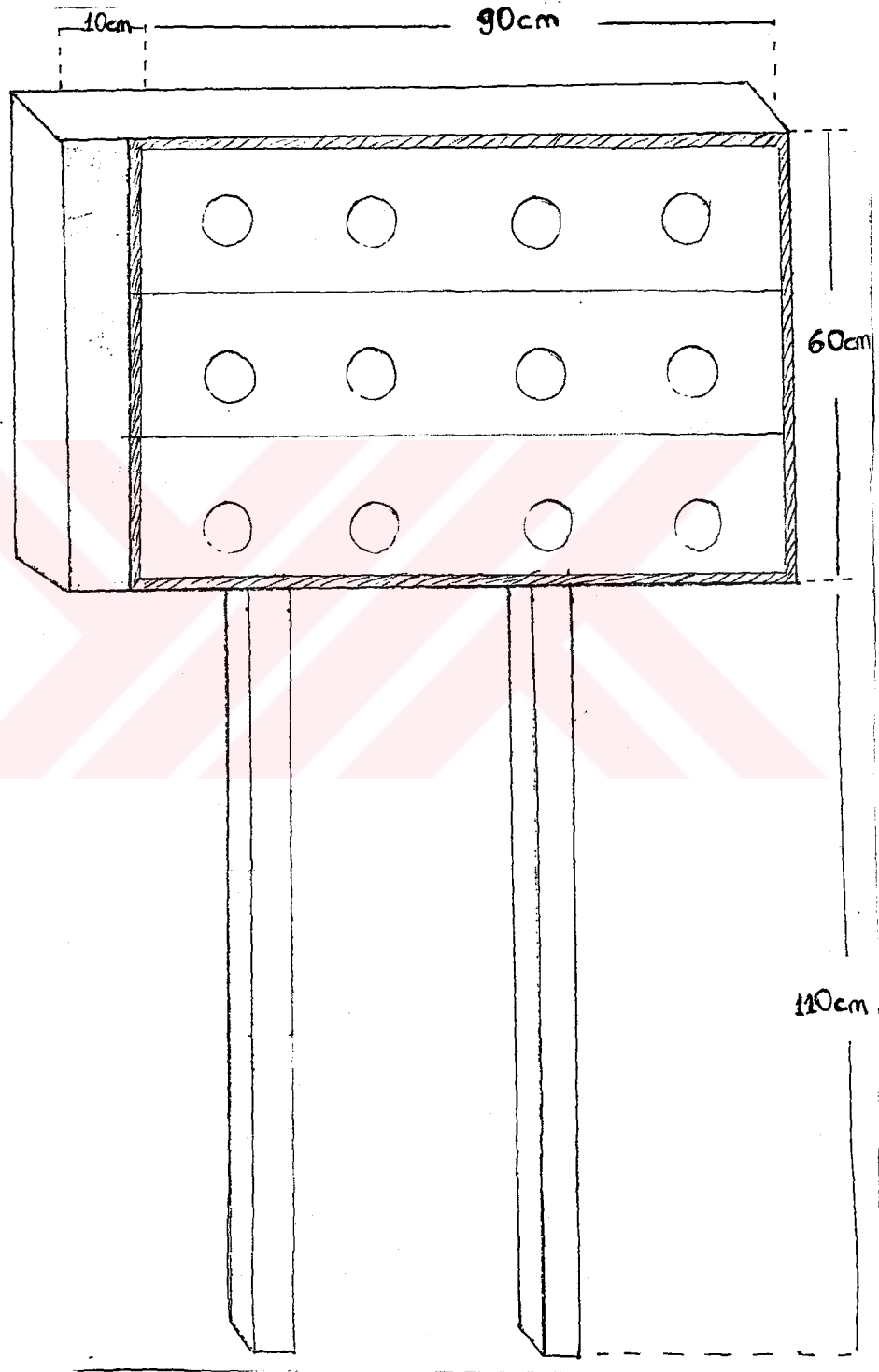
Salonun kuzeybatısındaki kısa duvarda ödüllendirme kavramından madalya kavramına geçilmeden önce Anadolu Selçuklu Sultanı II. Keyhüsrev'in 1245 de Konya'da bastırıldığı Atiye Dinarı (hediye parası), ilk kez Bizans İmparatoru VII. İohannes Palaiologos'un 1438 de çıkarttığı madalya ve Osmanlı İmparatorluğu'nda aynı amaçla kullanılan hil'at, kaftan ve sorguçlar anlatılacak, bunların hak sahiplerine nasıl giydirildiği, gerçek ölçülerde resimlerle gösterilecektir. (Plan 8, Pano 2)

Girişin karşısına gelen kuzeydoğu duvarı 18.y.y. dan itibaren kullanılmaya başlanan madalyalara ayrılacak, ilk Osmanlı madalyası olan I. Mahmut tarafından 1730 da çıkarılmış " Ferahi Madalyası " ve III. Osman tarafından 1754 de çıkarılmış " Sikke-i Cedid "in, çıkarılma amacı yazılı olarak açıklanacak, orijinal koleksiyonda bulunmadığından, ön ve arka yüzlerinin büyük boyda fotoğrafları sergiye konulacak, orijinal boyutları yazılacaktır. (Plan 8, Pano 3) Pano giriş kapısının karşısına gelen, mankenlerin bulunduğu vitrinlerin ortasına konacaktır.

Salonu bölen kolonların arasına orijinal madalyalar çıkarıldıkları padişahların dönemlerine göre ayrılacak ve her madalyadan birer örnek olarak, çelik ayaklı her iki yarı cam vitrinlere gruplanarak konulacaktır. Her madalyanın altına ismi ve hangi yıl çıkarıldığı yazılacaktır. Kolonların arasına yerleştirilecek olan beş ayaklı vitrinde eserlerin sergilenme sıraları şöyle olacaktır.

1. Nolu Vitrin : Fatih Sultan Mehmet devrine ait üç adet kopya madalya, Sultan III. Selim devrine ait Vaka-i Mısıriye Madalyası ve II. Mahmut devrine ait İşkodra Madalyası,
2. Nolu Vitrin : Sultan Abdülmecit devrine ait Akka, Tashih-i Ayar, Kürdistan, Bosna, Tanzimat-ı Hayriye, Nişan-ı İftihar, Kars, Kırım, Üçlü İttifak ve Tahlisiye madalyaları,
3. Nolu Vitrin : Sultan Abdülaziz devrine ait Karadağ, Sergiyi Umumi ve Girit madalyaları,
4. Nolu Vitrin : Sultan II. Abdülhamit devrine ait Rusya Muharebesi, Büyük İmtiyaz, Sanayi, Liyakat, Yunan Muharebesi, Şehit Evladı ve Malul Askerler İane Sergisi, Hicaz Demiryolu ve Kanuni Esasi madalyaları,

5. Nolu Vitrin : Sultan V. Mehmet Reşat devrine ait Bursa Sergisi, Donanma İane, Hilal-i Ah-
mer Cemiyeti, Hamidiye Kruvazörü, Harp, kılıçlı Büyük İmtiyaz, Alman Mülakatı, 15. Kolordu
Hümayunu ve Avusturya Mülakatı madalyaları.

ÇELİK AYAKLI CAM VİTRİNLER

Sergideki madalyalar hakkında ayrıntılı bilgi edinmek isteyen ziyaretçilerin kullanması için vitrinlerin başladığı ve bittiği kısımlara dokunmatik ekranlı bilgisayarlar konulacaktır. Ekranlarda her madalyanın çıktığı devrin padişahının ismi bulunacak, ziyaretçinin ilgilendiği madalya ve nişan hangi döneme geliyorsa önce onun üzerine, sonra o dönemde çıkan madalya ve nişanların listesinden istediği objenin adının yazıldığı bölüme dokunarak, madalyanın niçin ve ne zaman çıkarıldığı, eğer bir savaş için çıkarılmış ise savaşın kısaca tarihi, tarihte önemli ya da bilinen kimselere verilmişse bunların isimleri hakkında ayrıntılı bilgiler bulabilecektir.

Pencerelerin arasındaki boşluklara, camlı vitrinlerin içlerine yerleştirilecek beş adet mankenin üzerine koleksiyonda birden fazla bulunan madalyalardan asılarak, nasıl takıldıkları konusunda fikir verilecektir. Koleksiyonda eşi olmayan madalyaların nasıl takıldığı ise bilgisayarda çizimlerle gösterilecektir. Bu vitrinlerin aralarında bulunan ve kapatılan üç pencereden kazamılan hacme, üzerinde madalya ve nişan bulunan padişah portreleri asılacaktır.

Salonun güneydoğu köşesi nişanlara ayrılacak ve III. Selim dönemine tarihlenen, Mısır'ın Fransızlar'dan geri alınmasında üstün başarılar gösteren Ahmet Kaptan ve İngiliz deniz subayı Hickenson'a verilen 1801 tarihli ilk " Hilal Nişanı "nın koleksiyonda orijinali olmadığı için fotoğrafları konulacak ve çıkarma amacı yazılacaktır. Koleksiyonda mevcut " Nişan-ı Osmani " ve " Mecidi Nişanı " ile şemselerinden (göğüs yıldızı) birer örnek vitrine konularak, duvarda bunların çıkarılmaları ve takılmaları ile ilgili talimatlar yazılacaktır. (Plan 8, Pano 4)

Salonun güneydoğusundaki oda madalya ve nişanların basıldığı Darphane-i Amire'ye ayrılacaktır. Ziyaretçiye ferahlık vermek amacıyla buradaki kapatılmış olan iki pencere açılacaktır. Darphane'nin tarihçesi, binaları ve baskı teknikleri çizim ve fotoğraflarla duvarda anlatılacak (Plan 8, Pano 5) ziyaretçinin ilgisini çekmek ve aktif olarak katılımını sağlamak amacıyla herkesin kullanabileceği basit düzenekli bir baskı makinası konulacaktır. Burada baskı için gerekli madeni pulu satmak üzere bir görevli bulunacak ve baskı işleminde yardımcı olacaktır. Baskısı kolaylıkla yapılacak yumuşak madenlerden olan alüminyumdan para şeklinde pullar hazırlana-

cak ve bunlar isteyenlere aynı bir ücret karşılığı satılacaktır. Madeni pulu satın alan ziyaretçi baskı makinasına geçerek dilediği kalıplardan birini kullanarak kendisi için bir madalya basabilecektir. Koleksiyonda mevcut 52 tipte madalya, nişan ve hatıra madalyasından hepsi için kalıp çıkarmanın mali portresi külfetli olacağından ancak her padişahın dönemi için birer adet madalya ile cumhuriyet dönemin de yapılan İstiklal Madalyası için bir kalıp hazırlanması yeterli olabilecektir. Basit bir düzenele yapılamayacak olan nişanlar için kalıp hazırlanmayacaktır.

Bu odadan sonra geçilen aynı tipteki yan oda hatıra madalyalarına ayrılmak, duvarlardaki panoda madalya ile hatıra madalyası arasındaki fark anlatılacak, camlı vitrinde koleksiyondaki yedi tip hatıra madalyası sergilenecektir. Bu madalyalar şunlardır : Fransız İhtilali Hatıra Madalyası, T.C. 10. Yılı Hatıra Madalyası, Ege II. Ordu Manevrası Hatıra Madalyası, İspanya Deniz Müzesi'nin 100. Yılı Hatıra Madalyası, Türk Müzelerinin 100. Yıldönümü Hatıra Madalyası, 30 Ağustos Zafer Bayramı Hatıra Madalyası, Türk Kadınının Atatürk'e Bağlılığı Hatıra Madalyası.

1946 da çıkarılan " Türk Müzeciliğinin 100. Yılı Hatıra Madalyası " için ayrı bir köşe düzenlenerek, müzeciliğimizin kuruluşu ve gelişimi fotoğraflarla anlatılacak(Plan 8, Pano 6), duvara asılan, fotoğraflarla desteklenen Deniz Müzesi'nin tarihçesiyle sona erecektir. (Plan 8, Pano 7)

Bu odadan çıkıldığında salonun güneybatı köşesine gelinecektir. Bu köşe Cumhuriyet devrinde yapılmış İstiklal, Müttefik Ajanslar 4. Kongresi, Atatürk ve Rıza Pehlevi Mülakatı, Ertuğrul Anıtı Açılışı madalyaları ile TSK tarafından çıkarılan madalya ve nişanlara ayrılmaktadır. Cumhuriyetin ilk madalyası olan İstiklal Madalyası Kanunu ve madalyanın büyük boyutlu, altın yaldızla boyanmış, balmumundan mülajı duvara asılı olacaktır.(Plan 8, Pano 8) Burada bulunan bilgisayarda TBMM Zabıt Ceridesi'nden, madalyanın kabulü aşamasında mecliste geçen tartışmalar sesli olarak canlandırılacaktır. İstiklal Madalyası ile birlikte sonradan çıkarılıp, koleksiyonda bulunan altı adet madalya yine vitrinlere konularak bilgisayarda bunların çıkarılma

prensipleri yazılı olarak verilecektir. TSK madalya ve nişanlarının tüm örneklerinin arkalı önlü fotoğrafları, duvarda verilme esaslarını anlatan bilgi panoları ve koleksiyonda mevcut TSK Liyakat ve Şeref madalyaları sergilenecektir.

Mankenlerin ve özdeklerin bulunduğu vitrinlere morötesi ışıınımları süzecek filtreler takılacak ve etki süreleri bittiğinde yenilenecektir.¹ Eser yorgunluğuna karşı sergideki madalyalardan depoda eşi olanlar periyodik olarak değiştirilecek, objeler dinlendirilmeye alınacaktır. Ultra-viyole ışıınımlar renklerinin ve dokularının değişmesine yol açtığından kesinlikle güneş ışığından korunmalı, vitrin içi aydınlatmalarda filtreler kullanılmalıdır. Madenler için 300 lx, tekstil malzeme için 50 lx olması gereken aydınlık seviyesinin hangi değere yakın olacağı konusunda dikkatli davranılmalı, hassas olan tekstil malzemenin korunmasına ve renksel geri veriminin iyi olmasına özen gösterilmelidir.

Ayaklı vitrinlerin içine görsel olarak sıcak bir etki yaratmak üzere, akkor flamanlı lambalar kullanılacak, ancak ısı değerlerinin kurdeleleri yıpratmaması için havalandırma ile ısı dağıtılacaktır. Vitrinlerin içine konulan ışık kaynakları yüzeydeki ayrıntıyı algılatmak için baskın doğrultulu olarak gönderilecek, nesne arka plan arasındaki ışıklılık ayrımı en aza indirilmek üzere, fon mat bir renkten seçilecektir. Objeler dik olarak vitrinlere konulacağından, aralarında bunları birbirinden ayıracak, aynı zamanda nesneleri üzerinde taşıyacak olan fonun, asitsiz kalın kartonlardan seçilmesi sağlanacaktır.

Düşey vitrinlerde yansıma bölgesinin tavanda daha az alan görmesini sağlamak amacıyla cam eğimlendirmek aynalaşmayı engelleyecekse de, izleyicinin üzerine düşecekmiş hissini yarattığından, düşük yansıtma çarpanlı, iki yüzeyi parlak, yansıtmayan camlar (non-reflecting glass) kullanmak, hem oluşabilecek aynalaşmanın önüne geçmede etkili olacak, hem de konfor-suzluk yaratmayacaktır.

Madalya, nişan, para ve mühürlerin halen bulunduğu vitrinler, dışarıdan ve tepeden ge-

¹ Genelde bu süzgeçlerin ömürleri beş yıl olarak kabul edilir.

len ışık kaynağıyla aydınlatıldığından, aydınlık seviyeleri düşüktür. Bu da üzerindeki bezemelerin net olarak algılanamamasına yol açar. “ Bu nesnelerde önemli olan rölyefleridir. Bunun vurgulanması, ışığın doğrultusunun girinti ve çıkıntıların yeterli gölge atmasını sağlayacak biçimde seçilmesiyle olur. Yani baskın doğrultusu olan ışık, bu nesnelerin aydınlatılmalarındaki özelliştir. Ufak ayrıntıların algılanmasını kolaylaştırmak için nesne-arka plan arasında fazla ışıklılık ayrımı olmamasına özen gösterilir.”¹

Tasarlanan yeni sergileme düzeninde Anadolu kültüründe ödüllendirmenin ilk basamağı sayılan, antik Yunan ve Roma uygarlığında sporculara takılan diademler, Bizanslıların bastırdığı ilk madalya, Selçukluların hediye paraları ve Osmanlı İmparatorluğu’nun onurlandırma sembolleri kronolojik bir sırayla verilmiştir. Türk kültüründe 18. y.y. dan itibaren madalya ve nişan adıyla giren objelerin çıkarılma amacı panolarda ve bilgisayarlarda anlatılmış, bunların baskı teknikleri Darphane-i Amire odasında, kurumun tarihçesiyle birlikte verilmiştir. Hatıra madalyaları odası, diğer bölümlerden farklı olarak yabancı objeleri de içerir. Bu madalyaların ne zaman ve neden yapıldığı bilindiğinden koleksiyonun bu bölümünün tamamının alınmasına karar verilmiştir.

7.2.1. DEPOLAMA

Mevcut depolama yöntemi çağdaş müzecilik anlayışından uzak, ilkel metodlarla yapılmakta, eserin klimatolojik zararlardan çok, çalınmaya karşı korunduğu ortamlardır.

Naylon torbalar içine bir tasnif yapılmaksızın konulan nesnelerde birbirine sürtünmeden dolayı çizilmeler, kurdelelerinde yırtılmalar ve doku değişimi olmuştur. Ayrıca naylon içinde bulunması, kurdelelerin statik elektrik yüklenmelerine sebep olmaktadır.

Madenlerin birbirine temas ederek çizilmelerini engellemek için üzerinde oyuklar bulunan camlı, canlılığını yitirmiş, ahşap çekmeceli sandıklarda ya da çelik dolaplarda, bağıl nem oranı ve oda ısısı sabit hacimlerde muhafaza edilmesi gerekmektedir. Kurdelelerin ultraviyole ışığı

¹ Hülya K. Sirel, Müze Sergileme Vitrinleri ve Aydınlatılması, İst., 1992, s. 33

nımlardan zarar görmemesi için camlarda koruyucu filtre bulunması zorunludur.

İçinde kurşun olan madalyalara ve kurdelelere yakın temas, yağ ve asitlerin bunlara geçmesine sebep olmakta, üzerine geçen mikroorganizmalar uzun süre yaşamlarını devam ettirmektedir. Etkilerin en aza indirgenmesi için sergileme ya da başka bir işlem sırasında beyaz, pamuklu eldivenler kullanılması gerektiği de unutulmamalıdır.

Depoda kullanılan floresan lambalarda koruyucu filtreler bulunmamaktadır. Diğer nesnelerin de korunması için filtre takma zorunluluğu vardır. Aydınlık seviyesi değerleri sergi alanlarında olduğundan daha düşük (tekstil malzeme için olması gereken değer 50 lx 'tür.) tutulmalı eserlerin dinlenmesi sağlanmalıdır.

Bodrum kattaki depoda havalandırma yapılmadığından bağıl nem oranı sergi alanlarından daha yüksektir. Mekanın klimatolojik koşulları, nem alma cihazları kullanılarak sergi alanlarındaki değerlerle eşitlenmelidir.

8. KATALOG

8.1. MADALYALAR

Koleksiyonda mevcut 254 madalya ve nişanın 135 tanesini madalyalar oluşturmaktadır.

8.1.1. OSMANLI DEVRİ'NE ait MADALYALAR

112 adet Osmanlı madalyası 1801 de III. Selim tarafından çıkarılan Vaka-i Mısıriye Madalyası ile başlayıp, ne zaman ve kim tarafından yapıldığı belli olmayan, orijinali 1480 ve 1481 e tarihlenen Fatih Sultan Mehmet'e ait madalya kopyalarına kadar kronolojik bir biçimde tasniflenmiştir.

ENVANTER NO : 1900

ADI : VAKA-İ MİSİRİYE MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1801

MÜZEYE GELİŞİ :-

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : ALTIN

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK :-

BOYUTLAR

a) Çapı: 42 mm b) Uzunluk:- c) Genişlik:- d) Kalınlık:1.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde stilize bitkisel bordürle çevrili alan içinde III. Selim'in tuğ-rası, altta "1801 " tarihi, diğer yüzde aynı bordür içinde sekiz kollu yıldız ve hilal kabartması vardır.

ENVANTER NO : 1032

ADI : İŞKODRA MADALYASI (CAMİİ NUSRET)

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1831

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ

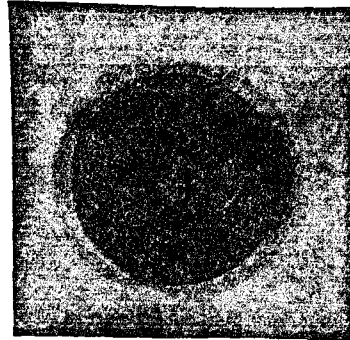
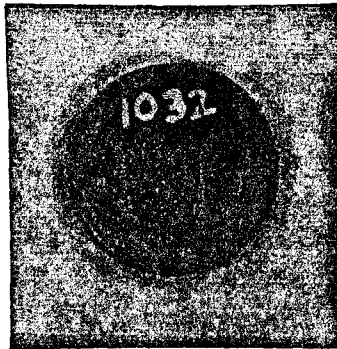
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 29 mm b) Uzunluk:- c) Genişlik: - d) Kalınlık: 1.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde 16 kollu yıldız üzerinde Sultan Mahmut'un Adli tuğrası, alttaki hilal içinde " Nişan-ı İftihar ", diğer yüzde Nusretiye Camii'nin kabartma görünümü ile " Camii Nusret 1247 " yazısı vardır.

ENVANTER NO : 2920

ADI : AKKA MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: HİLMİ FIRAT

DÖNEMİ : 1840

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BAKIR

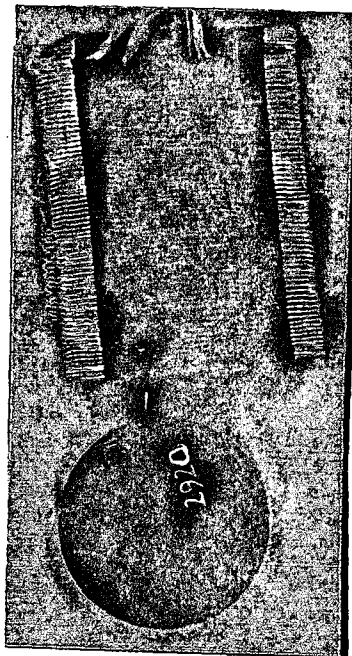
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 29 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde defne dallarıyla çevrili Sultan Abdülaziz'in tuğrası, diğer yüzde ortada Akka Kalesi kabartması, üzerinde 6 adet yıldız, alt kısımda " 1256 Beriyyet'üş Şam ve Kala-i Akka " yazılıdır.

ENVANTER NO : 1463

ADI : TASHİH-İ AYAR MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1844

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BAKIR

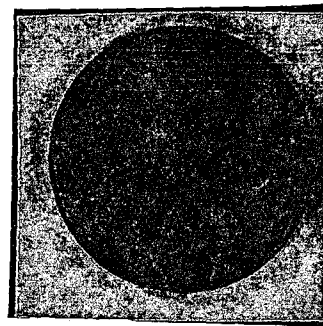
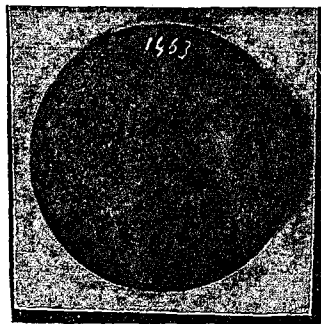
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 38 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde başaklar arasında çiçekli Abdülmecit tuğrası bulunur. Diğer yüzünde çiçekli kartuş içinde eski türkçe ile istifli olarak “ İşte tashihi ayar-ı sikkeye sarf-ı himmet kıldı Han-ı Abdülmecit 1255 “ yazılıdır.

ENVANTER NO : 1469

ADI : KÜRDİSTAN MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1846

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ ÜZERİ ALTIN YALDIZLI

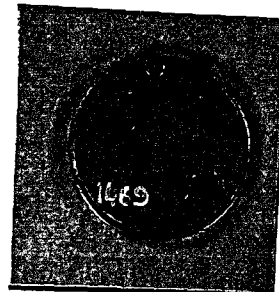
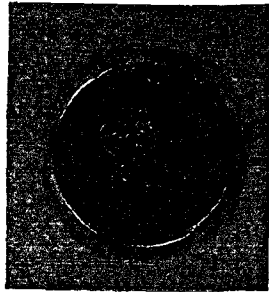
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 26.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Bir yüzünde Sultan Abdülmecit'in tuğrası, diğer yüzünde eski türkçe
" Kürdistan sene 1263 " (1846) yazılıdır. Yazının altında dağlık bir bölge görülmektedir.

ENVANTER NO : 1157/ B

ADI : BOSNA MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1849

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ ÜZERİ ALTIN YALDIZ

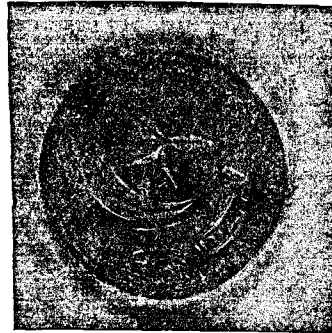
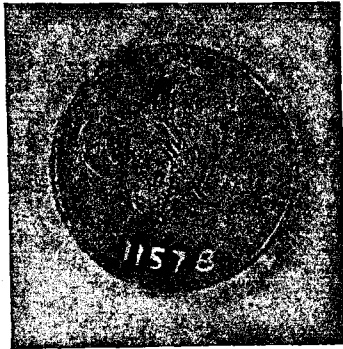
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 22.75 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 36 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde Sultan Abdülmecit'in tuğrası, diğer yüzünde lotus yapraklarıyla çevrili alan içinde, ortada ay yıldız kabartması, altta " Bosna 1266 " yazısı vardır.

ENVANTER NO : 1574

ADI : TANZİMAT-I HAYRİYE MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1850

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BAKIR

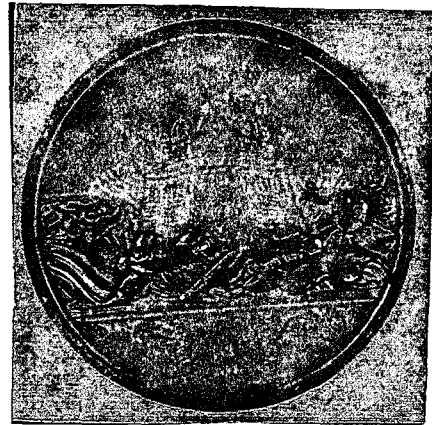
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 524.20 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 100 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 13 mm

TANIMI : Bir yüzünde tuğra, altında Osmanlı Devlet Arması vardır. Bunun altında “ Regeneration de l’empire d’Osman par Abdulmedjid “ ve bordürdeki stilize dallar arasındaki kartuşlarda Fransızca yazılar görülür. Diğer yüzünde dalgalar arasında bir kale, üstünde “ L’empire subsistera Dieu le veut “ ve “ 1850 “ yazıları vardır.

ENVANTER NO : 3109

ADI : NİŞAN-I İFTİHAR MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ ENGİN

DÖNEMİ : 1853

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ

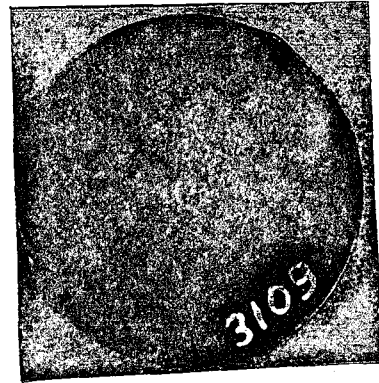
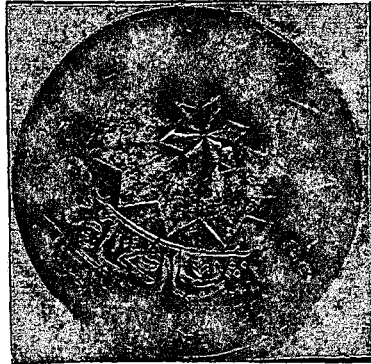
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 15.85 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 32 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde üstüste altı ve 12 kollu yıldız kabartması, alttaki bantta “Nişan-ı İftihar” yazısı ve çiçekler vardır. Diğer yüzde üstte ay yıldız, defne dalları sancak ve flandralar ile ortada Sultan Abdülmecit’in tuğrası yer alır.

ENVANTER NO : 1466

ADI : KARS MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1855

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

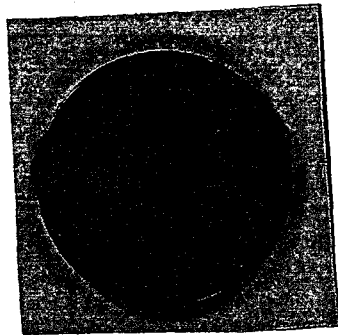
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 23.72 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 37 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde defne ve palamut dalları arasında Sultan Abdülmecit'in tuğrası, diğer yüzünde şehrin panoraması ile " Kars 1272 " yazısı bulunur.

ENVANTER NO : 1036

ADI : KIRIM MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1855

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ ÜZERİ ALTIN YALDIZ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 23.50 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 36.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde zeytin dalları ile çevrili alan içinde tuğra, altında “ Kırım 1271 “ yazısı vardır. Diğer yüzünde müttefik ülkelerin bayrakları, top ve çıpa kabartmaları ile altta “ La Crimea 1855 “ yazısı görülür.

ENVANTER NO : 1033

ADI : ÜÇLÜ İTTİFAK MADALYASI

。 KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1855

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : KURŞUN

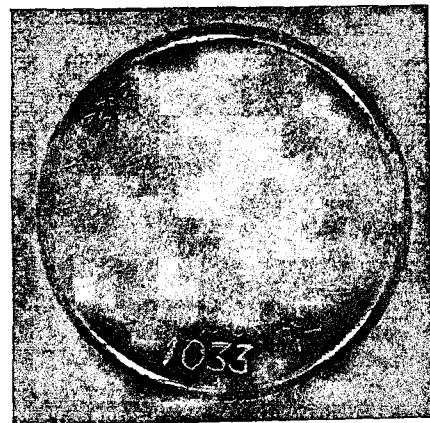
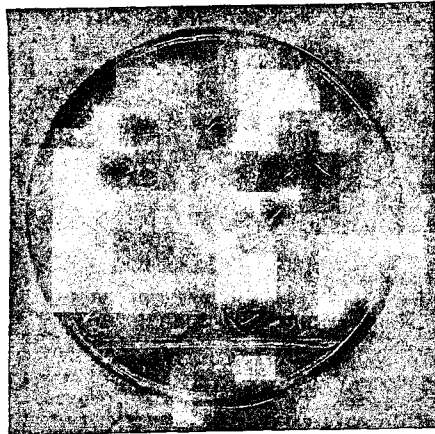
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 18.12 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 36.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde “ Angleterre, France, Turquie. Dieu Les Protege Civilisati-
on “ yazısıyla İngiltere kraliçesi, Fransa İmparatoru ve Osmanlı Sultanı’nın el ele tutuşmuş hal-
de tam boy portreleri yer alır. Diğer yüzünde eski türkçe ile “ Hukuk-u Saltanat-ı Seniye-i Ali
Osmaniye’nin himayesinde müttelik-i hakiki olan Fransa ve İngiltere devleti fehimeleri fiilen
dahi ifayı muavenete hülsm-ü himmet buyurmuşlardır. Sene seb’in ve mi’eteyn ve elf “ yazılıdır.

ENVANTER NO : 1080

ADI : TAHLİSİYE MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1860

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 23.72 gr

BOYUTLAR

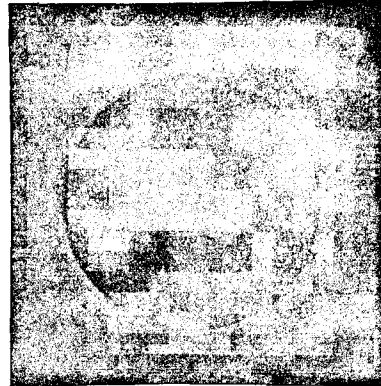
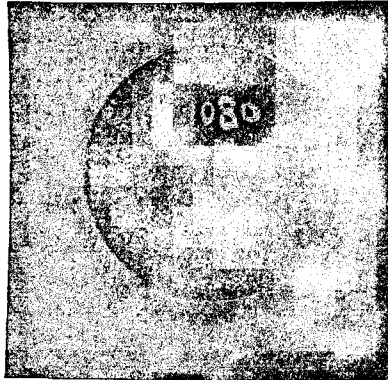
a) Çapı: 36.5 mm

b) Uzunluk: -

c) Genişlik: -

d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde etrafı kıvrık dallarla çevrili alan içinde Sultan Abdülaziz'in tuğrası, diğer yüzde geometrik kartuş içinde eski türkçe " Halka düştükçe edenler imdad olunur midhad ve tahsin ile yad " yazılıdır.

ENVANTER NO : 1157/A

ADI : KARADAĞ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1862

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

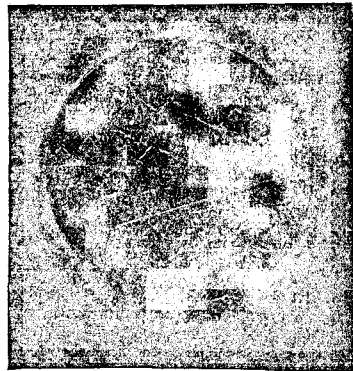
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 23.55 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 37 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde hilal içinde istifli yazıyla “ El müstenid bi'tevfikat el rab-baniye Abdülaziz Han melik'ül Devlet'ül Osmaniye “ yazılıdır. Diğer yüzünde Türk bayrağı çekişmiş dağlık bir bölge, ön planda bir top arabası görülür. Alttaki kartuş içinde “ Karadağ 1279” yazılıdır.

ENVANTER NO : 1465

ADI : SERGİYİ UMUMİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1862

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 63.40 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 44 mm

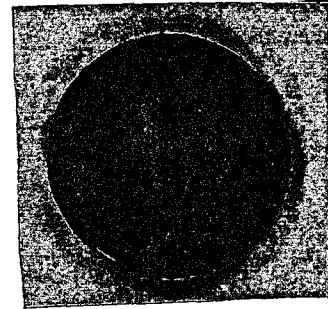
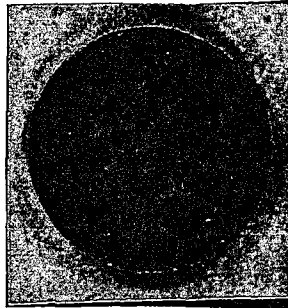
b) Uzunluk: -

c) Genişlik: -

d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI

: Bir yüzünde defne ve buğday dalları arasında El-gazi tuğra, “ 1279 “ ve “ Ziraat ve Zanaat “ yazıları vardır. Diğer yüzünde aralarında hilal, merkezde yıldız olan altı adet kartuş içinde zirai ve sınai aletlerin kabartmaları görülür.

ENVANTER NO : 1866/G

ADI : GİRİT MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: MORALI İBRAHİM PAŞA

DÖNEMİ : 1869

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ

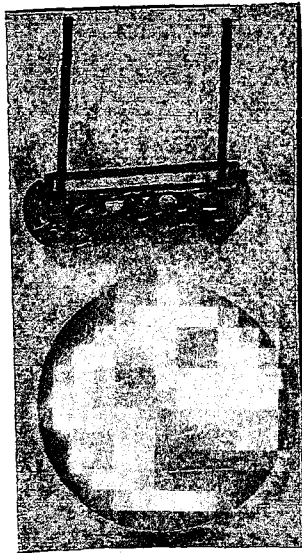
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 23.90 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 37 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde hilal içinde Sultan Abdülaziz'in tuğrası, diğer yüzde adanın panoramik görünümü ve " Girit 1285 " yazısı yer alır. Stiliz bitkisel formda, kurdeleye bağlanma yeri vardır.

ENVANTER NO : 1157/C

ADI : RUSYA MUHAREBESİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1877

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

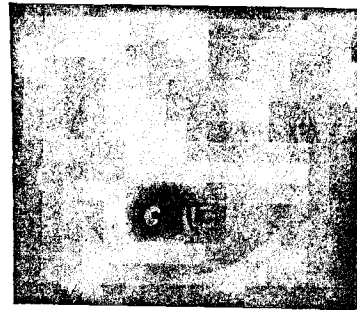
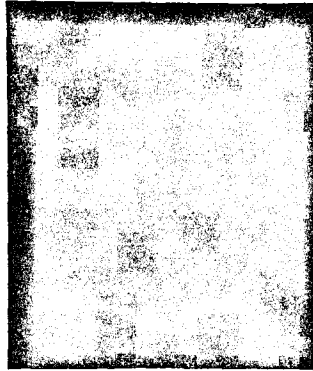
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 15.9 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 32 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Bir yüzünde defne dallarıyla çevrili alanda II. Abdülhamit'in El-gazi tuğrası ve " 1294 " tarihi vardır. Diğer yüzde sancak ve tüfeklerin içinden çıkan şua ve yıldız kâbartmaları, altta eski türkçe " Rusya Muharebesi " yazısı görülür.

ENVANTER NO : 1551

ADI : BÜYÜK İMTİYAZ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1885

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ ÜZERİ ALTIN KAPLAMA

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 36.98 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 37.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde şualar içinde II. Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, altında Osmanlı Devlet arması, merkezde eski türkçe " El müstenid bi'tevfikat el-rabbaniye Abdülhamit Han Melik'ül Devlet'ül Osmaniye " yazısı görülmüş. Diğer yüzde istifli yazıyla " Devlet-i Osmaniye uğrunda fevkalade ibraz-ı sadakat ve şecaat edenlere mahsus madalyadır. 1300 " yazılıdır. Kartuş boş bırakılmıştır. Kırmızı-yeşil çizgili kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 2531

ADI : SANAYİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: RAUF ORBAY

DÖNEMİ : 1888

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : ALTIN

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 27.48 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 31.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde şualar içinde II. Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, diğer yüzde defne dalları arasında " Hüseyin Rauf " ismi görülür. Kenarları yeşil, ortası kırmızı renkli kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 3094/B

ADI : LİYAKAT MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: CEMİL ÖZDENİZ

DÖNEMİ : 1891

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 6.35 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 25 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Bir yüzünde II. Abdülhamit'in El-gazi tuğrası ve Osmanlı Devlet arması vardır. Diğer yüzünde istifli yazıyla "Liyakat madalyası sadakat ve şecaat ibraz edenlere mahsustur. 1308" yazılıdır. Kenarları yeşil, ortası kırmızı bir kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 3094/A

ADI : YUNAN MUHAREBESİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: CEMİL ÖZDENİZ

DÖNEMİ : 1897

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

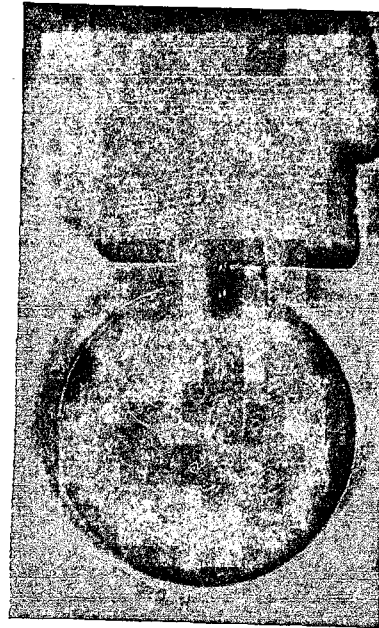
DURUMU : SAĞLAM (Kurdelesı yıpranmış)

AĞIRLIK : 5.95 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 24 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 1.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde defne dallarıyla çevrili alan içinde II. Abdülhamit'in El-gazi tuğrası vardır. Diğer yüzünde istifli yazıyla " Yunan Muharebesi yevm-i Pazar 23 Zilkade senne 1314 " yazılıdır. Kırmızı-yeşil çizgili bir kurdeleye asılıdır.

ENVANTER NO : 1993

ADI : ŞEHİT EVLADI ve MALUL ASKERLER İANE SERGİSİ MADAL.

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1899

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

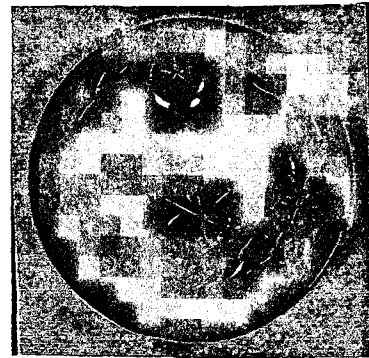
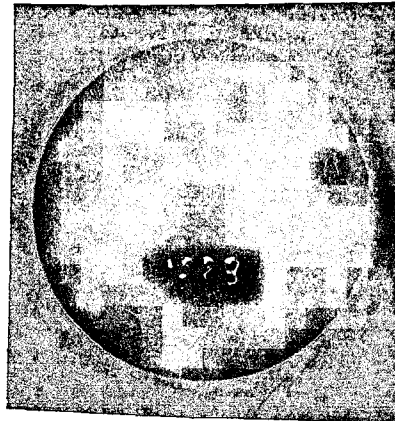
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 106.35 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 60 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 5 mm

TANIMI : Bir yüzünde şualar içinde II. Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, altta sergi evinin görünümü, " 1315 " tarihi ve defne yaprakları görülür. Diğer yüzde defne dalları arasında şualar içinde ay yıldız, bir bant üzerinde eski türkçe " Nişane-i insaniyet ve şevkat " yazısı ile altında top ve çıpa figürleri bulunur.

ENVANTER NO : 1542

ADI : HİCAZ DEMİRYOLU MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1901

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 17 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 30 mm

b) Uzunluk: -

c) Genişlik: -

d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI

: Bir yüzünde II. Abdülhamit'in El-gazi tuğrası, altında lokomotif kabartması ile etrafında zeytin dalları bulunan " 1318 " tarihi vardır. Diğer yüzünde istilfi yazıyla " Hamidiye-Hicaz demiryoluna hizmet eden hamiyetmendane mahsus madalyadır " yazılıdır. Kırmızı-yeşil kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 2536

ADI : KANUN-İ ESASİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: RAUF ORBAY

DÖNEMİ : 1909

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 11.90 gr

BOYUTLAR

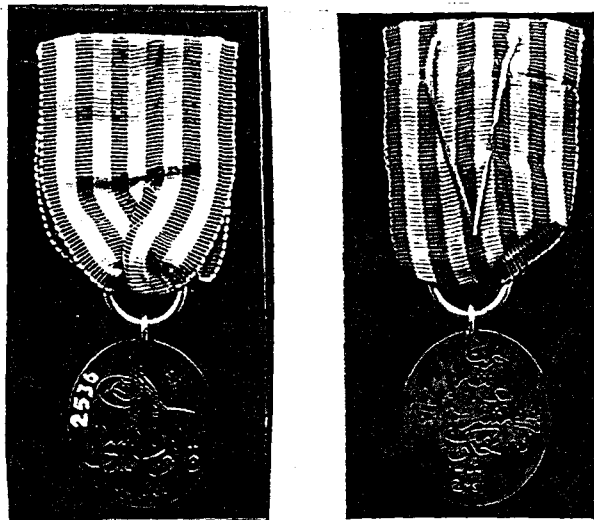
a) Çapı: - b) Uzunluk: 27 mm c) Genişlik: 24 mm d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Bir yüzünde Sultan Reşat'ın tuğrası ve eski türkçe ile " Kanun-i Esasi

10 Temmuz 1324 " yazısı vardır. Diğer yüzünde istifli yazıyla " Hükümet-i Meşruta-i Osmaniye

24 C. 1326 ", bunun etrafında " Hürriyet, Adalet, Müsavaat " yazılıdır. Çizgili kırmızı-beyaz

kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1467

ADI : BURSA SERGİSİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1911

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

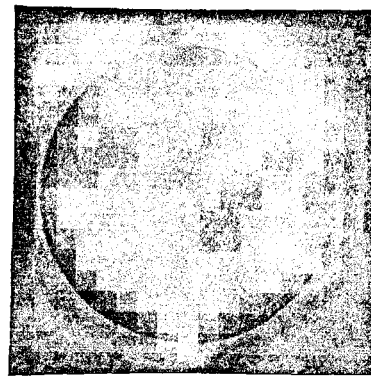
AĞIRLIK : 35.25 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 43.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde yapraklar üzerinde Kufi yazıyla “ Bursa Sergisi “ yazılıdır.

Alt kısmında madalyanın üzerinde dikdörtgen şeklinde boş bir plaka vardır. Diğer yüzde Bursa Ulu Camii kabartması ve “ 1327 “ tarihi görülür.

ENVANTER NO : 1096/C

ADI : DONANMA İANE MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1912

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

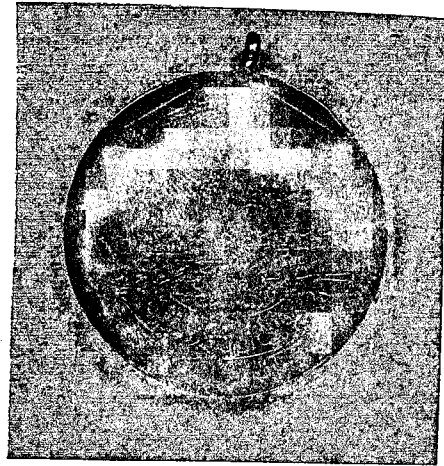
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 28 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde denize düşen şualar içinde Sultan Reşat'ın tuğrası ve

“ 1331 “ tarihi görülür. Diğer yüzünde seyir halinde bir zırhlı, altında eski türkçe “ Donanma İa-
ne madalyası “ yazısı vardır.

ENVANTER NO : 3368

ADI : HİLAL-İ AHMER CEMİYETİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: M. ADİL ARTUN

DÖNEMİ : 1912

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

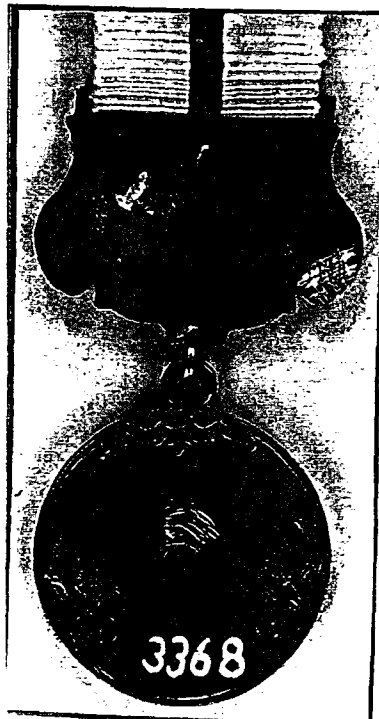
a) Çapı: 29 mm

b) Uzunluk: -

c) Genişlik: -

d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Tek yüzlü madalyanın ortadaki beyaz mineli bölümünde hilal, etrafındaki kalın bordürde kıvrık dallar ve eski türkçe ile " Muavenet-i insaniyetkarane " yazısı görünür. Kurdeleye bağlanma yerindeki 3 l x 22 mm lik dendanda Sultan Reşat'ın tuğrası, üstteki beyaz mineli kısımda yine eski türkçe ile " Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti " yazılıdır. Kırmızı-beyaz kurdelesinin üzerine palamut yaprağı aplike edilmiştir.

ENVANTER NO : 1160

ADI : HAMİDİYE KRUVAZÖRÜ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1913

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : BRONZ ÜZERİ GÜMÜŞ KAPLAMA

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 20.12 gr

BOYUTLAR

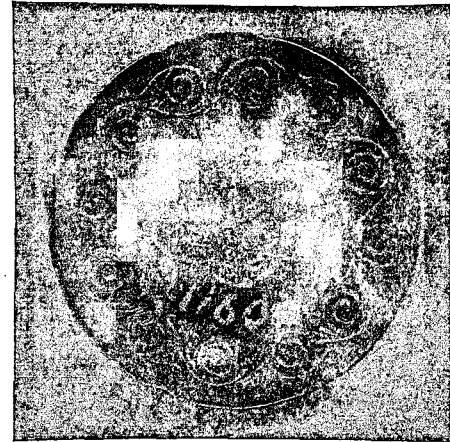
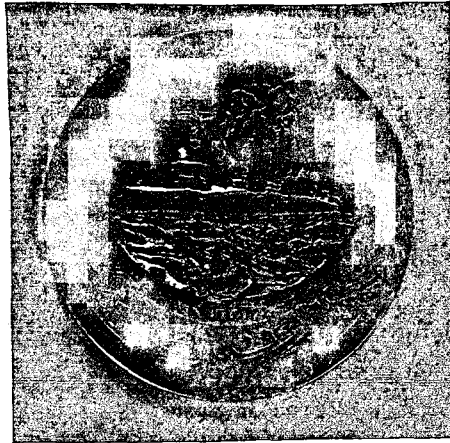
a) Çapı: 37 mm

b) Uzunluk: -

c) Genişlik: -

d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Bir yüzünde kıvrık dallarla çevrili alan içinde Sultan Reşat'ın tuğrası vardır. Diğer yüzünde seyir halinde Hamidiye Kruvazörü kabartması, altta "2 Kanunisanı 1328" yazısı görülür.

ENVANTER NO : 2499

ADI : HARP MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: Muavenet-i Milliye Komutanı AHMET BEY

DÖNEMİ : 1915

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : BAKFON ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 26 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 56 mm

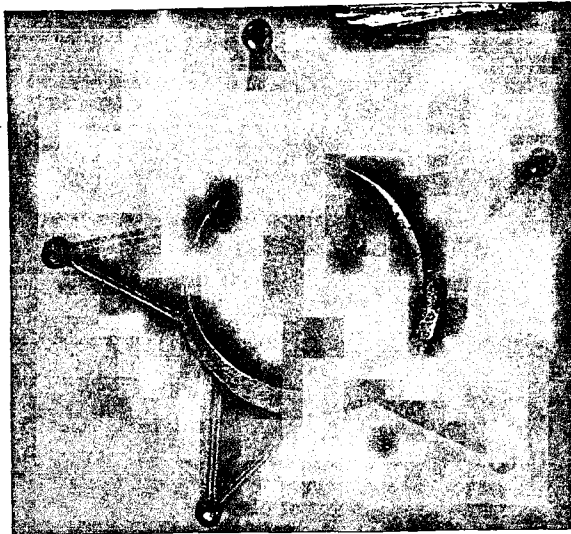
b) Uzunluk: -

c) Genişlik: -

d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Beş kollu yıldız formunda olup, üzeri kırmızı mineyle kaplanmıştır.

Merkezde hilal formu içinde Sultan Reşat'ın El-gazi tuğrası ve " 1333 " tarihi vardır. Arkası düz olup iğnelidir.

ENVANTER NO : 861 (6 Adet)

ADI : ALMAN MÜLAKATI MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1917

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : İKİ TANESİ GÜMÜŞ, DÖRT TANESİ BRONZ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 65 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Bir yüzünde Sultan Reşat'ın El-gazi tuğrası, çevresinde eski türkçe ile “

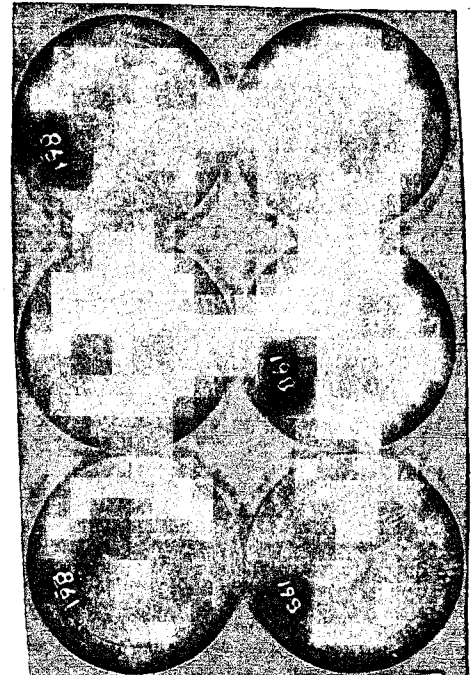
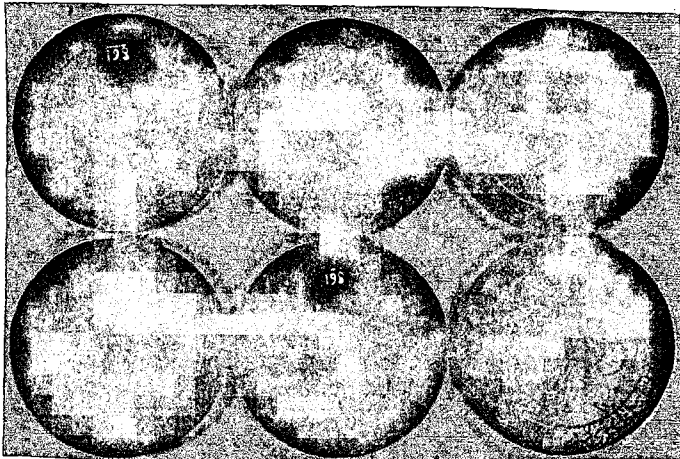
Sultan Mehmet Hami Hamis ve Almanya İmparatoru II. Wilhelm Hazeratının Mülakatları Hatıra-

sıdır. İstanbul Zilhicce 27 sene 1335 “ yazılıdır. Diğer yüzünde ortada kanatları açık kartal, etra-

fında Almanca “ Zur Erinnerung an den Besuch Seiner Majestat des Deutschen Kaisers Wilhelm

II Bei Seiner “, “ Majestat dem Sultan der Osmanen Mohamed Khan V. in Konstantinopel 15

October 1917 “ yazılıdır.

ENVANTER NO : 3110

ADI : 15. KOLORDU HÜMAYUNU MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ ENGİN

DÖNEMİ : 1917

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ

DURUMU : OKSİTLİ

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 38.5 mm c) Genişlik: 31 mm d) Kalınlık: 1.5 mm

TANIMI : Yanlardan basık daire şeklindeki madalya tek yüzlüdür. Fonda denizin üstünden batmakta olan bir güneş ve ön planda yere bayrak diken bir Türk askeri vardır -bayrak madalyanın dış konturlarından taşmıştır-. Bu alanın üzerinde Divani yazıyla “ 15. Kolordu Hümayunu “ yazılıdır. Askerin ayağının altındaki zemin kısmında müttefik ülkelerin bayrakları, onların altında eski türkçe ile “ Galiçya Hatura-i Harbi 916-917 “ yazısı vardır. Madalyanın en üstünde taç kısmında, latin harfleriyle “ XV KAIS OSMAR MEF KORPS “ yazılıdır.

ENVANTER NO : 1462

ADI : AVUSTURYA MÜLAKATI MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1918

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ

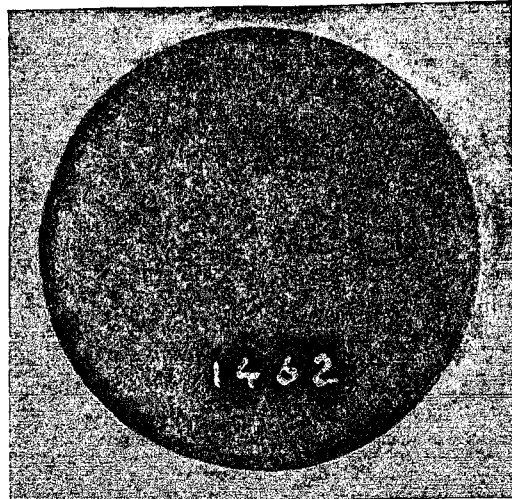
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 107 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 65 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Bir yüzünde Sultan Reşat'ın El-gazi tuğrası, etrafında eski türkçe " Sultan Mehmet Ham Hamis ve Avusturya İmparatoru ve Macaristan Kralı Karl Hazeratının mülakatları hatırasıdır. Şaban 8 sene 1336 " yazılıdır. Diğer yüzünde ortada imparatorluk arması, alttaki şeritte Almanca ile " Bölünmez ", " Ayrılmaz " yazılıdır. Bu armanın etrafında " Zur Erinnerung an den Besuch Seiner Majestat des Kaisers von Oesterreich und Apostolichen Koenigs von Ungarn Karl Beiseiner, Majestat dem Sultan der Osmanien Mohamed Khan V in Konstantinopel 19 Mai 1918 " yazılıdır.

ENVANTER NO : 1145/A

ADI : FATİH SULTAN M. MADALYA KOPYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : ORJİNALİ 1481 de COSTANZO DI FERRERA TARAFINDAN YAPILMIŞTIR.

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 1276 gr

BOYUTLAR

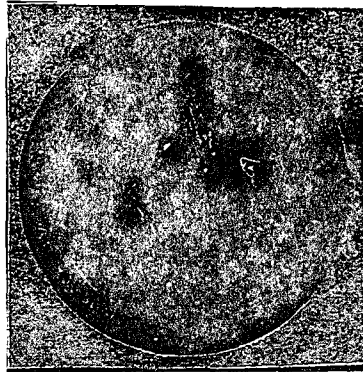
a) Çapı: 118 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 14 mm

TANIMI : Ön yüzünde Fatih'in büstü, etrafında " SVLTANI MOHAMMETH

OCTHOMANI VGVLI BIZANTI INPERATORIS 1481" yazılıdır. Diğer yüzde Fatih at üze-

rinde, altında "OPUS, CONSTANTII ", etrafında "MOHAMETH ASIE ET GRATIE- INPE-

RATORIS - YANAGO EQVETRIS IN EXERCITUS " yazılıdır.

ENVANTER NO : 1145/B

ADI : FATİH SULTAN M. MADALYA KOPYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : ORJİNALİ 1480 de BERTOLDE DI GIOVANNI TARAFINDAN YAPILMIŞTIR.

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ

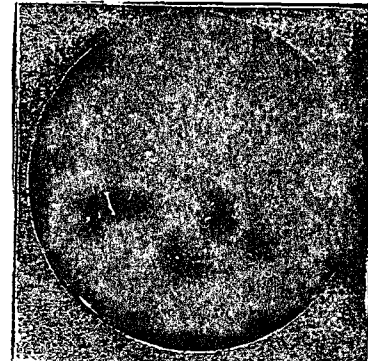
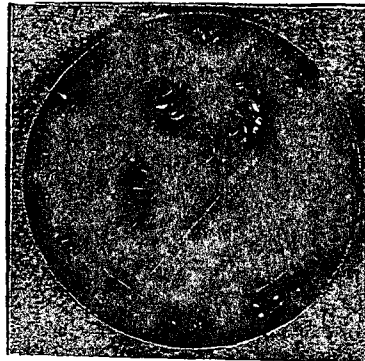
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 610 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 92 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 13.5 mm

TANIMI : Ön yüzünde Bellini'nin madalyasının kopyası olan Fatih'in büstü vardır. Yalnızca boynundaki madalyon burada görülmez. Etrafında "MAGNI SVLTANI MOHAMETI IMPERATORIS " yazılıdır. Diğer yüzde atlı bir arabanın çektiği kadın ve erkek figürleri, bunların arasında silikleşmiş "OPUS BERTOLDI FLORENTIN SCVLTORIS " yazısı vardır.

ENVANTER NO : 1145/C

ADI : FATİH SULTAN M. MADALYA KOPYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : ORJİNALİ 1480 de GENTILE BELLINI TARAFINDAN YAPILMIŞTIR.

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ

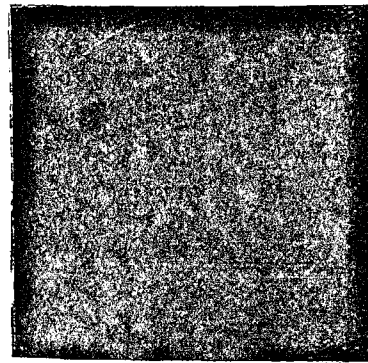
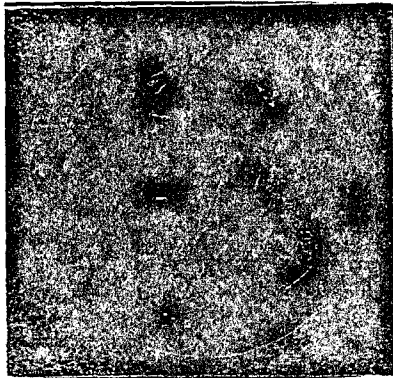
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 670 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 92 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 14 mm

TANIMI : Ön yüzünde Fatih'in büstü, etrafında " MAVMHET ASIE ACTRAPES-
VNZIS MAGNE OVE GRETIE IMPERAT " yazılı, diğer yüzünde Konya, Trabzon ve İstanbul
hükümetlerini temsilen üç taç, etrafında " F. GENTILIS BELLINVS VENETVS EQVES AV-
RATVS COMES Q. PALATINVS " yazılıdır.

Koleksiyonda katalogda belirtilen madalyalardan aynı özelliğe sahip olanların demirbaş-
numaraları aşağıda belirtilmiştir :

İşkodra Madalyası ; 1081, 1866/I, 1866/L,

Akka Madalyası ; 1468,

Nişan-ı İftihar Madalyası ; 3109,

Kırım Madalyası ; 1866/H,

Tahlisiye Madalyası ; 1540, 2624, 2633, 3861,

Girit Madalyası ; 1034,

Rusya Muharebesi Madalyası ; 1866/M,

Büyük İmtiyaz Madalyası ; 2493, 2526, 2527, 2528, 2630, 3104, 3366, 3572,

Sanayi Madalyası ; 1835/L, 3282, 3862,

Liyakat Madalyası ; 1096/A, 1544, 1835/B (3 adet), 2500, 2529, 2530, 2532, 2534, 2642,

3106 (2 adet), 3279, 3367, 3569, 3593 (2 adet),

Yunan Muharebesi Madalyası ; 1096/B, 1545, 1835/A (2 adet), 2501, 2625, 3365,

Hicaz Demiryolu Madalyası ; 2623,

Kanun-i Esasi Madalyası ; 1464,

Donanma İane Madalyası ; 1155, 1543, 2632, 2965, 3107, 3280,

Hamidiye Kruvazörü Madalyası ; 2494, 2535, 2653, 3105,

Harp Madalyası ; 2496, 2540, 2628, 3094/D, 3111/B, 3111/A, 3473, 3571, 3578, 3589,

1835/C,

Alman Mülakatı Madalyası ; 870,

Avusturya Mülakatı Madalyası ; 1462.

8.1.2. CUMHURİYET DEVRİNE ait MADALYALAR

Koleksiyondaki 15 adet cumhuriyet devri madalyası 1922 de basılan İstiklal Madalyası ile başlayıp, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından çıkarılan madalyalara kadar kronolojik bir sıra izlemektedir.

ENVANTER NO : 4007

ADI : İSTİKLAL MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: ALİ KAYACAN

DÖNEMİ : 1922

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : GİRİŞ HOLÜ

MALZEME : BRONZ

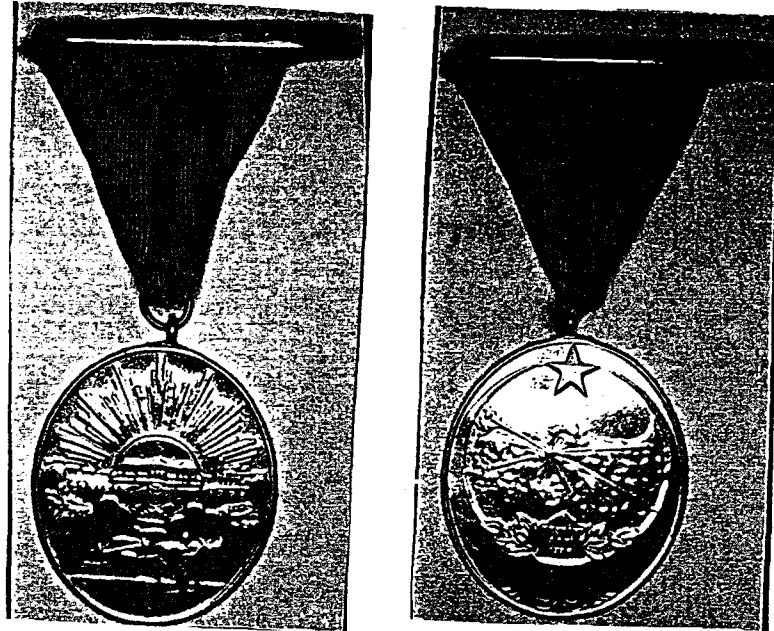
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 15.55 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 55 mm c) Genişlik: 35 mm d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Bir yüzünde eski meclis binası, altta " 23 Nisan 1336 " tarihi ve kağı arabasına öküz koşmuş bir köylü, arkasında çevreyi kaplayan büyük bir hilal içinde Türkiye haritası, üstte yıldız vardır. Haritanın altında defne dalları arasında " 1 Teşrinisani 1338 " tarihi bulunur. Kırmızı kurdelelidir.

ENVANTER NO : 1992

ADI : MÜTTEFİK AJANSLAR IV. KONGRESİ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1929

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : ATATÜRK ODASI

MALZEME : GÜMÜŞE BENZETİLEN KROM-NİKEL ALAŞIM

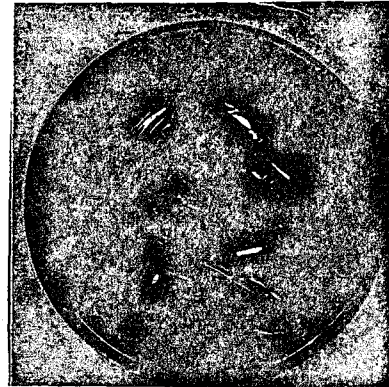
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 100.90 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 60 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde ortada Atatürk büstü, çevresinde “ Türkiye Reis-i Cumhu-
ru Gazi Mustafa Kemal “, diğer yüzünde defne dalları arasında “ Müttefik Ajanslar Dördüncü
Kongresi İstanbul 1929 “ yazılıdır.

ENVANTER NO : 1994

ADI : ATATÜRK-RIZA PEHLEVİ MÜLAKATI MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1934

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : ATATÜRK ODASI

MALZEME : BAKIR

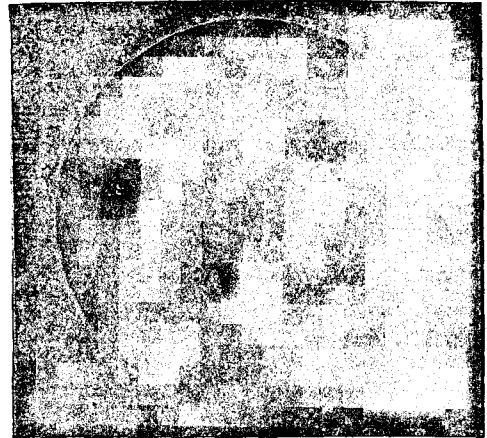
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 242.10 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 80 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 5 mm

TANIMI : Bir yüzünde Atatürk'ün büstü, çevresinde " İran Şehinşahı Ala Hazret-i Rıza Pehlevi Hazretlerinin Türkiye Cumhuriyeti Reisi Gazi Mustafa Kemal Hazretlerini ziyaretleri hatırasıdır. Ankara 1934 " yazısı vardır. Diğer yüzünde Rıza Pehlevi'nin büstü, Talik yazıyla " Be-yadigarı Mülakat-ı Ala Hazret-i Hümayun Rıza Şah Pehlevi Şehinşah-ı İran Ba-hazret-i Gazi Mustafa Kemal Reis-i Cumhuriyet-i Türkiye. Ankara 1934 " yazısı bulunur.

ENVANTER NO : 3074

ADI : ERTUĞRUL ANITI AÇILIŞ MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: DÜNDAR OZAR

DÖNEMİ : 1937

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : ŞEHİTLER ODASI

MALZEME : BAKIR

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 33 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 39 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Bir yüzünde palamut yapraklarıyla çevrili alan içinde “ Ertuğrul Anıtı

Açılışı “ yazısı, “ 3.6.1937 “ tarihi ve japonca yazılar bulunur. Diğer yüzünde cankurtaran simi-
di içinde Türk-Japon bayrakları ve çıpa vardır.

ENVANTER NO : 3893

ADI : TSK LİYAKAT MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: ÇIKARMA GEMİSİ FLOTİLLA KOMODORLUĞU

DÖNEMİ : 1974

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 26 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Tek yüzlü olup, defne ve palamut dalları arasında Türk bayrağı kabartması yer alır. Taç kısmındaki şeritte “ Yurtta Sulh Cihanda Sulh “ yazısı ve palamut dalları arasında ay yıldız bulunur. Kırmızı-beyaz kurdeleyle iğneye bağlıdır. Kurdelenin üzerindeki yaprak formunda “ Kıbrıs “ yazısı vardır.

ENVANTER NO : 4005

ADI : TSK ŞEREF MADALYASI, 1. DERECEDEN

KİME AİT OLDUĞU: KEMAL KAYACAN

DÖNEMİ : 1978

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : GİRİŞ HOLÜ

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

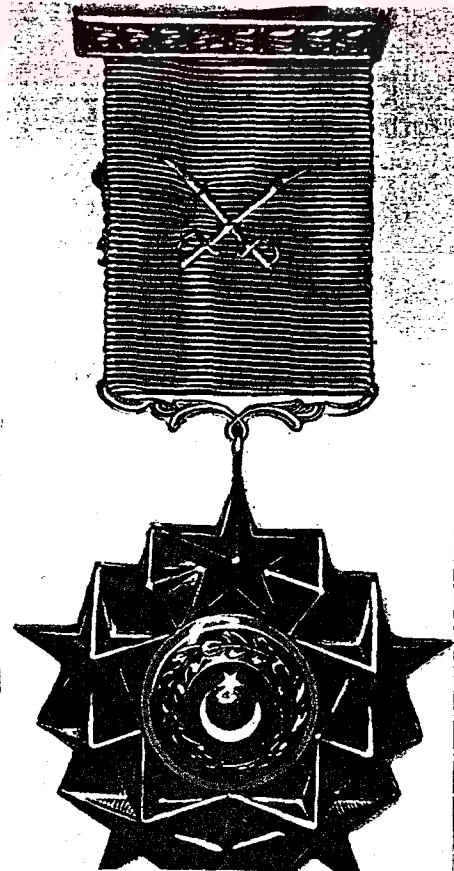
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 65 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 60 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Tek yüzlüdür. Lacivert mine üzerine altın kaplama beş büyük, beş küçük yıldız çevrenmiştir. Ortadaki kabarcık kırmızı mineli sahada ay yıldız ve meşe dalları vardır. Kırmızı kurdelenin üzerinde çapraz kılıç ve iğnenin ön yüzünde stilize dallar bulunur.

Koleksiyonda katalogda belirtilen madalyalardan aynı özelliğe sahip olanların demirbaş-
numaraları aşağıda belirtilmiştir :

İstiklal Madalyası ; 1607, 2533, 2641, 3278, 3567, 3852, 3989,

TSK Şeref Madalyası ; 3216, 3217.

8.1.3. YABANCI KAYNAKLI MADALYALAR

Koleksiyondaki sekiz adet yabancı kaynaklı madalyanın çıkarılma tarihleri tam olarak tesbit edilememiş, ancak üzerindeki tarih ve insiyallerden tahmini tarihler belirlenmiş ve kronolojik sıraya konulmuştur.

ENVANTER NO : 1035

ADI : VICTORIA KIRIM MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1855

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : KULPU KIRIKTIR.

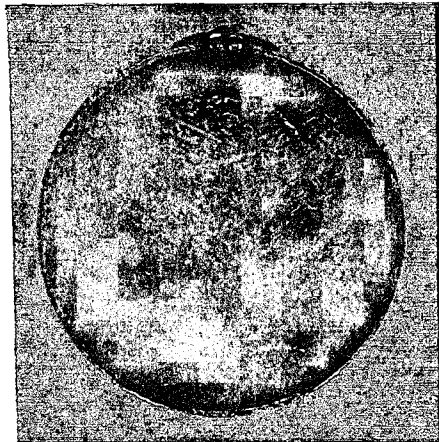
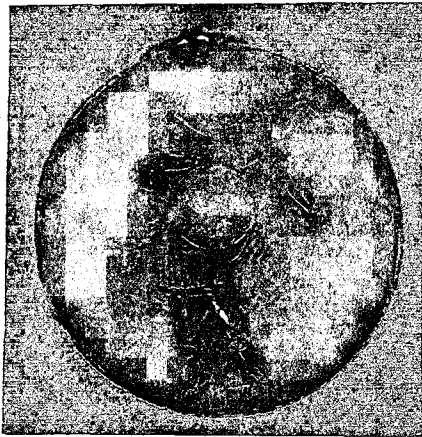
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 36 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Bir yüzünde Kraliçe Victoria'nın büstü, etrafında " Regina Victoria

1854 " yazısı vardır. Diğer yüzünde zırh giymiş kalkanlı bir askerle, onun solunda kanatlı tanrı-
ça Nike tasvirlenmiş, kenarda " Crimea " yazılmıştır.

ENVANTER NO : 1866/N

ADI : İTALYA PİEMONTE PRENSLİĞİ KIRIM MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: MORALI İBRAHİM PAŞA

DÖNEMİ : 1856

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : KURDELESİ YIPRANMIŞTIR.

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 34 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde ortada haç üzerinde krallık tacı, defne ve başak dalları vardır. Bunun etrafında " ALVALORE MILITARE " yazılıdır. Diğer yüzünde ortada defne dalları etrafında " Spedizione D'oriente 1855-1856 " yazılıdır. Lacivert kurdeleyle, bitkisel formlu bir iğneye bağlıdır.

ENVANTER NO : 3391

ADI : ROMANYA SADAKAT MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: ŞEKİP DİZDAR

DÖNEMİ : 1880

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : KURDELESİ YIPRANMIŞTIR.

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 30 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Bir yüzünde şahlanmış iki at arasında kraliyet arması, alttaki bantta

“ Nihil Sine Deo “, diğer yüzde defne ve meşe dalları arasında “ SERVICIU CREDINCIOSU “ yazılıdır. Üç boyutlu, ajurlu krallık tacı ile ortası mavi, kenarları sarı kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1835/K

ADI : İNGİLİZ KRALİYET MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASİF TEMEL

DÖNEMİ : 1902

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

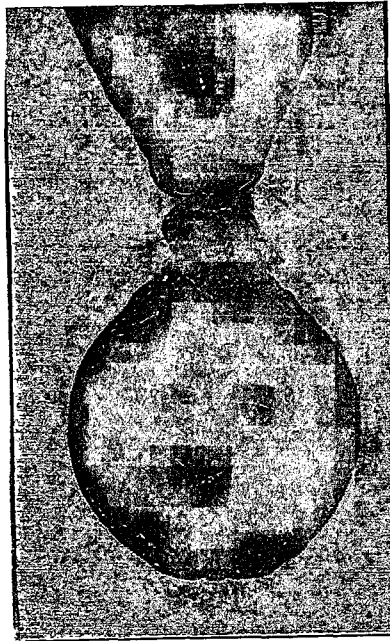
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 33 mm c) Genişlik: 31 mm d) Kalınlık: -

TANIMI : Ön yüzünde Kral VII. Edward ve kraliçenin büstü, diğer yüzünde kral-
lık tacı kabartması vardır. Tacın altında " 26 June 1902 " yazılıdır. Kenarları kabartma çelenk
formunda olan madalya, taç şeklinde bir kulpla kenarları lacivert-kırmızı, ortası beyaz kurdeleye
bağlıdır.

ENVANTER NO : 2545

ADI : İNGİLİZ KRALİYET MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: RAUF ORBAY

DÖNEMİ : 1911

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 32 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3.5 mm

TANIMI : Bir yüzünde defne ve çiçek dalları arasında kral V. George ve kraliçenin büstleri, diğer yüzünde tacın altında " GRV " insiyali ve " 22 June 1911 " tarihi vardır. Kenarları kırmızı, ortası mavi bir kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1835/R

ADI : PRUSYA KRALİYET MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASİF TEMEL

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 25 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Ön yüzünde taç ve " R.W." insiyali, diğer yüzde defne dalları arasında

" KRIEGES VERDIENST " yazılıdır. Siyah-beyaz çizgili bir kurdeleye asılıdır.

Koleksiyonda katalogda belirtilen madalyalardan aynı özelliğe sahip olanların demirbaş-
numaraları aşağıda belirtilmiştir :

İngiliz Kraliyet Madalyası ; 2565,

Victoria Kırım Madalyası ; 1866/F.

8.2. NİŞANLAR

Koleksiyonda Osmanlı devri ve yabancı kaynaklı olarak 108 adet nişan bulunmaktadır.

8.2.1. OSMANLI DEVRİNE *ait* NİŞANLAR

Mecidi Nişanı ve Nişan-ı Osmani olarak iki tipi bulunan 29 adet nişan ve şemsesi (göğüs yıldızı), ayrı olarak alınmış ve kronolojik bir sıralama yapılmıştır.

ENVANTER NO : 2495

ADI : MECİDİ NİŞANI (4. RÜTBEDEN)

KİME AİT OLDUĞU: Muavenet-i Milliye Komutanı AHMET BEY

DÖNEMİ : 1852

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ, MİNE ve ALTIN KAPLAMA

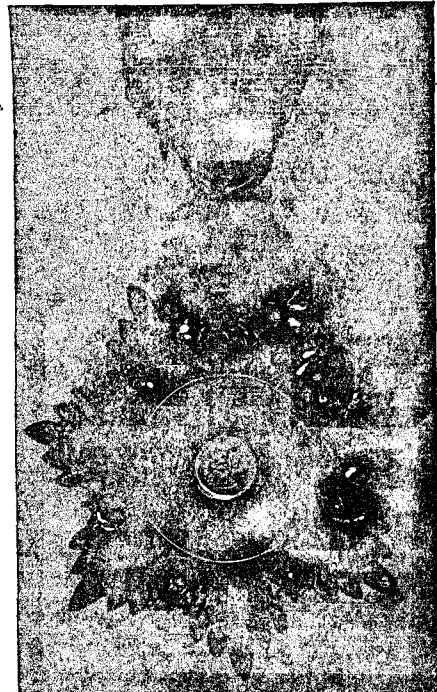
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 65 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 8 mm

TANIMI : Yanlara doğru kısalarak biten gümüşten beşer şualı, yedi köşeli yıldız formunda olup ortası kabarıktır. Kabarık olan kısmın ortası altın kaplama olup Sultan Abdülmecit'in kabartma tuğrası vardır. Etrafındaki kırmızı mineli bordür üzerinde, yine altın kaplama olarak, eski türkçe " Hamiyet, Gayret, Sadakat, 1268 " yazılıdır. Arka yüzü düzdür. Asılma yerindeki ay yıldızı da kırmızı mineli olup, kenarı yeşil, ortası kırmızı kurdeleye asılıdır

ENVANTER NO : 1866/B (2 ADET)

ADI : MECİDİ NİŞANI ŞEMSESİ

KİME AİT OLDUĞU: MORALI İBRAHİM PAŞA

DÖNEMİ : 1852

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : BİR ADEDİ DEPO, BİR ADEDİ KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ, MİNE ve ALTIN KAPLAMA

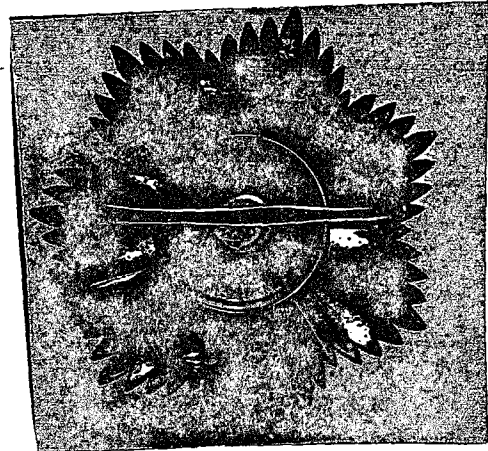
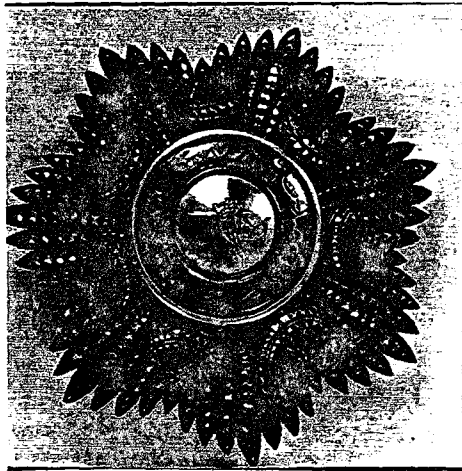
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 111 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 16 mm

TANIMI : Uçtan kenarlara doğru kısalan gümüş şualar halinde üst üste iki katlı, yedi kollu yıldız formunda olup, kolların arasına yüksekçe ay yıldız yerleştirilmiştir. Altın kaplama göbekte tuğra, etraflaki kırmızı mineli bordürde “ Gayret, Hamiyet, Sadakat 1268 “ yazılıdır. Arkası iğneli olup, “ D.A “ damgası (Darphane-i Amire) vardır.

ENVANTER NO : 2435

ADI : NİŞAN-I OSMANİ (4. RÜTBEDEN)

KİME AİT OLDUĞU: KAPTAN BURHAN

DÖNEMİ : 1861

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ, MİNE ve ALTIN KAPLAMA

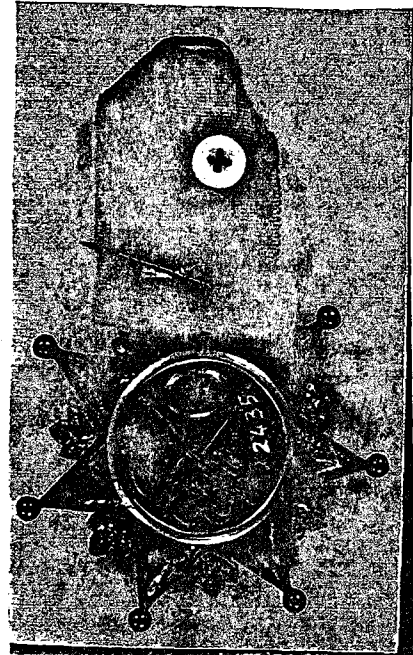
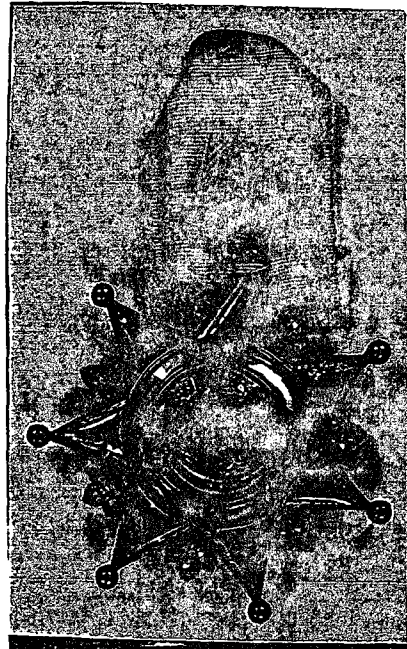
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 62 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 13 mm

TANIMI : Ön yüzü yeşil mine kaplama yedi kollu yıldız formundadır. Merkezde kırmızı mineli kabarik saha üzerinde, hilal içinde “ El-müstenid bi tevfiakat el’rabbaniye Abdülaziz Han Melik’ül Devlet’ül Osmaniye “ yazılıdır. Bunun etrafını yine yeşil mineli bir bordür çevreler. Arka yüzde çember şeklindeki kapağın üzerinde çifte davul ve sancak “ sene 699 ” yazısı ve Darphane’nin ayar kontrol damgası bulunur. Kenarları kırmızı çizgili, yeşil kurdeleye metal ay yıldızla bağlanmıştır.

ENVANTER NO : 1866/C

ADI : NİŞAN-I OSMANİ ŞEMSESİ

KİME AİT OLDUĞU: MORALI İBRAHİM PAŞA

DÖNEMİ : 1861

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ, MİNE ve ALTIN KAPLAMA

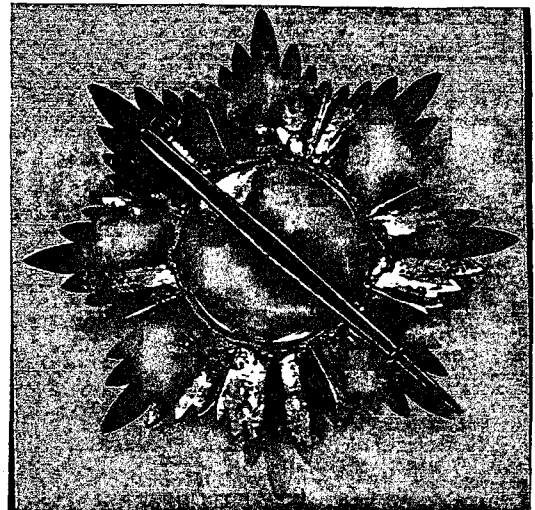
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 93 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 13 mm

TANIMI : Uçlardan kenarlara doğru kısalan yeşil mine kaplama yedi kollu yıldız formunda olup, merkezde yeşil bordürlü kırmızı alanda, hilal içinde “ El-müstenid bi tevfiyat el’rabbaniye Abdülaziz Han Melik’ül Devlet’ül Osmaniye “ yazılıdır. Arka yüzü içbükey olup, iğnelidir.

Koleksiyonda katalogda belirtilen nişanlardan aynı özelliğe sahip olanların demirbaş numaraları aşağıda belirtilmiştir :

Mecidi Nişan ; 3568, 3370, 3185, 2627, 2556, 2539, 2538, 1866/A (2 adet), 1835/D, 1549,

Mecidi Nişan Şemsesi ; 2555, 1866/B,

Nişan-ı Osmani ; 3576/A, 3576/B, 3570, 3369, 3183, 2626, 2537/C, 2537/A, 2537/B, 1866/P, 1835/E, 1548.

8.2.2. YABANCI KAYNAKLI NİŞANLAR

Doğu ve batı ülkelerinden 79 adet nişanın bulunduğu bu kısımda tarihleri belirlenenler, kronolojik bir sıralamaya konulmuş, tarihçeleri belirlenemeyenler, ülke isimleri baz alınarak alfabetik olarak sıralanmıştır.

ENVANTER NO : 4003

ADI : AFGANİSTAN SERDAR-I ALİ NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: KEMAL KAYACAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : GİRİŞ HOLÜ

MALZEME : GÜMÜŞ ve ALTIN KAPLAMA

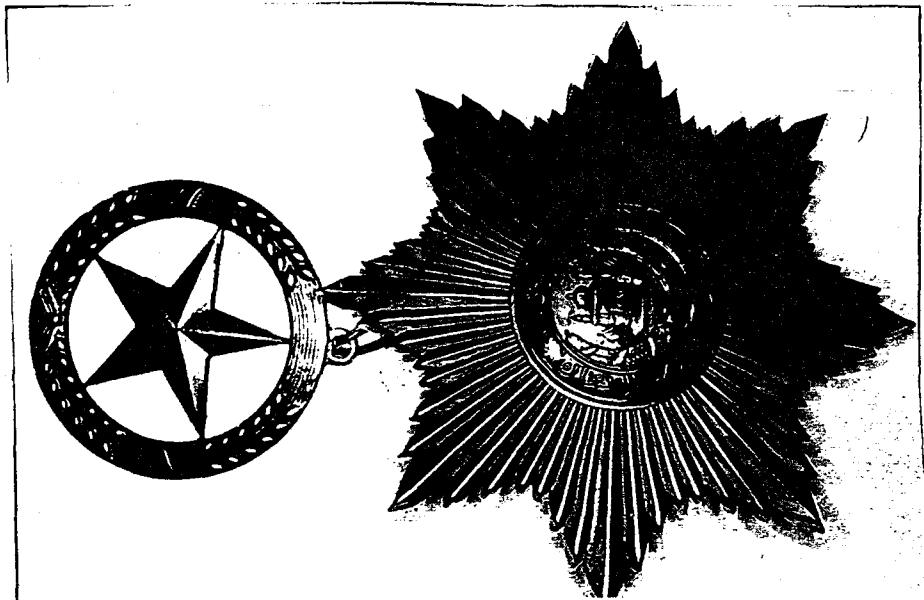
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 86 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 90 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Kenarlara doğru gittikçe kısalan şualar halinde sekiz kolludur. Merkezdeki gümüşü kısımda kabartma olarak oryantalist üsluplu bir yapı ve buğday başakları görülür. Etrafındaki bordürde arap harfleriyle “ Afganistan Devleti Debermiyal Nişanı “ yazılıdır. Arkadaki iğneye takılı başak formundaki halkanın içinde beş kollu bir yıldız vardır.

ENVANTER NO : 2498

ADI : PRUSYA KRALLIĞI DEMİR HAÇ NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: Muavenet-i Milliye Komutanı AHMET BEY

DÖNEMİ : 1914

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : DEMİR

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 42 mm c) Genişlik: 42 mm d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Haç formunda olup, üst kolda krallık tacı ve " F.W.", ortada meşe yaprakları, alt kolda " 1813 " tarihi vardır. Arka yüzünde üst kolda tac, ortada " W ", alt kolda " 1914 " tarihi görülür. Kenarları beyaz, ortası siyah bir kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 3371

ADI : PRUSYA KRALLIĞI DEMİR HAÇ GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: M. ADİL ARTUN

DÖNEMİ : 1914

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : DEMİR

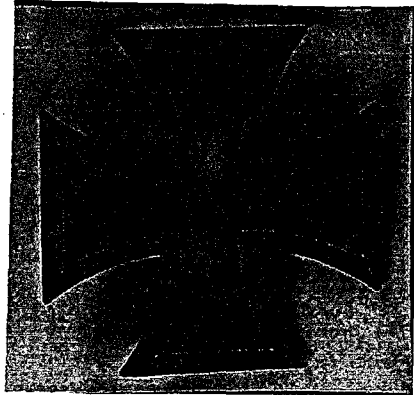
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 43 mm c) Genişlik: 43 mm d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Haç formunun üst kolunda krallık tacı, ortada “ W “insiyali, altta
“ 1914 “ tarihi görülür. Arka yüzü iğnelidir.

ENVANTER NO : 1835/M

ADI : ALMAN LİYAKAT NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASİF TEMEL

DÖNEMİ : 1914

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : KROM-NİKEL ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 39 mm c) Genişlik: 39 mm d) Kalınlık: -

TANIMI : Kırmızı mine kaplı haçın göbeğinde bir kale görülmektedir. Diğer yüzü

düz olup göbekte “ Für Verdienst im Kriege 1914 “ yazılıdır.

ENVANTER NO : 2522

ADI : AVUSTURYA DEMİR TAÇ NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: RAUF ORBAY

DÖNEMİ : 1825

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 57 mm c) Genişlik: 29 mm d) Kalınlık: -

TANIMI : Kanatları açık çift başlı kartal figürü üç boyutlu oval bir kaideye otur-
tulmuştur. Kartalın gövdesindeki kasette “ 1815 “ yazılıdır. Diğer yüzde kaideden mineli defne
dalları çıkmaktadır. Kartalın elinde bir kılıç, göğsündeki kasette “ F “ insiyali vardır. Üç boyut-
lu bir taçla kartalın başına bağlanan askı halkasına sarı-lacivert kurdele bağlıdır.

ENVANTER NO : 2543

ADI : AVUSTURYA FRANCIS JOSEPH ŞEREF NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: RAUF ORBAY

DÖNEMİ : 1849

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 50 mm c) Genişlik: 30 mm d) Kalınlık: 8 mm

TANIMI : Kanatları açık çift başlı kartal figürünün ortasına kırmızı mineli haç yerleştirilmiştir. Göbekte " 1849 " tarihi, aynı şekilde olan diğer yüzün göbeğinde " F.J " inisiyali, altta " VIRIBUSUNITIS " yazılıdır. Üç boyutlu bir taçla kırmızı-beyaz bir kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1835/U

ADI : AVUSTURYA FRANCIS JOSEPH ŞEREF GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASİF TEMEL

DÖNEMİ : 1849

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ, MİNE ve ALTIN KAPLAMA

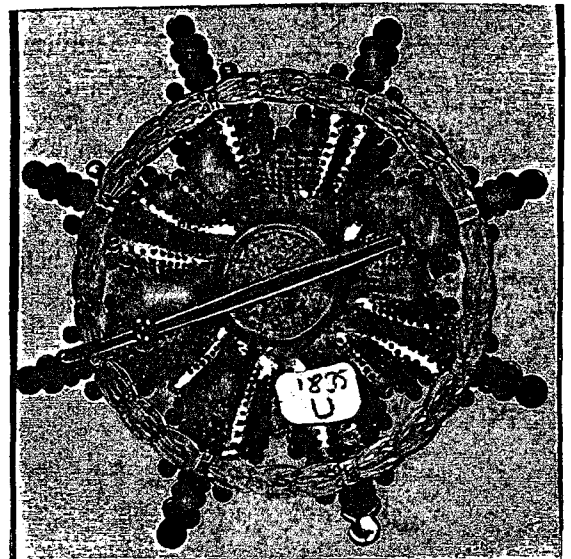
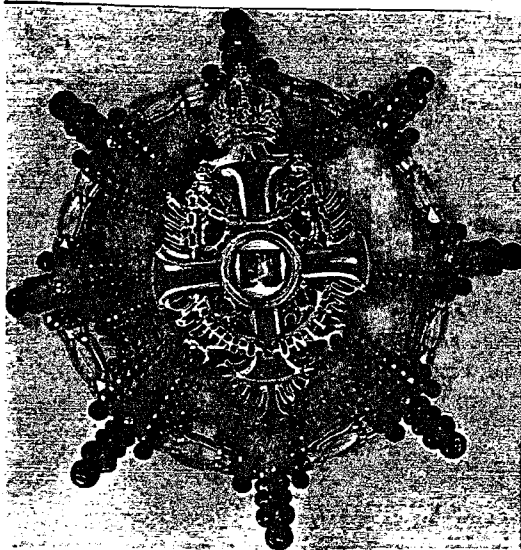
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 78 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 9 mm

TANIMI : Sekiz kollu uçlardan kenarlara doğru kısalan yıldız formunda olup ortası kabarıktır. Bunun altından defne çelengi geçmektedir. Göbekte mine kaplı haç formunun kolları arasında çift başlı kartal figürü yer alır. Ortada "F.J" insiyali altta "VIRIBUSUNITIS" yazılıdır. Arka yüzün merkezinde kartal kabartması ve "VINC MAYER'S SÖHNE WIEN" yazılı olup, iğnelidir.

ENVANTER NO : 2497

ADI : AVUSTURYA SAVAŞ NIŞANI

KİME AİT OLDUĞU: Muavenet-i Milliye Komutanı AHMET BEY

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : DEMİR ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 29 mm c) Genişlik: 29 mm d) Kalınlık: 6.5 mm

TANIMI : Haç formu beyaz mine zemin kırmızı bordürle çevrilmiştir. Kolların altından metalik defne çelengi geçer. Göbekte " VER DIENST " yazılıdır. Diğer yüzü düz beyaz mine kaplamadır. Kırmızı-beyaz çizgili bir kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1835/V

ADI : BULGAR LİYAKAT NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASİF TEMEL

DÖNEMİ : 1891

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : ALTIN ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 64 mm c) Genişlik: 64 mm d) Kalınlık: 15 mm

TANIMI : Kolların arasından kılıç geçen haç formundadır. Göbekte bitkisel motif bordürde bulgarca yazılar vardır. Diğer yüzde göbekte aslan figürü, “ 2 October 1891 “ tarihi ve yine bulgarca yazılar vardır. Üç boyutlu bir taçla sarı-siyah-beyaz kurdeleye bağlanmıştır.

ENVANTER NO : 1835/Y

ADI : BULGAR LİYAKAT GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASIF TEMEL

DÖNEMİ : 1891

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ ve MİNE

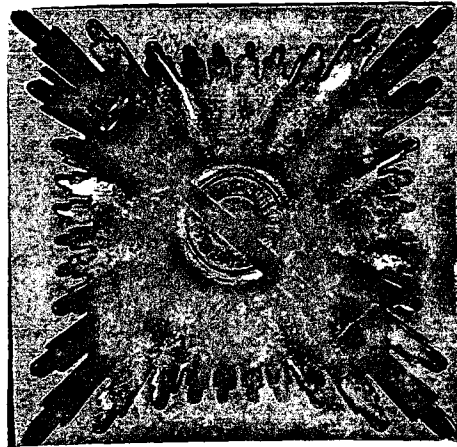
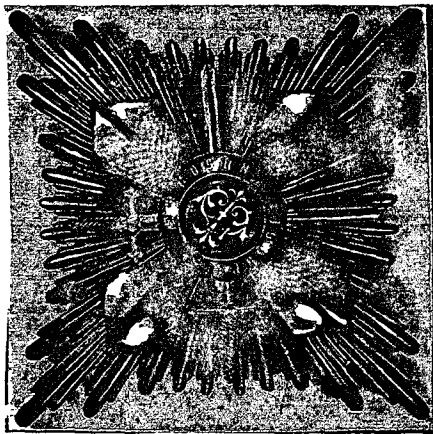
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı:- b) Uzunluk: 99 mm c) Genişlik: 99 mm d) Kalınlık: 13 mm

TANIMI : Uçlardan kenarlara doğru kısalan şualar halindedir. Bu kısmın üzerine kollarından haç geçen çapraz kılıç applike edilmiştir. Göbekte bitkisel motif, bordürde bulgarca yazılar vardır. Arka yüzü içbükey ve iğnelidir.

ENVANTER NO : 3207/A

ADI : FİNLANDİYA BEYAZ GÜL NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : BRONZ ve MİNE

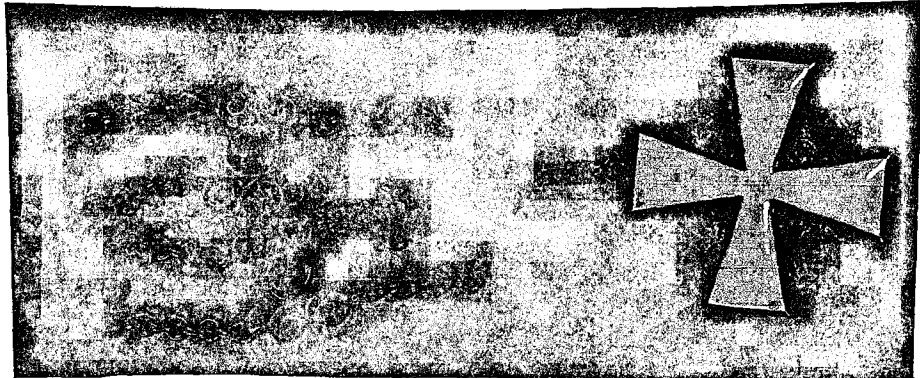
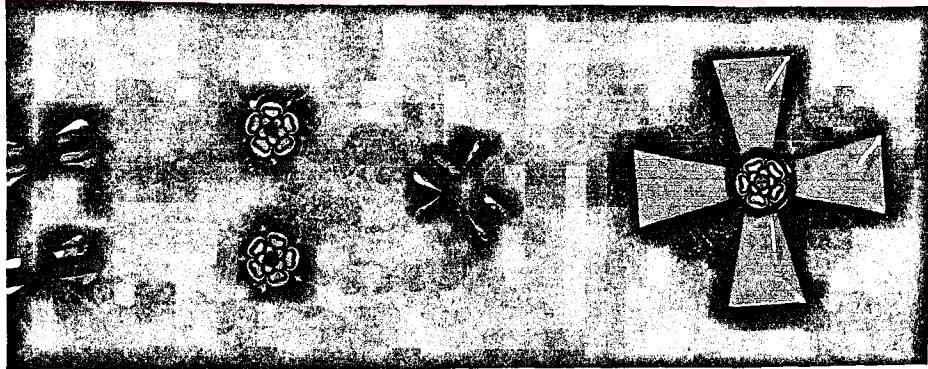
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 54 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 6 mm

TANIMI : Beyaz mine kaplama haç formudur. Haçın kollarını elinde kılıç tutan metalik, ağzı açık aslan figürü birbirine bağlar. Arka yüzü düz beyaz minelidir. Merkezde beyaz gül kabartması yer alır. Aralarına kabartma gül ve kartaneleri sıralanmış bölümlerle, çift sıra zincire bağlıdır.

ENVANTER NO : 3207/B

ADI : FİNLANDİYA BEYAZ GÜL GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : BRONZ ve MİNE

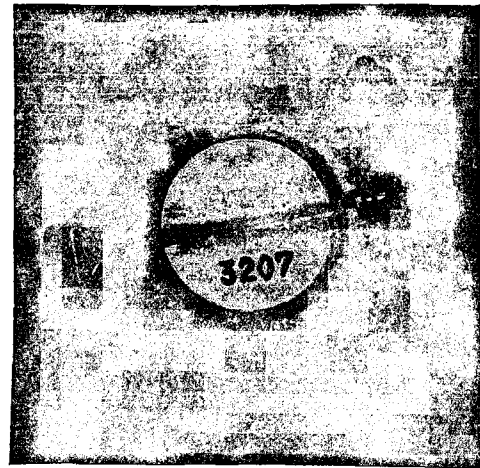
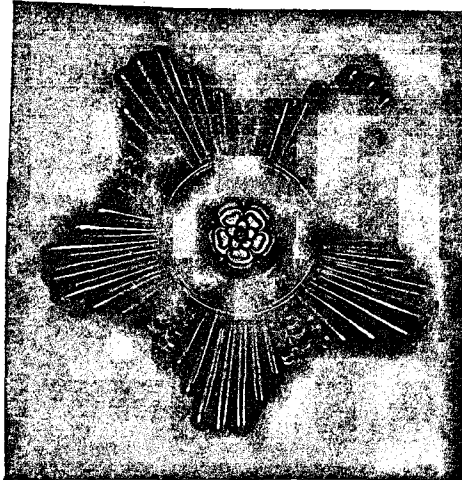
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 83 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 10 mm

TANIMI : Ortadaki uzun olup yanlara doğru gidildikçe kısalan şualı, beş kollu yıldız şeklindedir. Kolları birbirine balıksırtı şeklinde bölümler birleştirir. Merkezdeki lacivert bordürde “ ISANMAAN HYVAKSI “ yazılıdır. Bordürün içinde kabartma beyaz gül vardır.

ENVANTER NO : 1866/E

ADI : FRANSIZ L'EGION D'HONNEUR NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: MORALI İBRAHİM PAŞA

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : ALTIN ve MİNE

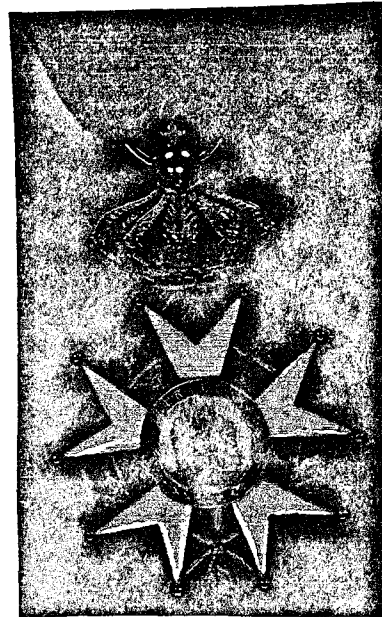
DURUMU : KOLLARDAN BİRİNDEKİ MİNEİN BİR PARÇASI KOPUK

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 41 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Beyaz mine kaplama beş kollu çatallı yıldız şeklindedir. Yeşil mineli defne ve palamut dallarına oturtulmuştur. Lacivert mineli bordürle çevrili merkezde kabartma bir büst olup, bordürde " Napoleon Empereur Des Francais " (Fransa İmparatoru Napoleon) yazılıdır. Arka yüzünde, altın kaplama göbekte bir kartal, etrafındaki lacivert bordürde " Honneur et Patrie " (şeref ve vatan) yazılıdır. Üç boyutlu bir taçla, kırmızı kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1866/K

ADI : FRANSIZ L'EGION D'HONNEUR GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: MORALI İBRAHİM PAŞA

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ

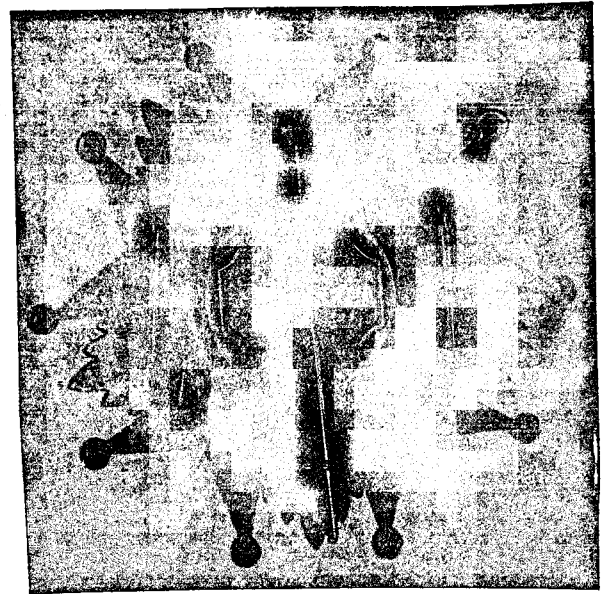
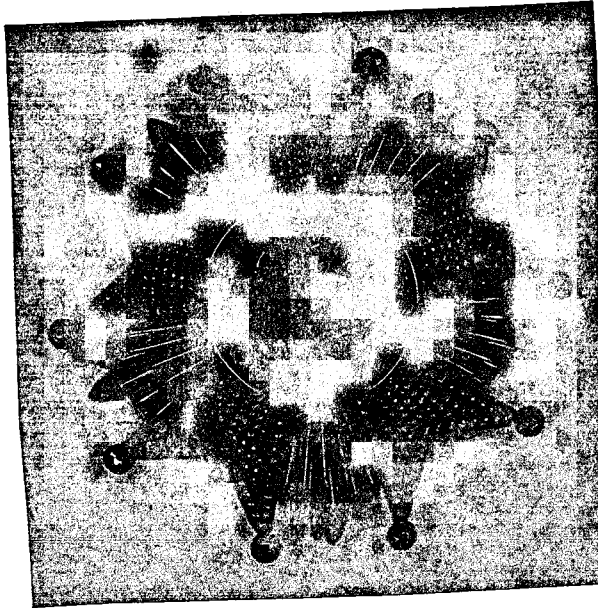
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 91 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Beş kollu yıldızın kollarını, ortadaki en uzun olmak üzere yanlara doğru kısalan şualar birbirine bağlar. Yıldızın kolları çatallı olup, uçları top şeklinde biter. Göbekte bir kartal kabartması ve etrafındaki bordürde "Honneur et Patrie" (şeref ve vatan) yazısı vardır. Arka yüzünde kartuş içinde Fransızca yazılar olup, iğnelidir.

ENVANTER NO : 2568/A

ADI : İRAN HÜMAYUNU NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ ve MİNE

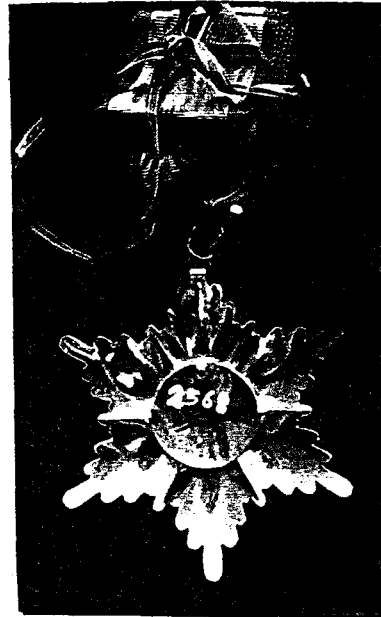
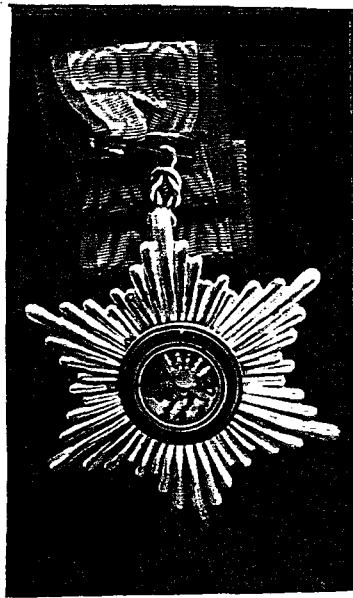
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 77 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Altı kollu yıldız formunda olup, yıldızı oluşturan şualar, ortadan kenarlara doğru gittikçe kısalır. Göbekte, kabarik mine kaplı alanda elinde kılıç tutan bir aslan figürü vardır. Aslanın ayaklarının bastığı zemin sarı ve kahverengi, üst kısım mavi renklidir. Arka fonda üzerinden ışınlar çıkan, güneşin doğuşu görünür. Tüm bunların etrafını kırmızı-yeşil mineli bir bordür çevreler. Kenarları kırmızı, ortası yeşil kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 2568/B

ADI : İRAN HÜMAYUNU GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 95 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 8 mm

TANIMI : Boyun nişanından farklı olarak sekiz kollu yıldız formunda olup, yıldızı oluşturan şualar ortadan kenarlara doğru gittikçe kısalır. Göbekte ise nişanda olduğu gibi tasvir edilmiş, elinde kılıç tutan aslan vardır. Arkası iç bükey olup iğnelidir.

ENVANTER NO : 3205/B

ADI : İRAN PEHLEVİ LİYAKAT NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ :

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : DEMİR ve MİNE

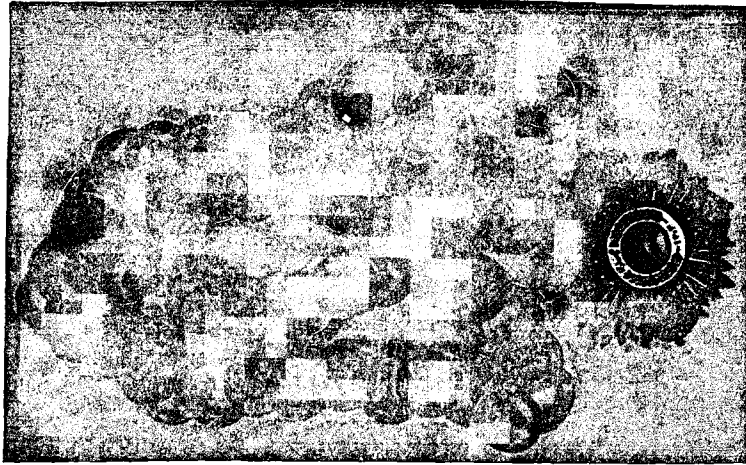
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 80 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 6 mm

TANIMI : Merkezde mineyle kaplı bölmede, bir dağın tepesinden ışınlar saçarak doğan güneş görünür. Etrafındaki beyaz mineli bordürde defne dalları ve farsça “ Pehlevi-1302 “ yazılıdır. Bu göbeğe dört yönden mine işlemeli İran tacı birleşmiş, aralarına ortadan yanlara doğru kısalan şualar sabitlenmiştir. Mineli ve minesiz halkaların oluşturduğu zincire bağlanan nişanın arkası iç bükü ve düzdür.

ENVANTER NO : 3205/C

ADI : İRAN PEHLEVİ LİYAKAT GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : DEMİR ve MİNE

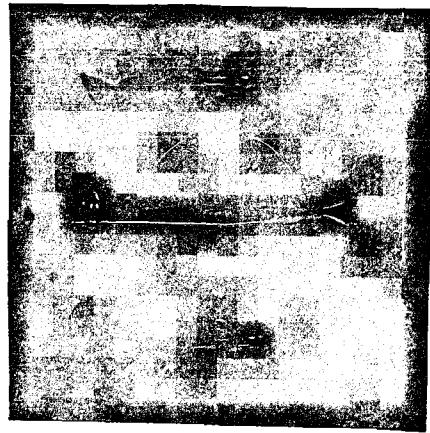
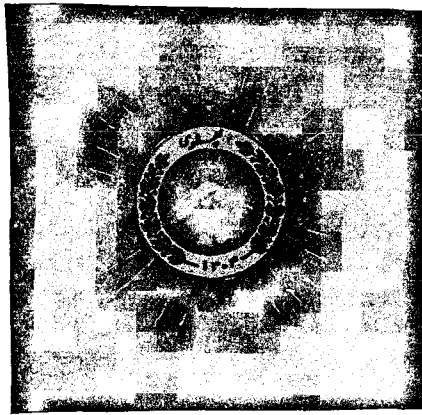
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 94 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Merkezde mineyle kaplı bölmede, bir dağın tepesinden ışınlar saçarak doğan güneş görünür. Etrafındaki beyaz mineli bordürde defne dalları ve farsça “ Pehlevi-1302 “ yazılıdır. Bu göbeğe dört yönden mine işlemeli İran tacı birleşmiş, aralarına ortadan yanlara doğru kısalan şualar sabitlenmiştir. Arkası içbükey ve iğnelidir.

ENVANTER NO : 3206/A

ADI : İRAN PEHLEVİ LİYAKAT KORDON NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: EMEL KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : DEMİR, MİNE ve DEĞERLİ TAŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 55 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 6 mm

TANIMI : Dairevi merkezde lacivert mine üzerinde, taş kakmalı yıldızlar, bunun etrafında üzeri kabaralı beyaz zeminli bordür bulunur. Göbeğin etrafı ajurlu stilize dal ve palmet motifleriyle çevrilidir. Madalyanın üst kısmında kırmızı mineli İran tacı bulunur. Kenarları mavi ortası beyaz bir kordona bağlıdır.

ENVANTER NO : 3206/B

ADI : İRAN PEHLEVİ LİYAKAT KORDON GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: EMEL KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : DEMİR, MİNE ve DEĞERLİ TAŞ

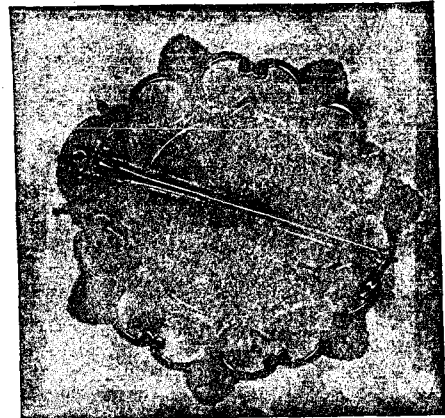
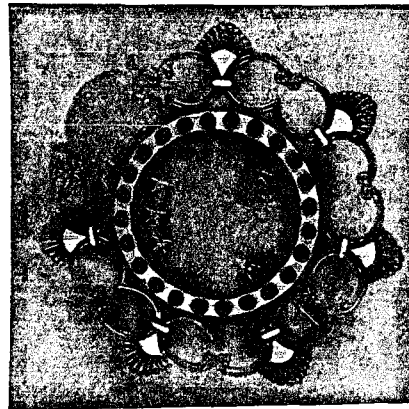
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 68 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Dairevi merkezde lacivert mine üzerinde, taş kakmalı yıldızlar, bunun etrafında üzeri kabarık beyaz zeminli bordür bulunur. Göbeğin etrafı ajurlu stilize dal ve palmet motifleriyle çevrilidir. Madalyanın üst kısmında kırmızı mineli İran tacı bulunur. Arkası düz ve iğnelidir.

ENVANTER NO : 2567/B

ADI : İSPANYOL BAHİRİYE LİYAKAT NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : PİRİNÇ ve MİNE

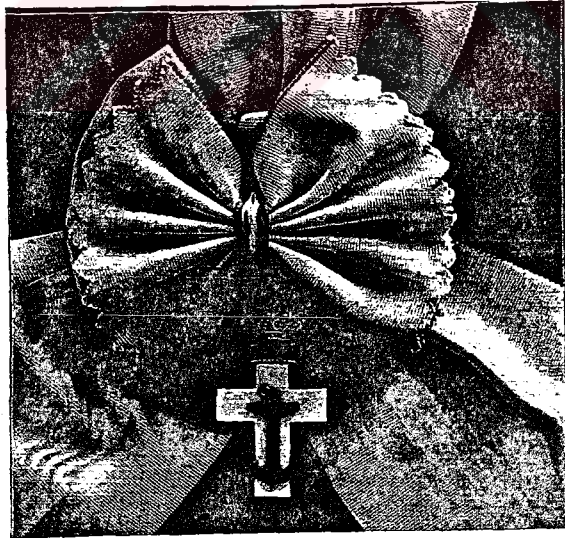
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 53 mm c) Genişlik: 31 mm d) Kalınlık: 5 mm

TANIMI : Beyaz mine kaplama haçın üzerinde lacivert mineli çıpa aplike edilmiştir. Arka yüzü düz, beyaz minelidir. Bir taçla kenarları sarı, ortası kırmızı bir kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 2567/A

ADI : İSPANYOL BAHRİYE LİYAKAT GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : PİRİNÇ ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

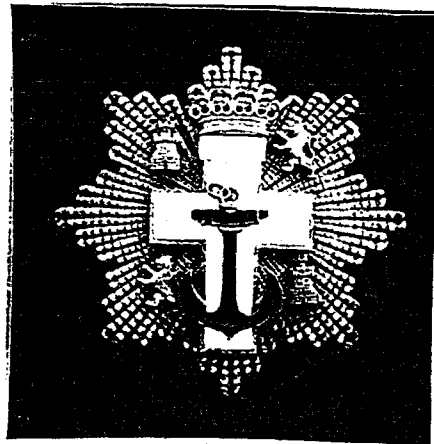
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 61 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Uçlardan kenarlara doğru kısalan şualar halinde, sekiz kollu yıldız

formundadır. Üzerinde beyaz mineli bir haç vardır. Haçın kollarını çapraz olarak kale ve aslan figürleri birbirine bağlamaktadır. Haçın üzerinde yine beyaz mineli bir çıpa, üst kısmında ise taç vardır. Arka yüzü içbükey ve iğnelidir.

ENVANTER NO : 3372

ADI : İSVEÇ KILIÇ NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: M. ADİL ARTUN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : GÜMÜŞ ve MİNE

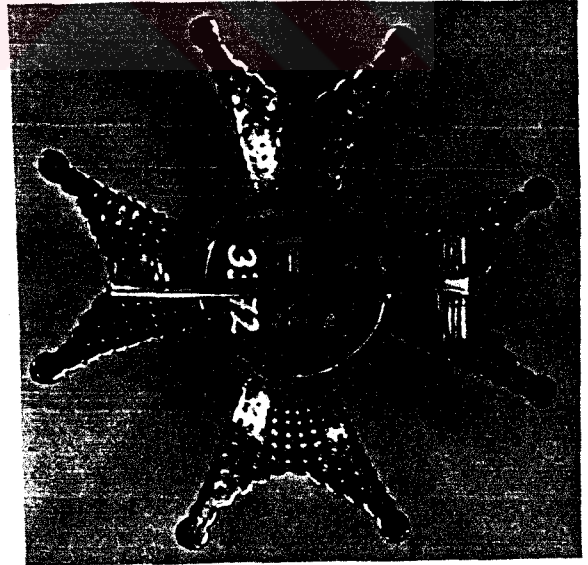
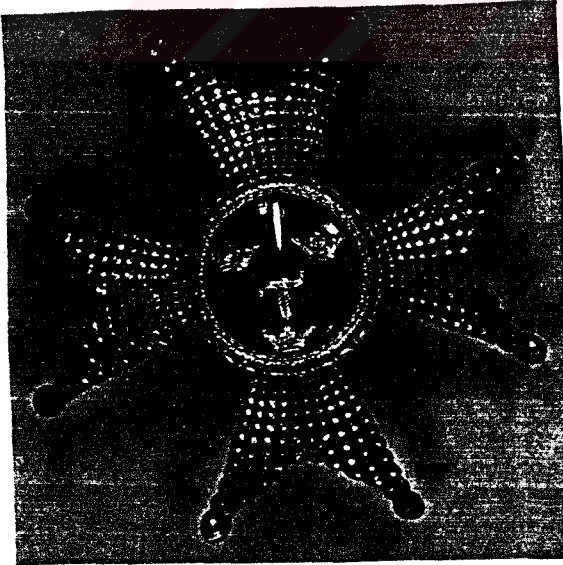
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 85 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 9 mm

TANIMI : Haç formundaki nişanın kolları kenarlardan ortaya doğru gidildikçe kısalan 10 şualıdır. Merkezdeki alan lacivert mine kaplı, etrafı kabartma sarı metal bordürlüdür. Göbekte üç taç ve ortada bir kılıç applike edilmiştir. Arka yüzü iç bükey olup, iğnelidir.

ENVANTER NO : 3573

ADI : İSVEÇ ŞEREF NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: CEVAT TOYDEMİR

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 61 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 9 mm

TANIMI : Beyaz mineli haçın kolları altın kaplama taşlarla birbirine bağlanmış-

tır. Oval biçimdeki merkezde bir vazo kabartması, etrafındaki kırmızı mineli bordürde

“ MDCCLXXII - Gustav - den - III - Inst “ yazılıdır. Minelerle süslü, üç boyutlu krallık tacı ile

kulba bağlanır. Arka yüzü de aynı şekildedir.

ENVANTER NO : 3210

ADI : İTALYAN CUMHURİYETİ BÜYÜK SALİP ŞÖVALYE NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : 1836

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : ALTIN ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

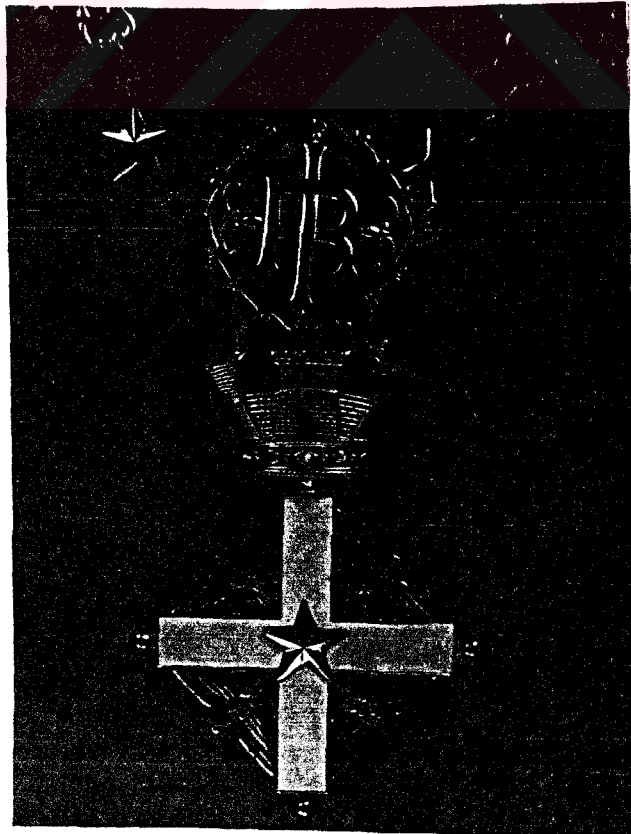
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 74 mm c) Genişlik: 55 mm d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Her iki yüzü aynı olan nişan beyaz mine kaplı Yunan haçı şeklindedir.

Haçın kollarını kanatları açık, altın kartal birleştirmiş olup, göbek kısmına beş kollu altın yıldız aplike edilmiştir. Kaleye benzeyen bir taçla "I.R." insiyaline, oradan stilize çiçek ve yıldızdan oluşan zincire bağlıdır.

ENVANTER NO : 3209/A

ADI : İTALYAN CUMHURİYETİ LİYAKAT NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : ALTIN, GÜMÜŞ ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 38 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 92 mm c) Genişlik: 63 mm d) Kalınlık: 5 mm

TANIMI : Her iki yüzü aynı olan nişan beyaz mine kaplı Yunan haçı şeklindedir.

Haçın kollarını kanatları açık, altın kartal birleştirmiş olup, göbek kısmına beş kollu altın yıldız aplike edilmiştir. Kaleye benzeyen bir taçla kenarları kırmızı, ortası yeşil bir kordona bağlıdır.

ENVANTER NO : 3209/3

ADI : İTALYAN CUMHURİYETİ LİYAKAT GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : ALTIN, GÜMÜŞ ve MİNE

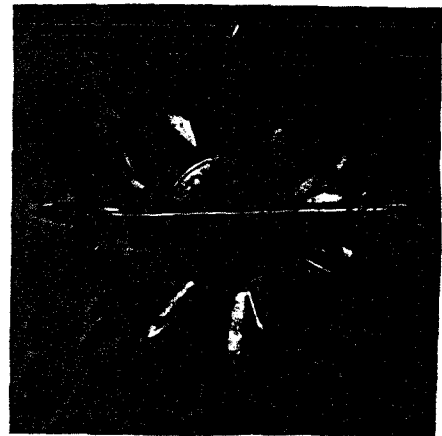
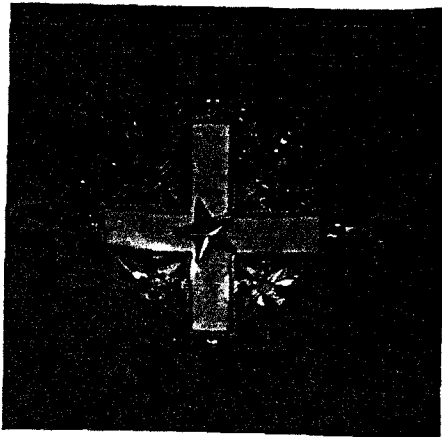
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 84 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 10 mm

TANIMI : Yıldız şeklinde plaka üzerine boyun nişanının aplike edilmesiyle oluşmuştur. Bu gümüş plaka sekiz kollu olup, ortadaki şualar uzun, her iki yandakiler gittikçe kısalmaktadır. Bu kısmın üzerine beyaz mine kaplı haç (boyun nişanı) aplike edilmiştir. Arkası iç bükey ve iğnelidir.

ENVANTER NO : 2521

ADI : İTALYAN NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: RAUF ORBAY

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

DURUMU : SAĞLAM

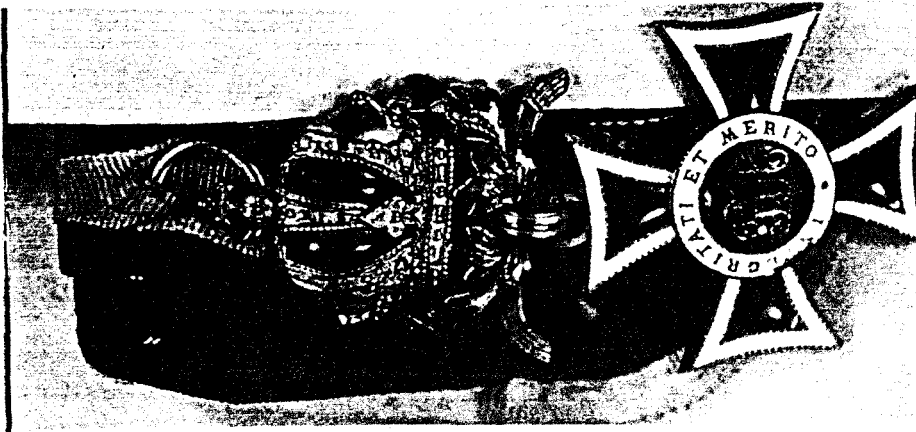
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 31.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Malta Haçı şeklindeki nişanın zemini kırmızı, etrafı beyaz mineli bordürlüdür. Göbek altın kaplama çelenkle çevrilmiştir. Bu çelengin içindeki beyaz mine üzerinde “ OPES REGUM CORDA SUBDITO RUM “ yazılıdır. Diğer yüzün kolları da aynı şekilde olup göbek beyaz bordürlü kırmızı mine kaplamadır. Ortada “ F.I.A.” insiyali, bordürde “ INTEGRITATI ET MERITO “ yazılıdır. Kırmızı-beyaz kurdeleye bağlanan askı halkası 22x19mm ebadında üçboyutlu taç şeklindedir. Tacın içi kırmızı mineli olup içinden çıkan şeritte “ Rozet B. Fischers “ yazılıdır. Bunun altından yeşil mineli dallar çıkmaktadır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ENVANTER NO : 4006

ADI : LÜBNAN NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: KEMAL KAYACAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : GİRİŞ HOLÜ

MAİZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

DURUMU : SAĞLAM

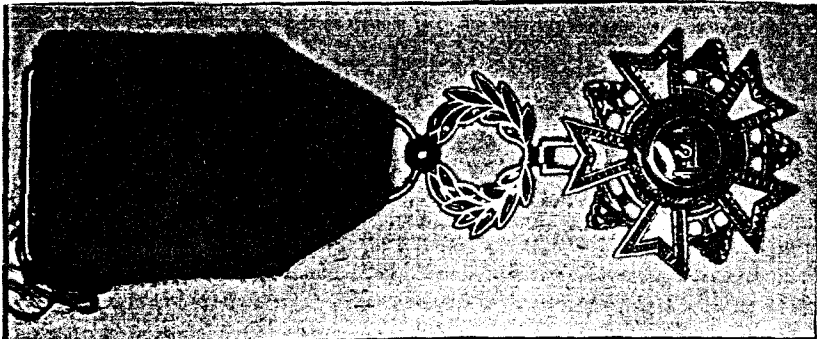
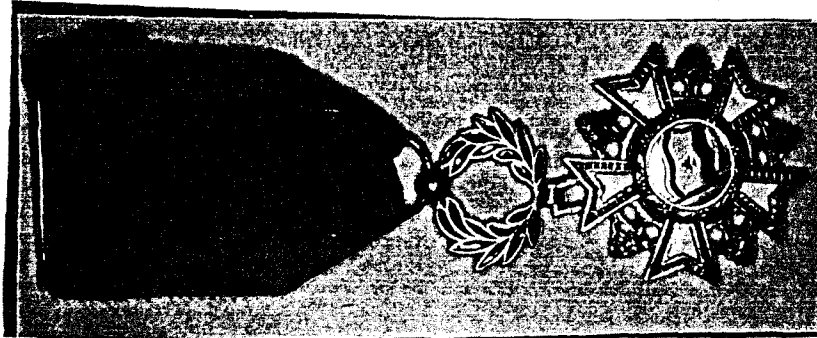
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 60 mm c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Beş kollu yıldızın zemini beyaz mine, çatalı uçlarının bordürü yeşildir.

Kolları birbirine yeşil mineli çam ağaçları bağlamaktadır. Merkezde altın bordürlü, kırmızı mineli göbeğin üzerinde kakma olarak, Arap harfleriyle " Lübnan " yazılıdır. Diğer yüzün kolları aynı şekilde olup altın kaplama göbekte, mineli Lübnan bayrağı dalgalanır. Yeşil mineli çelenk formunda bir halkayla kenarları yeşil, ortası kırmızı kurdeleye bağlanmıştır.

ENVANTER NO : 3575

ADI : MONTENEGRO DANILO NIŞANI

KİME AİT OLDUĞU: CEVAT TOYDEMİR

DÖNEMİ : 1852-1853

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : ALTIN, BRONZ ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 40.5 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Lacivert zeminli, kırmızı, beyaz bordürlü haçın göbeğinde “ 1852-3 “ tarihi vardır. Göbeğin etrafında altın kabartma ile “ ЗАВЕ ЗАВѢЩАЮЩЕГО ПЕТОПЕ “ yazılıdır. Yazının etrafını içte beyaz mineli, dışta tırtırlı metalik bordür çevreler. Diğer yüzü de aynı şekilde olup göbekte kabartma “ АІ “, bordürde “ КН ВѢ ПРНОІ ОРСКІА “ yazılıdır. Kenarları kırmızı, ortası beyaz bir kurdeleye altın, üç boyutlu krallık tacıyla bağlanmıştır.

ENVANTER NO : 2566/B

ADI : PAKİSTAN SERDAR-I ALİ NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : ALTIN KAPLAMA ve GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 50 mm c) Genişlik: 39 mm d) Kalınlık: 5 mm

TANIMI : Gümüşten bir hilalin ortasına, altın kaplama monsaïd çatılı, iki yanında

bayrak dalgalanan bir anıt oturtulmuştur. Hilal, iki ucundan bir dendanla kulba bağlanmıştır.

Her iki yüzü de aynıdır.

ENVANTER NO : 2566/A

ADI : PAKİSTAN SERDAR-I ALİ GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : ALTIN KAPLAMA ve GÜMÜŞ

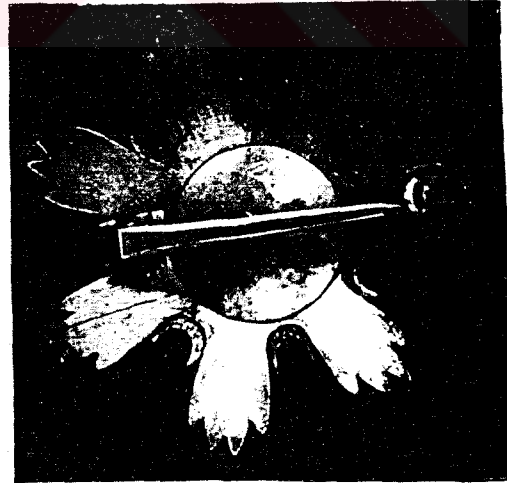
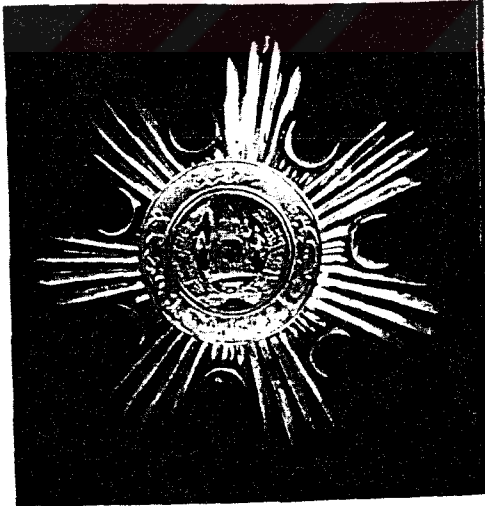
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 85 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 10 mm

TANIMI : Yedi kollu yıldız formunda olup, uçlardan kenarlara doğru kısalan şua-
lar gümüşten dir. Kolların arasında küçük hilalden geçişler vardır. Göbekte, başak dalları arasın-
da altın kaplama ajurlu bir anıt vardır. Bunun etrafını yine altın kaplama bir bordür çevreler.

ENVANTER NO : 3094/C

ADI : PRUSYA KIRMIZI KARTAL NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: CEMİL ÖZDENİZ

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : LODOS SALONU

MALZEME : DEMİR ve MİNE

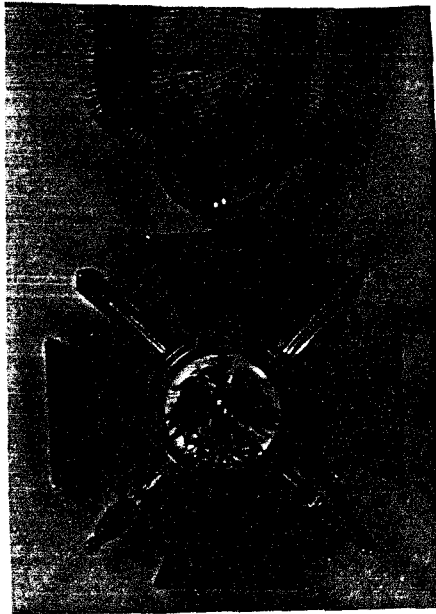
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 38 mm c) Genişlik: 38 mm d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Demirden dört kollu haçın aralarında çapraz kılıç geçmekte olup, merkezde mine kaplama kabarıklık vardır. Burada beyaz mine üzerine turuncu renkli, kanatları açık kartal, ayaklarının altında yapraklar yer alır. Diğer yüzü tamamen demir olup, merkezde "F.W." harfleri, bunun üzerinde krallık tacı bulunur. Kenarları kırmızı çizgili beyaz bir kurdeleye bağlıdır

ENVANTER NO : 1835/O

ADI : PRUSYA KRALLIYET NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASİF TEMEL

DÖNEMİ : 1900

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : DEMİR ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

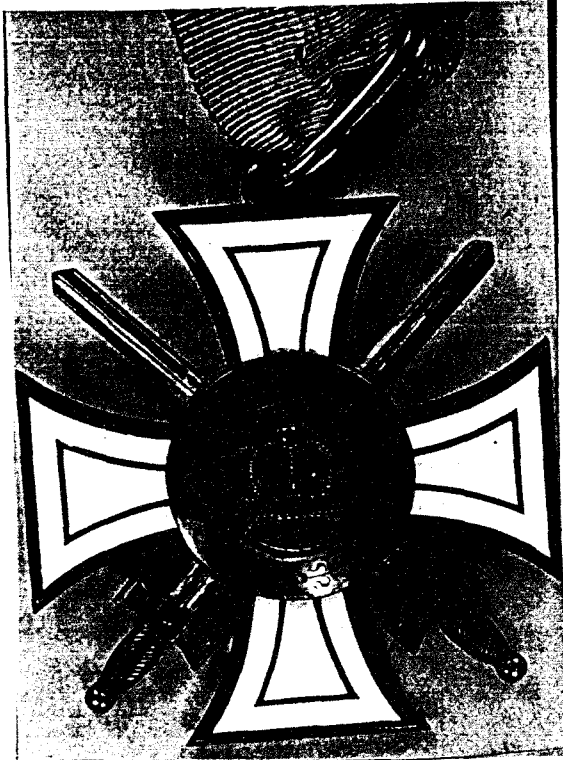
AĞIRLIK : 18 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 52 mm c) Genişlik: 52 mm d) Kalınlık: 8 mm

TANIMI : Beyaz mineyle kaplı haçın kenarları, altın kaplama bordürle çevrilidir.

Haçın kolları arasından çapraz kılıç geçmektedir. Göbekte altın kaplama taç kabartması, mavi bordürde Gotik tarzda yazılar mevcuttur. Diğer yüzün kolları da aynı şekilde düz beyaz, mine olup, metalik göbekte " R. W." insiyali, bunun etrafındaki mavi mineli bordürde yine Gotik tarzda " Den 18 October 1861 " yazılıdır. Bir askı kulpuyla mavi kurdeleye asılmıştır.

ENVANTER NO : 1835/P

ADI : PRUSYA KRALLİYET GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL VASİF TEMEL

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : DEMİR ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 24 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 61 mm c) Genişlik: 61 mm d) Kalınlık: 8.5 mm

TANIMI : Uçlardan kenarlara doğru gidildikçe kısalan şualarla dörtgen şeklindedir. Göbekte taç kabartması ve etrafındaki mavi mineli bordürde Gotik tarzda yazılar vardır. Bu kısmın altından çapraz kılıç geçer. Arka yüzü içbükey olup iğnelidir.

ENVANTER NO : 2542 (2 Adet)

ADI : RUS ST. ANNE NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: RAUF ORBAY

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : BİR ADEDİ KEŞİŞLEME SALONU, BİR ADEDİ DEPO

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

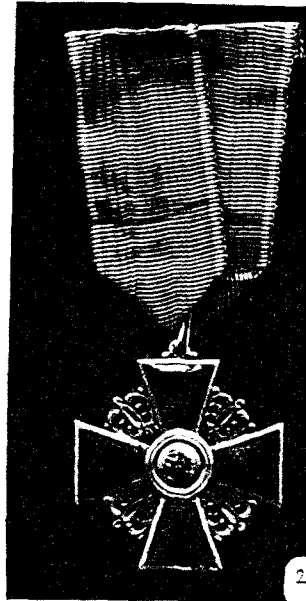
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 35 mm c) Genişlik: 35 mm d) Kalınlık: 6 mm

TANIMI : Kırmızı mineli dört kollu yıldız formunda olup, kolların arasında stilize bitkisel dallar vardır. Kabank göbekte çift başlı kartal yer alır. Her iki yüzü de aynı olup, kenarları sarı kırmızı kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1835/S

ADI : RUS ST. STANİSLAUS BÜYÜK HAÇ NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: AMİRAL TEMEL VASİF

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

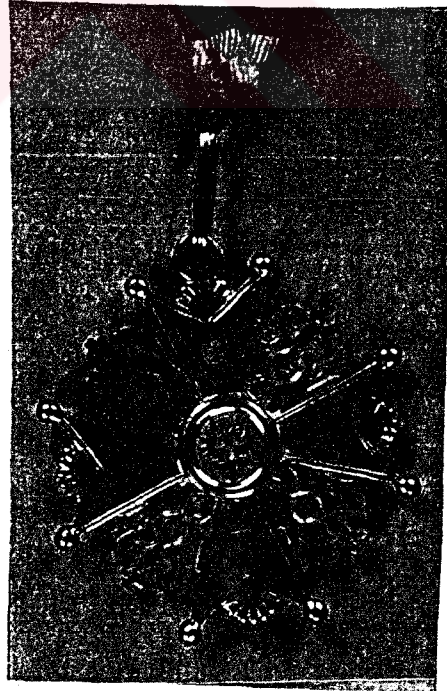
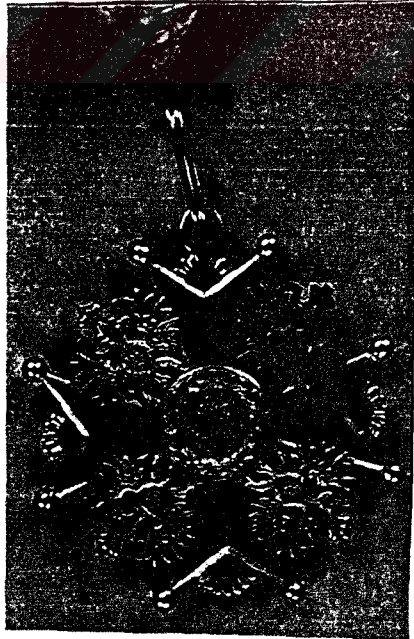
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 43 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Sekiz kollu şualı, yıldız formunun ortasındaki kabank göbekte çift başlı kartal, göbeğin iç bordüründe Rusça yazılar vardır. En dıştaki yeşil bordürde yaprak ve çiçekler applike edilmiştir. Arka yüzü aynı olup, kırmızı-beyaz bir kurdeleye bağlıdır.

ENVANTER NO : 1866/O

ADI : RUS ST. STANISLAUS BÜYÜK İLAÇ GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: MORALI İBRAHİM PAŞA

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : GÜMÜŞ ve MİNE

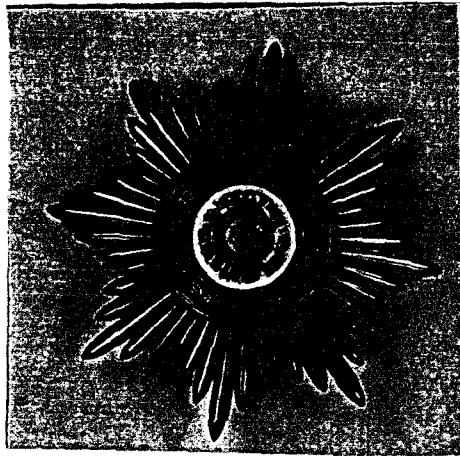
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 82 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Sekiz kollu şualı yıldız formunda olup, yanlara doğru gidildikçe herbiri kısalmaktadır. Kabarık göbekte çift başlı kartal, bunun etrafındaki beyaz mineli kısımda " PR ÆMIONDO INCITAT " yazıdır. En dıştaki yeşil mineli bordürde yaprak ve rozetler aplike edilmiştir. Arka yüzünde " 84, Kiebel " damgası ve iğnesi vardır.

ENVANTER NO : 3200

ADI : USN LEGION of MERIT COMMANDER NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : ALTIN KAPLAMA ve MİNE

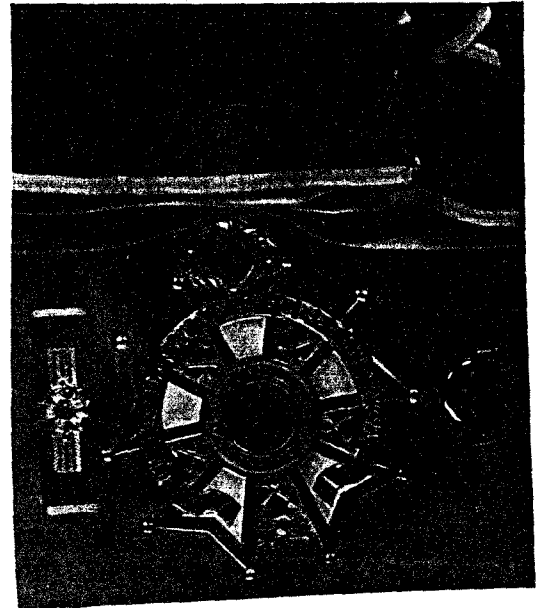
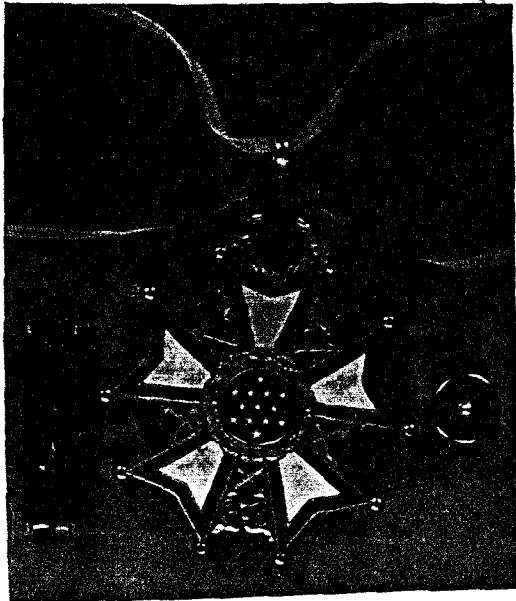
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 68 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 57 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Kenarları kırmızı, beyaz mine kaplı, beş kollu yıldız formundadır. Arka planda çelenk üzerine oturtulmuş, kolların arasında çapraz oklar görülmektedir. Merkezde altın kaplama bordürlü alan içindeki lacivert mine kaplı bölgede cyaletleri temsil eden 13 küçük yıldız vardır. Diğer yüzü altın kaplama olup şerit üzerinde " United States of America" göbekteki bordürün içindeyse " Annuit Coeptis MDCCLXXXII " yazılıdır. Kenarları beyaz, koyu pembe bir kurdeleye stilize yaprak kabartmalı bir kulpla bağlanmıştır

ENVANTER NO : 2569

ADI : USN LEGION of MERIT COMMANDER GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : DEPO

MALZEME : MİNE ve ALTIN KAPLAMA

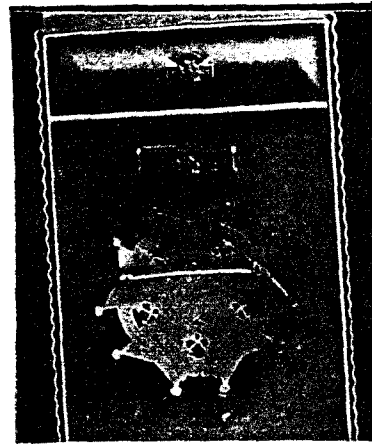
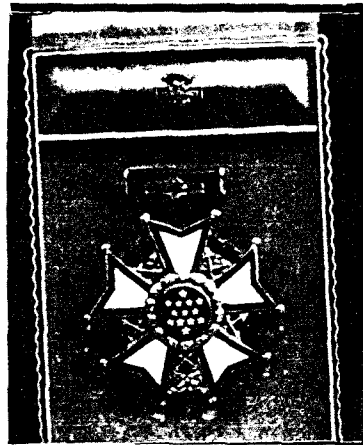
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 55 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 7 mm

TANIMI : Kenarları kırmızı, beyaz mine kaplı, beş kollu yıldız formundadır. Arka planda çelenk üzerine oturtulmuş, kolları arasında çapraz oklar görülmektedir. Merkezde altın kaplama bordürlü alan içindeki lacivert mine kaplı bölgede eyaletleri temsil eden 13 küçük yıldız vardır. Diğer yüzü altın kaplama olup şerit üzerinde " United States of America" göbekteki bordürün içindeyse " Annuit Coeptis MDCCLXXXII " yazılı ve iğnelidir. Şerit ve rozeti ile birlikte takımdır.

ENVANTER NO : 3211A

ADI : YUGOSLAV DEVLET NIŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MAUZEME : GÜMÜŞ ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 65 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 10 mm

TANIMI : Lacivert mineli göbekte, içinden stilize alevler çıkan bir meşale vardır.

Meşalenin altına beş kollu mineli bir yıldız aplike edilmiştir. Göbeğin etrafını ajurlu arabesk bir bordür çevreler. Arka yüzü düz ve iç bükeydir. Eflatun bir kurdeleye bağlanmıştır.

ENVANTER NO : 3211/B

ADI : YUGOSLAV DEVLET GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: FAHRİ KORUTÜRK

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : FAHRİ KORUTÜRK ODASI

MALZEME : GÜMÜŞ, MİNE ve DEĞERLİ TAŞ

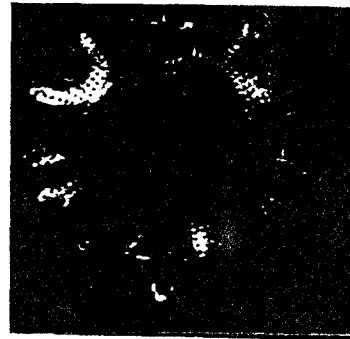
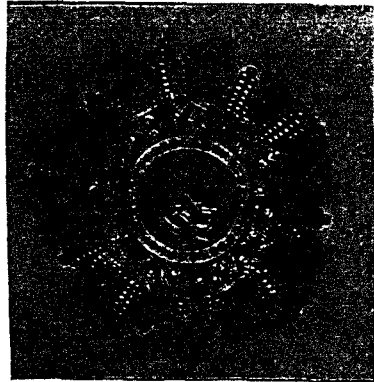
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 85 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 9 mm

TANIMI : Boyun nişanıyla aynı olan göğüs nişanı, uçlardaki en uzun olmak üzere, yanlara doğru kısalan şualardan oluşmuş dış bükey bir yıldızın üzerine oturtulmuştur. Lacivert mineli göbekte, içinden stilize alevler çıkan bir meşale vardır. Meşalenin altına beş kollu mineli bir yıldız applike edilmiştir. Göbeğin etrafını ajurlu arabesk bir bordür çevreler. Göbekteki mineli yıldız ve bordür, kırmızı taşlarla süslenmiştir. Arka yüzü içbükey ve iğnelidir.

ENVANTER NO : 4004

ADI : YUGOSLAV ÜSTÜN BAŞARI GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: KEMAL KAYACAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : GİRİŞ HOLÜ

MALZEME : BRONZ ve MİNE

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 65 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: -

TANIMI : Çok şuaı, beş kollu yıldızın merkezinde beyaz mineli bordürün üzerinde " JUGOSLOVENSKA NARODNA ARMİJA ODBRANA OTADZBINE " yazılıdır. Göbekteki plakada, ellerinde çekiç, kürek ve silah tutan üç erkek figürü vardır. Bu kabartma plakanın altından bir kılıç geçer. Arka yüzü içbükey ve iğnelidir.

ENVANTER NO : 2564/B

ADI : YUNAN KRALLIYET NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : 1915

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MAİZEME : ALTIN ve MİNE

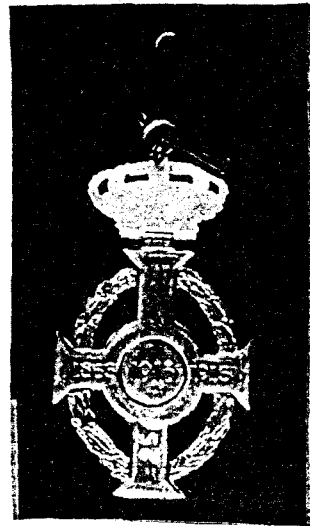
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 114 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 77 mm c) Genişlik: 46 mm d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Kolları uç kısmında dışarı doğru açılan, beyaz mine kaplama haç şeklindedir. Kolların altından oval formda bir çelenk geçer. Göbekte kırmızı mineli kısmın etrafından beyaz bordür geçer. Bu bordürün içinde " ΙΧΧΥΣ ΜΟΥ ΗΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ " yazıdır. Ortadaki kırmızı mineli alanda " X " ve üstünde krallık tacı vardır. Arka yüzü altın olup, haçın birleştiği yerde daire içinde " 1915 ", solunda I. Georgios'un tahta çıkış yılı olan " 1863 ", sağda öldüğü yıl " 1913 " yazılıdır. Bordo renkli kurdeleye taç şeklinde kabartma bir kulp ile bağlanmıştır.

ENVANTER NO : 2564/A

ADI : YUNAN KRALİYET GÖĞÜS NİŞANI

KİME AİT OLDUĞU: SADIK ALTINCAN

DÖNEMİ : 1915

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : KİŞİŞLEME SALONU

MALZEME : ALTIN, MİNE ve GÜMÜŞ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: - b) Uzunluk: 79 mm c) Genişlik: 76 mm d) Kalınlık: 6 mm

TANIMI : Dört kollu, herbir kolun uçlardan kenarlara doğru kısalan gümüş şualar şeklinde yıldız haç arası bir formu vardır. Bu formun üzerine haç şeklindeki boyun nişanı aplike edilmiştir. Arkası düz olup, iğnelidir.

Koleksiyonda katalogda belirtilen nişanlardan aynı özelliğe sahip olanların demirbaş numaraları aşağıda belirtilmiştir :

Alman Demir Haç Nişanı ; 2790/C, 3374, 3108, 2629, 2525/C, 1835/F,

Prusya Krallığı Demir Haç Göğüs Nişanı ; 2790/A, 2790/B, 2525/B, 2525/A, 1835/G,

Alman Liyakat Nişanı ; 2524,

Avusturya Franzcis Joseph Şeref Nişanı ; 1835/T, 3474,

Avusturya Savaş Nişanı ; 1835/H, 2497, 2523, 3375, 3574,

Finlandiya Beyaz Gül Nişanı ; 3208,

Fransız L'egion D'honneur Nişanı ; 1835/N,

İran Pehlevi Liyakat Nişanı ; 3205/A,

İtalyan Cumhuriyeti Liyakat Nişanı ; 3203/A,

İtalyan Cumhuriyeti Liyakat Göğüs Nişanı ; 3203/B,

Montenegro Danilo Nişanı ; 2631,

Prusya Kırmızı Kartal Nişanı ; 3373, 3577,

Prusya Kraliyet Nişanı ; 2544,

Rus St. Stanislaus Büyük Haç Nişanı ; 1866/D,

USN Legion of Merit Commander Nişanı ; 4010, 4008,

Yunan Kraliyet Nişanı ; 3202/A,

Yunan Kraliyet Göğüs Nişanı ; 3202/B.

8.3. HATIRA MADALYALARI

Madalya ve nişan grubundan ayrı olarak kişileri onurlandırmak üzere verilmeyip, bir olayın anısına çıkarılan, 11 t p hatıra madalyası kronolojik sırayla tasnif edilmiştir.

ENVANTER NO : 1161

ADI : FRANSIZ İHTİLALİ HATIRA MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1844

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BAKIR

DURUMU : SAĞLAM

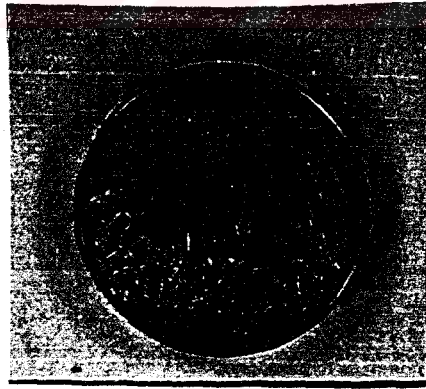
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 42 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Bir yüzünde Bastil Hapisanesi'nin baskına uğradığı sahne, üzerinde

“ PRESE DE LA BASTILLE “, altta “ 14 JUILLET 1789 “ yazılıdır. Diğer yüzünde mimari bir kabartma, altta “ LE DONJON DE VINCENNE ROGAT 1844 “ yazısı bulunmaktadır.

ENVANTER NO : 1163

ADI : T.C. 10. YIL HATIRA MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DÖNEMİ : 1933

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : ATATÜRK ODASI

MALZEME : BRONZ

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 30 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Madalyanın ön yüzünde “ Türkiye Cumhuriyeti 1923-1933 “ yazısı, diğer yüzünde Atatürk’ün portresi bulunmaktadır.

ENVANTER NO : 1162

ADI : EGE II. ORDU MANEVRASI HATIRA MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DÖNEMİ : 1937

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : ATATÜRK ODASI

MALZEME : BRONZ

DURUMU : SAĞLAM

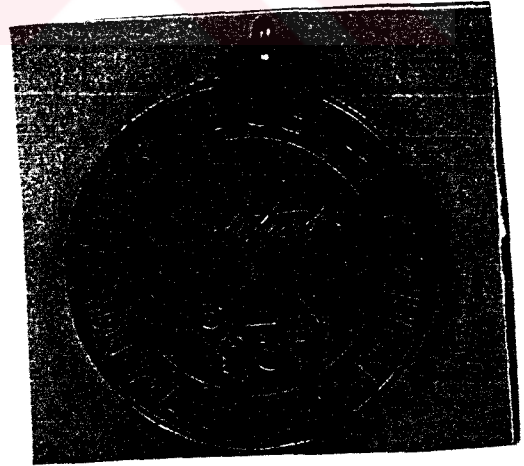
AĞIRLIK : 16.08 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 35 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Bir yüzünde ay yıldız ve palamut dalı kabartması, diğer yüzünde, ortada

“ K. Atatürk “ imzası, altta “ 13-X-1937 “ tarihi, etrafındaki bordürde ise “ Ege II. Ordu Manevrası Hatırası “ yazılıdır.

ENVANTER NO : 2477

ADI : İSPANYA MÜZESİ'NİN 100. YIL HATIRASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1943

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : KEŞİŞLEME SALONU

MALZEME : BRONZ

DURUMU : SAĞLAM

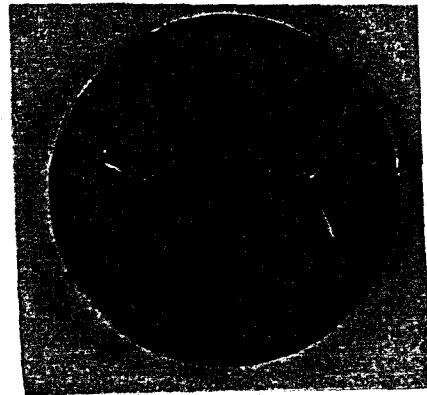
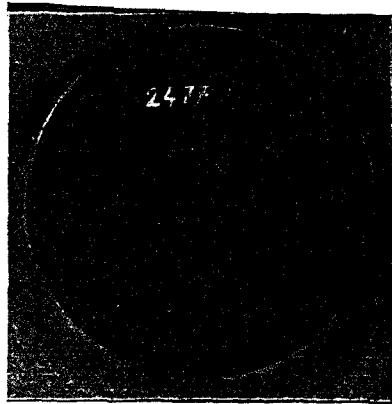
AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 55 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Bir yüzünde müze binasının görünümü, üstte " 1843 Museo Naval

1943 " yazılıdır. Diğer yüzünde iki denizcinin arasında bir yelkenli kalyon ve kitabe görülür. Kitabede İspanyolca " Duce Navaled Oachim Frias Maritimo Musae. Initium Invveg: Decta.: Casa Dei. Platera: 19 Nov: MDCCCXLIII Rectore. D. Emmanuel. Posse. Sv. Naval. Aupicus Ministre. D. Salvatores. Moreno Fernandez Eivsdem. Mus Ae. Centenarevm. Rectore. D. VE O. Evellen TATO " yazılıdır.

ENVANTER NO : 2490 (2 Adet)

ADI : TÜRKİYE MÜZELERİNİN 100. YIL DÖNÜMÜ HATIRA MADAL.

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1946

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : BİR ADEDİ KEŞİŞLEME SALONU, BİR ADEDİ DEPO

MALZEME : BAKIR

DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : 163.55 gr

BOYUTLAR

a) Çapı: 80 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 4 mm

TANIMI : Ön yüzünde Fethi Ahmet Paşa'nın büstü, altında " Fethi Ahmet Paşa Türkiye Müzelerinin Kurucusu " yazılıdır. Diğer yüzünde (St.Iren) Aya İrini Kilisesi'nin kaba-
barına görünümü, altta " St.Iren ", " Türkiye Müzelerinin Kuruluşunun Yüzüncü Yılı Hatırası
1846 " yazısı vardır.

ENVANTER NO : 2247 (2 Adet)

ADI : 30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI HATIRA MADALYASI

KİME AİT OLDUĞU: -

DÖNEMİ : 1961

MÜZEYE GELİŞİ : -

MÜZEDEKİ YERİ : ATATÜRK ODASI

MALZEME : BİR ADEDİ GÜMÜŞ, BİR ADEDİ BRONZ

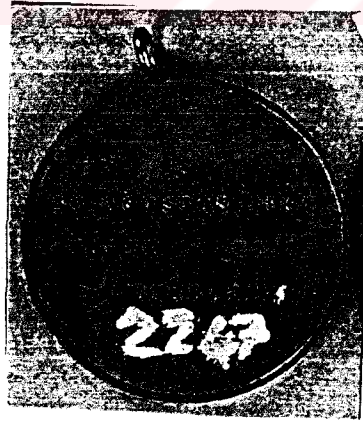
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 30 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 2 mm

TANIMI : Bir yüzünde “ 30 Ağustos 1961 Zafer Bayramı Hatırası “ yazısı, diğer yüzde Atatürk’ün Kocatepe’deki görünümünün kabartması yer alır.

ENVANTER NO : 3073

ADI : TÜRK KADINININ ATATÜRK'E BAĞLILIĞI HATIRA MADAL

KİME AİT OLDUĞU: MEVLÜT DOĞAN

DÖNEMİ : -

MÜZEYE GELİŞİ : BAĞIŞ

MÜZEDEKİ YERİ : ATATÜRK ODASI

MALZEME : BRONZ

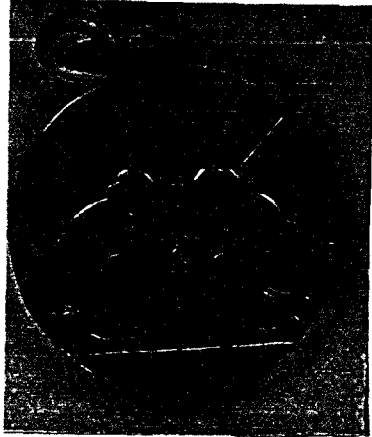
DURUMU : SAĞLAM

AĞIRLIK : -

BOYUTLAR

a) Çapı: 39 mm b) Uzunluk: - c) Genişlik: - d) Kalınlık: 3 mm

TANIMI : Ön yüzünde, üzerine şualar düşen, yere çömelmiş iki kadın kabartması, ortada yukarıdan aşağıya doğru " Atatürk ", zemin çizgisinin altında "10 Kasım 1938" yazılıdır. Diğer yüzünde ortada yanan bir meşale, iki yanında " 1881-1938 " yazısı, etrafında "Kurtardığın Türk Kadını Sana Bağlılığımı Sunar" yazılıdır.

Koleksiyonda katalogda belirtilen madalyalardan aynı özelliğe sahip olanların demirbaş-
numaraları aşağıda belirtilmiştir :

T.C. 10. Yıl Hatıra Madalyası ; 2116/A, 3281.

9. KOLEKSİYON GELİŞTİRME ÖNERİLERİ

Kuşkusuz her koleksiyonda olduğu gibi Deniz Müzesi koleksiyonlarında da çok sayıda eksiklikler vardır. Şimdiye kadar tanıtılmaya çalışılan madalya ve nişanlar, yeterli gibi gözükse de, birbirinin tekrarı olmaktan öteye gidememektedir. Ancak tüm dünyada çıkarılmış materyali toplamak ütöpik bir fikir olduğundan ulusal bir koleksiyonun denizcilik tarihini vurgulamak üzere derlemesinin daha makul olacağı açıktır.

Bu konu için incelenen Havacılık Müzesi, Askeri Müze, Topkapı Sarayı Müzesi ve Antalya Müzesi'nde değerlendirilen malzemelerin birbirinden çok farklı olmadığı tesbit edilmiştir. Ancak bazı kaynaklarda¹ özellikle karşılaşılan bir grup nişan vardır ki - kişilere denizci olduğu için verilmiştir - önemlidir. Deniz tarihi misyonunu yüklenen müzede bulunması gereken, denizciler için özel olarak çıkarılan taşlı ve taşsız nişanlar, koleksiyonun en önemli boşluğunu dolduracaktır. Koleksiyonu geliştirmek, eksik kalan anlatım bütünlüğünü tamamlayacaktır.

Denizcilere verilmek üzere çıkarıldığı tesbit edilen nişanlar şunlardır :

- Tersane-i Amire Çarhçı Subayı Nişanı
- Gemi Mühendisleri Nişanı
- Tophane-i Amire Müşirliği Nişanı
- Kaptan Paşalık Nişanı
- Bahriye Sınıfından Mirilivalık Nişanı
- Uç Ambarlı Süvarisi ve Bahriye Miralaylığı Nişanı
- Bahriye Yüzbaşısı Nişanı
- Bahriye Çavuşu Nişanı
- Bahriye Onbaşısı Nişanı
- Tersane-i Amire Çarhçı Subaylarından Miralaylık Nişanı

¹ Bu kaynaklar; Orjinali Topkapı Sarayı Müze Müdürlüğü'nde bulunan " Osmanlı Devrine ait Nişan ve Madalyalar Albümü " ile " İ. ve C. Artuk, Osmanlı Nişanları, İst., 1967 " dır.

- Kaymakam Nişanı
- Binbaşı Nişanı
- Tersane-i Amire Mimar Subaylarından Baş Mimarlık Nişanı
- Tamirat Başmimarlığı Nişanı
- Başmimar Muavini Nişanı
- Bahriye Mektebi Birinci Hocası Nişanı
- Bahriye Mektebi İkinci Hocası Nişanı
- Bahriye Mektebi Halifesi Nişanı
- Bahriye Tüfekendaz Katipleri Nişanı
- Korvet ve Kotra Hocaları Nişanı

Kaynak taraması geliştirilerek Bahriye Nezareti subaylarına verilen daha farklı tiplerde nişanlara da rastlamak mümkün olabilir. Bahriyelilere verilen nişanların yanısıra, eksikliği görülen çok sayıda nişan vardır. Ancak bunların diğer müzelerde bulunması sebebiyle Deniz Müzesi için önem taşıyan gruba ağırlık verilmesi, bahsedilen grup tamamlandıktan sonra diğer madalya ve nişanların değerlendirilme yoluna gidilmesi daha uygundur.

Müzedede bulunmayan diğer bazı Osmanlı nişanları :

- Tasvir-i Hümayun
- Hilal Nişanı
- Nişan-ı İftihar
- Nişan-ı İmtiyaz
- Nişan-ı Ali İmtiyaz
- Şevkat Nişanı
- Hanedan-ı Ali Osmani Nişanı
- Maarif Nişanı
- Meziyet Nişanı

- Meclis-i Mebusan üyelerine mahsus nişan

Müze de bulunmayan Türk Silahlı Kuvvetleri Madalya ve Nişanları :

- Savaş Madalyası
- Üstün Cesaret ve Feragat Madalyası
- Övünç Madalyası
- Hizmet Madalyası
- Başarı Madalyası
- Şeref Nişanı
- Övünç Nişanı
- Liyakat Nişanı
- Hizmet Nişanı

Müze de bulunmayan bazı Osmanlı Madalyaları :

- Ferahi Madalyası
- Sikke-i Cedid Madalyası
- Yemen Madalyası
- Sinop Madalyası
- Silistre Madalyası
- Bahr-i Siyah ve Tuna Madalyası
- Sivastopol Madalyası
- Plevne Madalyası
- Harir Müsabakası Madalyası
- Cedid Girit Madalyası

Bu madalya ve nişanları yanı sıra beyaz ve kırmızı-yeşil şeritli İstiklal Madalyalarının eksikliği söz konusudur. Ancak Milli Mücadele ye katılanların almış olduğu beyaz şeritli madal-

yalar kırmızıya çevrildiği için beyaz şeritli madalya fazla sayıda değildir.¹

Kuşkusuz Deniz Müzesi'nin amacı tarih boyunca çıkarılmış olan tüm madalya ve nişanları koleksiyonuna dahil etmek değildir. Buna ne finansal kaynakları, ne de sergileme ve depolama hacimleri yeterlidir. Müze koleksiyonu denizcilerin ailelerinin yapacağı bağışlarla gelişecektir. Bu amaç doğrultusunda, müzenin bir bağış kampanyası gerçekleştirmesi önem kazanmaktadır.

¹ İstiklal Madalyası, Gen. Kur. ATASE Başkanlığı, Ank., 1983, s. 36

10. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Onurlandırmanın tarihçesinden yola çıkarak madalya ve nişan kavramına geçişin anlatıldığı giriş bölümü, madalya ve nişanların gerek form ve gerek amaca bağlı olarak biçimlerinin birbirinden farklı olduğu konusunda ipuçları içermektedir.

Üzerinde şekil ve yazı bulunan madalyaların tarihlendirilmesinin kolaylıkla yapılabilmesine karşın, sadece mimari ya da sembolik bir şekil içeren nişanların çoğu, tarihin de bulunmaması yüzünden tarihlendirme ve tasnifte güçlük çıkarırlar. Katalogda geçen materyallerden bazılarının ağırlığı ölçülememiş, yabancı nişanlar konusunda türkçe veya yabancı kaynağın bulunmaması yüzünden tam bir tarihlendirme yapılamamıştır.

Osmanlı nişanları içinde 1. rütbeden nişanlarda pırlantalı olması gerekenlere rastlanmıştır. Ancak bunların bugün üzerinde taş olmamasının sebebi, muhtemelen imparatorluğun mali krizde bulunduğu dönemlerde toplanarak, üzerindeki taşların kullanılmış olmasından kaynaklanır. Aynı şekilde 1850 de para darlığı yüzünden o ana kadar çıkarılan tüm madalya ve nişanlar sahiplerinden alınarak darphaneye gönderilmişti.¹

Madalya ve nişana sahip olabilmek konusunda Osmanlı ile Cumhuriyet devri arasında açık bir farklılık bulunur. Osmanlı imparatorluğu'nda padişahın çocuğunun doğumunu müjdeleyenlere bile nişan verilirken, bugün TSK madalya ve nişanları, görevin ifası esas olduğundan, ancak, olağanüstü cesaret ya da yararlılık gösterenlere verilmektedir.

Yabancı nişanlardan Prusya nişanları konusunda Federal Savunma Bakanlığı Askeri Tarih Müzesi / Dresden'den Dr. Kunz tarafından gönderilen mektupta, koleksiyonda görülen nişanlardan Prusya ve Alman nişanlarının hepsinin sadece Alman subaylarına, Osmanlı ordusunda hizmet ettikleri dönemde verildiği bildirilmektedir. Ancak müze kayıtlarına göre Ahmet Cemal Bey, Rauf Orbay ve Amiral Temel Vasıf'a bu nişanlardan verildiği anlaşılmaktadır. Bu çelişkili durum ayrıca araştırma konusu edilmelidir.

¹ Askeri Müze Koleksiyonları, İst., 1995, s.209

Harp madalyası üzerine Cevriye Artuk'un kaleme aldığı makale, tüm madalyaların bakfon ve mine kaplama olduğundan bahseder.¹ Ancak koleksiyondaki bazı madalyaların arkasında gümüş ayar damgaları bulunmakla birlikte, mine kaplama yerine, kırmızı yağlı boya ile renklendirilmiştir. Bu madalyalar düşük rütbelilere ya da erlere verilmiş olabilir.

Müzede gösterilen başarılar üzerine taltif ve onurlandırma amacıyla verilen nesneler yeterince ön plana çıkarılmamış, ziyaretçiler tarafından daha çok bir ziynet eşyası olarak algılanmış, toplumun belleğini oluşturan metal parçalarının altında yatan feragat, üstün çaba ve başarı Havacılık Müzesi ve Askeri Müze'de olduğu gibi Deniz Müzesi'nde de gereği gibi açıklanamamıştır.

Tasarlanmış olan sergileme düzeninde Anadolu kültüründe ödüllendirmenin ilk basamağı sayılan, antik Yunan ve Roma uygarlığında sporculara takılan diademler, Bizanslıların bastırdığı ilk madalya, Selçukluların hediye paraları ve Osmanlı İmparatorluğu'nun onurlandırma sembolleri tarih sırasına göre anlatılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. y.y. dan itibaren madalya ve nişan adıyla kullanılmaya başlanan objelerin çıkarılma amacı panolarda ve bilgisayarda anlatılmış, bunların baskı teknikleri Darphane-i Amire odasında, kurumun tarihçesiyle birlikte verilmiştir. Hatura madalyaları odası, diğer bölümlerden farklı olarak yabancı objeleri de içerir. Bu madalyaların ne zaman ve neden yapıldığı bilindiğinden koleksiyonun bu bölümünün tamamının alınmasında sakınca görülmemiştir.

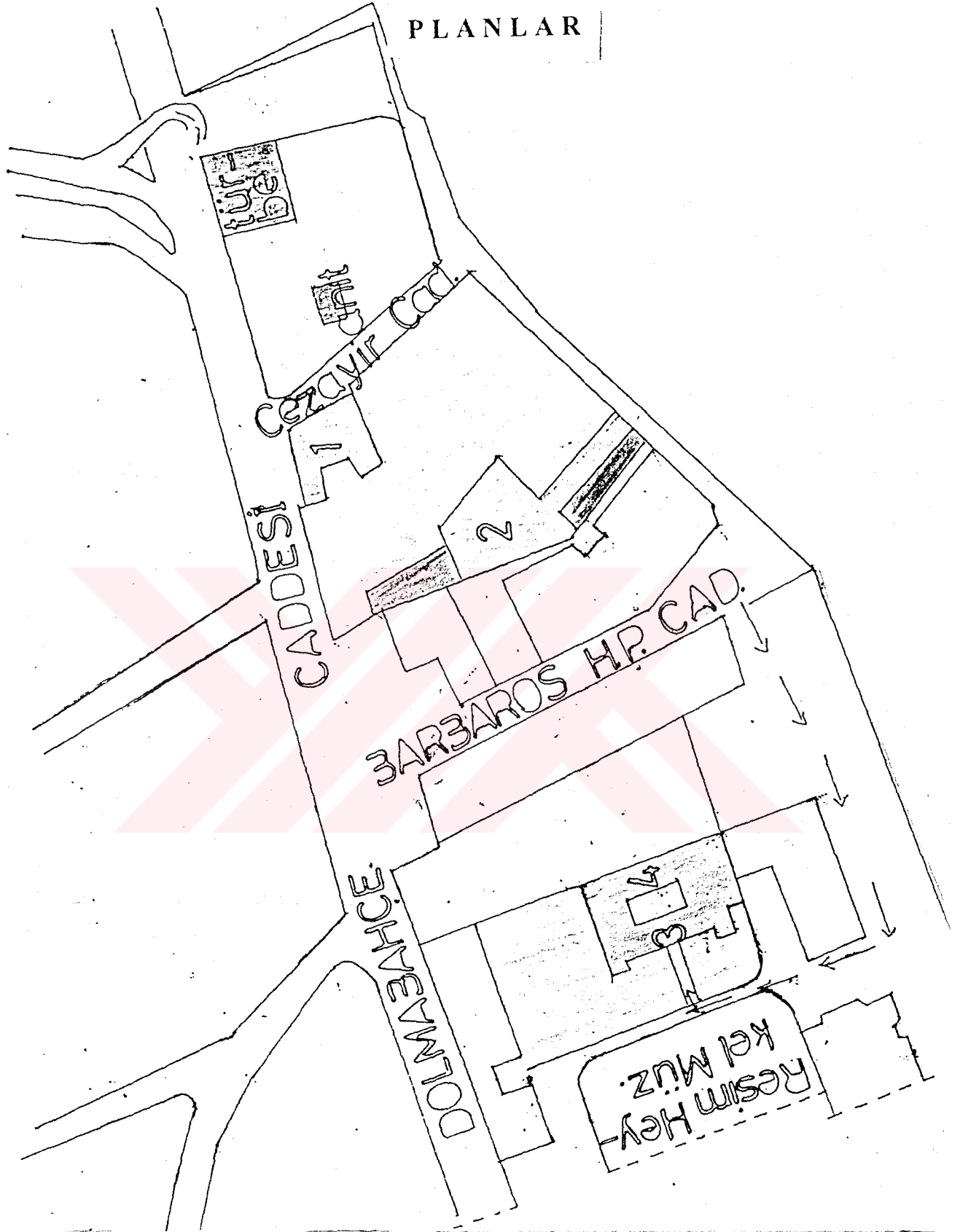
Devletin bir türlü oluşturamadığı çağdaş müzecilik politikaları, yönetici ve çalışanların bilinçlendirilememesi, müzelerin tanıtımının yapılmaması, sergilemelerde görsel ve işitsel çağdaş tekniklerin etkili kullanılmaması ve kurumların yapılarındaki atalet, müzeciliğin hak ettiği yere gelmesini ve asıl amaçlarından olan yaygın eğitim işlevini gereği gibi yerine getirmesini engellemektedir.

Kullanılacak bilgisayarlar ve baskı makinesinin, sergiye direk katılımı sağladığı için ço-

¹ Cevriye Artuk, " Osmanlı İmparatorluğu Harp Madalyası ", İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı 15-16, İst., 1969

cuklar tarafından ilgi çekeceği düşünölmüştür. Kuşkusuz sergileme, kendi başına bir şey ifade etmeyecek, ancak ziyaretçisiyle bütünleşerek kendini tamamlayabilecektir. Halkın ilgisini çekmek için şehrin nüfus yoğunluğuna sahip Taksim, Beşiktaş, Bakırköy, Kadıköy gibi merkezlerine afişlerle ilanlar asılarak duyurulmalıdır.

1/2000

PLAN 1- DENİZ MÜZESİ KONUSU PLANI

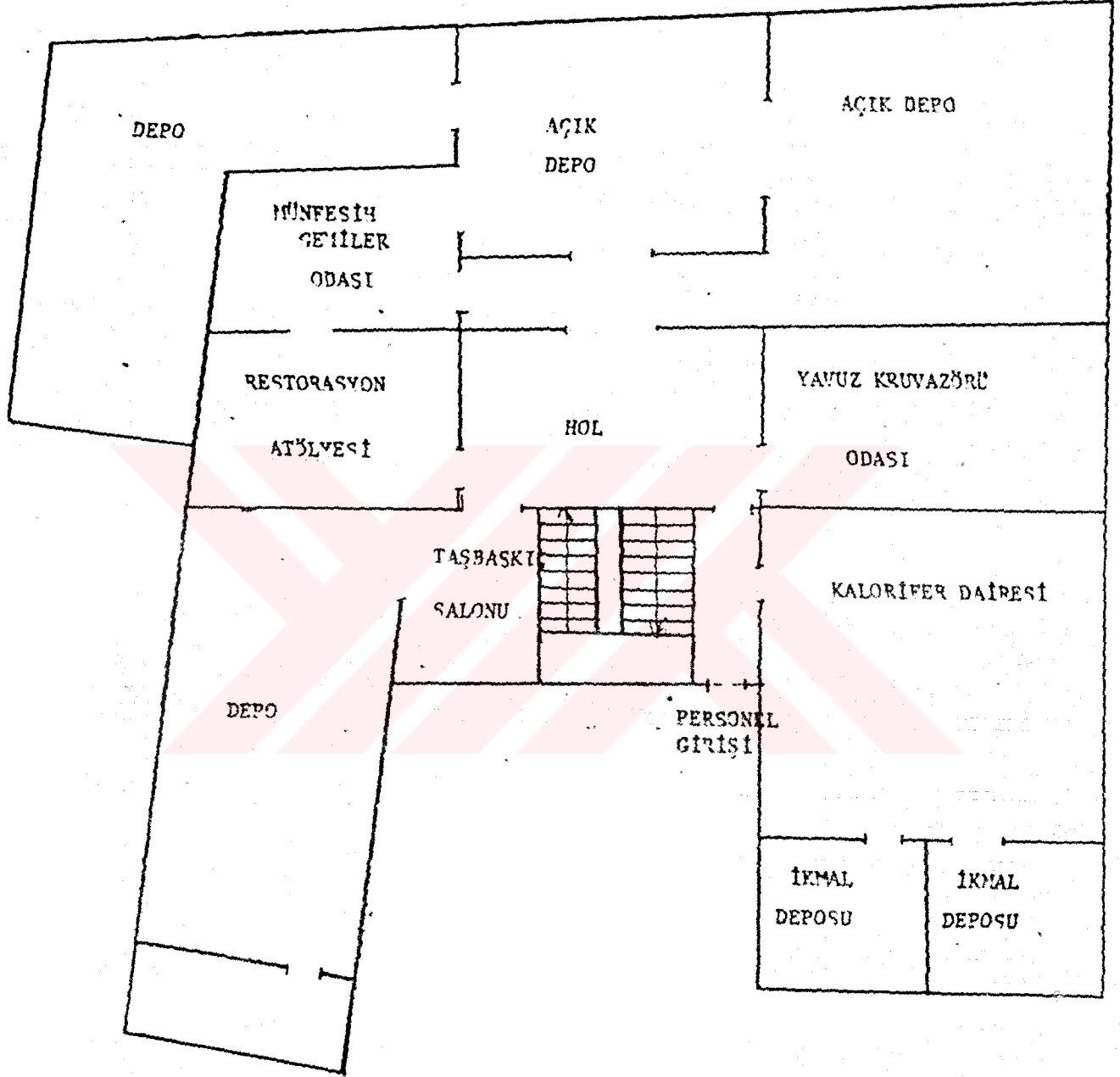
PLANLAR

1/600

PLAN 2- DENİZ MÜZESİ BAHÇE PLANI

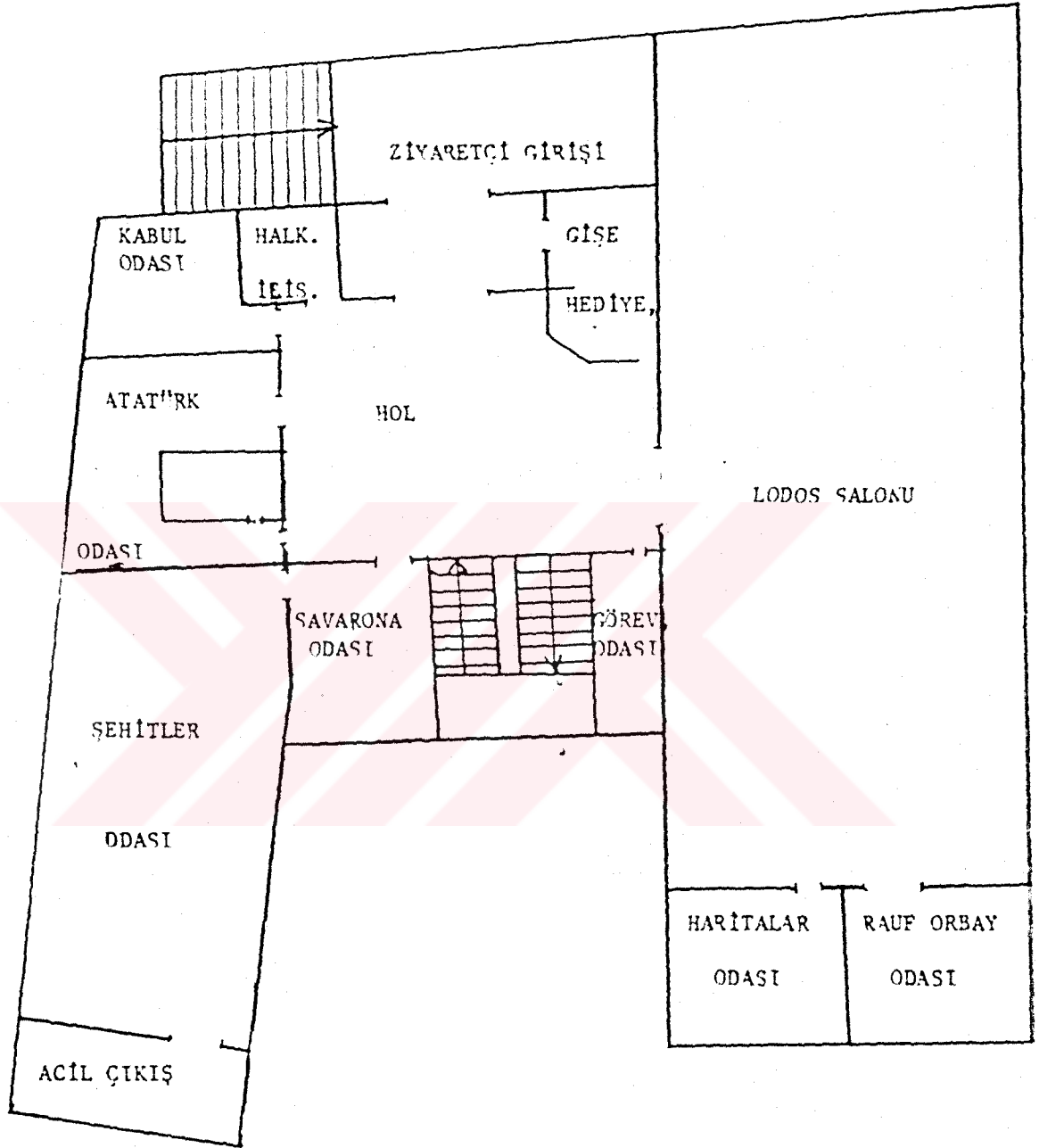
PLANLAR

1/200

PLAN 3- DENİZ MÜZESİ ANA TEŞHİR BİNASI, BODRUM KAT

PLANLAR

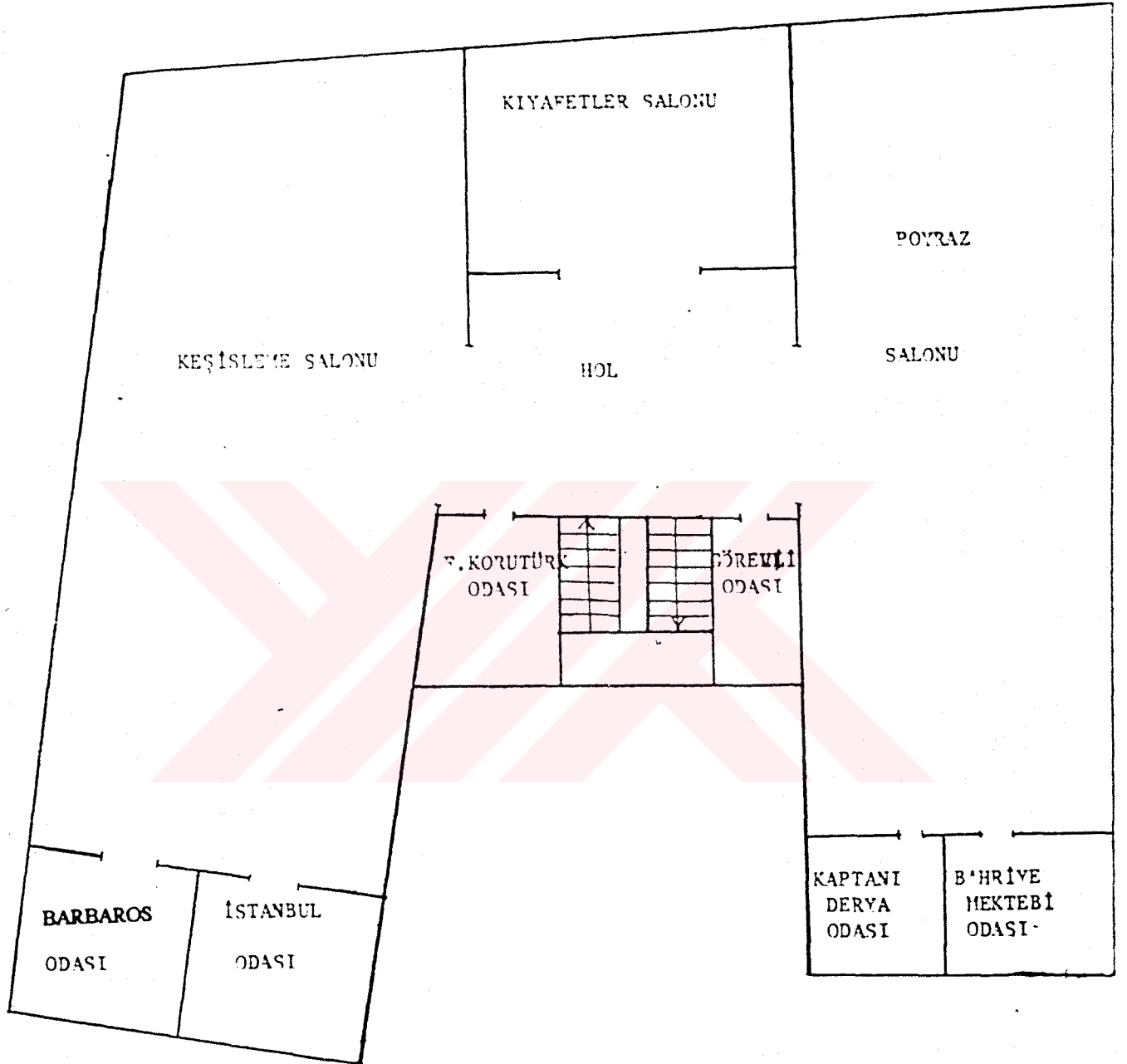

1/200

PLAN 4- DENİZ MÜZESİ ANA TEŞHİR BİNASI, GİRİŞ KAT

XIV

PLANLAR

1/200

PLAN 5- DENİZ MÜZESİ ANA TEŞHİR BİNASI, 1. KAT

KAYNAKÇA

-*Ana Britannica*, C. 16, İst., 1989
- ARIK, R. Oğuz, *Türk Müzeciliğine Bir Bakış*, İst., 1953
- ARTUK, Cevriye, "Hicaz Demiryolu Madalyaları ", *VII. Türk Tarih Kongresi*, İst.
- ARTUK, Cevriye, "İane-i Harbiye Madalyası ", *Tarih Dergisi*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İst., 1972
- ARTUK, Cevriye, "İftihar Madalyası ", *Bellekten*, C. XLIV, Sayı 175, TTK Basımevi, Ank., 1980
- ARTUK, Cevriye, "Osmanlı İmparatorluğu Harp Madalyası ", *İst. Arkeoloji Müzeleri Yıllığı 15-16*, Milli Eğitim Basımevi, İst., 1969
- ARTUK, Cevriye, "Alman Mülakatı Madalyası ", *VIII. Türk Tarih Kongresi*, III. Ciltten Ayrı Basım, Ank., 1983
- ARTUK, İbrahim - ARTUK, Cevriye, *Osmanlı Nişanları*, İst., 1967
- ARTUK, İbrahim - ARTUK, Cevriye, *Fatih'in Sikke ve Madalyaları*, Belediye Matbaası, İst., 1946
- ARTUK, İbrahim, "Donanma İane Madalyası ", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İst., 1973
- ARTUK, İbrahim, "Kanun-i Esasi ve Hatırat-ı Abide-i Meşrutiyet Madalyaları ", *VIII. Türk Tarih Kongresi*, III. Ciltten Ayrı Basım, Ank., 1983
- ARTUK, İbrahim, "Nişan-ı Osmani ", *İst. Arkeoloji Müzeleri Yıllığı*, No 10, İst., 1962
- ARTUK, İbrahim, "Yunan Muharebesi ve Madalyası ve İane Sergisi Madalyası ", *İst. Arkeoloji Müzeleri Yıllığı 15-16*, Milli Eğitim Basımevi, İst., 1969
-*Askeri Müze*, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, İst., 1993(Satış Kataloğu)
- ATASOY, Sümer, "Türkiye'de Müzecilik ", *Tasarım*, İst., 1992
-*Bahriye Salnamesi*, Matbaa-i Bahriye, İst., 1901
- BAYCAN, Nusret, *Atatürk'ün Nişan ve Madalyaları*, Genel Kurmay Basımevi, Ank., 1986
- BOYAR, Ali Sami, *Bahriye Müzesi Kataloğu*, Matbaa-i Bahriye, İst., 1917
- CENKMEN, Emin, *Osmanlı Sarayı ve Kıyafetleri*, 500. Yıl İstanbul Serisi, İst., 1948

-Darphane Müzesi, Maderi Para ve Madalya Kataloğu, Maliye Bakanlığı Damga Matbaası, İst., 1973
-Decoratii Romanesti de Razboi, 1860-1947, Muzeului, Militar National, Bucuresti, 1993
- DEDEOĞLU, Abdülkadir, Osmanlılar Albümü, İst., 1980
-Deniz Müzesi Kataloğu, İst., 1970
- DESNIER, Jean-Luc, " Exhibiting Numismatic Collections as a Reflection at the Economic History of a Country ", Musee de la Monnaie, Tarih Vakfı Atöl-ye Çalışması Konferans Bildirisi, İst., 1994
- DÖLEN, Emre, " Darphane ", İstanbul Ansiklopedisi, C.2, İst., 1994
- DÖLEN, Emre, " Darphane-i Amire ", Dünya Kenti İstanbul, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İst., 1996
- DUYURAN, Rüstem, " Sikke, Madalya ve Ziynet Eşyası Koleksiyonlarımızın Yeniden Ter-
tip ve Tanzimi Münasebetiyle Birkaç Söz ", İst. Arkeoloji Müzeleri
Yıllığı, No 7, İst., 1956
- ERBİL, Kazım, " Deniz Müzemiz ", Donanma Dergisi, C. 80, S. 456, İst., 1967
- GÜL, Nurettin, Havacılık Müzesi Madalya, Nişan ve Bröve Kataloğu, (Y.T.Ü. Yayınlan-
mamış Müzecilik Yüksek Lisans Tezi), İst., 1993
-İstiklal Madalyası, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Baş-
kanlığı, Ank., 1983
- KOÇU, R. Ekrem, İstanbul Ansiklopedisi, C. 8, İst., 1966
- KOÇU, R. Ekrem, " Saray Kayıkları ", Türkiyemiz Dergisi, Sayı 3, İst., 1971
-L'Album de la Guerre, 1914-1919, C.II, Paris, 1932
-Meydan Larousse, C.3, İst., 1970
-II. Müzecilik Semineri Bildirileri, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komu-
tanlığı, İst., 1994
-Osmanlı Devrine ait Nişan ve Madalyalar Albümü, Gen.Kur. Harp
Akademileri Komutanlığı Yayını (Ash Topkapı Sarayı Müzesi Müdür-
lüğü Kütaphındadır), İst., 1966
- ÖNDER, Mehmet, Türkiye Müzeleri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ank., 1995
- ÖNEY, Gönül, Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları, Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları, Ank., 1992

- ÖZ, Tahsin, Ahmet Fethi Paşa ve Müzeler, M.E. Basımevi, İst., 1948
- ÖZBİLGEN, Erol, "Anıların Zamana Karşı Direnen Süngesi Madalyalar ", Antik Dekor, İst., 1995
- PAKALIN, M. Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C. I, İst., 1993
- PAKSOY, İ. Günay, " Osmanlılarda Darp Tekniğinin Gelişmesi ", I. Uluslararası Türk-İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi, İst., 1981
- PERE, Nuri, Osmanlılarda Madeni Paralar, İst., 1968
- POHLMANN, Wolfger, " Sergi Hazırlığı Hakkında Pratik Bilgiler " (özet çeviri), Alman Kültür Merkezi, Ank., 1984
- SAKAOĞLU, Necdet, " Darphane-i Amire'nin Kısa Tarihi ", Dünya Kenti İstanbul, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İst., 1996
- SERTOĞLU, Mühat, Resimli Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi, İst., 1958
- SEVİN, Nurettin, Onüç Asırlık Türk Kıyafeti Tarihine Bir Bakış, İst., 1973
- SİREL, Hülya K., Müze Sergileme Vitrinleri ve Aydınlatılması, YTÜ Yayın No 265, İst., 1992
- SİREL, Hülya K., Müze Aydınlatmasında Zararlı Işınım ve Nesnelerin Bunlardan Korunması, YTÜ Yayın No 266, İst., 1992
- ŞAPOLYO, Enver B., Müzeler Tarihi, Remzi Kitabevi, İst., 1936
-TBMM ZABIT CERİDESİ, Devre I, İçtima Senesi 1, C. 6, Ank., 1943
- TEZGEL, Nuran, Deniz Müzesi Koleksiyonunun Genel Bağlamda Değerlendirilerek Denizi Konulu Yağlıboya Tabloların Belgelenmesi, (YTÜ Müzecilik Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İst., 1994
- THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 71, London, 1964
- THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 72, London, 1964
- THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 73, London, 1965
- THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 75, No 1, London, 1967
- THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 75, No 2-12, London, 1967
- THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 76, No 1-12, London, 1968
- THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 77, London, 1969

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 78, No 1-12, London, 1970

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 79, No 3, London, 1971

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 79, No 11, London, 1971

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 80, No 1-12, London, 1972

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 82, No 10, London, 1974

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 86, No 1, London, 1978

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 86, No 7-8, London, 1978

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 87, No 1, London, 1979

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 87, No 3, London, 1979

THE NUMISMATIC CIRCULAR, Spink and Son Ltd., Vol. 88, No 3, London, 1980

TOLUN, Veysel, Havacılık Müzesi Koleksiyonlarının Çağdaş Müzecilik Kapsamında Değerlendirilmesi ile Uçak Koleksiyonunun Kataloglanması, (YTÜ Müzecilik Bölümü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İst., 1992

TÖZEN, İbrahim - TUNCAY, Aykut, Türkiye Cumhuriyeti Madeni Paraları ve Madalyaları, 1923-1973, Yapı Kredi Bankası A. Ş. Nümizmatik Yayınları, No. 6 Özel, İst., 1973

TÜRKEKUL, Erdem, "Osman Hamdi Bey ve Arkeoloji Müzesi", Denizin Sesi Dergisi, Sayı 84, İst., 1990

..... Türk Silahlı Kuvvetleri Takdir ve Taltif Klavuzu, Genel Kurmay Basımevi, Ank., 1991

..... Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi, C. III, Kısım 6 (1908-1920), Genel Kurmay Basımevi, Ank., 1971

UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, C IV, İst., 1955

YACAN, Sibel, "Osmanlı Madalya ve Nişanları", SkyLife, İst., 1996

ÖZGEÇMİŞ

1969 ANKARA

1990 SELÇUK ÜNİVERSİTESİ, ARKEOLOJİ SANAT TARİHİ BÖLÜMÜ

1991-1993 DENİZ MÜZESİ TARİH ARŞİVİ, TARİH UZMANLIĞI

1992- 1997 DENİZ MÜZESİ, TARİH UZMANLIĞI

YAYINLAR :

Süleyman Nutki, “ Milli Tarihimiz ve Biz “, Deniz Kuvvetleri Dergisi, 1993 (Eski türkçeden çeviri)

Süleyman Nutki, Osmanlı Deniz Savaşları, Deniz Basımevi, İst.,1992 (Eski türkçeden çeviri)

Ali Seyfi, Turgut Reis, Deniz Basımevi, İst.,1993 (Eski türkçeden çeviri)